

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**AHMET ÜMİT'İN “MASAL MASAL İÇİNDE” ADLI
ESERİNİN YABANCILARA TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNDE B1 DÜZEYİNE UYARLANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMED EMİN ASAROĞLU

İSTANBUL, 2023

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**AHMET ÜMİT'İN “MASAL MASAL İÇİNDE” ADLI
ESERİNİN YABANCILARA TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNDE B1 DÜZEYİNE UYARLANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MUHAMMED EMİN ASAROĞLU
(200521042)**

**Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi Şaban Çobanoğlu)**

İSTANBUL, 2023

16/7/2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Anabilim/Anasanat DalıYabancılar Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı programı öğrencisi 200521042 numaralı Muhammed Emin ASAROĞLU..’nun hazırladığı “Ahmet Ümit’in Masal Masal İçinde Adlı Eserinin B1 Düzeye Uyarlanması “ konulu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 26/07/2023 günü saat’da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çokluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının
.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Karar
1. (Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Şaban ÇOBANOĞLU.....	Kabul
2. Doç. Dr. Muhammet Sani ADIGÜZEL.....	Kabul
3. Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN.....	Kabul
4.	
5.	
6. (İkinci Danışman)*.....	

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Muhammed Emin Asaroğlu

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, desteklerini esirgemeyen, danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Şaban ÇOBANOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmam boyunca her an yanımda olan ve beni destekleyen değerli eşim Gözdegül ASAROĞLU'na teşekkür ederim. Yaşamım boyunca her konuda olduğu gibi akademik hayatımda da desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım. Çalışma süresince fikirlerini ve desteğini benden esirgemeyen Bedia ŞAHİN'e teşekkür ederim. Çalışma süresince beni destekleyen Ankara Üniversitesi TÖMER Beşiktaş Şubesi'nde görev yapmakta olan değerli isimlere ve burada ismini sayamadığım herkese teşekkürü borç bilirim.

Muhammed Emin Asaroğlu

AHMET ÜMİT’İN “MASAL MASAL İÇİNDE” ADLI ESERİNİN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1 DÜZEYİNE UYARLANMASI

Muhammed Emin Asaroğlu

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir kaynak oluşturmaktır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, düzeylere uygun şekilde uyarlanmış okuma becerisinin gelişimine katkı sağlayacak metinlerin eksikliği görülmektedir. Okuma etkinliklerinde kullanılan metinlerin türü ve dil yapısı, öğrencilerin dil düzeylerine göre değişmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin dil düzeyine uygun bir metin elde etmek için ya duruma uygun metin üretmek (kurma metin) ya da özgün (otantik) bir metni sadeleştirerek öğrencilerin düzeyine uygun hâle getirmek gerekmektedir (Bölükbaş, 2015).

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan B1 düzeydeki öğrencilerin düzeyine uygun bir kaynak oluşturmayı amaçlayan bu çalışmanın masallar, örneklemi ise Doğan Egmont Yayınları’ndan çıkan “Ahmet Ümit-Masal Masal İçinde” isimli kitapta yer alan 6 masal (Masal Masal İçinde, Şapkacı’nın Anlattıkları, Müezzîn’in Anlattıkları, Demirci’nin Anlattıkları, Kuyumcu’nun Anlattıkları, Köradam’ın Anlattıkları) oluşturmaktadır. Hikâyelerin uyarlanması Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre hazırlanmış olan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti’nde yer alan B1 düzeydeki dil bilgisi konuları ve okuma kazanımlarına göre yapılmıştır.

Çalışmada öncelikle Ahmet Ümit’in eserinin B1 düzeyine uygunluğunun sağlanması amacı ile bu düzeye uygun olmayan dil bilgisi yapıları, kelimeler ve metaforik ifadeler tespit edilmiş, ardından söz konusu düzeye uygun olacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca masalın sonuna Türkçe-Türkçe sözlük eklenmiştir. Sözlükte,

söz konusu düzeyin üstünde olan kelimelerin tanımlarına uygun dil bilgisi yapıları kullanılmaya çalışılarak yer verilmiş, bazı kelimeler ise görsellerle desteklenerek gösterilmiştir. Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 düzeyindeki öğrencilerin okuma becerisine yardımcı kaynak oluşturulması ve Ahmet Ümit'in önemli bir eserinin yabancılar için Türkçe öğretimi sahasına kazandırılması hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Metin Değiştirimi, Metin Uyarlaması, Ahmet Ümit, Masal

**THE ADAPTION OF THE FAIRY TALE CALLED “MASAL
MASAL İÇİNDE” BY AHMET ÜMİT TO B1 LEVEL IN
TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS**

Muhammed Emin Asaroğlu

ABSTRACT

The aim of this study is to create a resource that will contribute to the development of reading skills of B1 level students learning Turkish as a foreign language. In Turkish language teaching as a foreign language, there is a lack of texts that contribute to the development of reading skills adapted to the appropriate levels. The type and language structure of the texts used in reading activities vary according to the students' language levels. Therefore, in order to obtain a text suitable for the students' language level, it is necessary either to produce a text appropriate to the situation or to simplify an original (authentic) text to the students' level (Bölükbaş, 2015).

The universe of this study, which aims to create a suitable resource for students learning Turkish as a foreign language at the B1 level, consists of Ahmet Ümit's fairy tales, and the sample consists of 6 tales (Fairy Tale Inside a Fairy Tale, What the Hatter Told, What the Muezzin Told, What the Blacksmith Told, What the Jeweler Told, What the Blind Man Told) in the book "Ahmet Ümit - Fairy Tales Inside a Fairy Tale" published by Doğan Egmont Publications. The adaptation of the stories was made according to the grammar topics and reading skills at the B1 level in the New Hittite Turkish Teaching Set for Foreigners, which was prepared according to the European Language Framework.

In the study, first, grammatical structures, words, and metaphorical expressions that were not suitable for the B1 level were identified in order to ensure the suitability of Ahmet Ümit's work for this level, and then they were arranged to be suitable for this level. Additionally, a Turkish-Turkish dictionary was added to the end of the fairy tale.

In the dictionary, grammatical structures appropriate for the definitions of words that are above the B1 level were attempted to be used, and some words were presented with visuals. The aim of this study was to create a helpful resource for B1 level Turkish language learners' reading skills and to introduce an important work of Ahmet Ümit to the field of Turkish language teaching for foreigners.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Text Modification, Text Adaptation, Ahmet Ümit, Fairy Tale.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hâlihazırda kullanılan eğitim setleri dışında yardımcı okuma materyali noktasında katkı sunmaktır. Ayrıca edebî bir metnin özellikle de bir masalın dil imkanlarından, söz varlığından ve edebî zevkinden faydalanılmasına yardımcı olabilmektir. Bu amaç doğrultusunda günümüz yazarlarından Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" adlı eseri B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama çalışmasında Ankara Üniversitesi TÖMER B1 (Orta) eğitim seti dil bilgisel yapıları ve söz varlığı dikkate alınmış, bilimsel uyarlama yöntemleri kullanılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve varsayımlar bulunmaktadır. Birinci bölümde ise kuramsal çerçeve ile ilgili başlıklar ve açıklamalar bulunmaktadır. Bu bölümde; kültür ve dil, yabancılara Türkçe öğretimi ve alt başlıkları, bir söz varlığı hazinesi olarak 'Masal', uyarlanmış metinlerde anket kullanımı, alanyazın taraması ve alanyazın değerlendirmesi yer almaktadır. İkinci bölümde ise yöntem ve uygulama ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu bölümde; araştırmanın deseni/modeli, incelenen doküman ve çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları, belirlenen ölçütler çerçevesinde metinlerin uyarlanması ve son olarak uyarlanmış metin bulunmaktadır. Üçüncü bölümde bulgular bulunmaktadır. Sonuç bölümünde ise araştırmanın tüm sonuçları gösterilmiştir. Bu çalışmanın yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğreticilere ve öğrenenlere katkı sunması hedeflenmektedir.

Temmuz 2023

.....

Muhammed Emin Asaroğlu

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1 : Diller İçin Avrupa Ortak Metni ve Bu Metne Göre B1 Düzeyde Okuduğunu Kavrama Kazanımları	21
Tablo 2 : Yabancılar Türkçe Öğretiminde Uyarlama Çalışmasına Dayalı Tez Sayıları.....	28
Tablo 3 : “Demirci’nin Anlattıkları” Adlı Bölümde Uygulanan İşlemler ve Sayıları	72
Tablo 4 : “Demirci’nin Anlattıkları” Adlı Bölümün Özgün ve B1 Düzeye Uyarlanmış Metni	72
Tablo 5 : Öğrenen Görüşü İçin Katılımcıların Milliyetleri ve Sayıları	102
Tablo 6 : Katılımcıların Belirlenen Maddelerin Dışında Sunduğu Görüşler ve Anlamadıklarını Belirttikleri Kelimeler	113

KISALTMALAR

DİAOM	Diller İçin Avrupa Ortak Metni
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
TÖMER	Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
TUD	Türkçe Ulusal Derlemi
TDK	Türk Dil Kurumu
vd	ve diğerleri
vb.	ve benzeri
akt.	aktaran
s.	sayfa

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLO LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
1. PROBLEM DURUMU	4
1.1. Alt Problemler	4
2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
4. SINIRLILIKLAR.....	5
5. VARSAYIMLAR	5
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
1.1. KÜLTÜR VE DİL	7
1.2. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	8
1.2.1. Yabancılara Türkçe Öğretiminin Kurumsal Kimlik Kazanması	8
1.2.2. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisi.....	9
1.2.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama.....	9
1.2.4. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Özgün Metin	10
1.2.5. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Kullanımı	11
1.2.6. Metin Uyarlama Ölçütleri.....	12
1.2.7. Diller İçin Avrupa Ortak Metni ve Bu Metne Göre B1 Düzeyde Okuduğunu Kavrama Kazanımları.....	21
1.3. BİR SÖZ VARLIĞI HAZİNESİ OLARAK ‘MASAL’	24
1.3.1. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Masal	25
1.4. UYARLANMIŞ METİNLERDE ANKET KULLANIMI.....	26
1.5. ALANYAZIN TARAMASI VE ALANYAZIN DEĞERLENDİRMESİ	27
1.5.1. Alanyazındaki Araştırmacılar ve Çalışmaları.....	29
İKİNCİ BÖLÜM	42
2. YÖNTEM VE UYGULAMA	42
2.1. ARAŞTIRMANIN DESENE/MODELİ	42
2.2. İNCELENEN DOKÜMAN VE ÇALIŞMA GRUBU	44
2.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ	44
2.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	45
2.5. BELİRLENEN ÖLÇÜTLER ÇERÇEVESİNDE METİNLERİN UYARLANMASI	46
2.5.1. Çözümleme Aşaması	47

2.5.2.	Dönüştürme Aşaması.....	47
2.5.3.	Sadeleştirme Yöntemleri	47
2.5.3.1.	Sözdizimsel Sadeleştirme	48
2.5.3.1.1.	Karmaşık Cümleleri Bölme	48
2.5.3.1.2.	Zamansal İlişkileri Standart Hâle Getirme.....	49
2.5.3.1.3.	Devrik Yapıları Düzenleme.....	52
2.5.3.2.	Sözlüksel Sadeleştirme	53
2.5.3.2.1.	Sıklığı Az Sözcükleri Sıklığı Fazla Olanlarla Değiştirme (Deyimler Dâhil).....	53
2.5.3.2.2.	Yeniden Yazma	59
2.5.3.2.3.	Anlatımı Zorlaştıran ve Tümceyi Uzatan Sözcükleri Silme ...	62
2.5.3.2.4.	Sözcüğün Alışılmamış Kullanımlarını Azaltma (Anlamsal Değiştirim) 66	
2.5.3.3.	Genişletme Yöntemleri.....	66
2.5.3.3.1.	Sıklığı Az Olan Sözcükleri Sıklığı Fazla Olanlarla Genişletme (Açıklama- Alt-Anlamlı Sözcük Yerine Üst-Anlamlı Sözcük Kullanma) ..	66
2.5.3.3.2.	Tekrar ve Yeniden Yazma Yöntemiyle Örtük Anlatım ve Önvarsayımları Belirtik Kılma (Eksilteleri Tamamlama)	68
2.5.3.3.3.	Bağlantıları Açık Hâle Getirme (Görünmeyen Bağlaç ve Belirteçleri Kullanma).....	69
2.5.4.	Kolaylaştırma	70
2.5.5.	Yeniden Oluşturma Aşaması	71
2.5.6.	“Masal Masal İçinde” Adlı Masalın İçinden Seçilmiş Olan “Demirci’nin Anlattıkları” Adlı Bölümün Özgün ve B1 Düzeye Uyarlanmış Metni 71	
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		94
3. BULGULAR		95
3.1. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN METNİN B1 DÜZEYDE YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN UZMAN ÖĞRETİCİLERE YÖNELİK ANKET		95
3.1.1. Uzman Öğreticilerin Kişisel ve Akademik Bilgileri		95
3.1.2. Uzman Öğreticilerin Görüşleri.....		98
3.2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN METNİN B1 DÜZEYDE YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENEMLERE YÖNELİK ANKET		101
3.2.1. Öğrenenlerin Kişisel ve Akademik Bilgileri		101
3.2.2. Öğrenenlerin Görüşleri		104
SONUÇ VE ÖNERİLER.....		114
KAYNAKÇA		118
EKLER.....		125

GİRİŞ

Dil öğreniminde kuşkusuz sözcüklerin çok önemli bir yeri vardır. Sözcüğün tanımıyla ilgili farklı tanımlamalar bulunmaktadır. “Sözcük; bir ya da birden çok ses biriminin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir biçimsel birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçim olarak hiç değişmeyen ya da bir bölümüyle değişim gösteren eklemli ses ya da sesler öbeğidir.” (Vardar,2002:181) Vardar, sözcüğü böyle tanımlarken Korkmaz (1992: 100) ise “Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu ve düşüncüyü yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi.” olarak tanımlar. Özsoy vd. (2011:228) ise sözcüğü “Kendisinden önce ve sonra bir boşluk bulunabilen, anlam taşıyan birim; bir sözce içinde tek bir biçimbirimden oluşabildiği gibi, tümce içinde gerekli ekleri de almış plan diğer birimlerden bağımsız olarak söylenebilen birim.” şeklinde tanımlar.

Kurudayıoğlu ve Karadağ (2005:305) ise sözcüğü şu şekilde açıklamıştır: “Sözcük, anlamı ya da görevi bulunan, çekim ekleriyle işlenmeye hazır taban şeklinde tanımlanabilir.” Bu tanımlamaların hepsi sözcüğün, insanların iletişim kurmak için kullandığı bir araç olduğu konusunda hemfikir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde sözcüklerin dildeki önemi ve konumu dolayısıyla da dil öğrenimindeki önemi yadsınamaz. Bir kültürü tanımanın yegâne yollarından biri o kültürde konuşulan dilden yani sözcüklerden geçiyor. Aksan’a (2004:11) göre “Bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, sözdizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle, ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir.” Ancak söz varlığı, sözcüklerden çok daha fazlasını ifade ediyor. Aksan’ın (2004:7) da belirttiği gibi “Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, ata sözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü

anlıyoruz. “Söz varlığına ilişkin farklı tanımlamalar hatta başka adlandırmalar da mevcut. Korkmaz (1992:100) ise bu kavramı söz varlığı yerine kelime hazinesi olarak adlandırmayı tercih etmiş ve “Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı.” olarak açıklamıştır.

Tüm diller için kelime hazinesi o dilin öğretiminde ve öğreniminde çok önemlidir. Kelimeleri ve kelime gruplarını, kelimelerin cümlede kazandığı anlamları, deyimleri fark edebilmek ve anlayabilmek için o metinlere ihtiyaç duyulmaktadır. Hem nesilden nesile hem de aynı kuşak içerisinde kültürün, düşünce kalıplarının paylaşılması; aynı dönemde yaşayan farklı kuşaklardan insanların iletişimini devam ettirebilmesinin de yegâne yolu yazılı eserler ve onların okunmasıdır. Bu noktada hem sözlü hem yazılı iletişimin en önemli pratiklerinden biri deyimler ve atasözleridir. Deyimler ve atasözleri, “Sadece belirli biçimsel öğelerden oluşmuş söz kalıpları ya da cümleler değil, aynı zamanda görünenin altında farklı anlamlar yatan sadece aynı dili konuşanların değil, aynı zamanda aynı kültürü paylaşanların yükledikleri ortak anlamsal kodlarla yaşayan, yaşatılan ve aktarılan sözlü kültür ürünleridir.” (Kalfa, 2020:118). Kalfa’nın belirttiği gibi daha kolay iletişim kurmanın ötesinde kültürün aktarımı, öğrenimi açısından da atasözleri çok büyük önem arz etmektedir. Bir dildeki deyimler de söz varlığı içinde yer alır; dili konuşan toplumun anlatımındaki gücünü ve başarısını, benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli öğelerdir (Aksan, 2004:31). Tüm bu dil hazinesinin aktarılması hem anadili Türkçe olanlar için hem de yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için yalnızca okuma çalışmaları ile mümkündür.

Yabancılar Türkçe öğretimi alanı her geçen gün gelişen bir alandır. Geliştikçe bu alanda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Birçok üniversite ve dil eğitim merkezinde kurs programları ve sınavlar dört temel dil becerisi referans alınarak hazırlanmıştır. Okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların hem sınıf içi eğitimde yardımcı materyal olarak kullanılabilmesi hem de öğrenenlerin bir kursa veya öğretmene ihtiyaç duymadan kendini geliştirebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için uzun zamanda hazırlanmış olan eğitim setleri her ne kadar yeniden düzenleniyor olsa da öğrenenlerin okuma becerisini geliştirmesinde yeterli olmamakta ve yardımcı materyallere ihtiyaç duyulmaktadır. Kullanılan metinler başlangıç düzeylerinde (A1-A2) özel olarak üretilmiş olup özgün metinlerin kullanımı pek mümkün değildir. İleri düzeylerde (B2-C1) özgün metinler

kullanılmakta ve öğrenenler genellikle özel bir çalışmaya ihtiyaç duymadan ilgili metni genel anlamda sözlük kullanarak anlayabilmektedir. Orta (B1) düzeyde özgün ve edebi metinlerin kullanılması ancak özgün metnin B1 düzeye uyarlanması, sözlük ve görseller kullanılması ile mümkündür.

Yabancı dil öğreniminde eğitimlerin dört temel beceriye yönelik verilmesi ve öğrenenlerin her beceriye yönelik çalışması ve kendini geliştirmesi gerekmektedir. Özcan ve Batur'a (2021) göre hem ana dili hem de yabancı dil ediniminde okumanın ayrı bir yeri bulunmaktadır. Her ikisinde de okuma sadece yazılı veya görsel sembollerin seslendirilmesi olarak algılanmamalıdır. Bunun da ötesinde okuma hayatımızın önemli bir bölümünde aktif olarak kullandığımız anlamlandırma yetisinin önemli bir parçasıdır. Okuma bu bağlamda bireylerin tüm hayatını ve öğrenme gelişimini etkileyen bir beceridir. Ana dil öğretiminde bile zor olan bu zihinsel süreç yabancı dil öğretiminde daha da zor ve karmaşık bir hâle gelebilmektedir. Metinlerin içinde yer alan sözcüklerin, dil bilgisi yapılarının ve kurgunun düzey üstü olması Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin okuduğunu anlamasına engel olmaktadır. Ayrıca hedef dili öğrenmek isteyen okuyucunun dilsel girdi eksikliği, deneyimsizliği, toplumsal değerlerin farklı olması, anadilinde kullandığı okuma yöntem ve tekniklerinin hedef dildeki okuma stratejisine yansıtılması ve uyum sağlanamaması, hedef dilde yazılmış okuma metinlerinde yer alan kültürel unsurlara ilgisizlik vb. gibi sebepler hedef dilde okumayı ve anlamlandırmayı engelleyebilmektedir

2009-2019 yıllarında yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış yüksek lisans tezleri içerisinde “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yazınsal Eserlerin Sadeleştirilmesi” (%11,1) oranındadır. Aynı yıllarda ilgili konularda hiç doktora tezi çalışması yürütülmediği görülmüştür. (Çelebi, C. ve Diğ.,2019) 2020 yılı itibariyle çalışmaların arttığı görülse de bu alanın ihtiyacını karşılamamakta ve daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Uyarlanmış metinler; hedef kitlenin yeterlilik düzeylerine göre metinlerde cümlelerin kısaltılması, özetlenmesi, bölünmesi, bazı unsurlarının atılması, bilinmeyeceği varsayılan unsurların bilineceği varsayılan unsurlarla değiştirilmesi gibi sözdizimsel; öğrencinin düzeyine göre bilinmeyeceği varsayılan sözcüklerin bilinebileceği varsayılanlarla değiştirilmesi, kullanım sıklığı düşük olan sözcüklerin

kullanım sıklığı yüksek olanlarla değiştirilmesi gibi sözcüksel yapı değişikliklerini ortaya çıkarır. Özellikle başlangıç ve orta düzey dil öğrencileri için yararlı bulunduklarını gösteren çok sayıda uygulamalı çalışma, dil öğretim sürecinde en yaygın metin oluşturma yönteminin sadeleştirmeye dayandığını da göstermektedir” (Durmuş, 2013).

PROBLEM DURUMU

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında okuma becerisi için metinler, bu eğitimin temelini oluşturmaktadır. Dil bilgisi yapılarının bağlamda gösterilebilmesi, kelimelerin cümle içinde kullanımı ve bağlama göre kazandığı anlamları gösterebilmek adına okuma becerisine yönelik materyallerin sıkça kullanıldığı ve eğitim setlerinde büyük bir alan kapladığı görülmektedir. Ancak eğitim setlerinin dışında yardımcı okuma materyallerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında uyarlanmış metinlere duyulan ihtiyacın her gün daha da arttığı görülmektedir. Bu alandaki uyarlama çalışmalarına katkı sağlaması için bu çalışma yapılmıştır.

Alt Problemler

Uyarlanmış metinle ilgili uzman görüşleri nedir?

Uyarlanmış metinle ilgili öğrenen görüşleri nedir?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Okuma etkinliklerinde kullanılan metinlerin türü ve dil yapısı, öğrencilerin dil düzeylerine göre değişmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin dil düzeyine uygun bir metin elde etmek için ya duruma uygun metin üretmek (kurma metin) ya da özgün (otantik) bir metni sadeleştirerek öğrencilerin düzeyine uygun hâle getirmek gerekmektedir (Bölükbaş, 2015). Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir kaynak oluşturmaktır. Uyarlama yapılırken metin uyarlama ölçütleri ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin kazanımları dikkate alınmıştır. Bu kapsamda Ahmet Ümit'in “Masal Masal İçinde” adlı eseri B1 düzeyine uyarlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere masal türünün tercih edilmesinin sebebi; masalların günlük dile daha yakın olması, kimi masalların içerdiği fantastik öğelerin okuyucunun dikkatini çekmesi ve sürükleyiciliği sağlaması

açısından faydalı olmasıdır. Masalların konu bakımından eğitici bir işlevi bulunmaktadır. Tüm masallar bir ya da birden fazla değeri öğretme, ders verme amacındadır. Bu değerler millî olabilmekle beraber evrensel de olabilmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak bir metnin evrensel değerler barındırması faydalı olacaktır. “Masal Masal İçinde” adlı eser Ilıcak ve Başoğlu’nun (2018:94) çalışmasına göre; millet sevgisi, yardımseverlik, cömertlik, dürüstlük, kararlılık, adalet, kanaatkârlık, tutumluluk, açık görüşlülük, paylaşma, merhamet, iyilik, dayanışma, vatan sevgisi, barış, misafirperverlik, çalışkanlık, sağlıklı yaşama, sabır, diğerkâmlık, aile sevgisi ve aile birliğinin önemi, cesaret, dinî günlere duyarlılık olacak şekilde yirmi iki değer barındırmaktadır. Bu evrensel değerleri barındırması ve sürükleyici bir yapıya sahip olması sebebiyle eser uyarlama için araştırmacı tarafından uygun görülmüştür.

Özgün metinlerin düzeylere uygun olarak düzenlenip sadeleştirilmesinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu öngörüyle Ahmet Ümit’in “Masal Masal İçinde” adlı masalı B1 düzeyinde uyarlanmaya çalışılmış ve öğrenen görüşlerini alacak bir anket hazırlanmıştır. Son yıllarda bu sahada yapılan uyarlama çalışmalarının sayısı artmış olsa da öğrenen görüşlerinin alınmadığı tespit edilmiştir. Çalışma bu açıdan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çalışmalara ışık tutması açısından önem teşkil etmektedir.

SINIRLILIKLAR

Bu çalışma Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre hazırlanmış olan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti’nde yer alan B1 düzeydeki dil bilgisi yapıları ve söz varlığı ile sınırlandırılmıştır.

VARSAYIMLAR

Çalışma için seçilen Ahmet Ümit’in “Masal Masal İçinde” adlı eserinin içeriği bakımından Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında kullanılabilir nitelikte olduğu varsayılmıştır.

Hedef dili öğrenenlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmakta olan Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 1 ve Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’ndaki A1, A2 ve B1 düzeylerine ait dil bilgisi yapılarını ve söz varlığını bildikleri varsayılmıştır.

Göçen'in (2016:930) çalışmasında Yeni Hitit 2 (B1) eğitim setinin incelenmesiyle elde edilen sözcük sıklığı çalışmasıyla B1 eğitim seti içerisindeki sözcükler tespit edilmiştir. Öğrenenlerin bu sözcükleri bildiği ya da bilmesi gerektiği varsayılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın kuramsal çerçevesi çizilmektedir. Kültür ve dil arasındaki ilişkinin gösterildiği başlığın ardından yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili bilgiler verilmiştir. Daha sonra çalışmanın omurgasını oluşturan metin uyarlama başlığıyla uyarlama ölçütlerine yer verilmiştir. Masalların bir edebî tür olarak dil kazanımlarının belirtildiği başlığın ardından alanyazın çalışmasıyla ilgili başlıkta yabancılara Türkçe öğretimi alanında metin uyarlama çalışması yapmış yüksek lisans ve doktora tezleriyle ilgili bilgiler verilmiştir. Alanyazın taraması sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında “metin değiştirimi”, “metin uyarlama” ve “sadeleştirme” başlıklı doktora ve yüksek lisans tezleri çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiş ve bu çalışmalar bu bölümde sunulmuştur.

1.1. KÜLTÜR VE DİL

Kültür sözcüğünün kısa tarihini Güvenç (1979:96) şöyle yapmıştır: “Sözcük *Cultura*’dan geliyor. Latince’de *Colere*, sürmek, ekip biçmek; *Cultura* ise Türkçedeki “ekin” karşılığında kullanılıyordu. *Culture* sözcüğü XVII. yüzyıla kadar Fransızca’da aynı anlamda kullanıldı. İlk kez ünlü Voltaire, *Culture* sözcüğünü, insan zekasının (esprit) oluşumu, gelişimi, geliştirilmesi ve yüceltilmesi anlamında kullanmıştır.” Kültür, sözcük olarak yakın dönemlerde ortaya çıkmış olsa da muhtevası itibarıyla öyle değildir.

“Kültür nedir?” sorusunun cevabı için birçok tanım yapılmıştır. Güvenç’e (1979:95) göre kültür “Belli bir toplumun kendisidir.” Çüçen’e (2005:112) göre “Kültür, genel anlamda, insana özgü bilgi, inanç ve davranış bütünü ve bu bütünün parçaları olan her tür maddi ve manevi yaratımlardır. Toplumsal ve bireysel yaşamın oluşmasını sağlayan; dil, gelenek, düşünce, semboller, yasalar, kurallar, ahlak, kuramlar, aletler, teknikler, makineler, bilim, felsefe ve sanat eserleri gibi her tür maddi ve tinsel ürünler bütünlüğüne kültür denir. Bu anlamıyla kültür, toplumun tüm

bireylerinin ortaklaşa oluşturdıkları ve kabul ettikleri kurum ve değerlerdir.” Türkiye’de hem şairliği hem de yaptığı bilimsel çalışmalarla önemli bir isim olan Gökalp (1990:25) ise hars yani kültür ve medeniyet ayrımı yaparken kültürü “Hars, yalnız bir milletin dinî, ahlaki, hukukî, muakelevî, bediî, iktisadî ve fennî hayatlarının ahenkdar bir mecmuasıdır” şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımlamalara bakılarak kültürün o toprakların üstünde olan her şeyi anlattığı söylenebilir.

Göçer (2012:50) ise “Kültür, bir milletin asırlar boyunca oluşturduğu yaşam tarzlarının kodlarını içine alan hafıza gibidir. Kültür, milletin yüzyıllar boyunca ilgi, algı, tutum ve davranışlarla tezahür eden yaşam biçimi, maddi ve manevi değerler toplamı olup nesilden nesile bir miras olarak aktarılagelmiştir. Tarihi, sanatı, edebiyatı, düşünleri, bayramları, şiirleri, şarkıları, türküleri... ait olduğu milletin dilinden, gelenek ve göreneklerinden izler taşır. Bütün bunlar o yaşam tarzının göstergesi olarak kültürün birer unsuru olarak düşünülebilir. Ağıtlarla, ninnilerle, türkülerle... Biz ‘biz’ oluyoruz. Kültür, bir milletin asırlar boyu yaşanmışlıklarının damıtılmış bir özetidir.” şeklinde kültürü tanımlamakta ve açıklamaktadır.

Kültür, bir halkın var olduğu andan itibaren asırlarca biriktirdiği her şeyi ifade etmektedir. Bu noktada kültürün olmazsa olmazı, nesilden nesile aktarılmasındaki en büyük ve en önemli araç olan “dil” sözcüğüne değinmek gerekmektedir. Ergin (2009:3) dili “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabiî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.” şeklinde tanımlamaktadır. Tüm bu tanımlamalar ve açıklamalar kültür ve dilin arasındaki ilişkiyi açıkça göstermektir. Dil ve kültür birbirinden bağımsız değerlendirilememekte ve birbirini beslemektedir. Bu sebeple yabancı dil öğrenimi demek, o dilin kültürünü de öğrenmek demektir. Bir dilin kültürünü tanımadan dilini tanımak imkansızdır. Bu sebeple bir hedef dilin dil bilgisi ve söz varlığının öğretiminde kültürü de öğretilmektedir.

1.2. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

1.2.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminin Kurumsal Kimlik Kazanması

Günümüzde Türkiye, kültürü ve coğrafyasıyla dünya genelinde ilgi çekmektedir. Buna bağlı olarak Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların sayısı her geçen gün artmaktadır.

Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi, son yıllarda giderek artan bir ilgi görmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihi münferit çalışmalarla çok eskiye dayansa da ilk defa 1984 yılında Ankara Üniversitesi'nde TÖMER'in kurulmasıyla kurumsal bir kimliğe sahip olmuştur. Bu tarihten sonra zamanla bu alanda hem çalışmalar hem de kurumlar adım adım artmıştır.

1.2.2. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisi

Yabancılara Türkçe öğretiminde çalışmalar artmış olsa da alanın daha fazlasına ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Bu noktada yardımcı materyallerin hangi beceriye yönelik olması gerektiği sorusu ortaya çıkmaktadır. Yabancı dil eğitiminde dört temel beceriye yönelik eğitim ve değerlendirme yapılmaktadır. Dört temel beceri; okuma-anlama, dinleme-anlama, sözlü anlatım ve yazılı anlatım olarak isimlendirilmektedir. Bu dört temel beceriden özellikle okuma becerisine yönelik çalışmaların öğrenenlerin hem sınıf içinde hem de sınıf dışında Türkçe öğrenime kesintisiz katkı sunabilmektedir. Bir öğrenenin dinleme becerisine yönelik çalışması için gerekli teknolojik altyapının sağlaması gerekmektedir, konuşma becerisi için ise mutlaka hedef dili konuşan bir başkasına ihtiyaç duymaktadır. Bir yabancı dil öğreneni yazma becerisine yönelik çalışırken çalışma tamamlandıktan sonra yazılı metnin kontrolünü sağlayıp geri bildirim sunacak başka bir kişiye ihtiyaç duymaktadır. Ancak okuma becerisine yönelik çalışmalar mekân ve zaman kısıtlaması olmadan yapılabilmektedir.

1.2.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama

Günümüzde yabancı dil öğrenimi, küreselleşen dünyada giderek önem kazanmaktadır. Türkçe öğretimi de bu kapsamda önemli bir yer tutmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin incelenmesi, öğrenme sürecine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, özgün metin ve uyarlanmış metin kavramları, yabancılara Türkçe öğretiminde önemli bir yer tutar. Özgün metin, belirli bir dilin konuşucuları tarafından yazılmış ve yayınlanmış olan metindir. Yabancılara Türkçe öğretiminde, özgün metinler kullanarak öğrencilerin okuma becerileri geliştirilebilir. Özgün metinler, Türk kültürü, tarihi ve güncel olayları hakkında da bilgi edinmelerini sağlayabilir. Ancak, özgün metinlerin yabancı öğrenciler için yeterli olmayabileceği unutulmamalıdır. Dil öğrenimi aşamasında özgün metinlerin

kullanımı, dil bilgisi ve kelime hazinesinin geliştirilmesine katkı sağlar. Uyarlanmış metin ise, bir dilin öğreniminde kullanılmak üzere, özgün metnin bir çevirisi veya kısmen değiştirilmiş hali olarak tanımlanabilir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin kullanımı, öğrencilerin dil öğreniminde karşılaşılabilecekleri güçlükleri azaltabilir. Uyarlanmış metinler, öğrencilerin düzeylerine uygun bir şekilde düzenlenerek, dil bilgisi ve kelime hazinesinin geliştirilmesine katkı sağlar. Bununla birlikte, uyarlanmış metinlerin öğrencilerin özgün metinlerle karşılaştırılmasına ve özgün metinlerin anlaşılmasına yardımcı olması önemlidir. Çalışmalar, özgün metin ve uyarlanmış metinlerin yabancılar Türkçe öğretiminde kullanımının avantajlarına işaret etmektedir. Bununla birlikte, kullanılan metinlerin öğrencilerin düzeylerine uygun olması ve öğrencilerin okuma becerilerine uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Yabancı dil eğitiminde kullanılacak metinlerin hedef dil düzeyine uygun olması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar; aynı dil düzeyinde uygulanan uyarlanmış ve özgün metin çalışmalarında, uyarlanmış metinlerin kullanıldığı gruplarda başarı yüzdesinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Özgün metin kullanımı için sıkça başvuru kaynaklar genellikle edebî metinlerdir. Ancak özgün biçimde bir edebî metni kullanmak pek mümkün olmamaktadır. “Günlük dilde genellikle birtakım sonuçlar elde etmek ve hareketleri etkilemek amacıyla edebî sanatlardan bilinçsizce yararlanılır. Edebî dilde ise estetik kaygı ön planda olduğu için daha derinden etkileme amacıyla edebî sanatlardan faydalanılır. Edebî dilde dilin kaynakları olan hazır malzemeler bilinçli ve sistematik bir şekilde kullanılmaktadır.” (Kuru,2015:30)

1.2.4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Özgün Metin

Yabancılar Türkçe öğretiminde farklı metin türlerinden bahsetmek mümkündür. Oğuztürk ve Erdem (2021) çalışmasında dil öğretiminde kullanılan metin türleri için temelde “özgün metin” ve “üretilmiş metin” başlıklarıyla iki metin türünden bahseder ve “Özgün metin, oluşturulmuş ya da üretilmiş metin, uyarlanmış ya da sadeleştirilmiş metin, genişletilmiş ya da detaylandırılmış metin” olmak üzere dört metin türünden bahseder.

Özgün metinler dil öğretim kaygısı ile yazılmadıklarından oluşturuldukları dilin özgün biçimlerini, edebî-estetik özelliklerini, çeşitli dil bilgisel yapılarını, kültürel ve yerel unsurlarını kendi içlerinde barındırırlar. Brown, özgünlüğün ölçütünü herhangi bir amaç gözetmeksizin ortaya ürün koymak olarak belirler. Doğrudan doğruya dil öğretmek amacıyla meydana getirilen hiçbir şey özgün değildir. Ancak bunun aksine, dil öğretimi dışında herhangi bir amaç için üretilen her şey özgündür (Brown,2011:2; Akt. Oğuztürk, 2021:190).

1.2.5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Kullanımı

Yabancı dil öğretiminde özgün metinlerin kullanılması tercih edilmektedir. Ancak özgün metinlerin içerdiği karmaşık dil bilgisel yapılar ve söz varlığı her düzey için her zaman uygun olmamaktadır. Özellikle başlangıç düzeylerinde yani A1 (Temel) ve A2 (Temel) düzeylerde bu durum daha da zor olmaktadır. B1 (Orta) düzey ise başlangıç düzeyi bitirmiş yani temel söz varlığı ve dil bilgisel yapıları tanımış ancak bunları kullanmakta henüz ustalaşmamış öğrenenlerin bulunduğu bir düzeydir. Bu noktada B1 (Orta) düzey, başlangıç düzeyleri bitiren öğreneni B2 (Yüksek) ve C1 (Yüksek) düzeylere hazırlayan bir basamaktır. Bu basamakta öğrenenler sözlük kullanarak da olsa daha karmaşık ve metaforik ifadeleri barındıran tümcelere yavaş yavaş adım atacaktır. Her ne kadar temel düzey Türkçe eğitimi tamamlanmış olsa da B1 düzeyde özgün metin kullanmak her zaman mümkün olmamaktadır. Uyarlanmış metinlerde hedef düzeyde bilinmesi gereken ya da bilinen ama yan anlamlara sahip sözcük ve sözcük grupları sözlük hazırlanarak gösterilmektedir. Böylece sözlük kullanımı sağlanmaktadır. Ancak özgün metinden farklı olarak uyarlanmış metinde yalnızca hedef düzeye uygun söz varlığı bulunmaktadır. Özgün metinlerin okunması ya da okutulması hedef düzeye göre değişiklik gösterse de çok sık sözlüğe başvurmayı gerektireceğinden okuma hızını düşürmesi sebebiyle öğrenenlerin motivasyonunu kaybetmesine sebep olabilmektedir.

Durmuş'un (2013:1302) "İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine" adlı çalışmasına göre sadeleştirilmiş metinler; hedef kitlenin yeterlilik düzeylerine göre cümlelerin kısaltılması, özetlenmesi, bölünmesi, bazı unsurlarının atılması, bilinmeyeceği varsayılan unsurların bilineceği varsayılan unsurlarla değiştirilmesi gibi sözdizimsel; öğrencinin düzeyine göre

bilinemeyeceği varsayılan sözcüklerin bilinebileceği varsayılanlarla değiştirilmesi gerekir. Bu işlem kullanım sıklığı düşük olan sözcüklerin kullanım sıklığı yüksek olanlarla değiştirilmesi gibi sözcüksel yapı değişikliklerini ortaya çıkarır.

Başlangıç ve orta düzey dil öğrencileri için yararlı bulunduklarını gösteren çok sayıda uygulamalı çalışma, dil öğretim sürecinde en yaygın metin oluşturma yönteminin sadeleştirmeye dayandığını da göstermektedir. Genişletilmiş metinler, öğrencinin anlayamayacağı varsayılan özgün biçimleri koruyarak, bu biçimlerle birlikte öğrencinin içeriği anlamasını sağlamak üzere, dilbilgisel olarak öğrencinin anlayacağı paralel biçimleri bir arada sunan metinler üretir. Özgün sözcüğün veya ifadenin, aynı anlamı karşılayan kullanım sıklığı yüksek biçimiyle birlikte verilmesi, ilgili çalışmalarda gösterildiği şekliyle, dil öğretim sürecinde yararlı bulunmuştur.

Durmuş'un (2013:394) "Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine" adlı çalışmasına göre "Genişletim ve sadeleştirme ile ilgili bu işlemler sonucunda genişletilmiş (elaborated) metinler, değiştirime esas alınan kaynak metinden hacim olarak daha geniş bir metin haline gelirken; sadeleştirilmiş (simplified) metinler, öğrencinin anlayamayacağı varsayılan yapıların yerine bazen daha kısa veya uzun olan eş veya yakın anlamlı yapıları koymakta, bazen de kaynak metinde yer alan ve metnin anlamını çok fazla değiştirmeyeceği varsayılan yapıları tamamen çıkarma yoluna gidebilmektedir." Bu çalışmada kullanıldığı şekliyle değiştirim, hem sadeleştirmeyi hem de genişletimi içermektedir.

1.2.6. Metin Uyarlama Ölçütleri

Bu çalışmada Özmen (2019) tarafından yapılmış olan sınıflandırma uyarlama işleminde ölçüt olarak kabul edilmiştir. Özmen'in yapmış olduğu sınıflandırmanın akademik çalışmalarda sıkça tercih edildiği görülmüştür. İlgili sınıflandırmanın kapsayıcı ve yeterli bulunduğu görülmüş ve bu sebeple tercih edilmiştir. İlgili sınıflandırmayla ilgili başlıklara örnek olması açısından başka akademik çalışmalardan örnekler verilmiştir.

1. Sadeleştirme Yöntemleri

1.1. Sözdizimsel Sadeleştirme

Sözdizimsel sadeleştirme, ilgili metnin hedef düzeye uyarlanması amacıyla dilbilgisel yapılar üzerinden yapılacak işlemleri ifade etmektedir. Bu işlemlerde bazı yapılar tercihen azaltılabilmekte ya da tamamen değiştirilebilmektedir.

1.1.1. Karmaşık Tümceleri Bölme

Işık'ın (2022:57) “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Süleyman Sarı, Sivas'ın Hafik ilçesinin ufak ve kurak bir köyünde doğmuş.

UM: Süleyman Sarı, Sivas'ın Hafik ilçesinin bir köyünde doğmuş. Bu köy ufak, küçük ve kurak bir köymüş.

Şahin'in (2023:31) “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Bir bahçe kirazdan bir tanesini yemeye kıyamayan, mülklerinin iradını aldıkça sevincinden iğrenç bir surette ağlaşan bu insanlar için bu mantık, gayet tabii görülmeliydi.

UM: Bu insanlar bir bahçe kirazdan bir tanesini bile yiyemiyor, mülklerinin gelirini aldıktan sonra mutluluktan ağlıyor. Bu insanlar için bu mantık, çok doğal olması lazımdı.

1.1.2. Ad, Sıfat, Belirteç Tümcelerini Ayırma

Işık'ın (2022:57) “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Çocukluğu, kuzu, dana peşinde geçmiş; okuma çağı eriştiğinde köyüne beş kilometre uzakta, daha büyük ve okulu olan bir komşu köye gidip gelmeye başlamış.

UM: Çocukluğu, kuzu, dana peşinde geçmiş. Bir zaman sonra okul çağı, zamanı gelmiş. Ama Süleyman'ın köyünde okul yokmuş. En yakın okul, komşu köydeymiş ve beş kilometre uzaktaymış. Okumak için bu köye gidiyormuş.

Şahin'in (2023:31) "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlenin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Hüsnü'yü ameliyat eden, bir hafta muayenehanenizde yatıran siz değilsiniz?

UM: Siz Hüsnü'yü ameliyat ettiniz ve bir hafta muayenehanenizde yatırmadınız mı?

1.1.3. Zamansal İlişkileri Standart Hâle Getirme

Özmen'in (2019:140) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlenin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Bahçesini yabani otlar bürümüşü.

UM: Evin bahçesi yabani otlarla doluydu.

Şahin'in (2023:35) "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlenin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Sadece beybabamı işinden çıkarmışlardı.

UM: Sadece babamı işinden çıkardılar.

Işık'ın (2022:77) "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında

bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Süleyman sevinerek: -Var, var.

UM: Süleyman seviniyor: “Var, var.” diyor.

1.1.4. Art Gönderimler (Gönderimleri Açık Hâle Getirme)

Işık'ın (2022:77) “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: -Önemli değil.

UM: Hamza: “Önemli değil.

1.1.5. Dolaylı Anlatımı Azaltma

Şahin'in (2023:36) “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Bir aralık, kadın bana çocuğum çocuğum olup olmadığını sordu:

UM: Bir an, kadın bana "Çocuğun var mı yok mu?" diye sordu:

1.1.6. Edilgen ve Ettirgen Yapıları Etken Hâle Getirme

Işık'ın (2022:81) “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Sonra aniden anlaşılıyor ki iki yüz metre ileride bir uçurum varmış.

UM: Sonra aniden anılıyorlar, iki yüz metre ileride bir uçurum varmış.

Şahin'in (2023:36) “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu

tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Ağaçlara kimseyi yanaştırmayız

UM: Herkesi ağaçlardan uzak tutarız

1.1.7. Devrik Yapıları Düzenleme

Işık'ın (2022:63) “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Hem mal gitti hem araba.

UM: Hem mal hem de araba gitti.

1.2. Sözlüksel Sadeleştirme

Sözlüksel sadeleştirme, ilgili metnin hedef düzeye uyarlanması amacıyla daha çok sözcükler üzerinden yapılacak işlemleri ifade etmektedir. Bu işlemlerde sözcükler sıklık değerlerine, anlatımı zorlaştırıp zorlaştırmaması gibi açılardan değerlendirilip kısmen ya da tamamen değiştirilebilmektedir.

1.2.1. Sıklığı Az Sözcükleri Sıklığı Fazla Olanlarla Değiştirme (Deyimler Dâhil)

Özmen'in (2019:140) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması” adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Bahçesini yabani otlar bürümüşü.

UM: Evin bahçesi yabani otlarla doluydu.

Işık'ın (2022:65) “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği” adlı çalışmasında

bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Bir sürü gecekondlu çocuğu.

UM: Birçok gecekondlu çocuğu.

1.2.2. Yeniden Yazma

Işık'ın (2022:61) "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Çoğalan nüfusu besleyemeyen çorak köy son otuz yılda neredeyse boşalmıştı.

UM: Çünkü köyde nüfus çoktu ama köy kuraktı, çoraktı. Herkese yiyecek vermiyordu, besleyemiyordu. Bu sebeple son otuz yılda köyden herkes gitmişti, köy boşalmıştı. Köyün nüfusu çok azalmıştı.

Şahin'in (2023:42) "Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Daha fenası, ihtiyar dadısının da bu hususta pek ondan kalır yeri yoktu.

UM: Yaşlı dadısı da bu konuda onun gibiydi.

1.2.3. Anlatımı Zorlaştıran ve Tümceyi Uzatan Sözcükleri Silme

Işık'ın (2022:67) "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Adam bir süre sonra gözlükleri çıkardı, gazeteyi katladı, sağa sola baktı, gazeteyi beton direğin dibine bırakıp gitti.

UM: Adam bir süre sonra gözlükleri çıkardı, gazeteyi katladı, sağa sola baktı, gazeteyi yere bırakıp gitti.

Şahin'in (2023:44) "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Evin içi kapalı Karaca Ahmet türbesi gibi toz toprak içindeydi.

UM: Evin içi toz içindeydi.

1.2.4. Kiplikleri sözcükle ifade etme

Şahin'in (2023:45) "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Olamaz, behemahal sizinle görüşmeliyim.

UM: Olamaz, mutlaka sizinle görüşmem lazım.

Işık'ın (2022:74) "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Süleyman'a "Şu koltuğa otur" diye işaret edip çay söylüyor.

UM: Süleyman'a "Şu koltuğa otur." diye işaret ediyor **ve** çay söylüyor.

1.2.5. Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma (anlamsal)

Işık'ın (2022:64) "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Sanki köydeki fakir ama huzurlu hayatlarını **özler olmuştü.**

UM: Sanki köydeki fakir ama huzurlu hayatlarını **özlüyordu**.

Şahin'in (2023:46) "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Evet, para hırslının bu derecesi bana da çok iğrenç görünmüştü.

UM: Evet, bu kadar çok para isteği bana da çok iğrenç göründü.

Özmen'in (2019:140) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Orası **size** gelmez.

UM: Orası olmaz.

2. Genişletme Yöntemleri

Genişletme yöntemleri, ilgili metnin hedef düzeye uyarlanması amacıyla sözcük, sözcük öbekleri ya da dilbilgisel yapıları eklemeyi ve böylece anlaşılabilirliği artırmayı hedeflemektedir. Bu işlemlerin uygulanması sonucunda daha çok sözcük sayısına sahip tümceler elde edilebilmektedir.

2.1. Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama- alt-anlamlı sözcük yerine üst-anlamlı sözcükleri kullanma)

Şahin'in (2023:48) "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlelerin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Hüsnü, dilini mi yuttun Allah aşkına?

UM: Hüsnü, dilini mi yuttun, neden konuşmuyorsun?

2.2. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve önvarsayımları belirtik kılma (eksilteleri tamamlama)

Şahin'in (2023:49) "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlenin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Beyaz yatak, beyaz entari...

UM: Beyaz yatak, beyaz kıyafet vardı.

2.3. Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma)

Işık'ın (2022:72) "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlenin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Bu bölge onların, birbirlerini tanıyorlar.

UM: Bu bölge onların **bu nedenle** birbirlerini tanıyorlar.

2.4. Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama

Özmen'in (2019:168) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması" adlı çalışmasında bu işleme başvurulduğu tespit edilmiş ve aşağıdaki cümlenin ilgili işleme örnek olarak gösterilmesi uygun görülmüştür.

ÖM: Beyaz cisme dokundu.

UM: Beyaz hayale dokundu.

3. Kolaylaştırma (Sözlükçe)

Kolaylaştırma aşamasında, sözlükçe hazırlanarak metnin okuyucu tarafından daha kolay anlaşılması hedeflenmektedir. Sözlükçe hazırlanırken; görsel kullanımı, yazı tipi, renkli olup olmaması, ara dil kullanılıp kullanılmayacağı gibi birçok etmen bulunmaktadır. Son çalışmalarda görsel kullanımının arttığı ve sözlüklerin yalnızca

hedef dilde hazırlandığı dikkat çekmektedir. Açıklamaların hedef düzeye uygun olması da ayrıca önemlidir.

1.2.7. Diller İçin Avrupa Ortak Metni ve Bu Metne Göre B1 Düzeyde Okuduğunu Kavrama Kazanımları

Diller İçin Avrupa Ortak Metni, Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında yayınlanmıştır. Bu çerçevede yabancı dil eğitiminde programları, yönergeleri, değerlendirme ve kazanımları belirlemeyi hedeflemiştir. Bu şekilde ortak bir düzlemde yabancı dil eğitimleri gerçekleşecekti. 2008 yılında güncellenen baskısıyla çalışma önemli ölçüde genişletilmiştir. Dil eğitiminde kullanılabilecek olan yaklaşımları, dil düzeyleri ve bunlar için gerekli olan kazanımları, her düzey için gerekli olan ders süresini, temel dil becerilerini ve yabancı dil eğitiminde öğretici ya da öğrenenin konumu gibi birçok konuyu barındıran çalışma oldukça kapsamlıdır. 2018 ve 2020 yılında tekrar güncellense de 2001 yayını hala geçerliliğini korumaktadır. Son güncellemelerde çalışmada bazı eklemelerin dışında terimsel güncellemeler ağırlıkta olduğu görülmektedir. 2020 yılında yayınlanan çalışma, 2021 yılı sonlarında “Diller İçin Avrupa Ortak Metni” adıyla Millî Eğitim Bakanlığı’nın katkılarıyla dilimize çevrilmiş ve yayınlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Diller İçin Avrupa Ortak Metni (MEB,2021) B1 düzey için okuduğunu kavrama kazanımlarını farklı başlıklarda belirlemiştir. Bu başlıklar ve açıklamalarda “tatmin edici düzeyde anlama” ve “çok karışık olmamak koşuluyla” gibi ifadeler dikkat çekicidir. B1 düzey için okuma becerisine yönelik kazanımlar genel hatlarıyla bu kelimelerle ifade edilmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Diller İçin Avrupa Ortak Metni ve Bu Metne Göre B1 Düzeyde Okuduğunu Kavrama Kazanımları	
Alımlama Etkinlikleri	Kazanımlar
Genel Okuduğunu Kavrama	Alanlarıyla ilgili konularda karmaşık olmayan olgusal metinleri tatmin edici ölçüde kavrayarak okuyabilir

Yazışmaları okuma	Kişisel mektuplardaki olay, duygu ve dilek betimlemelerini bir mektup arkadaşıyla düzenli yazışacak derecede iyi anlayabilir. Nispeten ayrıntılı olay ve deneyim betimlemesi yapan karmaşık olmayan kişisel mektup, e-posta veya ilanları anlayabilir. Mesleki ilgi alanına giren standart resmî yazışma ve çevrim içi ilanları anlayabilir.
Fikir sahibi olmak için okuma	İstenen bilgiyi bulmak için daha uzun metinleri tarayabilir ve belirli bir görevi yerine getirmek için bir metnin farklı yerlerinden veya farklı metinlerden bilgi toplayabilir. Dergilerde, broşürlerde veya internetteki karmaşık olmayan olgusal metinleri tarayabilir, ne hakkında olduklarını belirleyebilir ve kullanışlı bilgi içerip içermediklerine karar verebilir. Mektup, broşür ve kısa resmî belgeler gibi gündelik materyallerdeki ilgili bilgileri bulabilir ve anlayabilir. Gıda maddeleri ve ilaçların üzerinde yazan hazırlama ve kullanımla ilgili önemli bilgileri anlayabilir. Bir makale, rapor veya eleştiri yazısının ihtiyaç duyulan konu ile ilgili olup olmadığını değerlendirebilir. Çok fazla kısaltma olmaması koşuluyla gazete ve dergilerdeki basit ve anlaşılır şekilde hazırlanmış olan reklamlardaki önemli bilgiyi anlayabilir.
Bilgi ve sav için okuma	İlgi alanları ve çalışmalarıyla ilgili olan konularda karmaşık olmayan olgusal metinleri anlayabilir. İnsanların fikirlerini paylaştığı, aşına olduğu veya ilgi alanına giren güncel konulardaki kısa metinleri (ör. çevrim içi bir tartışma forumuna yapılan önemli katkılar veya editöre yazılmış okur mektupları) anlayabilir. Açıkça işaret edilen tartışmacı metinlerdeki ana sonuçları belirleyebilir. Sunulan konunun ele alınmasındaki bir dizi tartışmayı detaylı olmasa bile fark edebilir. Aşına olduğu konularla ilgili karmaşık olmayan haber makalelerindeki önemli noktaları ayırt edebilir.

	Tekrar okumak için yeterli zamanı olması koşuluyla ilgi alanına giren aşına olduğu konulardaki olgusal çoğu bilgiyi anlayabilir. Müze sergileri ve sergilerdeki açıklayıcı panolarda yer alan betimleyici notların ana noktalarını anlayabilir.
Yönergeleri okuma	İlgili süreç ve ürüne aşına olması koşuluyla kullanma kılavuzu gibi aralıksız metin şeklindeki yönerge ve prosedürleri anlayabilir. Bir teçhizat parçası için açıkça ifade edilmiş karmaşık olmayan yönergeleri anlayabilir. Ambalaj üzerinde verilen basit yönergeleri (ör. pişirme yönergeleri) takip edebilir. Çoğu kısa güvenlik yönergelerini (ör. toplu taşımada veya elektrikli bir teçhizat kullanım kılavuzundakileri) anlayabilir.
Serbest zaman etkinliği olarak okuma	Daha geniş bir izleyici için hazırlanmış gazete/dergilerin film, kitap, konser vb. anlatımlarını okuyabilir ve ana noktalarını anlayabilir. Karmaşık olmayan bir dil ve tarz kullanılması koşuluyla basit şiir ve şarkı sözlerini anlayabilir. Yüksek kullanım sıklığına sahip gündelik dil kullanan anlatılardaki, kılavuzlardaki ve dergi makalelerindeki yer, olay, açıkça ifade edilen duygu ve bakış açısı betimlemelerini anlayabilir. Temelde bir yolculuktaki olayları ve yazarın tecrübe ve keşiflerini anlatan bir seyahat günlüğünü anlayabilir. Düzenli sözlük kullanımı yardımıyla açık ve doğrusal bir akışa ve yüksek sıklık derecesi olan günlük dil kullanımına sahip hikâyelerin, basit romanların ve çizgi romanların olay örgüsünü takip edebilir.

Bu ölçek hem kurgu hem de kurgu olmayan yazılı veya işaret dilindeki metinleri kapsar. Bunlar kişinin ilgi alanına bağlı olarak okuduğu diğer metin tiplerinin yanı sıra, yaratıcı metinleri, farklı edebiyat şekillerini, dergi ve gazete makalelerini, internet günlüklerini veya biyografileri içerebilir. Bu ölçekte işlevsel hâle getirilen anahtar kavramlar şunlardır:

1. Uzunluk, metin çeşitliliği ve resim olup olmaması,
2. Basit insan ve yer betimlemeleri ile başlayan, anlatıma dayalı farklı metinler ile devam eden, farklı metin tiplerindeki çağdaş ve klasik yazılara doğru ilerleyen metin çeşitliliği,
3. Gündelik konular (örneğin, hobi, spor, serbest zaman etkinliği ve hayvanlar) ve somut durumlar ile başlayan, çeşitli soyut ve edebî konulara doğru ilerleyen konu çeşitliliği,
4. Dil türü: Basitten biçimsel karmaşık üsluba doğru,
5. Okuma kolaylığı: Resimler yardımıyla tahminde bulunma ile başlayan, büyük ölçüde bağımsız okuma ile devam eden, metin çeşitliliğini fark edip takdir etmeye doğru,
6. Anlama derinliği: Taslak şeklinde/ana hatlarıyla anlama ile başlayan hem örtük hem de açık anlam çıkarmaya doğru bir ilerleme. (MEB, 2021:62)

1.3. BİR SÖZ VARLIĞI HAZİNESİ OLARAK ‘MASAL’

Masal ile ilgili kaynaklarda farklı açıklamalar vardır. Elçin (2004:368) masal sözcüğünün kökenini “Habeşçe ‘mesl’, Ârâmice ‘maslâ’ ve İbrânicedeki ‘masal’ dan, Araplara ‘mesel, masal’ şekli ile mukayese ve karşılaştırma mânâsıyla geçtikten sonra Türkçeye mal olmuştur.” şeklinde açıklamış ve masalları “Hâkim vasıflarına göre ‘bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait hadiselerin macerası, hikayesi’ olarak tarif edebiliriz” şeklinde tanımlamıştır.

Boratav’a (1969:80) göre “Masal, nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamiyle hayâl ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı diye tanımlanır. ‘Hayâl ürünü’ sözünü sadece ‘olağanüstü şeyler’ anlamına almamak gerekir. Masal, aşağıda göreceğimiz çeşitlerinden bir bölümünde olağanüstü olayları ve kişileri konu edinir. Ama, bir bölüm masallar da, tamamiyle hayâl ürünü, uydurma olmakla beraber olağanüstü değildir. Masal, olağanüstü çeşidinde de, gerçekçi çeşidinde de, anlattığı olayların gerçeğe uyarlık derecesi ne olursa olsun, onların hayâl yaratması oldukları izlenimini veren bir anlatı türüdür. Masalı efsaneden, hikâyeden, destandan ayıran niteliklerin başında bu gelir. Elbette sade bu değildir masalın öteki anlatı türlerinden

farkı. Üslûp ve anlatım, kişilere, yerlere değin bazı kurallar, konuda olduğu kadar biçimde de masala özgü nitelikleri belgelerler.”

TDK Güncel Sözlük’te masal, “Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür.” olarak tanımlanmıştır. (TDK) Kubbealtı Lugatı’nda, TDK Güncel Sözlük’teki tanım aynı şekilde sunulmakla beraber “Öğretici ve öğüt verici çocuk hikâyesi, ahlâkî dersler veren, ibret alınabilen alegorik eser.” olarak ikinci bir tanımlamaya yer verilmiştir.

Boratav’ın (1969:397) “Türk masalının geçmişini incelerken hem konu, hem de biçim bakımından birbirinden farklı birçok anlatma türlerini birden göz önünde tutmak gerekecektir: olağanüstü nitelikte masallar (cin-peri masalları, v.b.), gerçekçi masallar, fıkralar, latifeler, hayvan masalları, tekerlemeler, efsaneler, menkabeler... gibi.” şeklinde işaret ettiği üzere masallar yalnızca olağanüstü olaylardan ibaret değildir. Her toplumun yıllar ya da yüzyıllar içerisinde oluşan ve zaman içinde değişen, güncellenen masalları vardır. Masalların motifleri, kahramanları ve olayları değişse de işlevleri hemen hemen tüm toplumlarda aynıdır. Öncelikle edebî metin olarak ele alınsa da masallar diğer türlerden farklı bir konuma sahiptir. Her sanat dalı ve her edebî tür birbirini beslemektedir. Masal içinde nazımlı söyleyişler, hikaye ya da hikayeler, tekerleme ve bilmeceler bulunabilen ve söz varlığı açısından çok zengin bir edebî türdür. Türkben’in (2018) çalışmasına katılan öğretmenler ana dili eğitimi sürecinde masalların, çocuğun yaratıcı düşünmesi (82.86), dil gelişimi (% 77.14) ve eğlenerek öğrenmesi (% 71.43) açısından önemli olduklarını ifade etmiştir.

1.3.1. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Masal

Yabancılarla Türkçe öğretiminde özellikle B1 (Orta) düzeyde deyim ve atasözü gibi metaforik ifadelerin öğretimi yoğunluk kazanmaktadır. Bu tür yapılar masallarda çok bulunmaktadır. Dolayısıyla yabancılarla Türkçe öğretiminde bu yapıların öğretiminde masallar kullanılabilir.

Yavuz (2002:153) “Bir insana anadilini; anlatımı ikilemeler, benzetmeler, uyaklar, deyimler, atasözleri vb. gibi konuşma dilinin bütün incelikleriyle zenginleştirilmiş masallardan daha iyi, sözlü veya yazılı hangi edebiyat ürünü öğretebilir ki?” şeklinde masalın dil öğretimindeki önemini vurgular. İçindeki zengin

söz varlığı ile kültür aktarımında önemli bir kaynak; olayların gelişme biçimi, dilinin genellikle olaylara dayalı ve akıcı olması ile dil öğretiminde öncelikli bir tür olması gerekmektedir. Ayhan ve Arslan (2015a) “Elde edilen bulgulara göre öğreticilerin, yabancılara Türkçe öğretiminde masalları ne sıklıkla kullanırsınız?” sorusuna % 90.9’u ‘az’ yanıtını vermişlerdir. Bu sonucun en önemli sebebinin materyal eksikliği olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda katılımcılara yöneltilen yabancılara “Türkçe öğretim materyali olarak masallar yeterli midir?” şeklindeki soruya % 63.6’sı ‘az’, % 22.7’si ise ‘hiç’ şeklinde cevap vermişlerdir. Bu durumda yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenlerin materyal eksikliğinden dolayı masalları derslerde etkin bir biçimde kullanmadıkları anlaşılmaktadır. Yabancılar için Türkçe öğretimindeki masallar; dil, içerik, resim vb. bakımından yetersiz bulunmuştur. Araştırmaya katılanların % 63.6’sı ‘az’ değerini işaretleyerek söz konusu özellikler bakımından yabancılara Türkçe öğretimindeki masalların yetersiz olduğuna dikkat çekmişlerdir.” şeklinde ifade etmiştir.

1.4. UYARLANMIŞ METİNLERDE ANKET KULLANIMI

Uyarlanmış metinlerde uzman görüşü almak ya da öğrenen görüşü almak için anket yoluyla veri toplanmasının faydalı olduğu kadar faydasız yönleri de bulunmaktadır. Birçok anket çalışmasında gönderilen adres sayısı kadar dönüş alınamamakta ve alınan dönüşler bazen sağlıklı veri sunmaktadır. Ancak metin uyarlama ile ilgili görüş almak için en ekonomik, hızlı ve kapsamlı yol anket kullanımıdır.

Şahin’e (2020:127) göre anket çalışmasının faydaları şu şekildedir:

1. İnsanlara soru sorarak, çok sayıda konuda bilgi edinmek mümkündür. Hatta bazı durumlarda, sistematik gözlem ile ulaşılamayacak veriler, soru cevap süreci ile toplanabilir. Örneğin, bir şekilde vuku bulan suçların bir kısmı polise bildirilse de, büyük bir kısmı rapor edilmemektedir. Bu nedenle suç oranını belirlemeye yönelik bir çalışmada, şahit oldukları suç vakaları ile ilgili insanların fikirlerine başvurulması, polis kayıtlarının incelenmesinden daha sağlıklı sonuçlar verecektir.

2. Anket tekniği özellikle sosyoloji, psikoloji ve eğitim araştırmalarına büyük katkıda bulunmuştur. Anket ile çok sayıda birime (kişi, aile veya işletme), geniş kitlelere ulaşmak mümkündür. Bu özellikleri araştırmacılara para, zaman ve enerji

tasarrufu sağlar. Anketin geniş coğrafi bölgelere ve çok sayıda insana uygulanabilmesi sayesinde, daha geniş bir örneklem üzerinde çalışma, dolayısıyla örneklemin temsil düzeyini, böylece de araştırmanın dış geçerlik derecesini arttırmak mümkün olabilmektedir.

3. Anket tekniği ile daha doğru bilgi alınabilmektedir. İyi planlanmış bir anket ile doğruluk payı yüksek ve işlevsel veriler elde edilmektedir.

4. Anketin imzasız da doldurulabilmesinden dolayı; bunlarda, görüşmeye oranla, objektifliğin daha yüksek olduğu görülmektedir. Anket üzerinde sorular yazılı olduğundan ve bunlara cevap verecek kişinin cevaplarını tekrar tekrar kontrol etmesi kolay olduğundan, elde edilen bilgilerin, görüşmeye oranla daha doğru olacağı beklenmektedir.

5. Anketler, istenirse tam yapılanmış, standartlaşmış olabileceğinden cevaplarda standartlık ve karşılaştırılabilirlik gibi nitelikler vardır. Bu da anketin analizini ve anlamlandırarak yorumlanmasını kolaylaştırmış olacaktır. Basit anketlerden karmaşık anketlere kadar çok değişik düzeylerde anketler vardır. Basit anketlerin; yani birkaç sorudan oluşan, bir sayfayı geçmeyen anketlerin hazırlanması ve planlanması kolaydır.

1.5. ALANYAZIN TARAMASI VE ALANYAZIN DEĞERLENDİRMESİ

Alanyazın araştırması Türkçe hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlandırılmıştır. Çalışmalar 1995-2023 yıllarını kapsamaktadır. Alanyazın taraması yapıldığında uyarlamaya yönelik ulaşılabilen ilk akademik çalışmanın 1995 tarihli olması sebebiyle alanyazın taramasının başlangıç yılı olarak ilgili tarih belirlenmiştir. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında uyarlamaya dayalı tezler için alanyazın taraması yapıldığında beşi doktora tezi, kırkı yüksek lisans tezi olmak üzere kırk beş tez tespit edilmiştir. Alanyazın taraması sonucu tespit edilen tezler önce kronolojik olarak sıralanmıştır. Aynı yıllarda olan tezler ise alfabetik olarak sıralanmıştır. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu yardımcı okuma materyali oluşturmayı ve alana bu şekilde katkı sunmayı amaçlamıştır. Ancak iki yüksek lisans tezinde dinleme becerisine yönelik uyarlama çalışması yapılmıştır. Çalışmalarda genellikle her düzey için ayrı ayrı uyarlama yapılmış olsa da bazı çalışmalarda A1 ve A2 düzey için uyarlanmış bir metin olduğu görülmüştür. Bu çalışmalarda uyarlanmış bir metnin iki

düzye için de kullanılabileceği öngörölmüş. Ancak uyarıamanın her seviye için ayrı ayrı yapılması gerekmektedir.

Tablo 2: Yabancılarā Türkçe Öğretiminde Uyarılama Çalışmasına Dayalı Tez Sayıları		
YIL	Düzye / Çalışma Sayısı	Toplam Çalışma Sayısı
2012	B1 / 1	1
2013	A1-A2 /1	1
2014	A1-A2/1 A1-A2-B1-B2/1	2
2015	A1-A2/1 B2/1	2
2016	-	0
2017	A1-A2/1	1
2018	B1/3 A1-A2/1 A2/1	5
2019	A1-A2/1 A2/2 B1/1 B1-B2/1 A1-A2-B1/1	6
2020	B1/4 A2-B1/1	5
2021	A1-A2/1 A2/3 B1/3	7

2022	A1-A2/3 B1/3 B2/1 B2-C1-C2/1 A1-A2 ve B1-B2/1 A2-B2/1 A2/1	10
2023	A2/1 B1/1	2
TOPLAM	A1 Düzeyi İçeren Çalışma: 13 A2 Düzeyi İçeren Çalışma: 23 B1 Düzeyi İçeren Çalışma: 22 B2 Düzeyi İçeren Çalışma: 7 C1-C2 Düzeyi İçeren Çalışma: 1	43

Yapılan çalışmaların A2 ve B1 düzeyde yoğunluk gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durumun bu düzeylerde daha çok yardımcı okuma materyaline ihtiyaç duyulduğundan kaynaklandığı düşünülmüştür. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında uyarlamaya dayalı tez sayıları incelendiğinde bu çalışmaların 2021 ve 2022 yıllarında önceki yıllara kıyasla büyük oranda arttığı görülmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretimi sahasında alanyazın çalışması yapılırken kavram sorunu yaşandığı görülmüştür. Bu kavram sorunu alanın adına yöneliktir. Bazı çalışmalarda “Yabancılar Türkçe Öğretimi”, bazı çalışmalarda ise “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi” başlığı kullanılmaktadır. İkinci bir kavram sorunu ise uyarlama çalışmalarını ifade etmekte görülmektedir. Alanyazında tespit edilmiş kırk beş kaynaktan on iki tezin başlığında “sadeleştirme” ifadesi kullanılmakta, yirmisinde ise “uyarlama” ifadesi kullanılmaktadır. Bu ikilik araştırmacılar için karmaşa ve sorun teşkil etmektedir. “Uyarlama” ifadesi daha kapsayıcı olduğu için bu ifadenin kullanılması önerilmektedir.

1.5.1. Alanyazındaki Araştırmacılar ve Çalışmaları

İbrahim Dilek (1995) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metinlerle Çalışma Yolları*” adlı yüksek lisans çalışmasında Türkçenin çağdaş yöntemlerle öğretilmesine katkıda bulunmanın hedeflendiğı belirtilmiştir. Çalışmada özgün metin ile çalışmanın önemi vurgulanmakla beraber okuma-anlama alıştırmalarının uygulanmasına özen gösterildiğı belirtilmiştir.

Hande Bakan (2012) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Dilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Mesaret Otel*” adlı yüksek lisans çalışmasında adı geçen eser metindilbilimsel ölçütlerden ‘bağlaşıklık’ ve ‘bağdaşıklık’ etrafında çözümlenmiştir. Bu ölçütler çerçevesinde ilgili eser B1.1 düzeye uyarlanmıştır.

Ozan Yıldırım (2013) tarafından yürütölmüş olan “*Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalığı Örneğı*” adlı yüksek lisans çalışmasında Reşat Nuri Güntekin’in Çalığı adlı romanı A1-A2 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama için bu eserin tercih edilmesinin sebebinin romanın Rusya ve Orta Asya’da büyük ilgi görmüş olduğı belirtilmiştir. Eser uyarlanırken “Turkofoni Türkçe Öğren” eğitim setinin I. ve II. kitapları temel alınmıştır.

Dilek Ebru Mazlum (2014) tarafından yürütölmüş olan “*Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı ve Peyami Safa’nın Dokuzuncu Hariciye Koğı Romanının Türkçe A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç ve Peyami Safa’nın Dokuzuncu Hariciye Koğı adlı eserleri A1-A2 düzeye uyarlanmıştır. Çalışmada uyarlama işlemi yapılırken romanların özgün biçimlerinin ve üslup özelliklerinin korunmaya çalışıldığı ve hiçbir bölümün atlanmadığı belirtilmiştir.

Murat Sarıbaş (2014) tarafından yürütölmüş olan “*Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri*” adlı yüksek lisans çalışmasında Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni incelenerek A1, A2, B1, B2 düzeylerde okuma-anlama becerisine yönelik kazanımlar hedeflenerek etkinlikler hazırlanmıştır. Her etkinlik için hedef kelime/kalıp ifade listesi oluşturulmuştur. Çalışmanın uygulaması bir derneğin şubesinde Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler seçilerek yapılmıştır.

Safa Eroğlu (2015) tarafından yürütülmüş olan “*Metin Dilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin’in Üç Nasihat Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında dil öğretiminde son yaklaşımların yapay ve kurma metinlerin yerine edebî metinlere yönelmek şeklinde olduğu belirtilmiştir. Bu ilkedен yola çıkılarak Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlerin ders dışında okuma materyallerine duyacakları ihtiyacı gidermeye yönelik Ömer Seyfettin’in Üç Nasihat adlı hikâyesi B2 düzeye uygun bir şekilde uyarlanmıştır. Bu çalışmayla Türkçe öğrenenlerin ders kitabı dışında okuma becerileri için kaynak/materyal sağlanması amaçlanmıştır. Uyarlama işlemleri Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni referans alınarak belirlenmiş ve uyarlama işlemi bu kriterlere göre yapılmıştır.

Adem Kutlu (2015) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin’in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Ömer Seyfettin'in Perili Köşk ve Kaşığı adlı hikâyeleri başlangıç seviyesi (A1-A2) için uyarlanmıştır. Çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Uyarlamada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları esas alınmıştır. Gazi TÖMER ve Ankara TÖMER yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki A1-A2 seviyesi dilbilgisi kazanımlarını öğrencilerin bildiği varsayılmıştır. Çalışmada okuma öncesi ve okuma sırası etkinlikleri hazırlanmıştır. Okuma sonrası tüm becerileri kapsayan etkinliklere de yer verilmiştir.

Selçuk Gürler (2017) tarafından yürütülmüş olan “*Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Ömer Seyfettin'in “Forsa, Eleğimsağma, Çakmak, Mermer Tezgâh, İlk Cinayet, Ant, Kurumuş Ağaçlar, Üç Nasihat” ve “Rüşvet” adlı hikâyeleri Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi yapılarına göre uyarlanmıştır. Uyarlanmış hikâyelerin sonuna etkinlikler hazırlanmış ve Türkçe-Türkçe sözlük eklenmiştir.

Aslı Akıncılar (2018) tarafından yürütülmüş olan “*Türkçe Öğrenen Öğrenciler İçin Dede Korkut Hikâyelerinin B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin hem kelime hazinesini

geliştirmesi hem de Türk kültürünü yakından tanınması için “Dede Korkut Hikâyeleri” B1 düzeye uygun şekilde uyarlanmıştır. Uyarlama işleminde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin okuma kazanımları ve Türkçeye Yolculuk kitaplarının B1 düzeyde öğretilen dil bilgisi yapıları referans alınmıştır. Hikâyelerin sonunda tüm becerileri kapsayan etkinlikler hazırlanmıştır.

Melike Erdem İpek (2018) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancıllara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammöl Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında modern Türk edebiyatında hikâyeleriyle ün kazanmış Mustafa Kutlu'nun “Ya Tahammöl Ya Sefer” isimli hikâyesi B1 düzeye uygun olarak metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde uyarlanmıştır. Uyarlama için Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabında yer alan dil bilgisi listesi, Murat Aydın tarafından oluşturulan kelime listesi ile Gökhan Ölker'in hazırladığı yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü dikkate alınmıştır. Çalışma Yunus Emre Enstitüsü'nde eğitim alan B1 düzeydeki 30 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulamanın sonuçlarına göre okuma-anlama becerisi açısından uyarlanmış metinlerin, özgün metinlerden daha iyi sonuçlar verdiği görölmüştür.

Musa Kaya (2018) tarafından yürütölmüş olan “*Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılık Atı Adlı Eserlerin Yabancıllar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması*” adlı doktora çalışmasında Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılık Atı adlı eserleri A2 düzeyine uyarlanmıştır. Çalışma yapılırken Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınmıştır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1-A2 ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit Yabancıllar İçin Türkçe Ders Kitabı 1-2 adlı eserlerden de faydalanılmıştır. Uyarlanmış metin araştırmacı tarafından söz varlığı, sözcük türleri, atasözü, deyim, kalıp söz ve birleşik fiillerin kullanımı ve cümle bilgisi bakımından incelenmiştir. Özgün ve uyarlanmış metin arasındaki farklar sayısal veriler halinde sunulmuştur.

Zeynep Kaymaz (2018) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancıllara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Göre Sadeleştirme Çalışması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Sabahattin Ali'nin “Apartman” ve “Köpek” hikâyeleri A1-A2 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni incelenmiştir. Çalışmada okuma-

anlama becerisine yönelik okuma öncesi sözcük alıştırmaları hazırlanmış ve okuma sonrası uygulanmak üzere okuduğunu anlama soruları ve alıştırmalar hazırlanmıştır.

Rümeysa Süner (2018) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği*” adlı yüksek lisans çalışmasında okuma-anlama becerisinin geliştirilmesine yönelik yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere Refik Halid Karay’ın “Eskici” isimli kısa öykü türüne ait eseri B1 düzeye uygun olacak şekilde uyarlanmıştır. Çalışmada metinsellik ölçütlerinden ‘bağlaşıklık’ ve ‘bağdaşıklık’ ölçütlerine bağlı kalınmıştır. İlgili eserin özgün ve uyarlanmış metninin kavranmasını ölçme amacına yönelik sorular oluşturulmuş ve her iki metin için okuma becerisine yönelik ölçme uygulaması yapılmıştır.

Fatma Aktan (2019) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar’ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Halide Edip Adıvar’ın “Himmet Çocuk” adlı öyküsü B1-B2 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama çalışmasında Avrupa Ortak Diller Çerçevesi ölçütleri dikkate alınmıştır. Uyarlanmış metnin sonunda web. 2.0 araçları kullanılmış ve okuma-anlama, dinleme-anlama, konuşma ve yazma becerileri alanlarına yönelik özgün etkinlikler ile metinde geçen kelimelerden oluşan sözlük hazırlanmıştır. Yapılan çalışma Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere gönderilmiş ve anket uygulanmıştır. Anket sonucunda metnin uygun, etkinliklerin ise özgün bulunma oranı %97 çıkmıştır.

İbrahim Fatih Demirel (2019) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Refik Halit Karay’ın “Eskici”, Sabahattin Ali’nin “Asfalt Yol” ve Mustafa Kutlu’nun “Hayat Güzeldir” öyküsü ‘orta özgünlük ve yapısal yaklaşım’ ilkeleri doğrultusunda B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlanmış üç öyküden yalnızca “Hayat Güzeldir” için uygulama yapılmıştır. Çalışmanın sonuç ve bulgular kısmında; nicel araştırma desenlerinden, son test kontrol gruplu model yöntemi ile son testten elde edilen veriler tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmaya göre uyarlanmış metni okuyan öğrencilerin başarı oranı daha yüksektir.

Nazlı Nur Kaya (2019) tarafından yürütölmüş olan “*Türk Destanlarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında “Altay Yaratılış Destanı, Alper Tunga Destanı, Bozkurt Destanı, Ergenekon Destanı, Uygur Türeyiş Destanı, Uygur Göç Destanı, Kara Yorga Destanı, Battal Gazi Destanı, Sarı Saltuk Destanı” ve “Köroğlu Destanı” olmak üzere on destan A1-A2 düzeeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları esas alınmış, ayrıca İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki A1-A2 düzeyi dil bilgisi kazanımları dikkate alınmıştır.

Ceren Özmen (2019) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değıştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması*” adlı doktora çalışmasında metin değıştirim (uyarlama) yöntemlerini kullanarak A1-A2 ve B1 düzeylere yönelik altı öyküde uyarlama yapılmıştır. Uyarlama yapılırken Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit eğitim setindeki söz varlığı ve dil bilgisi yapıları temel alınmıştır. Ayrıca sıklık değeriğerlerinin belirlenebilmesi için Ulusal Türkçe Derlemi ve Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü’nden faydalanılmıştır. Çalışmada okunabilirlik formülleriyle ulaşılan veriler uyarlanmış metinlerin dil yeterliliklerini ölçmeye yönelik hazırlanmış sormaca bulunmaktadır. Uyarlanmış metinlerin sözlüksel, biçimbilimsel ve sözdizimsel başta olmak üzere birçok farklı başlıkta değeriğerlendirilmesi için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Selin Asya Yaşar (2019) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esendal’ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Memduh Şevket Esendal’ın “Pazarlık” adlı öyküsü A2 düzeeye uyarlanmıştır. Çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni kapsamında belirlenen kazanımlar ile İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 Ders Kitapları, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 Türkçe Ders Kitapları, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Temel Seviye Ders Kitabı ve Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 Ders Kitaplarında bulunan dil bilgisi yapıları ölçüt alınmıştır. Uyarlanan metin için etkinlik örnekleri hazırlanmıştır. Bu çalışma ile Yeni Türk Edebiyatının farklı kültürlerde tanınması amaçlanmıştır.

Hasan Yayan (2019) tarafından yürütölmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay’ın Eskici ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Refik Halit Karay’ın “Eskici” ve

“Testi” öyküleri A2 düzeye uygun olacak şekilde uyarlanmıştır. Schmitt'in kelime öğretim stratejileri ışığında incelenmiştir. Çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni kazanımları dikkate alınmıştır.

Sevgi Ay (2020) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık’ın “Birtakım İnsanlar” Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Siddharthan'ın “An Architecture for a Text Simplification System” adlı çalışmasındaki ölçütlere göre Sait Faik Abasıyanık’ın “Birtakım İnsanlar” adlı öyküsü Avrupa Dil Gelişim Dosyası ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe eğitim setini dikkate alınarak B1 düzeyde uyarlanmıştır. Çalışmada uyarlama işlemleri istatistiksel olarak gösterilmiştir. Uyarlanmış metin için uzman görüşü alınmış ve özgün metnin anlamsal yapısının büyük oranda korunduğu belirtilmiştir.

Fadime Boztoprak (2020) tarafından yürütülmüş olan “*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılmak Amacıyla Dede Korkut Kitabı’nın Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy’un B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında UNESCO tarafından Dünya Somut Olmayan Kültür Mirası Temsili Listesi’ne eklenen Dede Korkut Hikâyeleri’nden Türkistan/ Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy'un “Salur Kazan’ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi” adlı hikâye B1 düzeye uyarlanmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni ölçüt alınmıştır. Çalışmanın sonunda uyarlanmış metinlere yönelik dört dil becerisini kapsayan etkinliklere yer verilmiştir.

Roghayyeh Ghaffari (2020) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama*” adlı doktora çalışmasında Türk edebiyatından seçilmiş olan özgün edebî metinler Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi kazanımları dikkate alınarak A2 ve B1 düzeye uyarlanmıştır. Tezin çalışma grubunu, İran Allameh Tabatabai Üniversitesinde öğrenim gören A2 ve B1 düzeyindeki 25 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada betimsel araştırma modelinin doküman tarama tekniği kullanılmıştır. 2019-2020 eğitim öğretim yılının güz döneminde, İran'da Allameh Tabatabai Üniversitesinin Türkoloji Bölümünde okuyan 1. sınıf öğrenciler üzerinde yapılan çalışmaya göre öğrencilerin çoğunluğunun Türkçeyi öğrenme amacının; lisans eğitimi almak, Türk kültürünü öğrenmek ve yeni bir yabancı dil öğrenmek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın

sonuçlarına göre öğrencilerin eğitim süreçlerinde en çok zorlandıkları becerinin okuma ve konuşma becerisi olduğu tespit edilmiştir. Uygulamanın sonuçlarına göre uyarlanmış metinlerden oluşan soruları öğrencilerin daha kolay çözdükleri ve başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Muharrem Harmandar (2020) tarafından yürütülmüş olan “*Haldun Taner Öykülerinin Temel Dil Becerileri Bağlamında B1 Düzeyine İlişkin Değerlendirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Haldun Taner’in altı öyküsü B1 düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlanan öykülerde yer alan kalıp sözler, ikilemeler, deyim ve atasözleri belirlenmiş ve her öykü için B1 düzeyinde kullanılabilecek dört temel dil becerisine yönelik etkinlikler hazırlanmıştır.

Zehra Yazok (2020) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık’ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesinde Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Kemal Çalık’ın “Piri Reis” adlı romanı B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni kazanımları dikkate alınmıştır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabı, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı doğrultusunda dilsel yapılar belirlenmiş ve hedef seviyeye uygun şekilde uyarlama işlemi yapılmıştır. Çalışmada sıklık verileri ve sözcük seçimi için Murat Aydın tarafından oluşturulan kelime listesi ve Gökhan Ölker’in hazırladığı Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı sözlüğü, TDK’nin güncel sözlüğünden faydalanılmıştır. Okuma-anlama kazanımlarının değerlendirilebilmesi için sorular hazırlanmıştır.

Sevcihan Ahmet (2021), “*Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin’in ‘Pembe İncili Kaftan’ Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Ömer Seyfettin’in “Pembe İncili Kaftan” adlı hikâyesi B1 dil seviyesine metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde uyarlanmıştır. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 eğitim seti ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ölçütlerine uygun olacak şekilde uyarlama işlemleri yapılmıştır. Çalışmada uyarlanmış metinle ilgili okuma-anlama soruları hazırlanmıştır.

Ali Atalay (2021) tarafından yürütülmüş olan “*Aytül Akal’ın ‘Kızım, Ben Çocukken...’ Adlı Kitabının Yabancılara Türkçe Öğretimi A1-A2 Seviyesi Bağlamında Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Aytül Akal’ın “Kızım, Ben Çocukken...” adlı eseri A1-A2 düzeye uyarlanmıştır. Çalışma içerisinde Okuma

öncesi sözcük alıştırmaları ve okuma sonrası etkinlikler hazırlanmıştır. Uyarlama yapılırken Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni kazanımlarından faydalanılmıştır. Ayrıca Türkiye Maarif Vakfı'nın "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı" kaynak olarak kabul edilmiş ve bu program çerçevesinde uyarlama yapılmıştır.

Beste Bilgiç (2021) tarafından yürütülmüş olan "*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması*" adlı yüksek lisans çalışmasında Tarık Buğra'nın "Hayat Böyledir İşte" adlı öyküsü A2 düzeye uyarlanmıştır. Uygulama bölümünde son test kontrol gruplu deneysel desen modelin kullanıldığı çalışmada alınan sonuçlar neticesinde deney grubu kontrol grubuna kıyasla daha başarılı olmuştur.

Gülhan Gedik (2021), "*Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı'nın Yeri, Önemi Kullanımı/ Küçük Prens Romanının B1 Düzeyine Uyarlanması*" adlı yüksek lisans çalışmasında Antoine de Saint-Exupéry'nin "*Küçük Prens*" adlı romanı B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni dil kazanımları ve dil bilgisi yapıları dikkate alınmıştır. Çalışmada çocukların Türkçeyi öğrenirken edebî okuma zevklerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Gülten GÜDEK (2021) tarafından yürütülmüş olan "*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun 'Hayat Güzeldir' Hikâyesi Örneği*" adlı yüksek lisans çalışmasında Mustafa Kutlu'nun "Hayat Güzeldir" kitabından "Caney" ve "Çiçek Tefsiri" öyküleri doküman analizi yöntemi kullanılarak A2 düzeyine metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde uyarlanmıştır. Uyarlanmış metnin A2 düzeyindeki öğrencilerin anlama düzeylerini belirlemek amacıyla nicel araştırma desenlerinden son test kontrol gruplu deneysel bir çalışma yapılmıştır. Çalışma sonucunda özgün metni okuyan öğrencilerin anlama düzeylerinin ve soruları doğru cevaplama oranlarının düşük olduğu; uyarlanmış metni okuyan öğrencilerin ise anlama düzeylerinin ve soruları doğru cevaplama oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Adem Kutlu (2021) tarafından yürütülmüş olan "*Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması*" adlı doktora çalışmasında Peyami Safa'nın Cingöz Recai öykü serisinde yer alan

“Mişon'un Definesi, Esrarlı Köşk, Elmaslar İçinde” ve “Kaybolan Adam” adlı öykülerini Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni A2 seviyesi kazanımları ve metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde uyarlamıştır. Uyarlamada “anlaşılabilir mesaj” sunan yapılar oluşturulması hedeflenmiştir.

Fatma Tuğrul (2021) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Refik Halit Karay’ın ‘Şeftali Bahçeleri’ Adlı Hikâyesinin A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Refik Halit Karay’ın “Şeftali Bahçeleri” adlı öyküsü A1-A2 düzeyine uyarlanmıştır.

Yunus YILMAZ (2021) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Ömer Seyfettin’in Bazı Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Ömer Seyfettin “Gurultu”, “Türbe” ve “Bir Hayır” isimli öyküleri Türkiye Maarif Vakfı’nın hazırlamış olduğu Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda yer alan dil bilgisi yapıları esas alınarak B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni kazanımları da dikkate alınmıştır. Uyarlanmış öykülerin sonuna okuma etkinlikleri hazırlanmıştır.

Bilgen Erişkin (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Anlatısal Metinlerin Göstergebilim Yöntemiyle Sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna Örneği*” adlı yüksek lisans çalışmasında Sabahattin Ali’nin “Kürk Mantolu Madonna” adlı eseri yazınsal göstergebilim çözümleme yöntemiyle çözümlenmiştir. Çözümlenen metin, çözümleme aşamalarındaki bilgiler kullanılarak yeniden yazılıp özetlenmiştir. Özet metin oluşturulurken yazınsal göstergebilim çözümleme yönteminin aşamalarından faydalanılmıştır. Ortaya çıkan özet metin yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde okuma becerisini geliştirmek üzere istenilen düzeye uyarlanabilir haldedir. Özet metin belirli sözcük sayılarına göre anlam kaybına uğramadan farklı düzeylerde uyarlama yapılabilir durumdadır.

Samet Erişkin (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi İçin Metin Uyarlama*” adlı yüksek lisans çalışmasında Sabahattin Ali’nin “Sırça Köşk” ve “Beyaz Bir Gemi” adlı iki öyküsü A2 ve B2 düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlamada Krashen’in anlaşılır girdi kuramı ile bazı önemli araştırmacıların etkinliği kanıtlanmış önerilerinden de yararlanılmıştır.

Adem Güler (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Orta (B2) ve İleri (C1-C2) Düzeyde Hikâyelerin Oluşturulması ve İncelenmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında B2 ve C1-C2 düzeylere uygun olacak şekilde öyküler oluşturulmuş ve bu metinlerle ilgili alıştırmalar hazırlanmıştır.

Hanife Güney (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Mustafa Orakçı’nın ‘Levent Çanakkale’de’ Adlı Kitabının Metinsellik Ölçütlerine Göre Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında Mustafa Orakçı’nın “Levent Çanakkale’de” adlı eserini A1-A2 düzeyine uyarlamıştır. Uyarlamada Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe eğitim seti, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi ve Nihal Çalışkan’ın düzeylere göre hazırladığı sözcük listelerinden faydalanılmıştır.

Büşra Su Kaya (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Türk Edebiyatındaki Denemelerin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin B1 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Rasim Özdenören’in “Öykü Yazmak”, Sezai Karakoç’un “Edebiyat ve İnsan”, Nurullah Ataç’ın “Ahlâk” ve Ahmet Haşim’in “Kımıldamayan Işıklar” adlı denemeleri B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni B1 düzeyi kazanımları esas alınmıştır. Uyarlanmış metinlerle ilgili farklı alıştırmalar hazırlanmıştır.

Ömer Ocak (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hüseyin R. Gürpınar’ın ‘Ecir ve Sabır, Baltayla Doğurur ve Papazın Eşegi’ Adlı Hikâyelerinin B2 Seviyesinde Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın “Ecir ve Sabır, Baltayla Doğuran Böyle Doğurur, Papazın Eşegi” adlı öyküleri B2 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Türkiye Maarif Vakfı tarafından geliştirilen Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’na başvurulmuştur.

Halil Ziya Özcan (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Köroğlu Destanı’nın B1 Düzeyine Uyarlanmasının Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma*” adlı doktora çalışmasında Köroğlu Destanı’nın Anadolu sahası anlatılarından biri olan “Behçet Mahir” anlatısında bulunan “Köroğlu’nun Zuhuru”, “Köroğlu ile Demircioğlu” ile “Demircioğlu ile Reyhan Arap” adlı destan B1 düzeyine uyarlanmıştır. Çalışmanın yöntemi “Tek Gruplu Öntest - Sontest Zayıf Deneysel Desen”dir. Araştırmanın çalışma grubunu ise 2020-2021 akademik yılı bahar

döneminde Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde B2 kurunda öğrenim gören 10 uluslararası öğrenci oluşturmuştur. Uyarlama B1 düzeyde yapılmış olmasına rağmen uygulama B2 düzeyinde yapılmıştır. Araştırmacı, öğrencilerin B1 düzeyi için gerekli kazanımları edinmiş olması, gerekli söz varlığı ve dil bilgisi yapılarını öğrenmiş olması gerekliliğinden hareket ederek böyle bir yol tercih etmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre uyarlanmış metinlerde başarı oranının yüksek olduğu görülmüştür.

Mehmet Şirin Özer (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Temel (A1-A2) ve Orta (B1-B2) Seviyelerde Okuma Metinlerinin Oluşturulması*” adlı yüksek lisans çalışmasında A1-A2 ve B1-B2 düzeylere göre okuma metinleri geliştirilmiş ve diğer dört temel dil becerisine yönelik alıştırmalar hazırlanmıştır.

Cüneyt Şimşek (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Farklı Seviyelere Göre Uyarlanması: Fakir Baykurt- Barış Çöreği Örneği*” adlı yüksek lisans çalışmasında Fakir Baykurt’un “Barış Çöreği” adlı öyküsü A1-A2 düzeye uyarlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Uyarlama işlemlerinden önce anket yoluyla uzman görüşü alınarak özgün metnin dil düzeye belirlenmiştir. Anketin sonuçlarına göre özgün metnin B1 düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Uyarlama çalışması için Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı (A1 ve A2), Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı (A1 ve A2) ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 kaynak olarak kabul edilmiş ve bu eğitim setlerindeki yapılar esas alınmıştır. Uyarlanmış metnin uygunluğunun belirlenmesi için alanda görev yapan öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve içerik analizi ile bu görüşler değerlendirilmiştir.

Demet Döne Işık (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu’nun “Rüzgârın Oğlu” Hikâyesi Örneği*” adlı yüksek lisans çalışmasında Mustafa Kutlu’nun “Rüzgârın Oğlu” öyküsünü A2 düzeye uyarlamıştır. Çalışmada uyarlanmış metnin güvenilirliğini sağlamak için beş uzmandan görüş alınmıştır. Özgün ve uyarlanmış metinler; söylem ve anlatı çözümlemesi, okunabilirlik düzeyleri, söz varlığı öğelerinin kullanımı bakımından karşılaştırmalı bir şekilde tespit edilmiş ve incelenmiştir. Uyarlanmış

metnin uygunluğunu tespit etmek amacıyla on üç öğrenciden görüş alınmış ve on üç öğrencinin metni anlama düzeyleri incelenmiştir.

Ezgi Şimşek (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Efsane Metinlerinin Dinleme Metni Olarak B1 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında “Bülbül ile Kızıl Gül, Çoban Baba, Evlat Acısı ve Kuyruk Acısı, Ferhat İle Şirin, Hep Büyük, Kızboyu Çiçeği, Lokman Hekim ve Çaresiz Hastalık, Mart Baba, Ağrı İlinde İki Ağrı, Baykuş” adlı on efsane B1 düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Gazi Üniversitesi TÖMER B1 eğitim seti esas alınmıştır. Sözcüksel değişimlerde ise Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü’nden faydalanılmıştır. Uyarlanmış metinlerle ilgili alıştırmalar hazırlanmıştır.

Emine Zorlu (2022) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Ömer Seyfettin’in Miras ve Gizli Mabet Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında Ömer Seyfettin’in “Miras” ve “Gizli Mabet” adlı öyküleri A1-A2 düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlama işlemleri yapılırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları esas alınmış, ayrıca Gazi TÖMER ve Ankara TÖMER yabancılar Türkçe eğitim setlerindeki A1-A2 düzey için dil bilgisi kazanımları dikkate alınmıştır.

Bedia Şahin (2023) tarafından yürütülmüş olan “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin’in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans çalışmasında yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinlerine duyulan ihtiyaca dikkat çekmiştir. Şahin, bu ihtiyacı gidermeye yönelik Reşat Nuri Güntekin’in altı öyküsünü A2 dil düzeyine göre uyarlamıştır. Çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanmış olan Yeni Hitit 1 eğitim seti esas alınmıştır.

Harun Aksu (2023) tarafından yürütülmüş olan “*Uluslararası Öğrencilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi İçin B1 Düzeyinde Metin Uyarlama: “Ömer Seyfettin-Gizli Mabet” Örneği*” adlı yüksek lisans çalışmasında Ömer Seyfettin’in “Gizli Mabet” adlı öyküsü B1 düzeye uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Diller için Avrupa Ortak Öneriler Metnindeki B1 düzeyi okuma kazanımları ile Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitabının B1 düzeyi dil bilgisi yapıları göz önünde bulundurulmuştur. Çalışmanın sonuna TDK sözlüğü esas alınarak

Türkçe-Türkçe bir sözlük hazırlanmıştır. Okuma etkinliği öncesi ve sonrası için okuma-anlama soruları hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM VE UYGULAMA

2.1. ARAŞTIRMANIN DESENE/MODELİ

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, nicel araştırmalardaki örnek olay araştırmalarına benzemektedir.

Durum, bir birey bir olay, bir olgu, bir grup veya bir kurum olabilir. Durum çalışmasında amaç, belirli bir durumun derinlemesine incelenerek, detaylı sonuçların ortaya çıkarılmasıdır. Nitel araştırmadaki durum çalışmasında, duruma yönelik etkenler, durumun başka durumlara etkisi, durumu ortaya çıkaran etkenler vb. bir bütün olarak incelenir. Durum çalışmasının en belirgin özelliği, her durum bir diğerinden farklı olduğu için, genellenebilme özelliğinin olmamasıdır. Ancak, bir çalışmanın sonuçları, benzer başka bir durum çalışmasında veri olarak kullanılabilir. (Köse,2020:109)

Bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008, akt. Kırıl,2020)

Araştırmanın uygulama bölümü için öğrenenlere yönelik eserin çalışmanın bütününe yansıtacak bir bölümü seçilmiş ve uyarlanmış olarak hazırlanmıştır. Metnin değerlendirilebilmesi için iki bölümden oluşan bir anket elektronik ortamda ve kâğıt tabanlı olacak şekilde hazırlanmıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgilerin istendiği 7 madde bulunmaktadır. İkinci bölümde ise öğrenenlerin görüşünü almak için hazırlanmış 16 soru bulunmaktadır. İlgili kurumlara yazılan resmî yazıyla izin istenmiştir. B1 düzeyde veya B2 düzeye yeni başlamış olan öğrencilerin uyarlanmış metni basılı olarak veya e-posta yoluyla temin etmesi sağlanmıştır. Çalışmanın paylaşılması ve öğrenenler tarafından tamamlanması beklenmiştir. Metinler ile ilgili öğrencilerden geri bildirim alınmıştır. Böylece öğrenenlerin metni okurken veya sözlük kullanırken sorun yaşayıp yaşamadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın uygulama bölümünde uzman görüşü talep edilebilmesi için eserin bir bölümü seçilmiştir. Çalışmanın tamamının okunmasının ve incelenmesinin uzun zaman alacağı öngörülmüştür. Bu sebeple tüm çalışmayı yansıtacağı düşünülen bir bölüm seçilerek uyarlanmış ve özgün metin olacak şekilde tablo halinde hazırlanmıştır. Uyarlamada kullanılan işlemler her cümle için tabloda gösterilmiştir. İşlemlerin hangi kelimelerde uygulandığının gösterilmesi amacıyla her işlem farklı renkle gösterilmiştir. Uzman görüşü için hazırlanmış bu bölümde metin ve sözlük

bulunmaktadır. Uzmanların çalışmayı değerlendirebilmesi için iki bölümden oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgiler, ikinci bölümünde ise uzmanların çalışmaya yönelik görüşleri istenmiştir. Daha sonra yabancı dil olarak Türkçe eğitimi veren kurumlar araştırılmış ve on beş kurum belirlenmiştir. Kurumlardan izin alınmış ve uzmanların çalışmayı e-posta yoluyla temin etmesi sağlanmıştır. Böylece alanda görev yapmakta olan uzmanların görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.2. İNCELENEN DOKÜMAN VE ÇALIŞMA GRUBU

Bu çalışmanın evrenini Ahmet Ümit'in eserleri, örneklemini ise Doğan Egmont Yayınları'ndan çıkan "Masal Masal İçinde" isimli kitapta yer alan altı masal (Masal Masal İçinde, Şapkacı'nın Anlattıkları, Müezzîn'in Anlattıkları, Demirci'nin Anlattıkları, Kuyumcu'nun Anlattıkları, Köradam'ın Anlattıkları) oluşturmaktadır. Uzman görüşü ve öğrenen görüşü için çalışmanın bütünü ve yöntemini yansıtacağı düşünülen bir bölüm (Demirci'nin Anlattıkları) tespit edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe eğitimi vermekte olan 15 farklı kuruma uzman ve öğrenen görüşü için gerekli dosyalar enstitü aracılığıyla resmî olarak gönderilmiştir. B1 düzeydeki ve B2 düzeye yeni başlamış öğrenenlere metinle ilgili bir anket uygulanması ve öğrenenlerden metinle ilgili görüşleri alınması amaçlanmıştır.

2.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Çalışmaya başlanmadan önce yapılan araştırmalar sonucunda Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" adlı eserinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında herhangi bir seviye için çalışılmamış olduğu tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda eserin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir.

Çalışmada metin uyarlaması tamamlandıktan sonra, uyarlanmış metin ile ilgili alandaki uzmanlardan Google Form üzerinden "İlgili eserin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımının uygun olup olmadığı, eserin kelimeler, dil bilgisi (gramer) yapıları açısından B1 düzeyinde uyarlanmış olup olmadığı, sözlüğün yeterli olup olmadığı, sözlükte kullanılan görsellerin kullanıma uygun olup olmadığı" başlıklarıyla yazılı olarak uzman görüşü talep edilmiştir.

2.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışma kapsamında Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" adlı eserini uyarlama ile B1 düzeyine uygun hâle getirmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda tüm veriler "doküman analizi" ile toplanmıştır.

Çalışma kapsamındaki eser, B1 düzeyi için dil bilgisi yapıları, sözcük varlığı, cümle bilgisi özellikleri bakımından incelenmiştir. Eser MS Word'e aktarılmıştır. Metin uyarlama sürecinde belirlenen ölçütler çerçevesinde kalınarak metnin biçimsel ve anlamsal özellikler ile masalın yapısının bozulmamasına dikkat edilmiştir. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 2 (B1, Orta) eğitim seti incelenmiş ve B1 düzeyini kapsayan dil bilgisi konuları, kelimeler, atasözleri ve deyimler belirlenmiştir.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları, kullanıcılarını ve öğretmenlerini, Avrupa Konseyi'nin Ortak Avrupa Çerçevesi (Common European Framework) adlı kılavuzu doğrultusunda TÖMER tarafından geliştirilen ve 2004 yılında Avrupa Konseyi'nce onaylanan 56.2004 model nolu Yetişkinler İçin Avrupa Dil Portfolyosu'nda belirlenen beceri düzeylerine ulaştırmayı hedeflemektedir. (TÖMER,2023) Uyarlanmış metnin sözlüğü hazırlanırken TDK (<https://sozluk.gov.tr>) Güncel Sözlük'ten yararlanılmış, ancak kelimelerin ya da kelime gruplarının sözlükteki tüm anlamları eklenmemiş, yalnızca metindeki anlamı sözlüğe eklenmiştir.

Uzman görüşü formu Özmen'in (2019) uzman görüşü formundan faydalanılarak hazırlanmıştır. Ancak araştırmacı tarafından ihtiyaca yönelik bazı değişiklikler yapılmıştır. Formda uzmanların öğrenim durumları, kaç sınıfta çalıştıkları, hangi kurumda görev yaptıkları ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kaç yıl çalıştıkları sorulmuştur. Metnin ve sözlüğün tamamı, değerlendirilmesi için e-posta yoluyla uzmanlarla paylaşılmıştır. Uzmanlar metin ve sözlükle ilgili maddeleri 1 ile 5 arasında puanlamış ve varsa diğer önerilerini sunmaları istenmiştir. Uzman görüşü formu EK 1'dedir.

Uyarlanmış metni okuyan öğrenenlere uygulanmak üzere bir anket hazırlanmıştır. Anket hem basılı hem de Google Formlar üzerinden hazırlanmış ve tercih öğrenene bırakılmıştır. Anket "Evet" ya da "Hayır" seçenekleriyle kapalı uçlu olarak hazırlanmış, ancak son soruda öğrenenlere metinde varsa anlamadığı ve sözlükte bulamadı kelimeleri belirtmesi istenmiştir. Anket Formu EK 2'dedir.

Uyarlama işlemi sırasında sıklık açısından değerlendirilmesi gereken sözcük ve sözcük grupları için Türkçe Ulusal Derlem'den faydalanmıştır.

2.5. BELİRLENEN ÖLÇÜTLER ÇERÇEVESİNDE METİNLERİN UYARLANMASI

Bu çalışma için seçilen metin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere B1 düzeyi için uygun hâle getirilmiştir. Çalışmamızda kullanılan metin uyarlama ölçütleri Özmen'in (2019: 100) ve Bölükbaş'ın (2015:928) çalışmalarından hareket edilerek belirlenmiştir. Uyarlama işlemleri; sadeleştirme yöntemleri, genişletme yöntemleri ve kolaylaştırma olmak üzere üç başlıktan oluşmaktadır. Sadeleştirme yöntemleri ise sözdizimsel ve sözlüksel sadeleştirme olmak üzere iki ana başlıkta toplanmıştır.

Sözdizimsel sadeleştirme başlığı altında yedi işlem bulunmaktadır. Bunlar aşağıda gösterilmiştir.

1. Karmaşık tümceleri bölme
2. Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma
3. Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
4. Art gönderimler (gönderimleri açık hâle getirme)
5. Dolaylı anlatımı azaltma
6. Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme
7. Devrik yapıları düzenleme

Sözlüksel sadeleştirmede beş işlem bulunmaktadır. Bunlar aşağıda gösterilmiştir.

1. Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
2. Yeniden yazma
3. Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
4. Kiplikleri sözcükle ifade etme
5. Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma (anlamsal)

Genişletme yöntemlerinde dört işlem bulunmaktadır. Bunlar aşağıda gösterilmiştir.

1. Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama- alt-anlamlı sözcük yerine üst-anlamlı sözcükleri kullanma)
2. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve önvarsayımları belirtik kılma (eksilteleri tamamlama)

3. Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma)

4. Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama

Son başlık ise “kolaylaştırma”dır. Kolaylaştırma için masalın sonuna sözlük eklenmiştir.

Uyarlama işlemi sırasında sözcüklerin sıklık değerlerini görebilmek için Türkçe Ulusal Derlem’den yararlanılmıştır. TUD 50 milyon sözcükten oluşan, 24 yıllık bir dönemi (1990- 2013) kapsayan, günümüz Türkçesinin çok sayıda farklı alan ve türlerden yazılı ve sözlü örneklerini içeren, geniş kapsamlı, dengeli ve temsil yeterliliğine sahip, genel amaçlı bir referans derlemidir. Kullanıcılar çok çeşitli kısıtlama ölçütleri ile (medya, metin örnekleme, konu alanı, türev metin biçimi, yazar cinsiyeti, hedef okur, metin türü vb.) sorgularını gerçekleştirebilirler. (TUD,2023)

Göçen’in (2016:930) çalışmasında Yeni Hitit 2 (B1) eğitim setinin incelenmesiyle elde edilen sözcük sıklığı çalışmasından faydalanılmıştır.

2.5.1. Çözümleme Aşaması

Uyarlamanın ilk adımında cümle üzerinde çalışıldığından dolayı metin cümlelere ayrılmış ve bu işlemten sonra silinebilecek cümleler tespit edilmiştir. Daha sonra cümle düzeyinde ilerlenerek her cümlede B1 düzeyinde henüz öğrenilmemiş olan sözcük ve yapılar işaretlenmiştir. Bölme veya ayırma gibi işlemler için cümle sınırları belirlenmiştir.

Çalışma kapsamındaki metnin edebî bütünlüğünü ve akışını bozmamaya özen gösterilmiş ve mümkün olduğu kadar sözlük çalışmasıyla kolaylaştırma işlemine gidilmiştir. Özgün metin korunmaya çalışılmıştır. İhtiyaç duyulan kelime ve yapılar anlatımı zorlaştırdığı için silinmiştir.

2.5.2. Dönüştürme Aşaması

Çözümleme aşaması tamamlandıktan sonra tespit edilmiş olan yapılar için uyarlama işlemine başlanmıştır. Belirlenmiş ölçütler ışığında uyarlama işlemi yapılmış ve bu ölçütlerin başlıkları için uygun örnekler gösterilmiştir. Tüm uyarlama işlemleri açıklanmamış, başlıkları açıklamaya yetecek kadar örneğe yer verilmiştir. Masalın düzeyi sebebiyle bazı ölçütlere uygun örnek bulunmadığı görülmüştür.

2.5.3. Sadeleştirme Yöntemleri

2.5.3.1. Sözdizimsel Sadeleştirme

2.5.3.1.1. Karmaşık Cümleleri Bölme

Birleşik ve bağlı cümlelerin araştırmacı tarafından kimi zaman cümle sınırlarından, kimi zaman ise ortaç ya da ulaçlardan bölünmesiyle iki ya da daha fazla cümle haline getirilmesi sonucunda cümlelerin anlaşılabilirliğini artırmak amaçlanmaktadır.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, üç cümle olacak şekilde ulaçlardan iki kez bölünmüştür.

ÖM: Kediye görür görmez, 'Eyvah bizim yemek elden gidiyor...' diyerek demiri dövmeyi bırakıp, kedinin hareketlerini dikkatle izlemeye başladım.

UM: Kediye görür görmez, 'Eyvah bizim yemek elden gidiyor...' diye düşündüm. Demiri dövmeyi bıraktım ve kedinin hareketlerini dikkatle izlemeye başladım.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, iki cümle olacak şekilde ilk ortacın bulunduğu sözcükten bir kez bölünmüştür.

ÖM: Benden korkutucu bir davranış görmeyen kedi, belki daha temkinli adımlarla ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.

UM: Kedi benden korkutucu bir davranış görmedi. Dikkatli adımlarla ve kararlılıkla tekrar öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, iki cümle olacak şekilde ilk ulacın bulunduğu sözcükten bir kez bölünmüştür.

ÖM: Örse iyice yaklaşıncı tavuğun etini ayaklarımın dibine bıraktım.

UM: Örse iyice yaklaştım, tavuğun etini ayaklarımın dibine bıraktım.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, iki cümle olacak şekilde ilk ulacın bulunduğu sözcükten bir kez bölünmüştür.

ÖM: Kedi bir anda biçim **değiştirerek** siyah saçları beline kadar inen sağlıklı bir kıza **dönüşüverdi**.

UM: Kedi bir anda biçim **değiştirdi**. Siyah saçları beline kadar inen sağlıklı bir kız **oluverdi**.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, iki cümle olacak şekilde ilk ulacın bulunduğu sözcükten bir kez bölünmüştür.

ÖM: Çekici sağ elime aldım, tam demirin üstüne **indirecekken**, birden duvardaki kapı yine **beliriverdi**.

UM: Çekici sağ elime aldım. Tam demirin üstüne **indirecektim**. Birden duvardaki kapı yine **ortaya çıkıverdi**.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, iki cümle olacak şekilde ilk ulacın bulunduğu sözcükten bir kez bölünmüştür.

ÖM: Çekici, demiri bir yana **savurup** hızla kapıya doğru atıldım.

UM: Çekici, demiri bir yana **bıraktım**. Hızla kapıya doğru atıldım

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle, iki cümle olacak şekilde ilk ulacın bulunduğu sözcükten bir kez bölünmüştür.

ÖM: Bir güzel karınlarını doyuran Padişah ile Vezir yemekten sonra Demirci'yle **vedalaşıp** yeniden **yola koyulmuşlar**.

UM: Padişah ile **Vezir** bir güzel karınlarını doyurmuşlar. Yemekten sonra Demirci'yle **vedalaşmışlar**, yeniden **yola çıkmışlar**.

2.5.3.1.2. *Zamansal İlişkileri Standart Hâle Getirme*

Zamansal ilişkilerin standart hâle getirilmesi işlemi tüm uyarlamalarda sıkça kullanılan bir işlemdir. Belirlenen seviyenin üstündeki zaman çekimleri belirlenen seviyeye uygun olacak şekilde değiştirilmektedir. Öğrencilerin Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 1 ve Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki A1, A2 ve B1 düzeyleri ait dil bilgisi yapılarını ve söz varlığını bildikleri varsayıldığı için ilgili setler incelendiğinde zamansal ifadelerin büyük oranda öğretilmiş olduğu görülmüştür. Bu sebeple bu işleme daha az başvurulmuştur.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan -mİştİ yapısı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-DI” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: Ayıptır söylemesi, öğle yemeği için bir piliç almıştım.

UM: Ayıptır söylemesi, öğle yemeği için bir piliç aldım.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

ÖM: Varsın yemek birazcık beklesindi.

UM: Bu arada yemek birazcık bekleyebilirdi.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan -mİştİ yapısı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-DI” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: İyice acıkmıştım.

UM: İyice acıktım.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan -mİştİ yapısı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-DI” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu pervasızlığı beni iyice şaşırtmıştı.

UM: Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu korkusuzluğu beni iyice şaşırttı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan -mİştİ yapısı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-DI” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: Kedi kaçmıştı ama beni de işimden alıkoymuştu

UM: Kedi kaçtı ama benim de işimi yapmamı engelledi.

ÖM: Demirin kızıllığı kaybolmuştu.

UM: Demirin kızıllığı kayboldu.

ÖM: Daha ağızımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamlamıştım ki yine o mendebur kedi göründü

UM: Ağızımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamladım ki yine o uğursuz kedi göründü.

ÖM: Ama benim keyfim iyice kaçmıştı.

UM: Ama benim keyfim iyice kaçtı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan “-Ir/mAz olmak” yapısı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-yor” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: İşte o gün bugündür, ben mesleğimi yapamaz oldum.

UM: İşte o gün bugündür, ben mesleğimi yapamıyorum.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan -mİştİ yapısı ve tezlik fiili (-iver-) görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-DI” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: Tam kapıya ulaşmıştım ki kapı kapanıverdi

UM: Tam kapıya vardım ki birden kapı kapandı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede B2 düzeyde öğretilecek olan -mİştİ yapısı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-DI” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: Bir heykel gibi donmuş kalmıştım

UM: Bir heykel gibi dondum kaldım orada.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede C1 düzeyde öğretilecek olan imalı sorular başlıklı yapı görülmektedir. Bu yapı söz konusu seviyeye uygun olacak şekilde öğrenenlerin bildiği “-mİş” yapısıyla değiştirilmiştir.

ÖM: Kedi iyice masaya yaklaşmamış mı!

UM: Kedi iyice masaya yaklaşmış!

2.5.3.1.3. Devrik Yapıları Düzenleme

Bu işlem kurallı sıralanışta olmayan cümlelere uygulanarak kurallı cümleler oluşturulması hedeflenmiştir.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümle kurallı cümle hâline getirilmiştir.

ÖM: Çok tuhaf, gözlerindeki nefret yok olmuştu; yalvarır gibi bakıyordu yüzüme.

UM: Çok tuhaf, gözlerindeki nefret yok olmuş; yalvarır gibi yüzüme bakıyordu.

2.5.3.2. Sözlüksel Sadeleştirme

Uyarlama işlemi sırasında sözcüklerin sıklık değerlerini görebilmek için Türkçe Ulusal Derlem'den yararlanılmıştır. TUD 50 milyon sözcükten oluşan, 24 yıllık bir dönemi (1990- 2013) kapsayan, günümüz Türkçesinin çok sayıda farklı alan ve türlerden yazılı ve sözlü örneklerini içeren, geniş kapsamlı, dengeli ve temsil yeterliliğine sahip, genel amaçlı bir referans derlemidir. Kullanıcılar çok çeşitli kısıtlama ölçütleri ile (medya, metin örnekleme, konu alanı, türev metin biçimi, yazar cinsiyeti, hedef okur, metin türü vb.) sorgularını gerçekleştirebilirler. (TUD,2023)

2.5.3.2.1. *Sıklığı Az Sözcükleri Sıklığı Fazla Olanlarla Değiştirme (Deyimler Dâhil)*

Bu işlem uyarlama çalışmasında en çok kullanılan işlemlerden biridir. Edebî bir metin üzerinde uyarlama işlemi yapılması sebebiyle pek çok kullanım sıklığı az olan kelimeyle karşılaşmıştır. Bu işlem kullanılarak sıklığı az olan kelime sıklığı fazla olan kelimelerle değiştirilmiştir.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “**erişmek**” ifadesi “**ulaşmak**” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “ulaşmak” sözcüğünün sıklık değeri “erişmek” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Ustalaşmak, bu beceriye **erişmek** kolay olmadı elbette

UM: Ustalaşmak, bu beceriye **ulaşmak** kolay olmadı elbette

Sözcük (Standart Arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
erişmek	5445/177	50678199/ 226	4.46
ulaşmak	5445/1206	50678199/2269	44.77

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “**kırlar**” ifadesi “**beyazlar**” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “beyaz” sözcüğünün sıklık değeri “kır” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Çocukluktan gençliğe bu sıcak **ocağın başında geçtim**, saçlarıma ilk **kırlar şu örsün başında** düştü.

UM: Çocukluğumdan gençliğime **kadar** bu sıcak **ocağın başındaydım**, saçlarıma ilk **beyazlar burada** düştü.

Sözcük (Standart Arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
kır	5445/ 491	50678199/ 966	19.06
beyaz	5445/ 2054	50678199/ 11237	221.73

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “**kalktım**” ifadesi “**çalıştım**” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “çalışmak” sözcüğünün sıklık değeri “kalkmak” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: ‘Pist pist’ diyerek kediye kovalamaya **kalktım**.

UM: ‘Pist pist’ diyerek kediye kovalamaya **çalıştım**.

Sözcük (Standart Arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
kalkmak	5445/297	50678199/358	7.06

çalışmak	5445/1431	50678199/3095	61.07
----------	-----------	---------------	-------

Demirci’nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “**kestirmek**” ifadesi “**anlamak**” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “anlamak” sözcüğünün sıklık değeri “kestirmek” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Neler yapabileceğimi **kestirmek** **istercesine** **iri** yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.

UM: Neler yapabileceğimi **anlamak** **ister** **gibi** **iri** yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
kestirmek	5445/ 214	50678199/ 246	4.85
anlamak	5445/ 1466	50678199/ 3106	61.29

Demirci’nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “**pervasızlığı**” ifadesi “**korkusuzluğu**” ifadesi ile değiştirilmiştir. Derlemde “pervasızlık” ve “korkusuzluk” sözcükleri sorgulandığında veri elde edilememiştir. Bu sebeple “pervasız” ve “korkusuz” ifadeleri sorgulanmıştır. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “korkusuz” sözcüğünün sıklık değeri “pervasız” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu **pervasızlığı** beni iyice **şaşırtmıştı**.

UM: Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu korkusuzluğu beni iyice şaşırttı.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
pervasız	5445/ 78	50678199/ 90	1.78
korkusuz	5445/ 149	50678199/ 186	3.75

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “temkinli” ifadesi “Dikkatli” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “dikkatli” sözcüğünün sıklık değeri “temkinli” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Benden korkutucu bir davranış görmeyen kedi, belki daha temkinli adımlarla ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.

UM: Kedi benden korkutucu bir davranış görmedi. Dikkatli adımlarla ve kararlılıkla tekrar öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
temkinli	5445/ 284	50678199/ 394	7.77
dikkatli	5445/ 1294	50678199/ 2549	50.3

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “alıkoymuştu” ifadesi “engelledi” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “engellemek” sözcüğünün sıklık değeri “alıkoymak” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Kedi kaçmıştı ama beni de işimden alıkoymuştu

UM: Kedi kaçtı ama benim de işimi yapmamı engelledi.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
alıkoymak	5445/ 32	50678199/ 34	0.67
engellemek	5445/ 610	50678199/ 900	17.76

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “kurulup” ifadesi “oturdam” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “oturmak” sözcüğünün sıklık değeri “kurulmak” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Ellerimi yıkadım, masanın başına kurulup tavuklu pilavımı önüme aldım.

UM: Ellerimi yıkadım, masanın başına oturdam, tavuklu pilavımı önüme aldım.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
kurulmak	5445/ 72	50678199/ 77	1.52
oturmak	5445/477	50678199/625	12.33

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “lelizdi” ifadesi “lezzetliydi” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “lezzetli” sözcüğünün sıklık değeri “leliz” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Doğrusu pek de lezzizdi.

UM: Doğrusu çok lezzetliydi.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
lezziz	5445/88	50678199/120	2.37
lezzetli	5445/323	50678199/549	10.83

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “kıvamına gelince” ifadesi “hazır olunca” ifadesi ile değiştirilmiştir. Derlemde “kıvamına gelmek” ve “hazır olmak” sorgulandığında veri elde edilememiştir. Bu sebeple “kıvam” ve “hazır” ifadeleri sorgulanmıştır. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “hazır” sözcüğünün sıklık değeri “kıvam” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Ateş kıvamına gelince demiri içine soktum

UM: Ateş hazır olunca demiri içine soktum

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
kıvam	5445/ 43	50678199/ 108	2.13
hazır	5445/ 2330	50678199/ 7308	144.2

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “mükellef” ifadesi “eksiksiz” ifadesi ile değiştirilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık

verilerine göre “eksiksiz” sözcüğünün sıklık değeri “mükellef” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Ertesi sabah ev sahibi onlara **mükellef** bir kahvaltı sunmuş.

UM: Ertesi sabah ev sahibi onlara **eksiksiz** bir kahvaltı sunmuş.

Sözcük (Standart arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlünen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
mükellef	5445/ 162	50678199/ 346	6.83
eksiksiz	5445/ 491	50678199/ 735	14.5

2.5.3.2.2. Yeniden Yazma

Hedef düzeye uygun olmayan, anlatımı zorlaştıran herhangi bir sözcük veya sözcük grubunun diğer işlemlerle hedef düzey için uygun hale getirilememesi durumunda ilgili cümlelerin yeniden yazılması yoluna gidilmektedir.

Demirci’nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede “**benim üzerime**” ifadesi temel anlamının dışında bir anlam ifade ettiği için değiştirilerek bağlamdaki anlamına uygun şekilde yeniden yazılmıştır.

ÖM: Bu **yörede** **benim üzerime** demirci ustası yoktur.

UM: Bu **yörede** **benden daha iyi** demirci ustası yoktur.

Demirci’nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden**” ifadesi dil bilgisi açısından hedef düzeyde olsa da okuyucunun cümlelerin uzunluğu sebebiyle okumakta zorlanacağı öngörülerek değiştirilmiştir.

ÖM: Benden korkutucu bir davranış **görmeyen** kedi, belki daha **temkinli** adımlarla **ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden** öğle yemeğine doğru yürümeye başladı

UM: **Kedi** benden korkutucu bir davranış **görmedi**. **Dikkatli adımlarla ve kararlılıkla tekrar** öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**Zaten atacağım tekmenin isabetli olması hayli kuşkuluydu.**” ifadesi dil bilgisi açısından hedef düzeyde olsa da okuyucunun “hayli”, “kuşkulu” ve “isabetli” gibi kelimeleri ve cümleden çıkacak yargıyı anlamakta zorlanacağı öngörülerek değiştirilmiştir.

ÖM: **Zaten** atacağım tekmenin **isabetli olması hayli kuşkuluydu.**

UM: **Çünkü** atacağım tekmenin **ona gelmesi mümkün değildi.**

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**Ha insan, ha kedi**” ifadesinde kullanılmış olan bağlacın fark edilmesinin zor olacağı öngörülerek daha sık kullanılan ve A2 düzeyde öğretilen “ya da” bağlacıyla değiştirilmiştir.

ÖM: ‘**Ha insan, ha kedi**; ikisi de canlı değil mi?’

UM: ‘**İnsan ya da kedi**; ikisi de canlı değil mi?’

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**tıpkı bizim kullandığımız sözcüklere dönüştü, hayvan senin benim gibi konuşmaya başladı.**” ifadesinde sözcük değişiminin yeterli olmayacağı öngörülerek değiştirilmiştir.

ÖM: Evet, yanlış duymadınız, kedinin çıkardığı **hırıltılar tıpkı bizim kullandığımız sözcüklere dönüştü, hayvan senin benim gibi konuşmaya başladı.**

UM: Evet, yanlış duymadınız, kedinin çıkardığı **hırıltılar** bizim kullandığımız sözcükler gibiydi. Hayvan tıpkı bir insan gibi konuşmaya başladı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**Aslında ölmesini istemiyor da değildim.**” ifadesinin okuyucu tarafından anlaşılamayacağı öngörülerek değiştirilmiştir.

ÖM: **Aslında ölmesini istemiyor da değildim.**

UM: **Aslında ölmesini de istiyordum.**

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**kapacakken ben de örsü kaptığım gibi kedinin kafasına indiriverdim.**” ifadesinin hedef düzeydeki dil bilgisi ve kelime bilgisiyle anlaşılamayacağı öngörülmüştür.

ÖM: Tam eti **kapacakken ben de örsü kaptığım gibi kedinin kafasına indiriverdim.**

UM: Tam eti **kapacaktı ki, örsü elime aldım ve kedinin kafasına indirdim.**

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**tavuğa kenetlenmiş olarak beni takip etti.**” ifadesinde sözcük değişiminin yeterli olmayacağı öngörülerek değiştirilmiştir.

ÖM: Kedi planımdan habersiz, gözleri elimdeki **tavuğa kenetlenmiş olarak beni takip etti.**

UM: Kedi planımdan habersizdi. Gözleri elimdeki **tavukta, beni takip ediyordu.**

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan “**Oldu olacak** yemeğimi yiyeyim **bari** diye düşündüm.” cümlesinin hedef düzeye uygun olmadığı tespit edilmiştir. “**Oldu olacak**” ifadesinin B1 düzeyde bilinmediği öngörülmüş ve “**Olan oldu**” ifadesiyle değiştirilmiştir. “**Bari**” ifadesi metni okumakta güçlük çekileceği düşünüldükçe okumanın yavaşlamasına sebep olmaması için değiştirilmiştir.

ÖM: **Oldu olacak** yemeğimi yiyeyim **bari** diye düşündüm.

UM: **Olan oldu. En azından** yemeğimi yiyeyim diye düşündüm.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan “Benden korkutucu bir davranış görmeyen kedi, belki daha temkinli adımlarla ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden öğle yemeğime doğru yürümeye başladı” ifadesinin hedef düzeyde anlaşılmasının zor olacağı varsayılmıştır. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Benden korkutucu bir davranış görmeyen kedi, belki daha temkinli adımlarla ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden öğle yemeğime doğru yürümeye başladı

UM: Kedi benden korkutucu bir davranış görmedi. Dikkatli adımlarla ve kararlılıkla tekrar öğle yemeğime doğru yürümeye başladı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan “Neler yapabileceğimi kestirmek istercesine iri yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.” ifadesi hedef düzeyin üstünde bir dil bilgisi ve kelime bilgisine sahip olduğu için değiştirilmiştir.

ÖM: Neler yapabileceğimi kestirmek istercesine iri yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.

UM: Neler yapabileceğimi anlamak ister gibi iri yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan “Çocukluktan gençliğe bu sıcak ocağın başında geçtim, saçlarıma ilk kırlar şu örsün başında düştü.” ifadesinin hedef düzeyde anlaşılmasının zor olacağı öngörülmüştür. Bu sebeple değiştirilmiştir.

ÖM: Çocukluktan gençliğe bu sıcak ocağın başında geçtim, saçlarıma ilk kırlar şu örsün başında düştü.

UM: Çocukluğumdan gençliğime kadar bu sıcak ocağın başındaydım, saçlarıma ilk beyazlar burada düştü.

2.5.3.2.3. *Anlatımı Zorlaştıran ve Tümceyi Uzatın Sözcükleri Silme*

Belirlenen metinde hedef düzeye uygun olmayan, silinmesi cümlelerin anlamını etkilemeyecek ya da yabancı dil olarak Türkçe sahasında kullanılması uygun olmayan ifadelerin silinmesiyle hedef düzeye uygun olacak şekilde kolaylaştırılmıştır.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**Kaba saba**” ifadesinin silinmesinin cümlelerin anlamını etkilemeyeceği tespit edilmiş olup ayrıca ilgili ifadenin silinmesinin okumayı kolaylaştıracağı öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: **Kaba saba** demirleri **oya gibi** işler dağdaki **lalelerin**, **sümbüllerin** suretlerini pencerelelere, kapılara **dökerim**.

UM: Demirleri **öyle ince** işlerim, dağdaki **çiçeklerin** şeklini pencerelelere, kapılara **çizerim**.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**ne çare**” ifadesinin silinmesinin cümlelerin anlamını etkilemeyeceği tespit edilmiş olup ayrıca ilgili ifadenin silinmesinin okumayı kolaylaştıracağı öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Ama **ne çare**, başıma öyle bir iş geldi ki.

UM: Ama başıma öyle bir iş geldi ki.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**şöyle ... yüzlü**” ifadesinin hedef düzeyde anlaşılmasının zor olacağı öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Şükür, **iştahım da yerinde**, öğünümü abur **cuburla geçirmem**, **şöyle** yağlı **yüzlü** yemekleri seçerim.

UM: Şükür, **iştahım da yerinde**, öğünümü **abur cubur**la geçirmem, yağlı yemekleri seçerim.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**ben**” ve “**kapıdan**” ifadelerinin hedef düzeyde okumayı yavaşlatacağı ve silinmesinin cümlelerin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Öğleye doğru **ben** kendimi iyice işe kaptırmışken, küçük oğlum elinde yemekle **kapıdan** içeri girdi.

UM: Öğleye doğru **kendimi iyice işe kaptırmışken**, küçük oğlum elinde yemekle içeri girdi.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**varsın**” ifadesinin kullanımının eskimiş olduğu varsayılmıştır ve silinmesinin cümlenin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: **Varsın** yemek birazcık **beklesindi**.

UM: **Bu arada** yemek birazcık **bekleyebilirdi**.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**bez bohçayı**” ifadesinde geçen “bez” kelimesinin kullanılmasına gerek olmadığı tespit edilmiştir ve silinmesinin cümlenin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Hanımın yemeğimi sardığı **bez bohçayı** açtım.

UM: Hanımın yemeğimi sardığı **bohçayı** açtım.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**Allah'ın belası kedi**” ifadesinin kullanılmasına gerek olmadığı tespit edilmiştir ve silinmesinin cümlenin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Nereden **çıkmişti** bu Allah'ın belası kedi?

UM: Nereden **çıktı** bu kedi?

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**Yüzsüzlüğün**” ifadesinin cümleyi uzattığı ve anlaşılmasını güçleştirdiği varsayılmıştır ve silinmesinin cümlenin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Yüzsüzlüğün bu kadarı da fazlaydı

UM: Bu kadarı da fazlaydı

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “Sözcükler” ifadesinin cümleyi uzattığı varsayılmıştır ve silinmesinin cümlelerin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Sözcükler hırıltılardan arınınca ne söylediğini anladım: ‘Bunu niye yaptın?’ diyordu.

UM: Hırıltılar kesilince ne söylediğini anladım: ‘Bunu niye yaptın?’ diyordu.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “öylece bakakaldım” ifadesinin cümleyi uzattığı tespit edilmiştir. Cümlelerin başlangıcında “Şaşkınlıktan ağzım açık kaldı.” ifadesi şaşkınlık anlatmaktadır. Bu sebeple silinmesinin cümlelerin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür ve silinmiştir.

ÖM: Şaşkınlıktan ağzım açık, böylece bakakaldım.

UM: Şaşkınlıktan ağzım açık kaldı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “kıvranarak” ifadesinin cümleyi uzattığı ve cümlelerin anlaşılmasını güçleştirdiği varsayılmıştır ve silinmesinin cümlelerin anlamını etkilemeyeceği öngörülmüştür. Bu sebeple silinmiştir.

ÖM: Suçluluk duygusuyla kıvranarak yalvardım: ‘Bilmiyordum... O kedinin bir insan olduğunu nereden bilebilirdim?’ diye kekeledim.

UM: Suçluluk duygusuyla yalvardım: ‘Bilmiyordum... O kedinin bir insan olduğunu nereden bilebilirdim?’ diye kekeledim.

2.5.3.2.4. *Sözcüğün Alışılmamış Kullanımlarını Azaltma (Anlamsal Değiştirim)*

Bu işlem günlük konuşma diline dayalı ya da edebî metinlerde sıkça başvuru alan alışılmamış bağdaştırmalar sonucunda ortaya çıkan sözcüğün alışılmamış kullanımlarının hedef düzeye uygun olacak şekilde değiştirilmesidir. Ancak B1 ve üzeri düzeylerde öğrenen birçok metaforik ifade ve farklı kullanımlarla karşılaşmaktadır. Bu sebeple bu düzeylerde sık başvuru alan bir işlem değildir.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “**bizim hanımın**” ifadesinin hedef düzey için alışılmamış olacağı varsayılmıştır. Bu sebeple “**eşimin**” şeklinde değiştirilmiştir.

ÖM: İşte o gün canım **bizim hanımın** tavuklu pilavından çekti.

UM: İşte o gün **eşimin** tavuklu pilavından çekti canım.

2.5.3.3. Genişletme Yöntemleri

Genişletme yöntemleri; çalışmaya konu olan metin ya da metinlerin incelenmesi sonucu hedef düzeyin üstünde olan ya da bilinmesi güç sözcük ya da sözcük gruplarının tespit edilmesinin ardından gerekli işlemlerle zaman zaman sözcük sayısının arttığı bir yöntemdir. Bu yöntemde sözcük sayısı artması ya aynı kalması önemli olmamakla birlikte anlaşılabilirlik ön plandadır.

2.5.3.3.1. *Sıklığı Az Olan Sözcükleri Sıklığı Fazla Olanlarla Genişletme (Açıklama- Alt-Anlamlı Sözcük Yerine Üst-Anlamlı Sözcük Kullanma)*

Bu işlemde; hedef seviyenin üstünde olan ya da anlaşılması güç ve sıklığı düşük olan alt anlamlı sözcüğün yerine sıklığı yüksek olan sözcük veya sözcük grubu kullanılmasıyla genişletme işleme yapılmaktadır.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “**lalelerin**” ve “**sümbüllerin**” ifadesi “**çiçeklerin**” ifadesi ile genişletilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “çiçek” sözcüğünün sıklık değeri “lale” ve “sümbül”

sözcüklerinden daha yüksektir. Bu sebeple alt anlamlı sözcük yerine üst anlamlı sözcük kullanılarak genişletme yapılmıştır.

ÖM: Kaba saba demirleri oya gibi işler dağdaki lalelerin, sümbüllerin suretlerini pencerelere, kapılara dökerim.

UM: Demirleri öyle ince işlerim, dağdaki çiçeklerin şeklini pencerelere, kapılara çizerim.

Sözcük (Standart Arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
lale	5445/ 216	50678199/ 612	12.08
sümbül	5445/ 92	50678199/ 167	3.3
çiçek	5445/ 1187	50678199/ 4618	91.12

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “lalelerin” ve “mendebur” ifadesi “uğursuz” ifadesi ile genişletilmiştir. TUD üzerinden elde edilen sıklık verilerine göre “uğursuz” sözcüğünün sıklık değeri “mendebur” sözcüğünden daha yüksektir. Bu sebeple alt anlamlı sözcük yerine üst anlamlı sözcük kullanılarak genişletme yapılmıştır.

ÖM: Daha ağızımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamlamıştım ki yine o mendebur kedi göründü

UM: Ağızımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamladım ki yine o uğursuz kedi göründü.

Sözcük (Standart Arama)	Yazılı ve Sözlü Metinlerdeki Toplam Sayı/ Tespit Edilen Metin Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı/Gözlenen Sıklık	Normalleştirilmiş Sıklık
mendebur	5445/ 31	50678199/ 38	0.75
uğursuz	5445/ 247	50678199/ 405	7.99

2.5.3.3.2. *Tekrar ve Yeniden Yazma Yöntemiyle Örtük Anlatım ve Önvarsayımları Belirtik Kılma (Eksiltileri Tamamlama)*

Chomsky'e (2001:36) göre derin yapı, birtakım zihinsel işlemlerle (çağdaş terim bilgisiyle söyleyecek olursak, dil bilgisel dönüşümlerle) yüzey yapıya bağlanır. Her dil belirli bir ses-anlam bir bağıntısı olarak düşünülebilir. Port-Royal kuramı mantıksal sonuçlarına değin götürülürse bir dilin dil bilgisinin, derin yapıyla yüzey yapıyı ve bunların arasındaki dönüşüm bağıntısını tanımlayan, bunu da (dil kullanımının yaratıcı yanına uygun alacaksa) sonsuz bir derin ve yüzey yapı alanında yapan, bir kurallar dizgesini içermesi gerekir. Chomsky'nin açıklamalarından yolu çıkarak derin yapı kavramının soyut olan bağlantıları işaret ettiği, yüzey yapı kavramının ise somut bağlantıları işaret ettiği söylenebilir. Bu işlemde derin yapıda (deep structure) kalan bağlantılar yüzey yapıda (surface structure) gösterilmektedir.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “Çocukluktan gençliğe” ifadesinin iyelik eki alması gerekmesine rağmen dil bilgisi açısından bu gösterilmemiştir. Ayrıca ilgili dönemin sınırlandırılması gerekmektedirken bunu ifade eden bir yapı da görülmemektedir. Bu işlemle “Çocukluğumdan gençliğime kadar” şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca “saçlarıma ilk kırlar şu örsün başında düştü” ifadesine uygulanan işlemlerden sonra “burada” ifadesine ihtiyaç duyulduğu görülmüş ve “saçlarıma ilk beyazlar burada düştü.” şeklinde değiştirilmiştir.

ÖM: Çocukluktan gençliğe bu sıcak ocağın başında geçtim, saçlarıma ilk kırlar şu örsün başında düştü

UM: Çocukluğumdan gençliğime kadar bu sıcak ocağın başındaydım, saçlarıma ilk beyazlar burada düştü.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “Varsın yemek birazcık beklesindi.” ifadesi önceki ve sonraki cümlelerle birlikte değerlendirilmiş ve “bu arada” ifadesinin örtük anlatım yoluyla bulunduğu yani derin yapıda bulunduğu görülmüştür. Bu işlem uygulanarak ilgili yapı yüzey yapıda gösterilmiştir.

ÖM: Varsın yemek birazcık beklesindi.

UM: Bu arada yemek birazcık bekleyebilirdi.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan cümlede geçen “Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden ama içerdeki ıvır zıvırın arasına karışıp kayboldu” ifadesi incelendiğinde “koştum” ifadesinin derin yapıda bulunduğu görülmüştür. Bu işlem uygulanarak ilgili yapı yüzey yapıda gösterilmiştir.

ÖM: Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden ama içerdeki ıvır zıvırın arasına karışıp kayboldu.

UM: Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden koştum ama içerdeki ıvır zıvırın arasına karışıp kayboldu.

2.5.3.3.3. *Bağlantıları Açık Hâle Getirme (Görünmeyen Bağlaç ve Belirteçleri Kullanma)*

Uyarlama işlemi sırasında cümlelerde bazen yalnızca bu işlem kullanılsa da bazen birkaç işlemin sonucu olarak bu işleme ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Cümlede belirteçlerin silindiği ya da diğer işlemler sonucunda bağlamdan hareketle belirteçlere ihtiyaç duyulduğu durumlarda ihtiyaç duyulan yapı kullanılarak anlam belirginleştirilmiştir.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “Bir heykel gibi donmuş kalmıştım” ifadesi “Bir heykel gibi dondum kaldım orada” şeklinde

bağlamı daha iyi gösterebileceği ve metnin akışına uygun olacağı düşünülerek bu şekilde değiştirilmiştir.

ÖM: Bir heykel gibi donmuş kalmıştım

UM: Bir heykel gibi dondum kaldım orada.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “Tam kapıya ulaşmıştım ki kapı kapanıverdi” ifadesi zamansal ilişkileri standart hale getirme işlemiyle tezlilik fiilinin yerine sadece belirli geçmiş zaman yapısı (-DI) kullanılarak değiştirilmiştir. Tezlilik fiili kaldırılmış olsa da uyarlanmış cümlede geçen “tam” ifadesi eylemin çabukluğunu gösterdiği için “birden” belirteci kullanılarak bu gönderim açık hale getirilmiştir.

ÖM: Tam kapıya ulaşmıştım ki kapı kapanıverdi

UM: Tam kapıya vardım ki birden kapı kapandı.

Demirci'nin Anlattıkları başlıklı bölümden alınan bu cümlede “Ben de kan revan içinde yere yığılır kalırım.” ifadesi “Ben de kan revan içinde yere düşer, öylece kalırım” şeklinde değiştirilmiş ve bağlamdan hareketle düşme eyleminin ardından bir süre hareketsiz bir biçimde devam ettiği görülmüştür. Bu sebeple “öylece” belirteci kullanılarak bu gönderim açık hale getirilmiştir.

ÖM: Ben de kan revan içinde yere yığılır kalırım.

UM: Ben de kan revan içinde yere düşer, öylece kalırım.

2.5.4. Kolaylaştırma

Bu çalışma içinde kolaylaştırma araçlarından sadece sözlük kullanılmıştır. B1 düzeyde bilinmediği öngörülen ya da varsayılan sözcükler tespit edildikten sonra öğrenenlerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak bazı sözcükler için diğer işlemler uygulanmıştır. Bazı sözcük ve sözcük grupları ise sözlükte gösterilmiştir. Metin içinde sözlük çalışması yapılmış sözcükler kalın (bold) olarak belirtilmiştir. Sözlük Türkçe-

Türkçe olarak hazırlanmıştır. Sözlük içinde tanımlamalar ve açıklamalar için Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (<https://sozluk.gov.tr/>) ölçüt alınmıştır. Ancak sözlüklerin açıklamalarının yetersiz olması, hedef düzeye uygun olmayan dil bilgisi yapılarını içermesi ya da hedef düzey için anlaşılması zor olması sebebiyle araştırmacı tarafından yeniden yazılmış, düzenlenmiştir. Sözlük içinde bazı sözcüklerde görsel kullanılmıştır. Uyarlanmış metnin düzeyinin B1 olması sebebiyle birçok sözcük ve sözcük grubuna sözlükte yer verilmiştir.

2.5.5. Yeniden Oluşturma Aşaması

Dönüştürme aşaması tamamlandıktan sonra yeniden oluşturma aşamasında metin son halini almıştır.

2.5.6. “Masal Masal İçinde” Adlı Masalın İçinden Seçilmiş Olan “Demirci’nin Anlattıkları” Adlı Bölümün Özgün ve B1 Düzeye Uyarlanmış Metni

“Masal Masal İçinde” adlı masalın içinden seçilmiş olan “Demirci’nin Anlattıkları” adlı bölümde metin uyarlama ölçütlerine uygun olacak şekilde uyarlama işlemleri yapılmıştır. Bu işlemlerin isimleri ve sayıları aşağıdaki Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: “Demirci’nin Anlattıkları” Adlı Bölümde Uygulanan İşlemler ve Sayıları	
İşlem İsmi	İşlem Sayısı
Kolaylaştırma (Sözlükçe) (12 işlemde görsel kullanılmıştır)	62
Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)	26
Zamansal ilişkileri standart hâle getirme	21
Yeniden yazma	14
Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme	13
Karmaşık tümceleri bölme	7

Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma)	3
Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açımlama- alt-anlamalı sözcük yerine üst-anlamalı sözcükleri kullanma)	3
Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve önvarsayımları belirtik kılma (eksilteleri tamamlama)	3
Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma (anlamsal)	2
Devrik yapıları düzenleme	1

“Demirci’nin Anlattıkları” adlı bölümde uygulanan işlemler, özgün metin ve B1 düzeyi metin cümle sınırlarından ayrılarak gösterilmiştir. Her işlem için farklı bir renk kullanılmıştır. B1 Düzeye uygun olduğu düşünülen cümleler için ise hiçbir işlem uygulanmamış ve “Ø” işareti kullanılarak işlem yapılmadığı, özgün metnin korunduğu belirtilmiştir.

Tablo 4: “Demirci’nin Anlattıkları” Adlı Bölümün Özgün ve B1 Düzeye Uyarlanmış Metni			
Tümce Numarası	Özgün Metin (Çözümleme Aşaması)	B1 Düzeyi Metin (Dönüştürme Aşaması)	İşlem
T1	Ben çocukluğumdan beri bu mesleğin içindeyim.	Ben çocukluğumdan beri bu mesleğin içindeyim.	Ø
T2	Kendimi övmeyi hiç sevmem ama Allah'ın bildiğini de kuldan saklamam.	Kendimi övmeyi hiç sevmem ama Allah'ın bildiğini de kuldan saklamam.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T3	Bu yörede benim üzerime demirci ustası yoktur.	Bu yörede benden daha iyi demirci ustası yoktur.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Yeniden yazma
T4	Kaba saba demirleri oya gibi işler dağdaki lalelerin, sümbüllerin suretlerini pencereleere, kapılara dökerim.	Demirleri öyle ince işlerim, dağdaki çiçeklerin şeklini pencereleere, kapılara çizerim.	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)

			Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açımlama- alt-anlamlı sözcük yerine üst-anlamlı sözcükleri kullanma)
T5	Yaptığım işleri görenlerin ağzı açık kalır.	Yaptığım işleri görenlerin ağzı açık kalır.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T6	Eğer kötü niyetli değillerse, ‘Pek güzel olmuş, eline sağlık’ demeden geçmezler.	Eğer kötü niyetli değillerse, ‘Pek güzel olmuş, eline sağlık’ demeden geçmezler.	Ø
T7	Ustalaşmak, bu beceriye erişmek kolay olmadı elbette	Ustalaşmak, bu beceriye ulaşmak kolay olmadı elbette	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T8	Çocukluktan gençliğe bu sıcak ocağın başında geçtim , saçlarıma ilk kırlar şu örsün başında düştü.	Çocukluğumdan gençliğime kadar bu sıcak ocağın başındaydım , saçlarıma ilk beyazlar burada düştü.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Tekrar ve Yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve önvarsayımları belirttik kılma (eksilteleri tamamlama) Yeniden yazma Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T9	Dükkânı sabah ezanında açtım gece yarıları kapadım.	Dükkânı sabah ezanında açtım gece yarıları kapadım.	Ø
T10	Eğdiğim, büktüğüm demirleri uç uca eklemek bu kent gibi on kenti içine alır.	Yaptığım demirleri uç uca eklemek bu kent gibi on kenti içine alır.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)

T11	Neyse uzatmayalım, sonunda başardım.	Neyse uzatmayalım, sonunda başardım.	Ø
T12	Adı anılır, hatırı sayılır bir usta oldum.	Adı anılır, hatırı sayılır bir usta oldum.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T13	Ünüm bütün kente yayıldı	Ünüm bütün kente yayıldı	Ø
T14	Ama ne çare , başıma öyle bir iş geldi ki.	Ama başıma öyle bir iş geldi ki.	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T15	Ne ünüm yardımcı oldu bana ne de mesleğim.	Ne ünüm yardımcı oldu bana ne de mesleğim.	Ø
T16	Şimdi anlıyorum ki mutlu olmak için ne ustalık ne de ün yetiyormuş.	Şimdi anlıyorum ki mutlu olmak için ne ustalık ne de ün yetiyormuş	Ø
T17	Anlatacaklarımı dinledikten sonra siz de bana hak vereceksiniz.	Anlatacaklarımı dinledikten sonra siz de bana hak vereceksiniz.	Ø
T18	Altı ay kadar önceydi	Altı ay kadar önceydi	Ø
T19	Ayıptır söylemesi , öğle yemeği için bir piliç almıştım .	Ayıptır söylemesi , öğle yemeği için bir piliç aldım .	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T20	Malum, bizim iş beden gücüne dayandığı için yediğime içtiğime dikkat etmem gerekir	Malum , bizim iş beden gücüne dayandığı için yediğime içtiğime dikkat etmem gerekir	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T21	Şükür, iştahım da yerinde , öğünümü abur cuburla geçirmem, şöyle yağlı yüzlü yemekleri seçerim.	Şükür, iştahım da yerinde , öğünümü abur cuburla geçirmem, yağlı yemekleri seçerim.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme

T22	Bizim hanım da sağ olsun pek beceriklidir yemek konusunda; bir tavuklu pilav yapar parmaklarınızı yersiniz.	Bizim hanım de sağ olsun pek beceriklidir yemek konusunda; bir tavuklu pilav yapar parmaklarınızı yersiniz.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T23	İşte o gün canım bizim hanımın tavuklu pilavından çekti.	İşte o gün eşimin tavuklu pilavından çekti canım.	Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma (anlamsal)
T24	Pazara gidip besilisinden bir piliç aldım.	Pazara gidip besilisinden bir piliç aldım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T25	Eve götürdüm, “Bunu güzelce pişir” dedim hanıma.	Eve götürdüm, “Bunu güzelce pişir” dedim eşime.	Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma (anlamsal)
T26	Sonra dükkâna döndüm, çalışmaya devam ettim.	Sonra dükkâna döndüm, çalışmaya devam ettim.	Ø
T27	Öğleye doğru ben kendimi iyice işe kaptırmışken, küçük oğlum elinde yemekle kapıdan içeri girdi.	Öğleye doğru kendimi iyice işe kaptırmışken , küçük oğlum elinde yemekle içeri girdi.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T28	Daha bizim oğlan kapıda görünür görünmez mis gibi bir koku kapladı dükkânın içini.	Daha bizim oğlan kapıda görünür görünmez mis gibi bir koku kapladı dükkânın içini.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T29	Ama elimdeki işi bırakmadım.	Ama elimdeki işi bırakmadım.	Ø
T30	Bizde gelenektir, iyi demirci elindeki demiri soğutmaz.	Bizde gelenektir, iyi demirci elindeki demiri soğutmaz.	Ø
T31	Ben de elimdeki demire biçim verinceye kadar çalışmak niyetindeydim.	Ben de elimdeki demire biçim verinceye kadar çalışmak niyetindeydim.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T32	Varsın yemek birazcık beklesindi.	Bu arada yemek birazcık bekleyebilirdi.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme

			Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme Tekrar ve Yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve önvarsayımları belirttik kılma (eksilteleri tamamlama)
T33	Oğluma yemeği demir masanın üzerine bırakmasını söyledim.	Oğluma yemeği demir masanın üzerine bırakmasını söyledim.	Ø
T34	Çocuk yemeği bırakıp gitti.	Çocuk yemeği bırakıp gitti.	Ø
T35	Ben işimi yapmayı sürdürdüm.	Ben işimi yapmayı sürdürdüm.	Ø
T36	Bir ara bakışlarım dükkânın penceresinden içeri süzülen siyah bir kediye takıldı.	Bir ara bakışlarım dükkânın penceresinden içeri süzülen siyah bir kediye takıldı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T37	Kediyi görür görmez, ‘Eyvah bizim yemek elden gidiyor...’ diyerek demiri dövmeyi bırakıp , kedinin hareketlerini dikkatle izlemeye başladım.	Kediyi görür görmez, ‘ Eyvah bizim yemek elden gidiyor...’ diye düşündüm . Demiri dövmeyi bıraktım ve kedinin hareketlerini dikkatle izlemeye başladım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Karmaşık tümceleri bölme
T38	Parlak siyah tüylerle kaplı, iri yeşil gözleriyle haince çevreyi süzen oldukça güzel bir kediye bu.	Parlak siyah tüylerle kaplı, iri yeşil gözleriyle çevreyi süzen oldukça güzel bir kediye bu.	Ø
T39	Bana bakarak, küstahça miyavladı.	Bana bakarak, saygısızca miyavladı.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T40	Şimdi bu kediyi çekecek halim yoktu.	Şimdi bu kediyi çekecek halim yoktu.	Ø
T41	İyice acıkmıştım .	İyice acıktım .	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme

T42	‘Pist pist’ diyerek kediyi kovalamaya kalktım .	‘Pist pist’ diyerek kediyi kovalamaya çalıştım .	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T43	Ama kedi benim tehditlerime hiç kulak asmadı.	Ama kedi benim tehditlerime hiç kulak asmadı .	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T44	Kendinden emin adımlarla dükkânın toprak zemininde ağır ağır ilerlemeye başladı.	Kendinden emin adımlarla dükkânın toprak zemininde ağır ağır ilerlemeye başladı.	Ø
T45	Hedefi de belliydi; benim öğle yemeğim.	Hedefi de belliydi; benim öğle yemeğim.	Ø
T46	Sesimi yükselterek daha tehditkâr bir ifadeyle yeniden bağırdım: ‘Pist pist!’	Sesimi yükselterek daha tehditkâr bir ifadeyle yeniden bağırdım: ‘Pist pist!’	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T47	Bir an ürker gibi oldu, başını kaldırarak olduğu yerde durdu.	Bir an ürker gibi oldu, başını kaldırarak olduğu yerde durdu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T48	Neler yapabileceğimi kestirmek istercesine iri yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.	Neler yapabileceğimi anlamak ister gibi iri yeşil gözleriyle bir süre bana baktı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil) Yeniden yazma
T49	Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu pervasızlığı beni iyice şaşırtmıştı .	Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu korkusuzluğu beni iyice şaşırttı .	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil) Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T50	Hatta yeşil gözlerinden yansıyan	Hatta yeşil gözlerinden yansıyan parlak ışıkların	Kolaylaştırma (Sözlükçe)

	parlak ışıkların yüreğimde belli belirsiz bir tedirginlik yarattığını söylersem abartmış olmam.	yüreğimde belli belirsiz bir tedirginlik yarattığını söylersem abartmış olmam.	
T51	Bir süre can düşmanı iki rakip gibi birbirimizi süzdük	Bir süre can düşmanı iki rakip gibi birbirimizi süzdük	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T52	Benden korkutucu bir davranış görmeyen kedi, belki daha temkinli adımlarla ama kararlılığından hiçbir şey yitirmeden yeniden öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.	Kedi benden korkutucu bir davranış görmedi . Dikkatli adımlarla ve kararlılıkla tekrar öğle yemeğine doğru yürümeye başladı.	Karmaşık tümceleri bölme Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil) Yeniden yazma
T53	Ama yanıliyordu.	Ama yanıliyordu.	Ø
T54	Bende yemeğimi bir kediye kaptıracak göz yoktu.	Bende yemeğimi bir kediye kaptıracak göz yoktu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T55	Hızla kedinin üzerine atıldım.	Hızla kedinin üzerine atıldım.	Ø
T56	Kedi çevik bir hareketle geri döndü, sıçrayarak pencerenin kenarına ulaştı.	Kedi çevik bir hareketle geri döndü, sıçrayarak pencerenin kenarına ulaştı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T57	Neşem yerine geliyordu.	Neşem yerine geliyordu.	Ø
T58	‘Aldın mı ağzının payını?’ diye söylenerek yumruğumu kediye doğru salladım.	‘Aldın mı ağzının payını? ’ diye söylenerek yumruğumu kediye doğru salladım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T59	Kedi pencerenin kenarından nefret dolu gözlerle bakıyordu yüzüme.	Kedi pencerenin kenarından nefret dolu gözlerle bakıyordu yüzüme.	Ø
T60	‘Ne bakıyorsun lanet hayvan?’ diyerek yeniden üzerine saldırdım.	‘Ne bakıyorsun lanet hayvan?’ diyerek yeniden üzerine saldırdım.	Ø
T61	Artık onu göremiyordum.	Artık onu göremiyordum.	Ø

T62	Kedi kaçmıştı ama beni de işimden alıkoymuştu	Kedi kaçtı ama benim de işimi yapmamı engelledi.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T63	Demirin kızılılığı kaybolmuştu.	Demirin kızılılığı kayboldu.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T64	Kedi yüzünden demiri soğutmuşum.	Kedi yüzünden demiri soğuttum	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T65	Oldu olacak yemeğimi yiyeyim bari diye düşündüm.	Olan oldu. En azından yemeğimi yiyeyim diye düşündüm.	Yeniden yazma
T66	Ellerimi yıkadım, masanın başına kurulup tavuklu pilavımı önüme aldım.	Ellerimi yıkadım, masanın başına oturdum, tavuklu pilavımı önüme aldım.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T67	Hanımın yemeğini sardığı bez bohçayı açtım.	Hanımın yemeğini sardığı bohçayı açtım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T68	Bohça açıldıkça sıcaklığını henüz yitirmeyen piliç ortaya çıktı.	Bohça açıldıkça sıcaklığını henüz yitirmeyen piliç ortaya çıktı.	Ø
T69	İştahla pilicin sol budunu koparıp ağzıma götürdüm.	İştahla pilicin sol budunu koparıp ağzıma götürdüm.	Ø
T70	Tam ısıracakken gözlerim yeniden dükkânın penceresine takıldı.	Tam ısıracakken gözlerim yeniden dükkânın penceresine takıldı.	Ø
T71	Kedi yine pencereye gelmiş, yutkunarak elimdeki buda bakıyordu.	Kedi yine pencereye gelmiş, yutkunarak elimdeki buda bakıyordu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T72	Budu ısırdım.	Budu ısırdım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)

T73	Kedi en ufak bir davranışımı bile kaçırmadan beni izlemeyi sürdürüyordu.	Kedi en ufak bir davranışımı bile kaçırmadan beni izlemeyi sürdürüyordu.	Ø
T74	Rahatsız oldum	Rahatsız oldum	Ø
T75	Budu bırakarak öfkeyle ayağa kalktım.	Budu bırakarak öfkeyle ayağa kalktım.	Ø
T76	Kedinin üzerine yürüdüm.	Kedinin üzerine yürüdüm.	Ø
T77	Hayvan korkuyla pencereden yere atlayarak kaçtı	Hayvan korkuyla pencereden yere atlayarak kaçtı	Ø
T78	Oh, sonunda ondan kurtulmuştum.	Oh, sonunda ondan kurtuldum.	Ø
T79	Yeniden sevgili yemeğimin başına döndüm.	Yeniden sevgili yemeğimin başına döndüm.	Ø
T80	Budu alıp bir ısırıkta yarısını kopardım.	Budu alıp bir ısırıkta yarısını kopardım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T81	Doğrusu pek de lezzetli .	Doğrusu çok lezzetliydi .	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T82	Daha ağızımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamlamıştım ki yine o mendebur kedi göründü	Ağızımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamladım ki yine o uğursuz kedi göründü.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama- alt-anlamalı sözcük yerine üst-anlamalı sözcükleri kullanma)
T83	Bu defa pencereden değil dükkânın kapısından bana bakıyordu.	Bu defa pencereden değil dükkânın kapısından bana bakıyordu.	Ø

T84	Bir an boş vermeyi düşündüm.	Bir an boş vermeyi düşündüm.	Ø
T85	'Amaan bakarsa baksın' deyip lokmamı çiğnemeyi sürdürdüm	'Amaan bakarsa baksın' deyip yemeğimi yemeyi sürdürdüm.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T86	Budun ikinci yarısını ısıracaktım ki kedinin gelip tam karşımda durduğunu fark ettim	Budun ikinci yarısını ısıracaktım ki kedinin gelip tam karşımda durduğunu fark ettim	Ø
T87	O tuhaf yeşil gözleriyle gözlerimin içine bakıyordu	O tuhaf yeşil gözleriyle gözlerimin içine bakıyordu	Ø
T88	Çok tuhaf, gözlerindeki nefret yok olmuştu; yalvarır gibi bakıyordu yüzüme.	Çok tuhaf, gözlerindeki nefret yok olmuş; yalvarır gibi yüzüme bakıyordu.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme Devrik yapıları düzenleme
T89	Ama benim keyfim iyice kaçmıştı.	Ama benim keyfim iyice kaçtı.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T90	'Vermeyeceğim işte, vermeyeceğim, sana küçücük bir kırıntı bile yok!' diye bağırarak kedinin üzerine atıldım.	'Vermeyeceğim işte, vermeyeceğim, sana küçücük bir kırıntı bile yok!' diye bağırarak kedinin üzerine atıldım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T91	Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden ama içerdeki ıvır zıvırın arasına karışıp kayboldu.	Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden koştum ama içerdeki ıvır zıvırın arasına karışıp kayboldu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Tekrar ve Yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve önvarsayımları belirttik kılma (eksilteleri tamamlama)
T92	Bir süre sağa sola bakındım, onu göremeyince yeniden yemeğime döndüm.	Bir süre sağa sola bakındım, onu göremeyince yeniden yemeğime döndüm.	Ø

T93	Masanın başına oturdum, tam yemeğe başlayacakken kedi yine gelip karşımda durdu.	Masanın başına oturdum, tam yemeğe başlayacakken kedi yine gelip karşımda durdu.	Ø
T94	Sinirlerim giderek geriliyordu.	Sinirlerim giderek geriliyordu.	Ø
T95	Nereden çıkmişti bu Allah'ın belası kedi?	Nereden çıktı bu kedi?	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T96	'Sakin olmalıyım' dedim.	'Sakin olmalıyım' dedim.	Ø
T97	Ona bakmadan yemeye karar verdim.	Ona bakmadan yemeye karar verdim.	Ø
T98	Birkaç lokma sonra başımı kaldırdım ki bir de ne göreyim.	Birkaç lokma sonra başımı kaldırdım ki bir de ne göreyim.	Ø
T99	Kedi iyice masaya yaklaşmamış mı !	Kedi iyice masaya yaklaşmış!	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T100	Neredeyse arka ayaklarının üzerinde doğrulup masanın üzerindeki tavuğu kapacak	Neredeyse arka ayaklarının üzerinde doğrulup masanın üzerindeki tavuğu kapacak	Ø
T101	Yüzsüzlüğün bu kadarı da fazlaydı	Bu kadarı da fazlaydı	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T102	Kan beynime sıçramıştı.	Kan beynime sıçradı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T103	Kedinin karnına bir tekme indirmeyi planlıyordum ki aklıma parlak bir fikir geldi.	Kedinin karnına bir tekme atmayı planlıyordum ki aklıma parlak bir fikir geldi.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)

T104	Öfkeme hâkim oldum.	Öfkeme hâkim oldum.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T105	Zaten atacağım tekmenin isabetli olması hayli kuşkuluydu.	Çünkü atacağım tekmenin ona gelmesi mümkün değildi.	Yeniden yazma
T106	Bu kediden ancak kurnazlıkla kurtulabilirdim.	Bu kediden ancak kurnazlıkla kurtulabilirdim.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T107	Tavuğun kanadından bir parça koparıp kediye attım.	Tavuğun kanadından bir parça koparıp kediye attım.	Ø
T108	Attığım parçayı havada kaptı.	Attığım parçayı havada kaptı.	Ø
T109	Yemeye başladı.	Yemeye başladı.	Ø
T110	Ama bir yandan da alttan alta bana bakıyor, ani bir saldırımdan kaçmak için beni kontrol altında tutuyordu.	Ama bir yandan gizlice bana bakıyor, ani bir saldırımdan kaçmak için beni kontrol ediyordu	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T111	Onunla hiç ilgilenmiyormuş gibi yaparak yemeyi sürdürdüm.	Onunla hiç ilgilenmiyormuş gibi yaparak yemeyi sürdürdüm.	Ø
T112	Kedinin tedirginliği giderek azalıyordu.	Kedinin tedirginliği giderek azalıyordu.	Ø
T113	Attığım parçayı bitirince yine istekle bana baktı.	Attığım parçayı bitirince yine istekle bana baktı.	Ø
T114	Bir parça tavuk daha attım.	Bir parça tavuk daha attım.	Ø
T115	Onu da havada kaptı.	Onu da havada kaptı.	Ø
T116	Kısa sürede yalayıp yuttu.	Kısa sürede yalayıp yuttu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T117	Artık yerken beni gözlemiyordu.	Artık yerken beni gözlemiyordu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T118	Kendini güven içinde hissetmeye başlamıştı.	Kendini güven içinde hissetmeye başladı.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T119	Planım tıkır tıkır işliyordu.	Planım tıkır tıkır işliyordu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T120	Yavaşça ayağa kalktım.	Yavaşça ayağa kalktım.	Ø

T121	Bir iki adım geriledi ama kaçmadı.	Bir iki adım geriledi ama kaçmadı.	Ø
T122	Tavuğun göğsünden bir parça koparıp, ‘Pisi pisi pisi...’ diyerek onu yanıma çağırdım.	Tavuğun göğsünden bir parça koparıp, ‘Pisi pisi pisi...’ diyerek onu yanıma çağırdım.	Ø
T123	Kuyruğunu dikerek yaklaştı.	Kuyruğunu dikerek yaklaştı.	Ø
T124	Ben de birkaç metre ilerdeki örse doğru yürüdüm.	Ben de birkaç metre ilerdeki örse doğru yürüdüm.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T125	Kedi planımdan habersiz, gözleri elimdeki tavuğa kenetlenmiş olarak beni takip etti.	Kedi planımdan habersizdi. Gözleri elimdeki tavukta, beni takip ediyordu.	Yeniden yazma
T126	Örse iyice yaklaşıncı tavuğun etini ayaklarımın dibine bıraktım.	Örse iyice yaklaştım, tavuğun etini ayaklarımın dibine bıraktım.	Karmaşık tümceleri bölme
T127	Kedi hırsla ete saldırdı.	Kedi iştahla ete saldırdı.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T128	Tam eti kapacakken ben de örsü kapığım gibi kedinin kafasına indiriverdim.	Tam eti kapacaktı ki, örsü elime aldım ve kedinin kafasına indirdim.	Yeniden yazma
T129	Dükkân acı bir miyavlama sesiyle inledi.	Dükkân acı bir miyavlama sesiyle inledi.	Ø
T130	Siyah örsün altında kalan kedinin, tüylerinin arasından boşalan kanını görüyordum	Siyah örsün altında kalan kedinin, tüylerinin arasından boşalan kanını görüyordum	Ø
T131	Kedinin ölüsüne tiksintiyle bakarak örsü ayağımla ittim.	Kedinin ölüsüne tiksintiyle bakarak örsü ayağımla ittim.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T132	Örs yana düşünce hayvanın ezilmiş başı ortaya çıktı.	Örs yana düşünce hayvanın ezilmiş başı ortaya çıktı.	Ø
T133	Yeşil gözleri bana bakıyordu.	Yeşil gözleri bana bakıyordu.	Ø

T134	Şaşkınlıkla, eski parlaklıklarını yitirmediklerini fark ettim.	Şaşkınlıkla, eski parlaklıklarını yitirmediklerini fark ettim.	Ø
T135	Sonra kedinin bedeninin kıpırdadığını gördüm.	Sonra kedinin bedeninin kıpırdadığını gördüm	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T136	Demek hâlâ canlıydı.	Demek hâlâ canlıydı.	Ø
T137	Ayaklarıyla toprağı iterek yerde sürünmeye başladı	Ayaklarıyla toprağı iterek yerde sürünmeye başladı	Ø
T138	Önce çok halsizce yaptığı bu hareket giderek güçlendi.	Önce çok halsizce yaptığı bu hareket giderek güçlendi.	Ø
T139	Kedinin süründüğü toprağın üzerinde ince bir kan lekesi kalıyordu	Kedinin süründüğü toprağın üzerinde ince bir kan lekesi kalıyordu	Ø
T140	Onun bu zavallı halini görünce yüreğim sızladı	Onun bu zavallı halini görünce yüreğim sızladı	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T141	Yaptığımdan pişmanlık duydum	Yaptığımdan pişmanlık duydum	Ø
T142	Ona yardım etmeliydim.	Ona yardım etmeliydim.	Ø
T143	Ama ne yapacağımı da bilemiyordum.	Ama ne yapacağımı da bilemiyordum.	Ø
T144	Daha doğrusu kediye dokunmaya korkuyordum.	Daha doğrusu kediye dokunmaya korkuyordum.	Ø
T145	O anda beklenmedik bir şey oldu.	O anda beklenmedik bir şey oldu.	Ø
T146	Kedi yorulmuş olmalı ki bir ara durdu.	Kedi yorulmuş olmalı ki bir ara durdu.	Ø
T147	Sonra başını kaldırarak yeniden bana bakmaya çalıştı	Sonra başını kaldırarak yeniden bana bakmaya çalıştı	Ø
T148	Boğazından hırıltıya benzer sesler çıktı.	Boğazından hırıltıya benzer sesler çıktı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T149	Artık ölüyor, diye düşündüm.	Artık ölüyor, diye düşündüm.	Ø
T150	Aslında ölmesini istemiyor da değildim.	Aslında ölmesini de istiyordum.	Yeniden yazma

T151	Hiç değilse acı çekmezdi.	Hiç değilse acı çekmezdi.	Ø
T152	Ama kedinin boğazından yükselen hırıltılar sözcüklere dönüşmeye başladı.	Ama kedinin boğazından çıkan hırıltılar sözcüklere dönüşmeye başladı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T153	Evet, yanlış duymadınız, kedinin çıkardığı hırıltılar tıpkı bizim kullandığımız sözcüklere dönüştü, hayvan senin benim gibi konuşmaya başladı.	Evet, yanlış duymadınız, kedinin çıkardığı hırıltılar bizim kullandığımız sözcükler gibiydi. Hayvan tıpkı bir insan gibi konuşmaya başladı.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Yeniden yazma
T154	Kedi konuşur mu?	Kedi konuşur mu?	Ø
T155	Konuştu işte.	Konuştu işte.	Ø
T156	Sözcükler hırıltılardan arınınca ne söylediğini anladım: 'Bunu niye yaptın?' diyordu.	Hırıltılar kesilince ne söylediğini anladım: 'Bunu niye yaptın?' diyordu.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil) Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T157	Düş görüyor olmalıydım	Düş görüyor olmalıydım	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T158	Bunun başka bir anlamı olamazdı	Bunun başka bir anlamı olamazdı	Ø
T159	Yaşadıklarım sinirlerimi bozmuş , gündüz gözüne kâbuslar görmeye başlamıştım	Yaşadıklarım sinirlerimi bozdu , uyanırken kâbuslar görmeye başladım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil) Zamansal ilişkileri standart hâle getirme

T160	Ama kedinin sesi giderek daha düzgün çıkıyordu: 'Bunu neden yaptın?'	Ama kedinin sesi giderek daha düzgün çıkıyordu: 'Bunu neden yaptın?'	Ø
T161	Şaşkınlık içinde dükkânın ortasında kalakalmıştım . Kedi ise bir yandan yerde sürünüyor bir yanda da söyleniyordu: 'Bunu neden yaptın?'	Şaşkınlık içinde dükkânın ortasında öylece kaldım . Kedi ise bir yandan yerde sürünüyor bir yanda da söyleniyordu: 'Bunu neden yaptın?'	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T162	Bir heykel gibi donmuş kalmıştım	Bir heykel gibi dondum kaldım orada .	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma)
T163	Kedinin başı duvara değince, aklımı kaçırmama neden olan asıl olay gerçekleşti.	Kedinin başı duvara değince, aklımı kaçırmama neden olan asıl olay gerçekleşti.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T164	Kedi bir anda biçim değiştirerek siyah saçları beline kadar inen sağlıklı bir kıza dönüşüverdi .	Kedi bir anda biçim değiştirdi . Siyah saçları beline kadar inen sağlıklı bir kıza oluverdi .	Karmaşık tümceleri bölme Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T165	Ne başında yara izi vardı, ne de kan lekeleri.	Ne başında yara izi vardı, ne de kan lekeleri.	Ø
T166	Şaşkınlıktan ağzım açık, öylece bakakaldım .	Şaşkınlıktan ağzım açık kaldı .	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme

T167	Kız iri yeşil gözlerini tıpkı kedi gibi yüzüme dikerek sordu: 'Bunu neden yaptın?'	Kız iri yeşil gözlerini tıpkı kedi gibi yüzüme dikerek sordu: 'Bunu neden yaptın?'	Ø
T168	Sesinde tehdit yoktu	Sesinde tehdit yoktu	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T169	Bana acıyor gibiydi.	Bana acıyor gibiydi.	Ø
T170	Sanki örsü onun kafasına değil de yanlışlıkla kendi başıma indirmiştin .	Sanki örsü onun kafasına değil de yanlışlıkla kendi başıma indirdim .	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T171	Suçluluk duygusuyla kıvrınarak yalvardım: 'Bilmiyordum... O kedinin bir insan olduğunu nereden bilebilirdim?' diye kekeledim.	Suçluluk duygusuyla yalvardım: 'Bilmiyordum... O kedinin bir insan olduğunu nereden bilebilirdim?' diye kekeledim.	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T172	'Ama onun bir canlı olduğunu biliyordun' dedi suçlayan bir sesle	'Ama onun bir canlı olduğunu biliyordun' dedi suçlayan bir sesle	Ø
T173	' Ha insan, ha kedi ; ikisi de canlı değil mi?'	' İnsan ya da kedi ; ikisi de canlı değil mi?'	Yeniden yazma
T174	Sen yemek keyfini bozduğu için bir canlıyı öldürdün	Sen yemek keyfini bozduğu için bir canlıyı öldürdün	Ø
T175	Bunun insan değil de kedi olması neyi değiştirir?'	Bunun insan değil de kedi olması neyi değiştirir?'	Ø
T176	Özür dilerim' dedim.	Özür dilerim' dedim.	Ø
T177	'İnan çok pişmanım.'	'İnan çok pişmanım.'	Ø
T178	'Artık çok geç' dedi kız.	'Artık çok geç' dedi kız.	Ø
T179	Sonra hızla dönerek elleriyle duvara dokundu.	Sonra hızla dönerek elleriyle duvara dokundu.	Ø

T180	Evet, işte şu karşıda gördüğünüz kirli duvara dokundu.	Evet, işte şu karşıda gördüğünüz kirli duvara dokundu.	Ø
T181	Birden duvarda bir kapı belirdi.	Birden duvarda bir kapı açıldı.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T182	Kız kapıyı itti	Kız kapıyı itti.	Ø
T183	Aynı anda dükkânın içi ışıkla doldu.	Aynı anda dükkânın içi ışıkla doldu.	Ø
T184	Kapının arkasında yemyeşil bir bahçe vardı.	Kapının arkasında yemyeşil bir bahçe vardı.	Ø
T185	Kız kapıdan içeri girdi.	Kız kapıdan içeri girdi.	Ø
T186	Tam kapıyı kapatacakken seslendim: 'Dur, beni bağışla!	Tam kapıyı kapatacakken seslendim: 'Dur, beni bağışla!	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T187	Beni de yanına al!'	Beni de yanına al!'	Ø
T188	Kız kapının aralığında merhamet dolu yeşil gözleriyle yüzüme baktı: 'Üzgünüm' dedi.	Kız kapının arasından merhamet dolu yeşil gözleriyle yüzüme baktı: 'Üzgünüm' dedi.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T189	Paylaşmayı bilmeyenlerle zalimler bu kapıdan giremezler.	Paylaşmayı bilmeyenlerle zalimler bu kapıdan giremezler.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T190	Önce paylaşmayı, sonra merhamet etmeyi öğrenmelisin.'	Önce paylaşmayı, sonra merhamet etmeyi öğrenmelisin.'	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T191	'Dur!' diye bağırdım arkasından ama o beni dinlemeden kapıyı kapattı.	'Dur!' diye bağırdım arkasından ama o beni dinlemeden kapıyı kapattı.	Ø
T192	Kapının kapanmasıyla birlikte duvar eski haline döndü.	Kapının kapanmasıyla birlikte duvar eski haline döndü.	Ø
T193	Hemen duvara yaklaştım.	Hemen duvara yaklaştım.	Ø

T194	Elimle her bir taşını, oyuğunu yokladım.	Elimle her taşını, her deliğini kontrol ettim.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T195	Çabam boşunaydı; ne bir geçit vardı, ne de bir kapı.	Çabam boşunaydı; ne bir geçit vardı, ne de bir kapı.	Ø
T196	Çaresizlik içinde dizlerimin üstüne çöktüm.	Çaresizlik içinde dizlerimin üstüne çöktüm.	Ø
T197	O gün akşama kadar hiçbir iş yapmadan pişmanlık içinde dövünüp durdum	O gün akşama kadar hiçbir iş yapmadan pişmanlık içinde dövündüm.	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T198	Akşam eve dönünce olanları hanıma anlattım.	Akşam eve dönünce olanları eşime anlattım.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T199	Bana inanmadı.	Bana inanmadı.	Ø
T200	‘Kötü bir düş görmüşsün’ dedi	‘Kötü bir düş görmüşsün’ dedi	Ø
T201	Keşke onun dediği gibi olsaydı.	Keşke onun dediği gibi olsaydı.	Ø
T202	Keşke o öğleden sonra yaşadıklarım kötü bir düş olsaydı.	Keşke o öğleden sonra yaşadıklarım kötü bir düş olsaydı.	Ø
T203	Ertesi gün, her zamanki gibi erkenden açtım dükkânı	Ertesi gün, her zamanki gibi erkenden açtım dükkânı	Ø
T204	Deri önlüğümü giydim, ateşi yaktım.	Deri önlüğümü giydim, ateşi yaktım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T205	Ateş kıvamına gelince demiri içine soktum	Ateş hazır olunca demiri içine soktum	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T206	Demir nar gibi kızarıncaya kadar bekledi.	Demir nar gibi kızarıncaya kadar bekledi.	Kolaylaştırma (Sözlükçe)
T207	Sonra demiri ateşten alıp, örsün üstüne koydum.	Sonra demiri ateşten alıp, örsün üstüne koydum.	Ø
T208	Çekici sağ elime aldım, tam demirin	Çekici sağ elime aldım. Tam demirin üstüne indirecektim.	Karmaşık tümceleri bölme

	üstüne indirecekken , birden duvardaki kapı yine beliriverdi .	Birden duvardaki kapı yine ortaya çıkıverdi .	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T209	Kapının usulca açıldığını gördüm.	Kapının usulca açıldığını gördüm.	Ø
T210	Aralanan kapının arkasından o kız göründü	Aralanan kapının arkasından o kız göründü	Ø
T211	Çekiç ve demir elimde öylece donakaldım .	Çekiç ve demir elimde öylece kaldım .	Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açımlama- alt-anlamalı sözcük yerine üst- anlamalı sözcükleri kullanma)
T212	Siyah saçlı kız, yeşil gözleriyle beni o inanılmaz güzellikteki bahçeye çağırıyordu	Siyah saçlı kız, yeşil gözleriyle beni o inanılmaz güzellikteki bahçeye çağırıyordu	Ø
T213	Çekici, demiri bir yana savurup hızla kapıya doğru atıldım.	Çekici, demiri bir yana bıraktım . Hızla kapıya doğru atıldım.	Karmaşık tümceleri bölme Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T214	Ama ben yaklaştıkça kapı da kapanmaya başlamıştı.	Ama ben yaklaştıkça kapı da kapanmaya başladı.	Ø
T215	Son bir umutla, belki girerim diye iyice hızlandım	Son bir umutla, belki girerim diye iyice hızlandım	Ø
T216	Tam kapıya ulaşmışım ki kapı kapanıverdi	Tam kapıya vardım ki birden kapı kapandı .	Zamansal ilişkileri standart hâle getirme Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma)

T217	Ben de başımı duvara çarparak yere yuvarlandım.	Ben de başımı duvara çarparak yere yuvarlandım.	Ø
T218	Kendime geldiğimde akşam olmuştu	Kendime geldiğimde akşam olmuştu	Ø
T219	İşte o gün bugündür, ben mesleğimi yapamaz oldum.	İşte o gün bugündür , ben mesleğimi yapamıyorum.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
T220	Her sabah işe gelirim.	Her sabah işe gelirim.	Ø
T221	Ateşi yakarım, demiri ateşe koyarım	Ateşi yakarım, demiri ateşe koyarım	Ø
T222	Demir kızarır, çekici elime alırım, onu tam demire indirecekken karşı duvardaki kapı açılır, siyah saçlı kız beni içeri çağırır.	Demir kızarır, çekici elime alırım, onu tam demire indirecekken karşı duvardaki kapı açılır, siyah saçlı kız beni içeri çağırır.	Ø
T223	Belki girerim umuduyla atılırım ama her defasında duvar yüzüme kapanır.	Belki girerim umuduyla atılırım ama her defasında duvar yüzüme kapanır.	Ø
T224	Ben de kan revan içinde yere yığılır kalırım.	Ben de kan revan içinde yere düşer, öylece kalırım.	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma) Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T225	Yine de yitirmedim umudumu.	Yine de yitirmedim umudumu.	Ø
T226	Bir gün mutlaka gireceğim o kapıdan.”	Bir gün mutlaka gireceğim o kapıdan.”	Ø
T227	Öykü bitince Padişah ile Vezir anlamışlar	Öykü bitince Padişah ile Vezir anlamışlar ki tıpkı Müezzîn gibi	Kolaylaştırma (Sözlükçe)

	ki tıpkı Müezzın gibi Demirci için de yapılabilecek bir şey yok	Demirci için de yapılabilecek bir şey yok	
T228	Bu dertten bir an önce kurtulmasını dileyip, uyumak için izin istemişler.	Bu dertten bir an önce kurtulmasını dileyip uyumak için izin istemişler.	Ø
T229	Ertesi sabah ev sahibi onlara mükellef bir kahvaltı sunmuş.	Ertesi sabah ev sahibi onlara eksiksiz bir kahvaltı sunmuş.	Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T230	Bir güzel karınlarını doyuran Padişah ile Vezir yemekten sonra Demirci'yle vedalaşıp yeniden yola koyulmuşlar .	Padişah ile Vezir bir güzel karınlarını doyurmuşlar. Yemekten sonra Demirci'yle vedalaşmışlar , yeniden yola çıkmışlar .	Kolaylaştırma (Sözlükçe) Karmaşık tümceleri bölme Sıklığı az sözcükleri sıklığı fazla olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
T231	Ee şaka değil, önlerinde tam üç günlük yol varmış.	Ee şaka değil, önlerinde tam üç günlük yol varmış.	Ø
T232	Üç gün üç gece yol gitmişler.	Üç gün üç gece yol gitmişler.	Ø
T233	Yol boyunca, konakladıkları yerlerde Demirci'nin başına gelenleri tartışmışlar.	Yol boyunca, konakladıkları yerlerde Demirci'nin başına gelenleri tartışmışlar.	Ø
T234	Üçüncü gün ulaşmışlar Kuyumcu'nun kentine	Üçüncü gün ulaşmışlar Kuyumcu'nun kentine	Ø
T235	Kente iner inmez çalmışlar Kuyumcu'nun kapısını.	Kente iner inmez çalmışlar Kuyumcu'nun kapısını.	Ø
T236	Kuyumcu onları karşısında görünce sevinmiş.	Kuyumcu onları karşısında görünce sevinmiş.	Ø
T237	Evini açmış, yedirmiş, içirmiş.	Evini açmış, yedirmiş, içirmiş.	Ø

T238	Konukların ağırlanma faslı bitince sormuş: “Söyleyin bakalım öğrenebildiniz mi Demirci'nin öyküsünü?”	Konukların ağırlanma faslı bitince sormuş: “Söyleyin bakalım öğrenebildiniz mi Demirci'nin öyküsünü?”	Ø
T239	Öğrendik demişler ve anlatmışlar öyküyü.	Öğrendik demişler ve anlatmışlar öyküyü	Ø
T240	Kuyumcu anlatılanları ilgiyle dinlemiş.	Kuyumcu anlatılanları ilgiyle dinlemiş.	Ø
T241	“Paylaşmamanın cezası demek bu kadar büyükmüş” diye söylenmiş.	“Paylaşmamanın cezası demek bu kadar büyükmüş” diye söylenmiş.	Ø
T242	“Zalimliği de unutmayın” diye eklemiş Vezir.	“ Zalimliği de unutmayın” diye eklemiş Vezir .	Kolaylaştırma (Sözlükçe)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Çalışma kapsamında Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" adlı masalın uyarlama işlemleri B1 düzeye yönelik yapılmıştır. Uyarlamanın uzman öğretmenler ve öğrenenler tarafından uygunluğunun değerlendirilmesi için anket yöntemine başvurulmuş görüşler alınmıştır. Bu görüşlere dayalı bulgular aşağıda tablolar ve grafikler hâlinde gösterilmiştir.

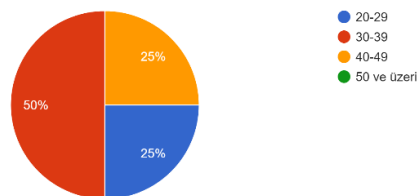
3.1. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN METNİN B1 DÜZEYDE YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN UZMAN ÖĞRETİCİLERE YÖNELİK ANKET

Çalışma Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" adlı eserinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı materyal olarak kullanılabilmesi için hazırlanan B1 düzeye uyarlanmış metnin yeterliliğini ve uygunluğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşü talep edilirken uzmanların vaktinin kısıtlı olduğu öngörülerek çalışmanın tamamını yansıtacak bir bölüm seçilmiştir. Uzman görüşü için seçilen bölüm on sekiz sayfa metin ve beş sayfa sözlük olmak üzere toplamda yirmi üç sayfadan ibarettir. Uzman görüşü için hazırlanan anket iki sayfadır. Birinci sayfada altı madde halinde kişisel bilgiler talep edilmiş, diğer sayfada ise uyarlamanın uzman tarafından değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmış altı madde bulunmaktadır. Çalışmaya toplamda 16 uzman öğretici katılım sağlamıştır.

3.1.1. Uzman Öğreticilerin Kişisel ve Akademik Bilgileri

Çalışmaya katılanların yaş aralıkları Şekil 1'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %50 oranla 30-39 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. 20-29 yaş aralığı %25 ve 40-49 yaş aralığı %25 olarak bulunmuştur.

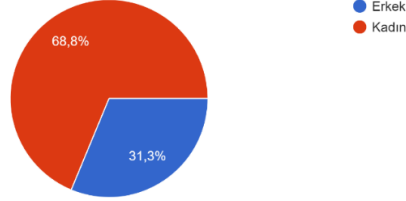
1. Yaşınız:
16 yanıt

Şekil 1

Çalışmaya katılanların cinsiyet dağılımı Şekil 2’deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %68,8 oranla kadın, %31,3 oranla erkek olduğu tespit edilmiştir.

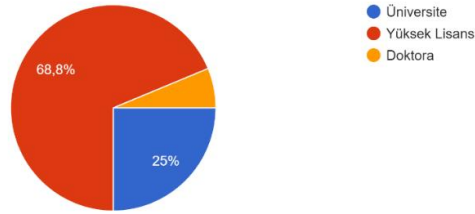
2. Cinsiyet
16 yanıt

Şekil 2

Çalışmaya katılanların eğitim durumu Şekil 3’teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %68,8 oranla yüksek lisans mezunu olduğu, %25 oranla lisans mezunu olduğu, %6,3 oranla doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir.

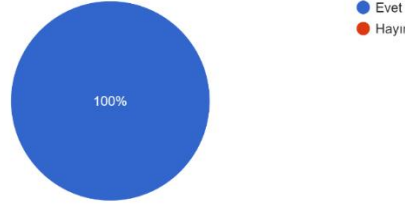
3. Eğitim durumunuz
16 yanıt

Şekil 3

Çalışmaya katılanların “B1 düzeyde eğitim tecrübeniz var mı?” sorusuna %100 oranla “Evet” cevabı verdiği tespit edilmiş ve bu oran Şekil 4’teki grafikte gösterilmiştir.

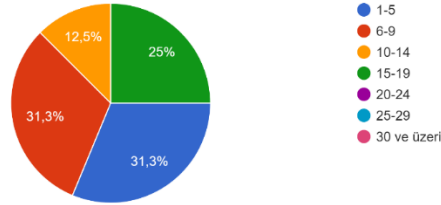
4. B1 düzeyde eğitim tecrübeniz var mı?
16 yanıt

Şekil 4

Çalışmaya katılan uzmanların, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı sonunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kaç yıllık tecrübeye sahip olmuş olacaklarına vermiş oldukları bilgiler Şekil 5'teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %31,3'ü 1-5, %31,3'ü 6-9, %12,5'i 10-14, %25'i 15-19 yıllık bir tecrübeye sahip olmuş olacaktır.

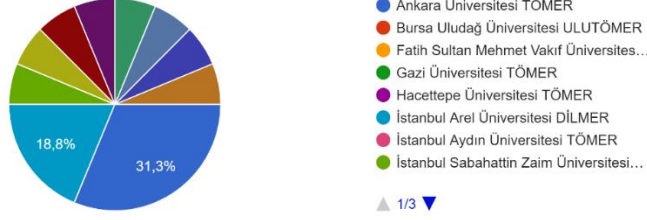
5. 2022-2023 eğitim-öğretim yılı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kaç yıllık tecrübeye sahip olmuş olacaksınız?
16 yanıt

Şekil 5

Çalışmaya katılan uzmanların, hangi kurumda görev yaptıklarına dair bilgiler Şekil 6'daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %31,3'ü Ankara Üniversitesi TÖMER'de, %18,8'i İstanbul Arel Üniversitesi DİLMER'de, %6,3'ü İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İZUTEM'de, %6,3'ü Türkiye Maarif Vakfı'nda, %6,3'ü PİKTES Projesinde, %6,3'ü Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi TÖMER'de, %6,3'ü Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi TÖMER'de, %6,3'ü Altınbaş Üniversitesi TÖMER'de, %6,3'ü İbn Haldun Üniversitesi TÖMER'de çalışmaktadır. Ancak uzmanların %6,3'ü ise çalıştığı kurumu belirtmemeyi tercih etmiştir.

6. Şu an hangi kurumda görev yapmaktasınız?
16 yanıt

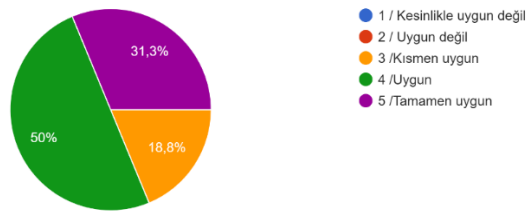

Şekil 6

3.1.2. Uzman Öğreticilerin Görüşleri

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili eserin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımının kültürel değerler açısından uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri Şekil 7’teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %31,3’ü çalışmayı tamamen uygun, %50’si uygun, %18,8’i ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

1. İlgili eserin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımının kültürel değerler açısından uygun olup olmadığı
16 yanıt

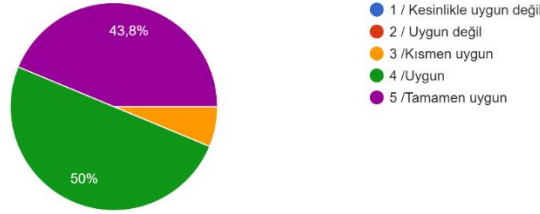

Şekil 7

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili eserin kelimeler açısından B1 düzeyine uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri Şekil 8’deki grafikte gösterilmiştir. Bu

grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %43,8'i çalışmayı tamamen uygun, %50'si uygun, %6,3'ü ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

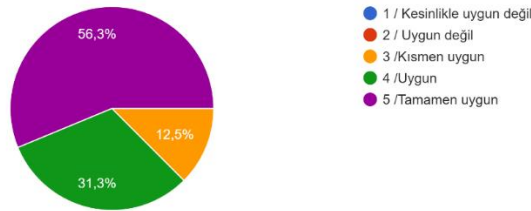
2. Eserin kelimeler açısından B1 düzeyine uygun olup olmadığı
16 yanıt

Şekil 8

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili eserin dil bilgisi (gramer) yapıları açısından uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri Şekil 9'daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %56,3'ü çalışmayı tamamen uygun, %31,3'ü uygun, %12,5'i ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

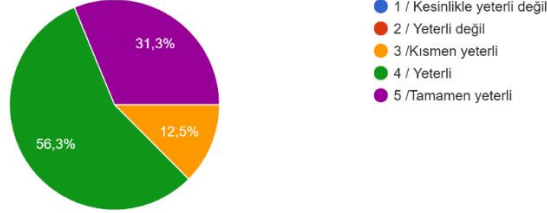
3. Eserin dil bilgisi (gramer) yapıları açısından uygun olup olmadığı
16 yanıt

Şekil 9

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili çalışma kapsamında hazırlanmış olan sözlükteki açıklamaların yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşleri Şekil 10'daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %56,3'ü tamamen uygun, %31,3'ü uygun, %12,5'i ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

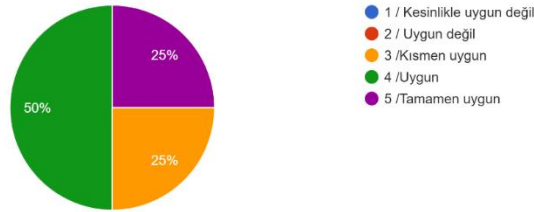
4. Sözlükteki açıklamaların yeterli olup olmadığı
16 yanıt

Şekil 10

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili çalışma kapsamında hazırlanmış olan sözlükte kullanılan görsellerin kullanımının uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri Şekil 11'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %25'i tamamen uygun, %50'si uygun, %25'i ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

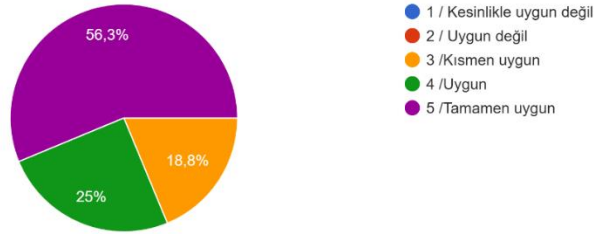
5. Sözlükte kullanılan görsellerin kullanımının uygun olup olmadığı
16 yanıt

Şekil 11

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili eserin dil ve üslup açısından uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri Şekil 12'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan uzmanların %56,3'ü çalışmayı tamamen uygun, %25'i uygun, %18,8'i ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

6. Eserin dil ve üslup açısından uygun olup olmadığı
16 yanıt

Şekil 12

Çalışmaya katılan uzmanlara “Eklemek istediğiniz bir şey varsa lütfen yazın.” maddesi sunularak belirlenen maddelerin dışında görüşleri talep edilmiştir. Yedi uzmanın bu madde altında görüş bildirdiği ve büyük oranda çalışmayı olumlu yönde değerlendirdikleri görülmüştür. Bir uzmanın ise görsellerin geliştirilmesi ve artırılması gerektiğini ifade ettiği görülmüştür.

3.2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN METNİN B1 DÜZEYDE YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENENLERE YÖNELİK ANKET

3.2.1. Öğrenenlerin Kişisel ve Akademik Bilgileri

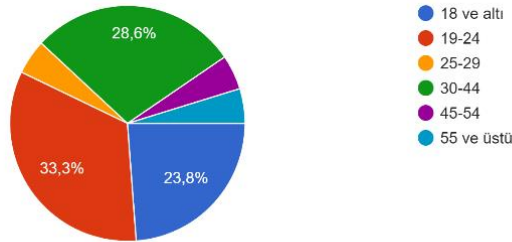
Çalışmaya katılan 21 öğrenenin milliyetleri Tablo 5’te gösterilmiştir. Bu tabloya göre çalışmaya katılanların çoğunluğunun Amerikalı öğrenenler olduğu görülmüştür. Daha sonra Rus, Suriyeli, Güney Koreli ve İranlı öğrenenlerin katılım sayısının yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Öğrenen Görüşü İçin Katılımcıların Milliyetleri ve Sayıları

Milliyet	Katılımcı Sayısı
Amerikalı	7
Rus	3
Güney Koreli	2
İranlı	2
Cezayirli	1
Pakistanlı	1
Iraklı	1
İspanyol	1
Libyalı	1

Çalışmaya katılanların yaş aralıkları Şekil 13'teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan öğrenenlerin çoğunluğunun 33,3 oranla 19-24 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 28,6'sının 30-44, %23,8'inin 18 ve altı, %4,8'inin 25-29, %4,8'inin 45-54, %4,8'inin 55 ve üstü yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir.

3. Yaşınız
21 yanıt

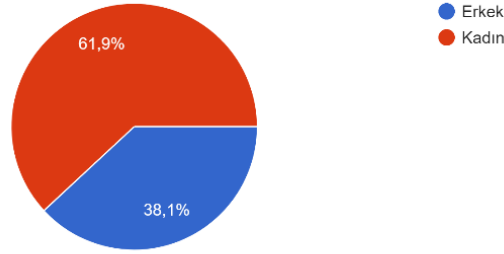

Şekil 13

Çalışmaya katılanların %61,9'unun kadın, %38,1'inin erkek olduğu tespit edilmiş ve Şekil 14'teki grafikte gösterilmiştir.

4. Cinsiyetiniz

21 yanıt

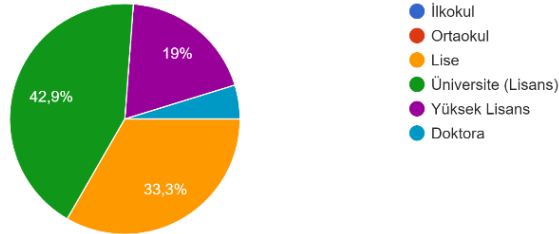

Şekil 14

Çalışmaya katılanların eğitim durumu Şekil 15'teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre çalışmaya katılan öğrenenlerin çoğunluğunun 42,9 oranla lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 33,3'ünün lise, %19'unun yüksek lisans ve %4,8'inin doktora mezunu olduğu görülmüştür.

5. Eğitim durumunuz

21 yanıt

Şekil 15

Çalışmaya katılanların hangi eğitim kurumunda Türkçe eğitimi aldıklarına dair bilgiler Şekil 16'daki grafikte gösterilmiştir. Katılımcıların tamamının Ankara Üniversitesi TÖMER'de Türkçe eğitimi aldığı tespit edilmiştir.

6. Şu anda hangi kurumda Türkçe eğitimi alıyorsunuz?

21 yanıt

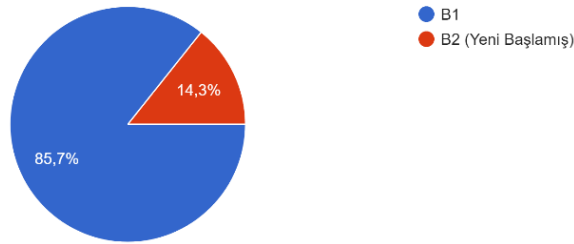

Şekil 16

Çalışmaya katılanların hangi dil düzeyinde olduklarına dair bilgiler Şekil 17'deki grafikte gösterilmiştir. Katılımcıların %85,7'sinin B1, %14,3'ünün B2 (Yeni başlamış) olduğu tespit edilmiştir.

7. Şu anki seviyeniz?

21 yanıt

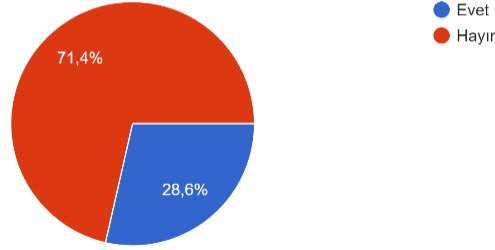

3.2.2. Öğrenenlerin Görüşleri

Çalışmaya katılan öğrenenlerin, daha önce Türkçe masal okuyup okumadıklarına dair bilgiler Şekil 17'teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %71,4'ü daha önce Türkçe masal okumamış, %28,6'sı ise daha önce Türkçe masal okumuştur.

1. Daha önce Türkçe masal okudunuz mu?

21 yanıt

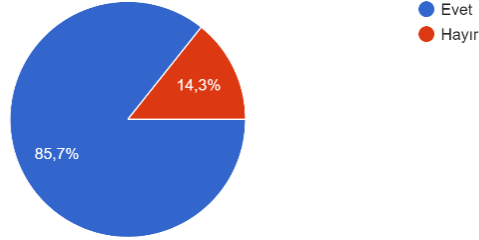

Şekil 17

Katılımcıların “Masal Masal İçinde” adlı masalı okumanın yeni kelimeler öğrenmelerine yardımcı olup olmadığı sorusuna verdiği cevaplar Şekil 18’deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %85,7’i olumlu cevap vermiş, %14,3’ü olumsuz cevap vermiştir.

2. "Masal Masal İçinde" adlı masalı okumak, sizin yeni kelimeler öğrenmenize yardımcı oldu mu?

21 yanıt

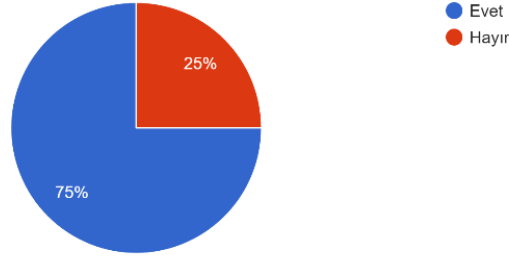

Şekil 18

Katılımcıların “Masal Masal İçinde” adlı masalı beğenip beğenmedikleri sorusuna verdiği cevaplar Şekil 19’daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %75’i olumlu cevap vermiş, %25’i olumsuz cevap vermiştir.

3. "Masal Masal İçinde" adlı masalı beğendiniz mi?

20 yanıt

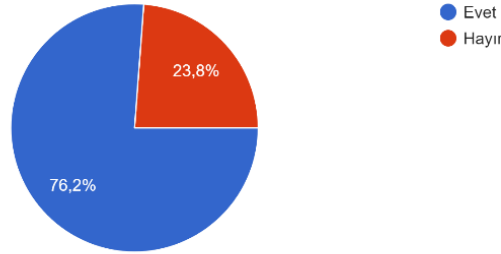

Şekil 19

Katılımcıların ilgili çalışmadaki gibi hazırlanmış daha çok masal okumak isteyip istemediğine dair soruya verdikleri cevaplar Şekil 20'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %76,2'si olumlu cevap vermiş, %23,8'i olumsuz cevap vermiştir.

4. Bu şekilde hazırlanmış daha çok masal okumak ister misiniz?

21 yanıt

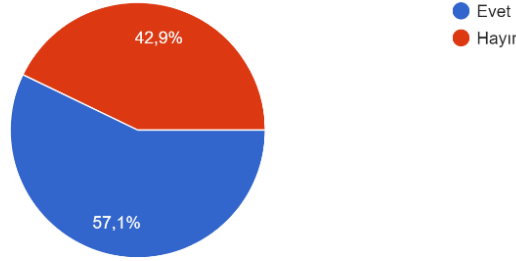

Şekil 20

Katılımcıların "Masal Masal İçinde" adlı masalı okurken zorlanıp zorlanmadıklarına dair soruya verdikleri cevaplar Şekil 21'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %57,1'i olumlu cevap vermiş, %42,9'u olumsuz cevap vermiştir.

5. "Masal Masal İçinde" adlı masalı okurken zorlandınız mı?

21 yanıt

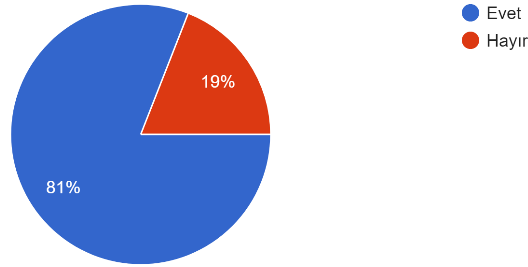

Şekil 21

Katılımcıların “Masal Masal İçinde” adlı masalı okurken sözlüğün yardımcı olup olmadığı sorusuna verdiği cevaplar Şekil 22’deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %81’i olumlu cevap vermiş, %19’u olumsuz cevap vermiştir.

6. Bu masalı okurken sözlük size yardımcı oldu mu?

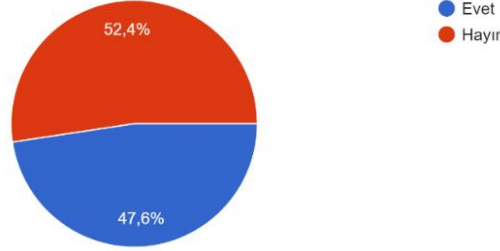
21 yanıt

Şekil 22

Katılımcıların “Masal Masal İçinde” adlı masalı okurken sözlüğün yeterli olup olmadığına dair verdiği cevaplar Şekil 23’teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %52,4’ü olumlu cevap vermiş, %47,6’sı olumsuz cevap vermiştir.

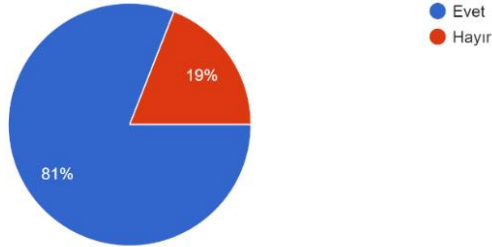
7. Bu masalı okurken masalın yanında size verilen sözlük yeterli oldu mu?
21 yanıt

Şekil 23

Katılımcıların “Masal Masal İçinde” adlı masalın gramer (dil bilgisi) yapılarının seviyesine uygun olup olmadığına dair verdiği cevaplar Şekil 24’teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %81’i olumlu cevap vermiş, %19’u olumsuz cevap vermiştir.

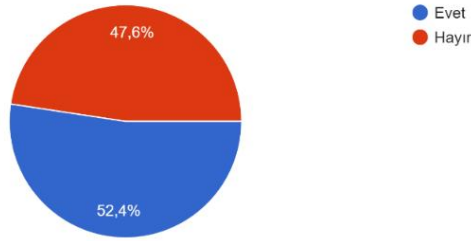
8. Bu masalın gramer (dil bilgisi) yapıları sizin seviyenize uygun muydu?
21 yanıt

Şekil 24

Katılımcıların ilgili masalın kelimeler açısından kendi seviyelerine uygun olup olmadığı sorusuna verdiği cevaplar Şekil 25’teki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %52,4’ü olumlu cevap vermiş, %47,6’sı olumsuz cevap vermiştir.

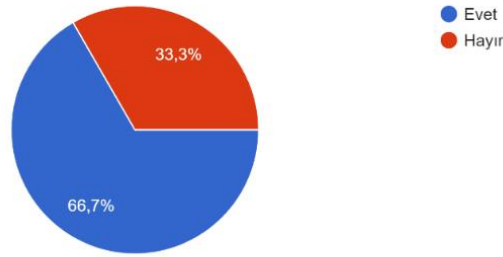
9. Bu masalın içindeki kelimeler sizin seviyenize uygun muydu?
21 yanıt

Şekil 25

Katılımcıların sözlükteki açıklamaları yeterli olup olmadığına dair verdiği cevaplar Şekil 26'daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %66,7'si olumlu cevap vermiş, %33,3'ü olumsuz cevap vermiştir.

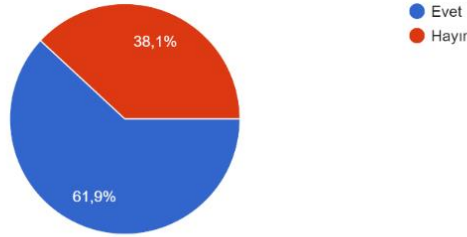
10. Sözlükteki açıklamalar yeterli miydi?
21 yanıt

Şekil 26

Katılımcıların sözlükteki görsellerin yeterli olup olmadığına dair verdiği cevaplar Şekil 27'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %61,9'u olumlu cevap vermiş, %38,1'i olumsuz cevap vermiştir.

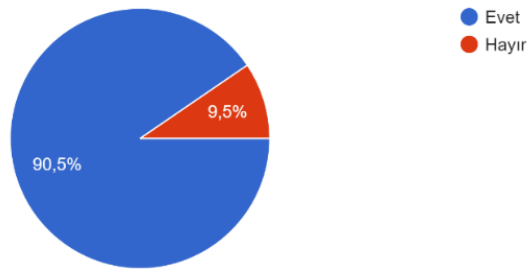
11. Sözlükteki resimler (görseller) yeterli miydi?
21 yanıt

Şekil 27

Katılımcıların resimli sözlüklerin kelimeleri anlamayı kolaylaştırdığını düşünüp düşünmediklerine dair verdiği cevaplar Şekil 28’deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %90,5’i olumlu cevap vermiş, %9,5’i olumsuz cevap vermiştir.

12. Resimli sözlüklerin kelimeleri anlamayı kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?
21 yanıt

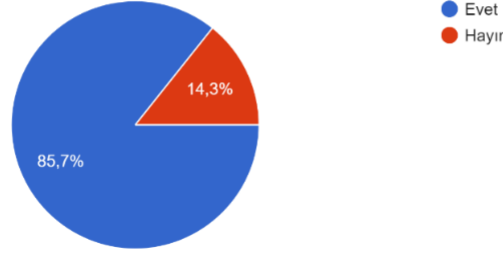

Şekil 28

Katılımcıların uzmanlar tarafından hazırlanmış sözlüklü hikâye ve masalları okumak isteyip istemediklerine dair verdikleri cevaplar Şekilde 29’daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre %85,7’si olumlu cevap vermiş, %14,3’ü olumsuz cevap vermiştir.

13. Uzmanlar tarafından hazırlanmış sözlüklü hikâye ve masalları okumak ister misiniz?

21 yanıt

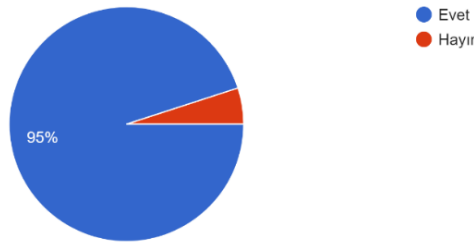

Şekil 29

Katılımcıların ilgili masalı okumanın yeni kelimeler öğrenmelerine yardımcı olup olmadığına dair soruya verdikleri cevaplar Şekil 30'daki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %95'i olumlu cevap vermiş, %5'i ise olumsuz cevap vermiştir.

14. Bu masalı okumak yeni kelimeler öğrenmenizi sağladı mı?

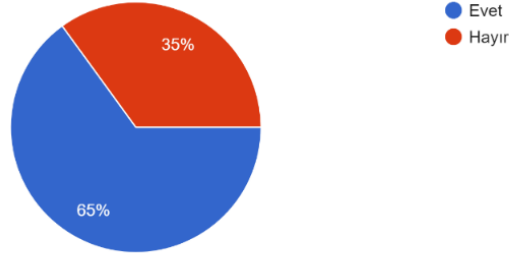
20 yanıt

Şekil 30

Katılımcıların ilgili çalışmadaki anlamadığı ve sözlükte bulamadığı kelimelerin olup olmadığına dair soruya verdikleri cevaplar Şekil 31'deki grafikte gösterilmiştir. Bu grafiğe göre katılımcıların %65'i olumlu cevap vermiş, %35'i ise olumsuz cevap vermiştir.

15. Bu masalda anlamadığınız ve sözlükte bulamadığınız kelimeler var mı?
20 yanıt

Şekil 31

Çalışmaya katılan öğrenenlere anlamadıkları ve sözlükte bulamadıkları kelimeleri belirtmeleri istenmiş ve sekiz katılımcı katkı sağlamıştır. Katılımcıların büyük oranda masalı beğendiği görülmüştür. Öğrenenlerin anlamadıklarını belirttikleri kelimeler “örs, ezilmek, tıpkı, tuhaf, parlak, ıvır zıvır” olarak tespit edilmiştir. Bu maddeye yönelik sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Belirlenen Maddelerin Dışında Sunduğu Görüşler ve Anlamadıklarını Belirttikleri Kelimeler

Ö1	Alışmam lazım. Resimli kelimeleri daha iyi anladım, diğerinden hepsini anlamadım. Bazı siyahtı ama sözlükte bulamadım. Bence masal çok uzundu, konsantrasyonumu biraz kaybettim. Daha fazla masalları varsa bana gönderebilirsiniz, iyi şanslar!
Ö2	Örs, ezilmek
Ö3	Anılar, beceriye, niyetli, yarıları, demirci... Çok var ama kelime bilgi zayıf ama birinci sayfadan sonra biraz daha fazla alıştım.

Ö4	Olan oldu
Ö5	Çevik, ıvır zıvır, inledi, civar, düş
Ö6	Tıpkı, oluverdi, ezilmiş, kul
Ö7	Örse, yansımak, kapmak
Ö8	Tuhaf, parlak, kaldırarak

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini desteklemeye yönelik materyal eksikliği bulunmaktadır. Bu ihtiyacın giderilmesine bir katkı sunması adına Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" adlı eseri B1 düzeye uyarlanmıştır. Bilimsel ölçütlere uygun şekilde gerçekleştirilen uyarlanmış metnin uzman öğretici ve öğrenenler tarafından değerlendirilmesi adına anket yöntemine başvurulmuştur. Bulgular bölümünde detaylı bir şekilde veriler gösterilmiştir. Bu bölümde ise ilgili veriler ışığında sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

Çalışmanın uzman öğreticiler tarafından değerlendirilmesi için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında faaliyet gösteren on beş farklı kuruma enstitü aracılığıyla uzman görüşü anketi gönderilmişse de sekiz farklı kurumdan katılım sağlandığı görülmüştür. Ankara Üniversitesi TÖMER ve İstanbul Arel Üniversitesi DİLMER çalışmaya katılımın en yüksek olduğu kurumlar olmuştur. Uzman öğreticilerin birçok farklı kurumdan katılmış olması anketin sonuçlarının daha tutarlı olmasına katkı sunmuştur. Anket yönteminde, ulaşılan adres sayısı ile doğru orantılı katılım sağlanmadığı bilinmekte ve bu çalışmada da bu durum görülmektedir. Kurum sayısı ve ilgili kurumlardaki öğretici sayısı dikkate alındığında katılımcı sayısının beklenenin altında kaldığı görülmüştür. Bu alanda yapılacak anket çalışmalarında her kurumun mümkün olduğu kadar ziyaret edilmesi, yüz yüze görüşme talep edilmesi, veri toplama süresinin çok uzun ya da çok kısa tutulmaması önerilmektedir. Yapılan alanyazın taramasında birçok çalışmada bir ya da iki uzman görüşü alındığı görülmüştür. Bu şekilde az katılımlı uzman görüşü anketlerinin doygunluk düzeyine ulaşmadan sonlandırılmaması önerilmektedir.

Çalışmaya katılan uzmanların, ilgili eserin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımının kültürel değerler açısından uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri talep edilmiştir. Uzmanların %31,3'ü çalışmayı tamamen uygun, %50'si uygun, %18,8'i ise kısmen uygun olarak değerlendirmiştir.

Çalışmaya katılan uzmanlar, hiçbir maddeye olumsuz ifadelerle cevap vermemiştir. Ancak düşük oranda da olsa her madde için “Kısmen katılıyorum” ya da “Kısmen uygun” ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir.

İlgili eserin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımının kültürel değerler açısından uygunluğunu büyük oranda olumlu olarak değerlendirmiştir. Katılımcıların yalnızca %31,3’ü “Kısmen uygun” olarak değerlendirmiştir. Bu verilere göre tüm öğreticiler çalışmaya konu olan eseri kültürel değerler açısından uygun bulmuştur.

Çalışmaya katılan uzmanlar ilgili eserin kelimeler açısından ve dil bilgisi (gramer) yapıları açısından B1 düzeye uygunluğunu yüksek bir oranda olumlu olarak değerlendirmiştir. Uzman öğreticiler sözlükteki açıklamaların yeterliliğini, görsellerin uygunluğunu, eserin dil ve üslup açısından uygunluğunu büyük oranda olumlu değerlendirmiştir.

Çalışmaya katılan uzmanlardan yedisi belirlenen maddelerin dışında görüş sunmuştur. Bu bölümde çoğunlukla çalışmanın olumlu karşılandığı görülmüş ve ilgili çalışmanın alana önemli katkı sunacağı, işlevsel bir çalışma olduğunun ifade edildiği tespit edilmiştir. Bir uzmanın da belirttiği gibi görsellerin güncellenmesi çalışmayı bir üst düzeye taşıyacaktır. Benzer çalışmalarda bulunacak olan araştırmacıların görsellere daha fazla yer vermesi, uygulama ya da anketlerle amacına hizmet etmediği tespit edilen görselleri güncellemesi önerilmektedir.

Çalışmaya 21 öğrenenin katıldığı ve çoğunluğun Amerikalı öğrenenler olduğu görülmüştür. Türkiye’de Türkçe öğrenenlerin çoğunlukla Suriyeli, Güney Koreli ve İranlı olduğu düşünüldüğünde çalışmanın yapıldığı Ankara Üniversitesi TÖMER’de şans eseri Amerikalı bir grup öğrenenin yüksek katılımıyla bu verinin ortaya çıktığı tahmin edilmektedir. Daha yüksek sayıda katılım sağlanan anketlerde milliyet dağılımının farklılık göstereceği öngörülmektedir. Elde edilen verilere göre katılımcıların büyük çoğunluğunun 19-24 ve 30-44 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. 19-24 yaş grubunun Türkiye’de üniversite eğitimi almak isteyen öğrenenler olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye uzun zamandır üniversite eğitimi için yurt dışından birçok öğrencinin tercihi olmaktadır. 30-44 yaş grubunun ise iş, evlilik ya da yükseköğrenim gibi sebeplerle Türkiye’yi tercih etmiş olabileceği düşünülmektedir. Çalışmaya katılmış olanların büyük oranda lisans mezunu olması da bu varsayımı

desteklemektedir. Yapılmış olan uzman görüşü ve öğrenen görüşü anketlerinde kadınların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrenenlerin tamamı Ankara Üniversitesi TÖMER’de Türkçe eğitimi almaktadır. On beş farklı kuruma enstitü aracılığıyla öğrenen görüşü anketi gönderilmiş, yalnızca yedi kurumda çalışma için izin verilmiştir. Bu yedi kurumdan biri ise daha sonra resmî yazıyla kurumda B1 düzeyde öğrenen olmadığı için çalışma için verilen iznin iptal edildiğini belirtmiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu hedeflendiği gibi B1 düzeyde ve küçük bir grup ise B2 düzeye yeni başlamış durumdadır. Hazırlanan materyalin hedef düzeyini başarıyla tamamlamış ve üst seviyeye yeni başlamış olan öğrenenlerin çalışmaya katkı sunacağı öngörülerek dahil edilmiştir. Bu alanda yapılacak benzer çalışmalarda sadece hedef düzeyi kısa süre önce tamamlamış olan öğrenenler ile çalışma yapılmasının değerli veriler sunacağı öngörülmekte ve önerilmektedir.

Çalışmaya katılan öğrenenlerin büyük çoğunluğu daha önce Türkçe masal okumamıştır. Bu veriden yola çıkarak okudukları ilk Türkçe masalı değerlendirecekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Benzer çalışmalarda araştırmacılar öğrenenlere çalışmadan önce örnek bazı masallar okutarak masalların diline alışmalarını sağlayabileceği düşünülmekte ve önerilmektedir. İlk defa masal okuyan bir kişinin çalışmaya ön yargılı yaklaşabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğrenen görüşü anketinde katılımcılara benzer yargılar içeren farklı sorular yöneltilmiştir. İkinci ve on dördüncü sorularda ilgili masalı okumanın yeni kelimeler öğrenmeyi sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda %95 ile %85,7 gibi yüksek bir oranda olumlu cevap verilmiştir. Yardımcı okuma metnlerinin bir işlevinin de kelime öğretimi olduğu düşünüldüğünde çalışmanın bu amacı yerine getirdiği düşünülmektedir. Metinlerin çok kolay, yeni kelimeler barındırmaması hedef düzeyin altında olduğuna işaret etmektedir.

Çalışma kapsamında katılımcılara masalı beğenip beğenmedikleri sorulduğunda büyük oranda olumlu cevap vermiş olsalar da beğenmeyenlerin de bulunduğu görülmüştür. Belirli bilimsel ölçütler çerçevesinde edebî eserlerin dil eğitimi için uyarlanmasında okuyucuların beğeneceği, edebî zevk alacağı ve sıkılmayacağı metinlerin tercih edilmesi gerekmekte ve önerilmektedir. Katılımcıların %76,2’si bu çalışmadaki gibi bir metni okumak isteyeceğini belirtmiştir. Bu verilere

göre çalışmamız öğrenenlerin dil, edebiyat ve okuma zevkini zedelememiş, aksine devamlılığını sağlama yönünde bir katkı sunmuştur.

Katılımcıların büyük çoğunluğu masalı okurken sözlüğün onlara yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Ancak sözlüğün yeterli olduğunu gösterecek kadar büyük bir oranda olumlu cevap alınamamıştır. Katılımcıların sözlükteki açıklamaların ve görsellerin büyük oranda uygun, faydalı ve yeterli olduğunu belirtmiştir. Masalın, gramer (dil bilgisi) yapıları açısından büyük oranda hedef düzeye uygun olduğu görülmüştür. Ancak kelimeler açısından aynı oranda olumlu katılım sağlanmamış ve bir grup öğrenen için kelimeler zor olarak değerlendirilmiştir. Benzer oranda katılımcı masalda anlaşılamayan ve sözlükte bulunamayan kelimelerin olup olmadığı sorulduğunda da kendini göstermiştir. Bu veriler ışığında bazı öğrenenlerin aradıkları kelimeleri sözlükte bulamadığı düşünülmekte ve çalışmanın bu sonuçlar doğrultusunda güncellenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada öğrenenlerden alınan dönütlere göre düzenleme yapılamamıştır. Ancak benzer çalışma yapan araştırmacıların öğrenenlerden sıkça dönüt alarak metni güncellemesi önerilmektedir.

Katılımcıların %90,5'i resimli sözlüklerin kelimeleri anlamayı kolaylaştırdığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu çalışmada her kelime için görsel kullanımı mümkün olmamıştır. Ancak benzer çalışmalarda görsel kullanımına daha çok yer verilmesi önerilmektedir.

Katılımcılar uzmanlar tarafından benzer şekilde hazırlanmış sözlüklü hikâye ve masalları okumak istediklerini büyük oranda belirtmiştir. Bu sonuçların araştırmacılar tarafından dikkate alınarak benzer çalışmaların artmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma yabancılara Türkçe öğretimi alanında öğrenenlerin okuma becerisini geliştirmesine destek olmak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca uyarlanmış olan metnin uzman ve öğrenenlerden alınan görüşler ile bu sahada yapılacak akademik veya akademik olmayan tüm çalışmalara katkı sunması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmet, S.** (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Akıncılar, A.** (2018). Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Dede Korkut Hikâyelerinin B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Aksan, D.** (2004). Türkçenin Söz Varlığı. Ankara. Engin Yayınevi
- Aksu, H.** (2023). Uluslararası Öğrencilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi İçin B1 Düzeyinde Metin Uyarlama: "Ömer Seyfettin-Gizli Mabet" Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Aktan, F.** (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Atalay, A.** (2021). Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." Adlı Kitabının Yabancılara Türkçe Öğretimi A1-A2 Seviyesi Bağlamında Sadeleştirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Ay, S.** (2020). Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Ayhan, M. & Arslan, M.** (2015). Edebî Metin Olarak Masalların Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dilsel ve Kişisel Becerilerin Gelişimine Etkisi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 7 (2) , 543-560 . DOI: 10.17218/hsbed.25841
- Bakan, H.** (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, 'Meserret Otel'. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Bilgiç, B.** (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boratav, P. N.** (1969) Az Gittik Uz Gittik. İstanbul. Bilgi Yayınevi
- Boratav, P. N.** (1969). 100 Soruda Türk Halkedebîyatı. İstanbul. Gerçek Yayınevi
- Boztoprak, F.** (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılmak Amacıyla Dede Korkut Kitabı'nın Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy'un B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Bölükbaş, F.** (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, 924-935.
- Chomsky, N.** (2001). Dil ve Zihin. Ankara. Ayraç Yayınevi
- Çüçen, A. K.** (2005). "Kültür, uygarlık, evrensellik ve çok-kültürlülük". *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 4, 111-115.
- Demirel, İ. F.** (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dilek, İ.** (1995). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metinlerle Çalışma Yolları. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuş, M.** (2013). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291-1306.
- Durmuş, M.** (2013). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (4), 391-408.
- Elçin, Ş.** (2004). Halk Edebiyatına Giriş. Ankara. Akçağ Yayınları
- Erdem İpek, M.** (2018). Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Ergin, M. (2009).** Türk Dil Bilgisi. İstanbul. BAYRAK Basım/Yayım/Tanıtım
- Ergül, E. , Mutlu, M. , Usta, B. & Çelebi, C. (2019).** Türkiye’de Yabancılar Türkçe Öğretimi Alanında Hazırlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Meta-Analiz Çalışması . Temel Eğitim , 1 (3) , 39-52 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/temelegitim/issue/45576/577235>
- Erişkin, B. (2022).** Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Anlatısal Metinlerin Göstergibilim Yöntemiyle Sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Erişkin, S. (2022).** Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi İçin Metin Uyarlama. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Eroğlu, S. (2015).** Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin' İn "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gedik, G. (2021).** Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı’nın Yeri, Önemi ve Kullanımı/ Küçük Prens Romanının B1 Düzeyine Uyarlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Ghaffarı, R. (2020).** Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Göçen, G. (2016).** Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı ile Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı. Yayınlanmamış doktora tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya
- Göçer, A., (2012).** Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, 50-57.
- Gökalp, Ziya (1990).** Türkçülüğün Esasları (Hazırlayan: Mehmet Kaplan). Ankara. Kültür Bakanlığı Yayınları
- Güdek, G. (2021).** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu’nun “Hayat Güzeldir” Hikayesi Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Güler, A. (2022).** Yabancılar Türkçe Öğretiminde Orta (B2) ve İleri (C1-C2) Düzeyde Hikâyelerin Oluşturulması ve İncelenmesi. Yayınlanmamış

yüksek lisans tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman

Güney, H. (2022). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Mustafa Orakçı'nın "Levent Çanakkale'de" Adlı Kitabının Metinsellik Ölçütlerine Göre Sadeleştirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun

Gürler, S. (2017). Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Güvenç, B. (1979). İnsan ve Kültür. İstanbul. Remzi Kitabevi Yayınları

Harmandar, M. (2020). Haldun Taner Öykülerinin Temel Dil Becerileri Bağlamında B1 Düzeyine İlişkin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Ilıcak, N. G. & Başoğlu, N. (2018). Ahmet Ümit'in Masal Kitaplarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi . Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi , 6 (1) , 88-100 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kebd/issue/67874/1051536>

Işık, D. D. (2022). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul

Kalfa, M. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürel Unsurların Önemi. H. Karatay (Ed.), Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı (s. 111-121). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Kaya, B. S. (2022). Türk Edebiyatındaki Denemelerin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin B1 Seviyesine Uyarlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

Kaya, M. (2018). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kaya, N. N. (2019). Türk Destanlarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kaymaz, Z. (2018). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kıral, B.** (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ,8 (15), 170-189. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/54983/727462>
- Köse, E.** (2020). Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (Edt: Remzi Y. Kıncal). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım
- Kubbealtı Lugati** < <http://lugatim.com/>, Masal, erişim tarihi 12.03.2023
- Kuru, E.** (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Edebî Sanatların Yeri ve Önemi. Dil Dergisi, 166 (2).
- Kurudayıoğlu, M. & Karadağ, Ö.** (2005). Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme . Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , 25 (2) , 293-307 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6756/90860>
- Kutlu, A.** (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kutlu, A.** (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mazlum, D. E.** (2014). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koşuşu Romanının Türkçe A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB** (2021). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni. Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme (Tamamlayıcı Cilt)
- Ocak, Ö.** (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hüseyin R. Gürpınar'ın "Ecir ve Sabır, Baltayla Doğurur ve Papazın Eşegi" Adlı Hikâyelerinin B2 Seviyesinde Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi, Bandırma
- Oğuztürk, O., & Erdem, İ.** (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Uyarlama. Türkçe Eğitiminde Yeni Yönelimler (sf.189-219), Ankara. Eğiten Kitap.
- Özcan, H. Z. & Batur, Z.** (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama Örneği: Köroğlu Destanı. Folklor Akademisi Dergisi , 4

(2) , 227-251 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/folklor/issue/64660/949756>

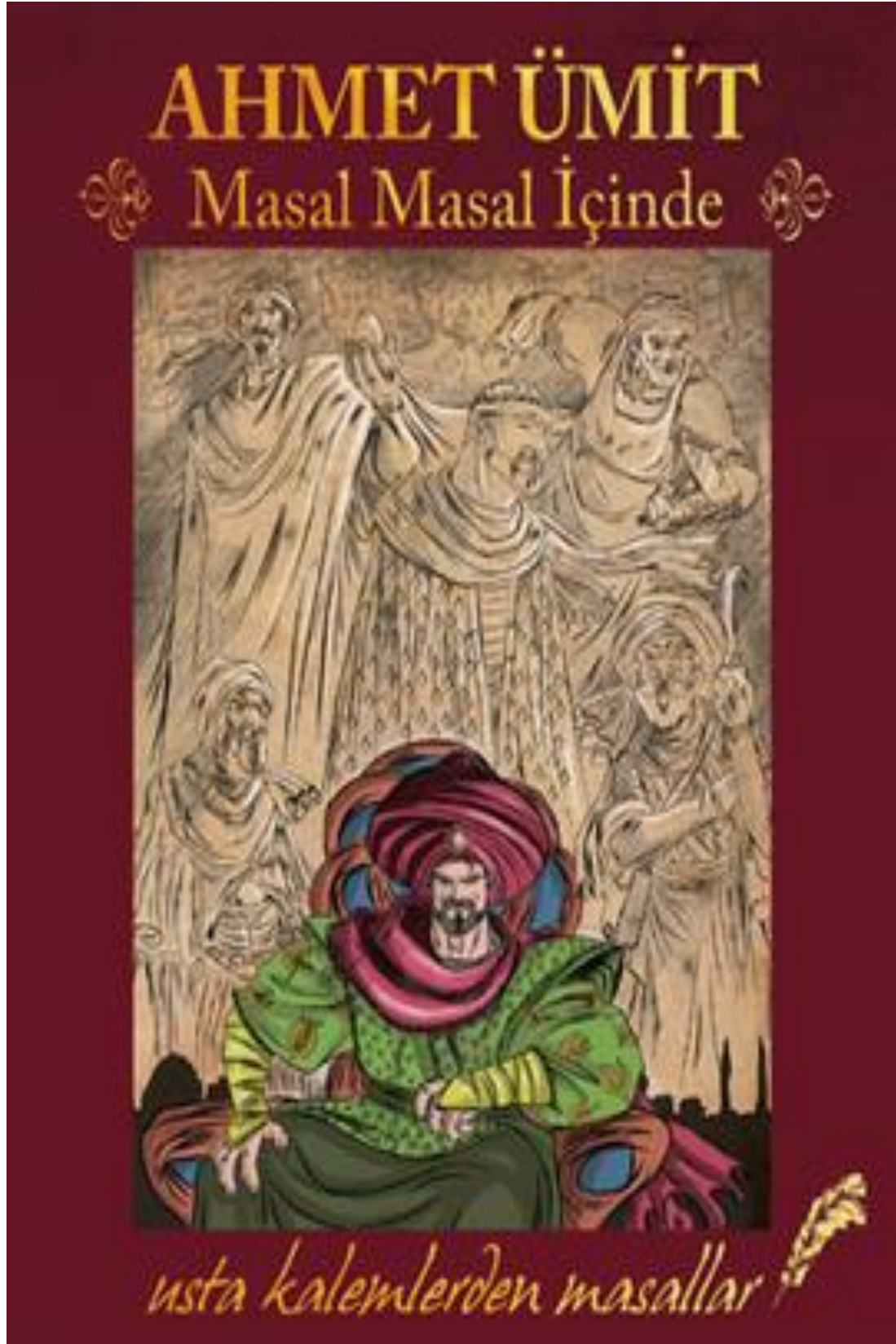
- Özcan, H. Z.** (2022). Köroğlu Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanması'nın Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış doktora tezi. Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak
- Özer, M. Ş.** (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Temel (A1-A2) ve Orta (B1-B2) Seviyelerde Okuma Metinlerinin Oluşturulması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman
- Özmen, C.** (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Özsoy, S., İmer, K., Kocaman, A.** (2011). Dilbilim Sözlüğü. İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi
- Sarıbaş, M.** (2014). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Süner, R.** (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, B.** (2023). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul
- Şahin, Ç.** (2020). Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (Edt: Remzi Y. Kıncal). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım
- Şimşek, C.** (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Farklı Seviyelere Göre Uyarlanması: Fakir Baykurt- Barış Çöreği Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep
- Şimşek, E.** (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Efsane Metinlerinin Dinleme Metni Olarak B1 Seviyesine Uyarlanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep

- TDK** <<https://sozluk.gov.tr/>>, Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Güncel Türkçe Sözlük, erişim tarihi 15.02.2023
- TÖMER** <<http://tomer.ankara.edu.tr/yayinlar/>>, Yayınlar, erişim tarihi 03.03.2023
- TUD** <<https://www.tnc.org.tr/tr/>>, erişim tarihi 15.04.2023
- Tuğrul, F.** (2021). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Refik Halit Karay'ın 'Şeftali Bahçeleri' Adlı Hikâyesinin A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kilis.
- Türkben, T.** (2018). Ana Dili Eğitimi ve Öğretimi Sürecinde Masalların Çocuk Gelişimine Katkılarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Journal of Turkish Studies*
- Vardar, B.** (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. İstanbul. Multilingual Yabancı Dil Yayınları
- Yaşar, S. A.** (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yavuz, M. H.** (2002). Masallar ve Eğitimsel İşlevleri. Ankara. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yayan, H.** (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Yazok, Z.** (2020). Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesinde Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Yıldırım, O.** (2013). Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalığı Örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Y.** (2021). Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Ömer Seyfettin'in Bazı Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zorlu, E.** (2022). Yabancılar Türkçe Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabet Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış

yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Ankara

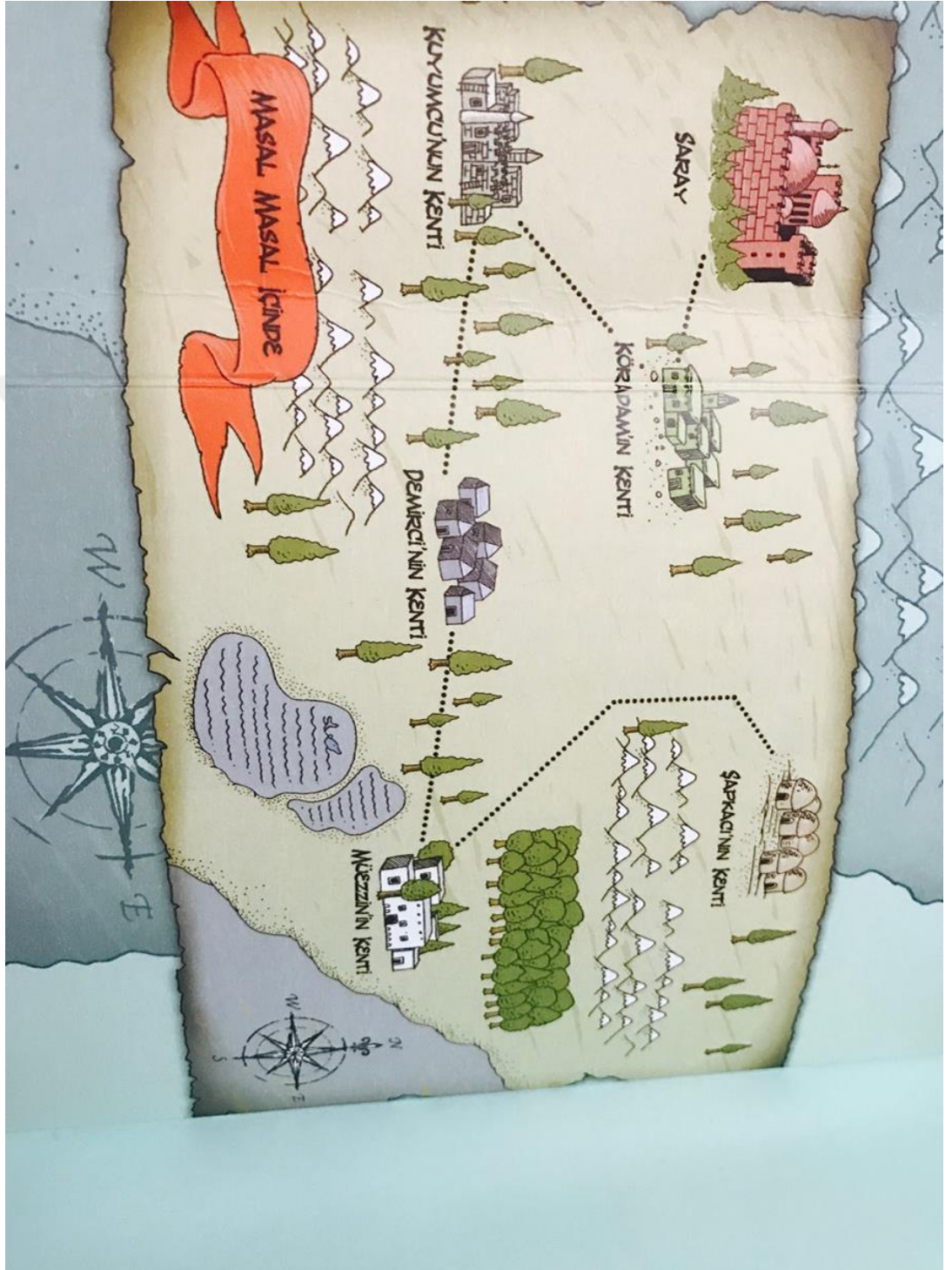

- Ek 1. “Masal Masal İçinde” Adlı Eserin Kapağı
- Ek 2. “Masal Masal İçinde” Adlı Esere Ait Harita
- Ek 3. Uzman Görüşü Formu
- Ek 4. Öğrenen Görüşü Formu
- Ek 5. Yeni Hitit 1 (A1-A2) Eğitim Seti Dil Bilgisi İçeriği
- Ek 6. Yeni Hitit 2 (B1) Eğitim Seti Dil Bilgisi İçeriği
- Ek 7. Uzman Görüşü İçin Etik Kurul İzni
- Ek 8. Öğrenen Görüşü İçin Etik Kurul İzni
- Ek 9. Uygulama ve Uzman Görüşü Alma İzni
- Ek 10. “Masal Masal İçinde” Adlı Eserin B1 Düzeye Uyarlanmış Metni

EK 1: "Masal Masal İçinde" Adlı Eserin Kapağı

EK 2: "Masal Masal İçinde" Adlı Esere Ait Harita

EK 3: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılmak Üzere Hazırlanan Metnin B1 Düzeyde Yeterliliğine İlişkin Uzman Öğreticilere Yönelik Anket

BÖLÜM I (KİŞİSEL BİLGİLER)

1. Yaşınız: ☐ 20-29 ☐ 30-39 ☐ 40-49 ☐ 50 ve üzeri	2. Cinsiyet ☐ Erkek ☐ Kadın
3. Eğitim Durumunuz: ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Diğer (Açıklayınız)	5. 2022-2023 eğitim-öğretim yılı sonunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kaç yıllık tecrübeye sahip olmuş olacaksınız? ☐ 1-5 ☐ 6-9 ☐ 10-14 ☐ 15-19 ☐ 20-24 ☐ 25-29 ☐ 30 ve üzeri
4. B1 düzeyde eğitim tecrübeniz var mı? ☐ Evet ☐ Hayır	
6. Şu an hangi kurumda görev yapmaktasınız? ☐ Ankara Üniversitesi TÖMER ☐ Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER ☐ Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi TÖMER ☐ Gazi Üniversitesi TÖMER ☐ Hacettepe Üniversitesi TÖMER ☐ İstanbul Arel Üniversitesi DİLMER ☐ İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER ☐ İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İZUTEM	☐ İstanbul Üniversitesi DİLMER ☐ Marmara Üniversitesi TÖMER ☐ Mudanya Üniversitesi MUDUTÖMER ☐ Nişantaşı Üniversitesi TÖMER ☐ Türkiye Maarif Vakfı ☐ Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER ☐ Yunus Emre Enstitüsü ☐ Diğer (Lütfen belirtin)

BÖLÜM II (UZMAN GÖRÜŞÜ)

1. İlgili eserin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımının kültürel değerler açısından uygun olup olmadığı

1	2	3	4	5
Kesinlikle uygun değil	Uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Tamamen Uygun
☐	☐	☐	☐	☐

2. Eserin kelimeler açısından B1 düzeyine uygun olup olmadığı

1	2	3	4	5
Kesinlikle uygun değil	Uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Tamamen Uygun
☐	☐	☐	☐	☐

3. Eserin dil bilgisi (gramer) yapıları açısından uygun olup olmadığı

1	2	3	4	5
Kesinlikle uygun değil	Uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Tamamen Uygun
☐	☐	☐	☐	☐

4. Sözlükteki açıklamaların yeterli olup olmadığı

1	2	3	4	5
Kesinlikle yetersiz	Yeterli değil	Kısmen yeterli	Yeterli	Tamamen yeterli
☐	☐	☐	☐	☐

5. Sözlükte kullanılan görsellerin kullanımının uygun olup olmadığı

1	2	3	4	5
Kesinlikle uygun değil	Uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Tamamen Uygun
☐	☐	☐	☐	☐

6. Eserin dil ve üslup açısından uygun olup olmadığı

1	2	3	4	5
Kesinlikle yetersiz	Yeterli değil	Kısmen yeterli	Yeterli	Tamamen yeterli
☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey varsa lütfen yazın.

.....

EK 4: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılmak Üzere Hazırlanan Metnin B1 Düzeyde Yeterliliğine İlişkin Öğrenenlere Yönelik Anket

BÖLÜM I (KİŞİSEL BİLGİLER)

- 1. Adınız Soyadınız**
(Bu bilgi gizli kalacaktır,
paylaşılacaktır)

.....

- 3. Yaşınız**

☐ 18 ve altı

☐ 19-24

☐ 25-29

☐ 30-44

☐ 45-54

☐ 55 ve üstü

- 2. Nerelisiniz?**

.....

- 4. Cinsiyetiniz**

☐ Erkek

☐ Kadın

- 5. Eğitim durumunuz**

☐ İlkokul

☐ Ortaokul

☐ Lise

☐ Üniversite (Lisans)

☐ Yüksek Lisans

☐ Doktora

- 6. Şu anda hangi kurumda Türkçe eğitimi alıyorsunuz?**

☐ Ankara Üniversitesi TÖMER

☐ İstanbul Üniversitesi DİLMER

☐ Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER

☐ Marmara Üniversitesi TÖMER

☐ Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi TÖMER

☐ Mudanya Üniversitesi MUDUTÖMER

☐ Gazi Üniversitesi TÖMER

☐ Nişantaşı Üniversitesi TÖMER

☐ Hacettepe Üniversitesi TÖMER

☐ Türkiye Maarif Vakfı

☐ İstanbul Arel Üniversitesi DİLMER

☐ Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER

☐ İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER

☐ Yunus Emre Enstitüsü

☐ İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İZUTEM

☐ Diğer (Lütfen belirtin)

.....

...

7. Ŗu anki seviyeniz?

☐ B1

☐ B2 (Yeni Başlamış)

BÖLÜM II (ÇALIŞMA HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ)

1. Daha önce Türkçe masal okudunuz mu?

☐ Evet

☐ Hayır

2. "Masal Masal İçinde" adlı masalı okumak, sizin yeni kelimeler öğrenmenize yardımcı oldu mu?

☐ Evet

☐ Hayır

3. "Masal Masal İçinde" adlı masalı beğendiniz mi?

☐ Evet

☐ Hayır

4. Bu şekilde hazırlamış daha çok masal okumak ister misiniz?

☐ Evet

☐ Hayır

5. "Masal Masal İçinde" adlı masalı okurken zorlandınız mı?

☐ Evet

☐ Hayır

6. Bu masalı okurken sözlük size yardımcı oldu mu?

☐ Evet

☐ Hayır

7. Bu masalı okurken masalın yanında size verilen sözlük yeterli oldu mu?

☐ Evet

☐ Hayır

8. Bu masalın gramer (dil bilgisi) yapıları sizin seviyenize uygun muydu?

☐ Evet

☐ Hayır

9. Bu masalın içindeki kelimeler sizin seviyenize uygun muydu?

☐ Evet

☐ Hayır

10. Sözlükteki açıklamalar yeterli miydi?

☐ Evet

☐ Hayır

11. Sözlükteki resimler (görseller) yeterli miydi?

☐ Evet

☐ Hayır

12. Resimli sözlüklerin kelimeleri anlamayı kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

13. Uzmanlar tarafından hazırlanmış sözlüklü hikâye ve masalları okumak ister misiniz?

- ☐ Evet
☐ Hayır

14. Bu masalı okumak yeni kelimeler öğrenmenizi sağladı mı?

- ☐ Evet
☐ Hayır

15. Bu masalda anlamadığınız ve sözlükte bulamadığınız kelimeler var mı?

- ☐ Evet
☐ Hayır

16. Önceki soruya cevabınız “Evet” ise anlamadığınız ve sözlükte bulamadığınız kelimeleri lütfen yazın

**Değerli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederim.
M. Emin Asaroğlu**

EK 5: Yeni Hitit 1 (A1-A2) Eğitim Seti Dil Bilgisi İçeriği	
A1 Düzey İçin Dil Bilgisi İçeriği	A2 Düzey İçin Dil Bilgisi İçeriği
Tanışma	Gelecek Zaman
Ülkeler ve milliyet	Gelecek Zaman (Hikâye Kipi)
Alfabe	Eşitlik (-cA)
Temel söz varlığı	Görelilik (-(y)A göre)
Aylar, günler, mevsimler	İlgeçler (gibi, kadar)
Sayılar (Telefon numaraları)	Geçmiş Zaman (Belirsiz)
Çoğulluk	Koşaç Tümcesi (Rivâyet Kipi)
Ne? Kim? Neresi?	Şimdiki Zaman (Rivâyet Kipi)
Koşaç tümcesi	Gelecek Zaman (Rivâyet Kipi)
Nerede? Kimde?	Pekiştirme (-Dİr)
Soru Eki	Geniş Zaman
Varoluş tümcesi	Yeterlik
Sıralama	Geniş Zaman (Hikâye Kipi)
Şimdiki Zaman	Geniş Zaman (Rivâyet Kipi)
Durum (Yönelme, Kalma, Çıkma) Ekleri	Bağlaçlar (Çünkü, bu nedenle, bu yüzden)
İlgeçler (-(y)A kadar, -DAn önce, -DAn sonra)	Ulaçlar (-mAk için)
İyelik Ekleri	Ulaçlar (-mAk üzere)
Ad Tamlaması (Belirtili)	Ulaçlar (-DİktAn sonra, -mAdAn önce)
Ad Tamlaması (Belirtisiz)	Ulaçlar (-Ip, -mAdAn)
Geçmiş Zaman (Belirli)	Ulaçlar (-ArAk, olarak)
Koşaç Tümcesi (Hikâye Kipi)	Ulaçlar (-A....-A)
Şimdiki Zaman (Hikâye Kipi)	Adlaştırma (-mA, -mAk, -İş)
Emir Kipi	Adlaştırma (-mA, -mAk, -İş + iyelik + durum)
Sıfatlaştırma	Dolaylı Anlatım (Emir Kipi)
İstek Kipi	
Karşılaştırma (-DAn daha)	
Üstünlük (en)	
Belirtme Durumu	
İlgi Eki (-ki)	
Bağlaçlar (dA)	

EK 6: Yeni Hitit 2 (B1) Eğitim Seti Dil Bilgisi İçeriği	
Gereklilik Kipi -mAlI	İşteş çatı + Ettirgen çatı -(I)ş- + -tIr
Gereklilik (hikâye) kipi -mAlIydI	Edilgen çatı -Il-
Gereklilik (rivayet) kipi -mAlIymIş	Tarafından/-cA öbeği
Gereklilik -mAk/-mA + iyelik gerek(-)/ lazım	İşteş çatı + Ettirgen çatı + Edilgen çatı -(I)ş- / -tIr / -Il
Zorunluluk -mAk zorunda/mecburiyetinde, -mAyA mecbur	Ortaçlar (öznesel) -(y)An, -(y)AcAk/-mAktA/-mIş olan
İşteşlik Birbiri	Ortaçlar (tümleçsel) -DIk/-(y)AcAk + iyelik -(y)AcAk/-mAktA/-mIş ol+ -DIk + iyelik
Dönüşlülük Kendi	Ortaçlar (sözlüksel) -(E/I)r/-mAz/-DIk/-(y)AcAk/-mIş
Pekiştirme Kendi	Ulaçlar -DIk/-(y)AcAk +iyelik + -(n)dA -DIk/-(y)AcAk+iyelik zaman
Dönüşlü Çatı -(I)n-	Ulaçlar -DIk/-(y)AcAk+iyelik sırada -(y)-Inca -(E/I)r... -mAz
İşteş Çatı -(I)ş-	Ulaçlar -(y)AnA/-(y)IncAyA kadar/dek
Dilek Kipi -sA	Dolaylı aktarım (bütün zamanlar) -DIk/-(y)AcAk+iyelik+ -(n)I söyle-
Dilek (hikâye) kipi -sAydl	Dolaylı aktarım (evet/hayır soruları) -(y)Ip....-mA+ -dIk/-AcAk+iyelik + -(n)I sormak
Ulaçlar -(y)ken	Dolaylı aktarım (koşaç tümcesi) (olup).....ol(-mA) + dIk +iyelik + -(n)I
İlgeçler -DAn beri /-DIr	Dolaylı aktarım (kipler) -mAk/-mA+iyelik gerek/iste-
Ulaçlar -DIk+ iyelik + -(n)dAn beri	Ulaçlar -DIk/-(y)AcAk + iyelik için -DIk/-(y)AcAk + (n)dAn
Ulaçlar -(DI)...-(y)AlI	Nedenleştirme Dolay/nedeniyle/yüzünden
Koşul kipi zaman+ -(y)sA	Nedenleştirme Diye
Koşul kipi (koşaç tümceleri) -(y)sA	Adlaştırma (genel)
Dilek (hikaye) kipi (eğer) -sAydl	Ulaçlar -DIk/-(y)AcAk + iyelik halde
Ettirgen çatı	Ulaçlar

-(I)t-/-DIr-/-Er-/-Ir-	-mAşİnA rağmen/karşın
Çoklu ettirgen öatı -(I)t-/-DIr-/-Er-/-Ir- + -t-/-tİr-	Karşıtlık -(y)A rağmen/karşın -sA dA/bile

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.05.2023-291

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	04/05/2023	Karar Sayısı	24/10
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Dr. Fatih HASDEMİR / Hukuk Müşaviri V. - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 04.05.2023 tarihinde saat 14:00'de toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2023-24/10 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yabancılar Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Muhammed Emin ASAROĞLU'nun "Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" Adlı Eserinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde B1 Düzeyine Uyarlanması" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin alanda görev alan uzmanlara uygulanmasının etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR
Başkan

Katılmadı
Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Üye

Katılmadı
Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU
Üye

Doküman No: E0.FR-201; İlk Yayın Tarihi: 07.03.2019; Revizyon Tarihi: 20.07.2020; Revizyon No: 01; Sayfa: 1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 7: Uzman Görüşü İçin Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.05.2023-292

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	04/05/2023	Karar Sayısı	24/11
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi - Üye

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Dr. Fatih HASDEMİR / Hukuk Müşaviri V. - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 04.05.2023 tarihinde saat 14:00'de toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2023-24/11 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yabancılar Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Muhammed Emin ASAROĞLU'nun "Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" Adlı Eserinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde B1 Düzeyine Uyarlanması" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin öğrencilere uygulanmasının etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR
Başkan

Katılmadı

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Üye

Katılmadı

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU
Üye

Doküman No: E0.FR-201; İlk Yayın Tarihi: 07.03.2019; Revizyon Tarihi: 20.07.2020; Revizyon No: 01; Sayfa: 1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 8: Öğrenen Görüşü İçin Etik Kurul İzni

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
Türkçe Koordinatörlüğü

TÖMER
Türkçe Öğretimi Merkezi

Sayı : E-49578332-302.14.01-942881

31.05.2023

Konu : Muhammed Emin ASAROĞLU hk.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)'nın 30.05.2023 tarihli ve E-14267719-302.14.01-936468 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazınıza istaneden Muhammed Emin ASAROĞLU'nun Ahmet Ümit'in "Masal Masal İçinde" Adlı Eserinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde B1 Düzeyine Uyarlanması" konulu tez çalışması Müdürlüğümüzce uygun bulunup Yönetim Kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Gereğini ve bilgilerinizi saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Timur GÜLTEKİN
Müdür

Ek: Yönetim Kurulu Kararı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 25431278-3354-4B45-9D33-F83A4B45BF7B Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ankara-universitesi-ebys>
Ankara Üniversitesi Beşevler 10. Yıl Yerleşkesi Ord.Prof.Dr. Şevket Aziz Kansu Binası Emniyet Mahallesi İncitaşı Sokak No :10 Beşevler / ANKARA
Telefon No: 0(312) 214 13 50 Belge Geçer No: 0312 600 01 31 KEP Adresi:
ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr
www.tomer.ankara.edu.tr
KEP Adresi : ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr

Bilgi için: Gamze CAMOZU
Sürekli İşçi

EK 9: Uygulama ve Uzman Görüşü Alma İzni

EK 10. “Masal Masal İçinde” Adlı Eserin B1 Düzeye Uyarlanmış Metni

Siyah yazılı sözcük ve sözcük grupları sözlükte bulunmaktadır.

1. MASAL MASAL İÇİNDE

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, bir varmış bir yokmuş. Aydınlık bir gökyüzü, parlak bir denizi, verimli toprakları olan çok güzel bir ülke varmış. Bu ülkeyi genç bir padişah yönetirmiş. Padişah **deyip geçmeyin**, diğer padişahlara hiç benzemezmiş. Ne asık suratlı ne de savaş meraklısıymış. Yalnızca halkının mutluluğunu ister, ülkenin zenginleşmesi için çabalar dururmuş. Halk da padişahını sever, ülkedeki herkes onun iyiliğini istermiş. O padişah da davranışlarıyla bu sevgiyi fazlasıyla hak edermiş doğrusu. Ülke hazinesini halkı için harcamaktan çekinmez, her fırsatta fakirlere, kimsesizlere yardım edermiş. Ama padişahımızın küçük bir kusuru varmış. Padişah, övünmeyi pek severmiş. Ne zaman bir iyilik yapsa **tahtına** oturur, anlatmaya başlarmış:

“Bugün fakirlere şu kadar altın dağıttım, karnı aç insanları şöyle doyurdum, kimsesizleri böyle sevindirdim” diye.

Padişah övünmeye başlar başlamaz sarayda ne kadar **dalkavuk** varsa başına toplanır, Padişah’ın her söylediğini alkışlayarak gereğinden fazla överlermiş. Padişah’ın bu haline sarayda yalnızca bir kişi üzülürmüş.

Bu kişi, aynı zamanda Padişah’ın çocukluk arkadaşı olan **Vezir**’miş. **Vezir**, arkadaşının aptal yerine konulmasına dayanamaz, onun bu gereksiz övünme huyundan vazgeçmesini istermiş. Ama sahte **iltifat**larla mutlu olan Padişah’ı bu kötü huyundan nasıl vazgeçireceğini de bilemezmiş. Padişah’ın yine iyilikler yaptığı bir gün **Vezir tahtın** yanına iyice yaklaşmış. Padişah’ın övünmeye başlamasını sabırla beklemiş. Yüzünde tatlı bir yorgunlukla **tahta** oturan Padişah, memnun bir şekilde gülümsemiş. Onun gülümsediğini gören **dalkavuklar** hemen çevresini sarmışlar. Padişah o gün yaptığı iyilikleri anlatmaya başlamış. Anlatmış da anlatmış. Sözü biter bitmez dalkavuklardan biri konuşmaya başlamış:

“**Kudretli Hünkârım**” demiş, “yeryüzünde sizin kadar iyi, sizin kadar cömert başka kimse yoktur. Halk bu iyiliklerinizi hiçbir zaman ödeyemez.” Dalkavuğun tatlı sözleriyle **kendinden geçen** Padişah yanındakilere övünerek bakmış:

“Öyle mi dersiniz? Gerçekten de yeryüzünde gönlü benden daha zengin, daha cömert kimse yok mudur?” diye sormuş. **Vezir** sanki bu soruyu bekliyormuş gibi dalkavuklara fırsat vermeden söze girmiş:

“Kusura bakmayın ama sizden daha cömert insanlar var Padişah’ım” demiş. Böyle bir yanıtı beklemeyen Padişah’ın yüzündeki gülümseme kaybolmuş. Kalın kaşları çatılmış, ela gözlerinde **şimşekler çıkmış**. Orada bulunanlar korkuyla başlarını öne eğmişler. Ama **Vezir** korkmadan dimdik bakmış Padişah’ın yüzüne. Padişah öfkeyle bağırması:

“**Vezir Vezir**... Sen ne dediğinin farkında mısın?”

Vezir:

“Siz sordunuz, ben de söyledim **Hünkârım**” demiş.

“Senin yerinde başka biri olsaydı, onun hemen öldürülmesini emrederdim. Bilirsin seni severim. Söyle bakalım, niye böyle konuştun?” demiş.

“Padişahım buradaki herkes gibi ben de sizin iyiliğinizi isterim. Ama yalan da söyleyemem. Komşu kentte kör bir adam var, o sizden daha cömert. Ensesine vuran herkese bir **kese** altın veriyor...”

“Ensesine vuran herkese mi?”

“Ensesine vuran herkese ya! Bu adam her sabah erkenden kalkar, şehrin meydanına oturur. Ensesine her vurana da çıkarıp bir kese altın verir.”

Padişah kuşkulu gözlerle süzmüş **Vezir**’i:

“Bu inanılacak iş değil” demiş. “Söylediklerin doğru çıkmazsa senin için kötü olur.”

Vezir kendinden emin:

“Kolayı var Padişahım” demiş. “Köradam’ın oturduğu kent bir günlük uzaklıkta, isterseniz kıyafetlerimizi değiştirip onun yanına gidelim. Ne olup bittiğini kendi gözlerinizle görün.”

Padişah duraksamış:

“Olur mu?”

Dalkavuklar karşı çıkmaya hazırlanıyorlarmış ki **Vezir** yine önce davranmış:

“Neden olmasın?”

Hem başka kentlerimizi bir kere daha ziyaret etmiş oluruz” demiş. Padişah’ın yüzündeki öfke dağılmış, **belli belirsiz** gülümseyerek:

“Peki” demiş. “Ama söylediklerin çıkmazsa seni **Vezirlikten** alacağım. Bunu da bilmiş ol.”

“Siz nasıl uygun görürseniz Hünkarım” demiş **Vezir**.

Hemen hazırlıklara başlanmış. Ertesi sabah Padişah ile **Vezir** kıyafetlerini değiştirip, iki tüccar gibi giyinmiş. Yanlarına yetecek kadar para alıp yola çıkmışlar. Bir gün bir gece yürümüşler. Ertesi sabah ulaşmışlar Köradam’ın yaşadığı kente. Sora sora kentin meydanını bulmuşlar. Meydana geldiklerinde insanların upuzun bir kuyruk oluşturduğunu görmüşler. Kuyruğun başına yaklaşmışlar ki bir de ne görsünler. Tıpkı **Vezir**’in anlattığı gibi, kör bir adam kaldırımda oturmuyor mu? Adamın ensesi kıpkırmızıymış. Bu kırmızılığın nedenini anlamakta gecikmemişler. Kuyruktaki insanlardan en önde olanı yaklaşıp adamın ensesine tüm gücüyle büyük bir tokat atmış.

Tokadı yiyen Köradam öne doğru sallanmış, ama çok ilginç, acı çekmesi gerekirken, sanki büyük bir huzura ermiş gibi: “Oh! Adalet yerini buldu” diyerek doğrulmuş, yanındaki **torbadan** bir kese altın çıkararak ensesine vuran adama vermiş. Padişah çok şaşırılmış. **Vezir** ise bıyık altından gülümseyerek, yani belli etmeden gülerek haklı çıkmanın gururunu yaşıyormuş. Bir köşe başına çekilip Köradam’ı izlemişler. Güneş batıp herkes evine çekilmeye başlarken Köradam da yavaşça toparlanmış. Torbasını omzuna atıp değneğiyle yol arayarak yürümeye başlamış. Padişah ile **Vezir** yavaşça yaklaşmış yanına:

“Sizinle biraz konuşmak istiyoruz” demiş **Vezir**.

Sesi duyan Köradam şaşırıp duraklamış:

“Ne konuşacaksınız benimle?” diyerek sesin geldiği yere dönmüş.

“Neden size her tokat atana bir kese altın veriyorsunuz?” diyerek soruya soruyla karşılık vermiş Padişah.

“Duyduğu bu ikinci sesle bir başka kişinin daha orada olduğunu anlayan Köradamın tedirginliği artmış:

“Siz de kimsiniz?” diye sormuş. “

“Biz iki yolcuyuz” demiş padişah, sesini yumuşatarak.

“Sizin ününüzü çok uzaklardan duyduk. Öykünüzü merak ettik, öğrenmek için buralara kadar geldik. Bizi **eli boş döndürmeyin.**”

Köradam bir süre düşündükten sonra:

“Peki” demiş.

“Size öykümü anlatacağım ama her bilginin bir **bedeli** vardır. Eğer bilgimin bedelini verirsiniz merakınızı gideririm.”

“Ne kadar para istiyorsanız söyleyin, hemen ödeyelim” demiş padişah.

“Her şey parayla ölçülmez” demiş Kōradam. “Benim paraya ihtiyacım yok.”

“Ne istiyorsunuz o halde?” diye sormuş **Vezir** bu defa merakla.

“İsteğim çok basit. Buradan iki günlük uzaklıkta bir kent var. O kentte çok yetenekli bir kuyumcu yaşar. Kentte pazar kurulduğu gün, kuyumcu esnafı bu adamın **yolunu gözler**. Adam pazara gelince herkes çevresinde toplanır. Kuyumcu, torbasından tavuk yumurtası büyüklüğünde bir altın çıkarır. O kadar büyük bir altın bugüne kadar hiç görülmedi. Bakanların gözleri parlar, nefesi kesilir. Parası olanlar altını satın almak için birbiriyle yarışmaya başlar. **Açık artırma** şeklinde satış başlar. Altını isteyenler durmadan fiyatı artırır. **Mezat** saatlerce sürer. Sonunda altın yumurta en fazla fiyat verende kalır. Ama Kuyumcu, son anda altın yumurtayı satmaktan vazgeçer. Çantasından kocaman bir **havan** çıkarır, altın yumurtayı havanın içine atıp, toz haline gelinceye kadar döver, sonra altın tozları avucunun içine döker, **mezata** katılan insanların üstüne üfler. Kabalık altın tozlarını kapmak için birbiriyle çabalarken, altın yumurtayı almak için en yüksek fiyatı veren adam yere düşer.”

Padişah şaşkınlıkla sormuş:

“Kuyumcu neden vermez peki?”

“İşte ben de onu merak ederim. Eğer bana bu Kuyumcu’nun sırrını öğrenirseniz ben de size kendi öykümü anlatırım” demiş.

Kuyumcu’nun öyküsünü de merak eden Padişah ile **Vezir** fazla düşünmeden, öneriyi kabul etmişler. O akşam Kōradam’ın evinde konuk olmuş, dinlenmiş, ertesi sabah güneş doğmadan yola çıkmışlar.

Az gitmiş uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, tam iki gün iki gece yol gitmişler. Kuyumcu’nun kentine ikinci gecenin sabahında varmışlar. Kente varır varmaz pazara inmişler. Padişah ile **Vezir** kalabalığın arasına girmişler. Elmadan üzüme, fındıktan cevize çeşit çeşit yiyecekler; rengarenk giyecekler, halılar, kilimlerle doluymuş tezgahlar. Bir süre tezgahların arasında dolaşan Padişah ile **Vezir**, insanların pazarın arka çıkışına yakın bir yerde toplandığını görünce oraya yönelmişler. Bakmışlar ki kalabalığın ortasında bir adam, elinde de altından yumurta:

“Satıyorum... Satıyorum... Satıyorum!..” diye bağıyor.

“Aradığımız adam bu galiba” diye fısıldamış Padişah.

Kalabalığın arasından adama yaklaşmışlar. Yaşlısı genci, yoksulu zengini, kalabalıktaki herkesin gözü, güneşin altında pırıl pırıl yanan altın yumurtaya çevriliymiş.

Kuyumcu:

“Satıyorum... Satıyorum...” diye bağırırken altını almak isteyenler birbirleriyle yarışarak sürekli fiyat artırıyorlarmış. Sonunda altın yumurta; gençten, iyi giyimli bir adamda kalmış. **Mezati** kazanan adam gülümseyerek Kuyumcu’ya yaklaşmış. Adamın yüzünde sanki onu daha önceden tanıyormuş gibi bir ifade varmış. Ama kuyumcu hiç ilgilenmemiş, adama yüz vermemiş. Adam elini gömleğinin içine sokup bir kese çıkarmış. Keseyi kuyumcuya uzatmış. Kuyumcu adamın uzattığı keseyi şöyle bir süzmüş. Sonra bakışlarını adama çevirmiş. Kuyumcu adama bakıyor ve o sırada gözleri kinle yani nefretle büyüyormuş. Adamın keseyi tutan eli havada kalmış. Kalabalık, **çıt çıkarmadan** olanları izliyormuş. Sonunda Kuyumcu, adamın uzattığı keseyi elinin tersiyle iterek:

“Senin gibi insanların parası bu altını alamaz” demiş sert bir ses tonuyla. Yüzü kıpkırmızı olan adam başını önüne eğmiş. Kuyumcu adama önem vermeden çantasından büyükçe bir demir **havan** çıkarmış, herkesin şaşkın bakışları altında altın yumurtayı **havanın** içine atıp dövmeye başlamış. Altın yumurtayı isteyen adamın yüzü sararmış:

“Yapma, onu ben satın aldım, istersen daha fazlasını da veririm” demiş. Ama dinleyen kim? Kuyumcu altın yumurtayı dövmeyi sürdürmüştü. Kuyumcu havana her vurduğunda altını almak isteyen adamın yüzü biraz daha sararıyor, nefesi daralıyormuş. Kuyumcu hiç önem vermeden bütün gücüyle vuruyormuş **havanın** içindeki altın yumurtaya. Altın, toz haline gelinceye kadar vurmuş da vurmuş. Kalabalık çıt çıkarmadan izliyormuş olanları.

Kuyumcu altını dövme işini bitirince ayağa kalkmış. Herkesin görmesi için **havanı** yukarıya kaldırmış. Sonra içindeki altın tozlarını sağ avucunun içine boşaltmış. Bir an durup gururlu bir tavırla, altını almak isteyen adama bakmış. Hasta gibi titreyen adam, yalvaran gözlerle hâlâ altın tozlarını istiyormuş. Ama Kuyumcu ona hiç üzülmiyormuş. Başını kaldırıp altın tozlarını havaya doğru üflemiş. Kalabalık altın tozlarını yakalamak için birbirini ezmeye, itişmeye başlarken, altın yumurtayı almak

isteyen adam kalbini tutarak yere düşmüş. Altın tozları paylaşılıp ortalık sakinleştiğinde bir de bakmışlar ki altını isteyen **adamcağız** yerde yatıyor. Esnaftan birkaç kişi adamın yardımına koşmuş, ayağa kaldırıp evine götürmüşler. Kuyumcu sanki hiçbir şey olmamış gibi torbasını toplamış, kendinden emin adımlarla pazardan çıkmış; Padişah ile **Vezir** de onların peşinden gitmiş. Yolda yetişmişler Kuyumcu'ya.

“Sizinle konuşmak istiyoruz” demiş Padişah sert bir ses tonuyla. Kuyumcu şaşkınlıkla Padişah ile **Vezir**'in yüzüne bakmış:

“Ama ben sizi tanımıyorum.”

“Biz seni tanıyoruz. Az önce bir insanın çok üzülmesine neden oldun” demiş Padişah. Kuyumcu acı acı yani üzüntülü bir şekilde gülümsemiş:

“Siz iyi göremediniz galiba, o adamı ben değil **hırsı** bu kadar çok üzdü.”

“Ne olurdu sanki altını ona satsaydınız” diye **lafa karışmış Vezir**.

“Bilmediğiniz konularda fikir vermeniz doğru değil” demiş Kuyumcu.

“O halde anlatın da öğrenelim şu işin gerçeğini” diye **taşı gediğine koymuş** Padişah.

Kuyumcu bizimkileri **tepeden tırnağa süzmüş**:

“Anlatmasına anlatırım da” demiş, “küçük bir **koşulum** var, önce onu **yerine getirmelisiniz**.”

“Koşulun neyse kabul ediyoruz” demiş **Vezir**.

“Yapmanızı istediğim şey çok kolay” diyerek açıklamaya başlamış Kuyumcu. “Buradan üç günlük uzaklıkta bir kent var. O kentte bir demirci yaşar. Çok yetenekli bir ustadır. **Adeta** bir kuyumcu titizliğiyle çalışır. Demirlerden öyle çiçekler yapar ki **adeta** o çiçeklerin yapraklarının titrediğini görür, kokularını duyar gibi olursunuz. Onun yaptığı kapıları, pencereleri görseniz, karşısında durup saatlerce seyretmeden geçemezsiniz. Ama bu Demirci'nin başına tuhaf bir iş gelmiş. Artık işini eski güzellikte ve kalitede yapamıyor, hatta uzun zamandır bir at **nalı** bile yapamıyor.”

“Neden? Artık çalışmak istemiyor mu?” diye sormuş **Vezir**.

“Yok canım, tam tersi, adamcağız çalışma isteğiyle dolu. Her sabah dükkânını erkenden açıyor, **önlüğünü** giyiyor, demir kıpkırmızı olana kadar ateşin üstünde bekletiyor. Hazır duruma gelen demiri yerine güzelce yerleştiriyor. Yılların verdiği ustalıklı çekicini eline alıyor ama tam demirin üzerine indirecekken birden bakışları karşısındaki duvara takılıyor. Sol elinde kızarmış demir, sağ elinde çekiciyle öylece

kalıyor. Sonra demiri, çekici fırlatıp hızla karşıya doğru koşmaya başlıyor. Sanki karşısında duvar yok da geniş bir bahçe varmış gibi koşuyor duvarın üstüne. Tabii sert taşlara çarparak kanlar içinde yere düşüyor. İşte ben, bu demircinin öyküsünü merak ederim. Eğer bana onun öyküsünü öğrenirseniz, ben de size kendiminkini anlatırım” demiş. Padişah ile **Vezir** anlamlı anlamlı bakmışlar birbirlerine.

“Peki” demiş Padişah. “Size Demirci’nin öyküsünü öğreneceğiz.”

Aslında Padişah ile **Vezir** bu engellerden çok şikâyetçi değillermiş. Sarayda birbirinin aynı şekilde geçen günlerin ardından yaşadıkları bu **serüven** onları giderek daha çok heyecanlandırıyormuş. O gece Kuyumcu’nun **konuğu** olmuşlar. Ertesi gün sabah çok erken yola çıkmışlar. Üç gün üç gece yol yürümüşler. Üçüncü günün sabahı varmışlar Demirci’nin kentine. Kente girince, önce gidip bir güzel karınlarını doyurmuşlar. Karınlarını doyurdukları yerin sahibine Demirci’yi sormuşlar. Adam hemen tanımış:

“Eğer bir iş yaptırıcaksanız, ona gitmenizi tavsiye etmem” demiş. “Artık çalışmıyor **zavallı**.”

Padişah ile **Vezir** Demirci’yi iş için aramadıklarını söyleyince adam onlara **atölyeyi** tarif etmiş. Padişah ile **Vezir**, tarif üzerine **elleriyle koymuş gibi** bulmuşlar Demirci’nin atölyesini. Atölyeye girdiklerinde Demirci ocağın üstünden aldığı kızarmış demiri yerine götürüyormuş. Hiç ses çıkarmadan büyük bir merakla olacakları izlemeye başlamışlar, Demirci büyük bir keyifle kızgın demiri yerine koymuş, **çekici**ni kaldırmış, çekici tam indirecekken karşıdaki duvara bakmış ve öylece kalmış. Padişah ile **Vezir** de Demirci’nin gözlerinin takıldığı yöne bakmışlar, kirli bir duvardan başka bir şey görememişler. Ama Demirci’nin gözlerindeki **parıltı** giderek artıyormuş. Birden elindeki demiri, çekici atıp duvara doğru koşmaya başlamış. Koşmuş koşmuş ve bütün hızıyla çarpmış duvara. Duvara çarpıp kanlar içinde yere düşmüş Demirci. Padişah ile **Vezir** ona acıyarak bakmışlar ve onun yardımına koşmuşlar hemen. Alnındaki yarayı sarıp yüzüne su serpmişler. Gözlerini açıp da onları karşısında gören Demirci şaşırmış:

“Siz de kimsiniz?” diyerek **tedirginlik** içinde sormuş.

“Kim olduğumuz önemli mi? Seni kanlar içinde yerde yatarken görünce yardımına geldik.” demiş Padişah. Demirci’nin bakışları **minnetle** yumuşamış, Padişah ile **Vezir**’e yardımları için teşekkür etmiş.

“Biz görevimizi yaptık” demiş Padişah.

“Ama gerçekten de teşekkür etmek istiyorsan; sana işini unutturan, seni duvara doğru öyle delice koşturan sır nedir? Bize onu anlat.”

Derinden bir ah çekmiş Demirci:

“Acımı hatırlatmayın. Anlatsam bana inanmazsınız, ardımdan deli diye gülersiniz.”

“Niye inanmayalım?” demiş Padişah. “Sen hele bir anlat.”

“Madem bu kadar istiyorsunuz, anlatırım. Anlatırım ama sizden küçük bir isteğim var.”

“Söyle” demiş Padişah. “Elimizden gelen bir şey ise niye yapmayalım?”

“Merak etmeyin canım. Çok kolay bir istek benimki. Buradan dört günlük uzaklıkta bir kent var. Bu kentte bir **müezzın** yaşar. Öyle hoş, öyle iyi bir adamdır ki bu **müezzın**, yaşlı ya da genç herkes ona saygı duyar, onu sever. Ama son zamanlarda bir şey oldu bu güzel insana. Müezzınlığı bıraktı. Yalnızca öğle **ezanı** okunmaya yakın geliyor camiye. Camiye yaklaşınca da gözünü **minare**den ayıramıyor. **Minareye** bakmaya elli metreden başlıyor. Herhangi bir bakış değil bu. Sanki **kutsal** bir işaret arıyor gibi. Büyük bir dikkatle inceliyor minareyi. Sonra aradığı şeyi görmüş gibi sevinçle minareye koşuyor. Minarenin kapısından içeri girip hızla merdivenleri tırmanıyor. Peşinden kimse gitmediği için minarede neler olup bittiğini bilemiyoruz. Ama az sonra yıkılmış bir halde iniyor aşağıya. Artık ne gözlerinde mutluluk ne de yüzünde heyecan var. Sanki bir anda yaşlanmış gibi ayaklarını sürükleyerek evine doğru gidiyor. İşte ben, bu adamın sırrını merak ederim. Eğer bu sırrı öğrenir bana anlattırsanız, ben de size kendi öykümü anlatırım” demiş.

Padişah, “Nereye varacak bu işin sonu?..” der gibi alaycı bir şekilde bakmış **Vezir’e**. **Vezir** gülümsemiş, ellerini çaresizce açarak:

“Bilmem hükümdarım” demiş. “Ama doğrusunu isterseniz, ben halimden memnunum.”

Neden söz ettiklerini anlamayan Demirci:

“Eee, ne diyorsunuz?” diye sormuş.

“Kabul ediyoruz” demiş Padişah. “Senin öykünü dinlemek için Müezzın’ın sırrını öğreneceğiz.”

Ertesi sabah Padişah ile **Vezir** yola çıkmışlar. Dört gün dört gece gitmişler. Dördüncü günün sabahında iyice yorgun düştükleri sırada gelmişler Müezzîn'in kentine. Öğle namazına kadar karınlarını doyurmuş, dinlenmişler. Öğle vakti varmışlar caminin önüne. Caminin karşısındaki bahçeli kahveye oturup birer nargile ısmarlamışlar. Nargilelerini içmeye başladıkları zaman bekledikleri adamı sokağın başında görmüşler. Bu adamın aradıkları Müezzîn olduğunu gözlerini caminin minaresinden ayıramayıştan anlamışlar. Ortadan biraz uzun, esmer, oldukça yakışıklı biriymiş Müezzîn. Gözleri caminin minaresine dikili, ağır adımlarla yaklaşmış. Padişah ile **Vezir** de minareye bakmışlar. Eski bir minareden başka bir şey görememişler. Müezzîn herhalde çok ilginç şeyler gördüğünden olacak, gözleri parlamaya başlamış, sevinçle ileri atılmış. Hızla minareye ulaşmış, **göz açıp kapayıncaya kadar** kapıdan içeri girip kaybolmuş. Olaylar **tıpkı** Demirci'nin anlattığı biçimde gerçekleşiyormuş. Padişah ile **Vezir** minareye bakmışlar. Ama Ezan okunan yerde Müezzîn'i görememişler. Merakla beklemeye başlamışlar. Bir süre sonra Müezzîn minarenin kapısında görülmüş. Az önceki sevinçli hali yokmuş. Müezzîn yüzü solmuş, omuzları çökmüş bir halde Padişah ile **Vezir**'in önlerinden geçmiş. Padişah ile **Vezir** de doya doya içemedikleri nargilelerinin paralarını ödeyip Müezzîn'i takip etmeye başlamışlar. Adamcağızın öyle yıkılmış bir hali varmış ki Padişah ile **Vezir** yanına yaklaşıp, "Bize öykünü anlatır mısınız?" demeye çekinmişler. Ama bakmışlar ki Müezzîn tek katlı bir evin kapısına doğru yöneliyor:

"Eyvah!" demiş Padişah. "Evine giriyor." Aceleyle Müezzîn'e doğru yürümüşler. Kendi derdine dalıp giden Müezzîn çok yaklaşan **Vezir**'i fark etmemiş bile.

"Merhaba" demiş **Vezir**. Müezzîn dalgınlığından kurtulmuş, bakmış ki karşısında iki yabancı:

"Size nasıl yardımcı olabilirim?" diye sormuş kibarca.

"Deminden beri sizi izliyoruz" demiş Padişah. "Minareye nasıl büyük bir coşkuyla çıktığınızı sonra nasıl ümitsiz bir halde indiğinizi gördük."

Müezzîn şaşırmış:

"Beni mi izliyordunuz? İyi ama neden?"

"Davranışınız ilgimizi çekti. Öteki insanlara hiç benzemiyorsunuz. Yolda yürürken bile sanki bir **düşte** yaşıyor gibisiniz. Minareye bakarken olağanüstü bir

görüntü ile karşılaştığınız bakışlarınızdan anlaşılıyor. Ama biz baktığımızda **sıra dışı** bir şey göremiyoruz. Minarede sizin görüp de bizim göremediğimiz şey nedir? Çok merak ettik. Bunu öğrenmek için peşinizden geldik.”

Müezzin, eliyle evini göstermiş:

“Buyurun, evime girelim, orada konuşalım isterseniz” demiş.

Padişah ile **Vezir** sevinerek kabul etmişler. Konuklarını içeri alıp ikramlarda bulunduktan sonra Müezzin:

“Gelelim sorunuza” demiş. “Minarede gördüğüm şeyi size anlatırım. Yalnız önce benim için bir şey yapmanızı isteyeceğim.”

Bizimkiler öncekilerden **alışkın** ya:

“Elimizden gelen bir şey ise neden yapmayalım?” demişler

“Aslında isteğim çok basit” demiş Müezzin. “Beş günlük yolda bir kent var. Bu kentte bir Şapkacı yaşar. O yörenin en güzel şapkalarını bu adam diker. İşini öyle **özenle** yapar ki haftada sadece bir şapka üretir. Şapkayı bitirince pazara getirir. Zaten müşterileri onu bekliyordur. **Mezat** ile satış başlar. Ama **mezatın** ortasında kalabalığın arasında birilerini görür. **Mezati** falan boş verip elindeki şapkayı bırakır:

‘Durun! Beni bekleyin!’ diye bağırarak, sanki birilerini yakalayacakmış gibi koşmaya başlar. Bu koşuşturma mezarlığa kadar sürer. Mezarlıkta bir mezarın üstüne kapanır, kendinden geçinceye kadar ağlar. İşte ben bu Şapkacı’nın öyküsünü merak ederim. Eğer onun öyküsünü öğrenir de bana anlattırsanız, size **minarede** ne gördüğümü söylerim.”

Padişah ile **Vezir**, müezzine de “Olur” demişler. O akşam Müezzin’in evinde konuk olmuşlar. Ertesi gün sabah ezanı ile yola çıkmışlar. Tam beş gün beş gece yol gitmişler, **dere tepe düz gitmişler**. Beşinci gecenin sabahında ulaşmışlar Şapkacı’nın kentine.

Kente varınca hemen pazara inmişler. Pazarı gezerken, kalabalığın ortasında yüksekçe bir yere çıkmış, elinde kaliteli kumaştan yapılmış son derece şık bir şapka tutan, ak saçlı bir adam görmüşler. Aradıkları Şapkacı’nın bu adam olduğunu hemen anlamışlar. Kalabalığın arasına karışıp olabilecekleri izlemeye başlamışlar. Önce her şey normalmiş. Malını satmak isteyen bir şapkacıyla, müşterileri arasındaki bir alışveriş olayıymış yaşanan. Ama bir ara Şapkacı’nın gözü kalabalığın arkasında bir yerlere takılmış. Sanki artık fiyat artıran müşterilerin seslerini duymuyor gibiymiş. Padişah ile

Vezir, Şapkacı'daki değişimi fark etmişler. Dönüp Şapkacı'nın **gözlerinin takıldığı** yöne bakmışlar. Ama **mezatı** izleyen insanlardan başka bir şey görememişler. Fakat Şapkacı'nın yüzü adamın etkileyici bir görüntüyle karşılaştığını gösteriyormuş. Padişah ile **Vezir** kalabalığı aralayarak, adamın gördüğü şeyi araştırırken:

“Gitmeyin! Beni yalnız bırakmayın!” diyen Şapkacı'nın yalvaran sesi duyulmuş. Çevresindekiler **mezatı** kesip şaşkın gözlerle Şapkacı'yı izlemeye başlamışlar. Ama Şapkacı hiç kimseyi görmüyormuş. Sanki kendisini terk eden birileri varmış orada ve Şapkacı onlara engel olmak istiyormuş gibi sağ elini uzatarak inlemiş:

“Durun! Ne olur beni bırakmayın!”

Olanı biteni anlamayan kalabalık, ürkerek ona yol vermiş. Kalabalığın arasından çıkan Şapkacı:

“Beni bırakmayın! Beni bırakmayın!” diye tekrarlayarak elindeki şapkayı atıp, koşmaya başlamış.

Padişah ile **Vezir** de hemen **düşmüşler peşine**. Şapkacı önde, bizimkiler arkada koşmuşlar da koşmuşlar, kentin girişinde yer alan mezarlığa ulaşınca kadar sürmüş bu koşuşturma. Şapkacı mezarlığa girince de yavaşlamamış, upuzun iki ağacın altındaki büyükçe bir mezara kadar koşmuş. Mezarın başına gelince yavaşlamış, dizleri üzerine çökerek sanki sevgilisiymiş gibi toprağa sarılıp ağlamaya başlamış. Bizimkiler Şapkacı'nın yaptıklarına bir anlam veremedi onları uzaktan izlemişler. Şapkacı kendinden geçinceye kadar ağlamış mezarın başında. Adamcağız yarı **baygın** toprağa yığılınca Padişah ile **Vezir** yanına gelmişler. Şapkacı'yı kaldırıp az ilerideki çeşmenin yanına taşımışlar. Elini yüzünü yıkamışlar. Şapkacı kendine gelip de karşısında hiç tanımadığı **kimseleri** görünce çok şaşırılmış:

“Neden bana yardım ediyorsunuz?” diye sormuş.

“Biz de pazardaydık” demiş Padişah. “Halinizi gördük. Çok üzüldük. Belki yardımımız dokunur diye peşinizden geldik.”

Şapkacı üzüntüyle başını öne eğmiş:

“Sağ olun” demiş. “Ama bana kimse yardım edemez.”

“Öyle söyleme” demiş Padişah. “Her hastalığın bir ilacı, her derdin de bir çaresi vardır.”

“Benim derdimin çaresi yok” demiş Şapkacı. “Ben düzelmem.”

“Yaşamdan umut kesilmez” demiş Padişah. “Belki de derdinin çaresi bizdedir.”

Umutsuz bir gülümseme belirmiş Şapkacı’nın dudaklarında:

“Siz değil, yeryüzünün tüm doktorları gelse çare bulamaz bana. Derdimi dinleyip boş yere üzmeyin. Beni bırakın, işinize gidin.”

“Olsun” demiş Padişah. “Biz çok merak ettik senin öykünü. Üzüntü verse de dinlemek isteriz.”

“Niye bu kadar ısrar ediyorsunuz?” diye sormuş Şapkacı. “Anlamıyorum musunuz? Benim öyküm çok kötüdür. Bugüne kadar duyduğunuz en **acıklı** olaylar bile anlatacaklarımla **boy ölçüşemez**. İnsana sevinç veren, onda yaşama isteği uyandıran birbirinden güzel öyküler varken neden benim acı öykümü dinlemek istiyorsunuz?”

“Acıyı bilmeden sevincin anlamını anlayamayız” diye yanıtlamış onu **Vezir**. Anlatacakların belki de bizi yaşama daha çok bağlayacaktır. Hem senin öykünü öğrenmek için beş gün süren bir yolculuktan geldik. Bizi eli boş döndürme.”

Şapkacı iyice şaşırmış:

“O kadar uzaktan mı geldiniz? İyi ama öyküm sizi niye bu kadar ilgilendiriyor?” diye sormuş.

Bunun üzerine Padişah ile **Vezir**, başlarına gelenleri anlatmışlar. Şapkacı ilgiyle dinlemiş onları:

“Peki” demiş. “Size öykümü anlatacağım ama bir koşulum var.”

Padişah ile **Vezir** korkar gibi olmuş. Yok canım, korkmayın” demiş Şapkacı. Ben altı günlük uzaklıkta bir yere göndermeyeceğim sizi. Öğreneceğiniz öyküleri ben de dinlemek istiyorum. Anlattıklarınız beni de merak içinde bıraktı. Köradam’ın, Demirci’nin, Kuyumcu’nun, Müezzin’in sırlarını öğrenmeden rahat edemem artık. Eğer öteki öyküleri dinledikten sonra buraya dönüp bana anlatacağınıza söz vererseniz, ben de kendi öykümü anlatırım size.”

Padişah ile **Vezir** Şapkacı’nın koşulunu kabul etmişler.

2. ŞAPKACI’NIN ANLATTIKLARI

Şapkacı başlamış anlatmaya:

Bundan yıllar önceydi. Evimiz bu kentin uzak mahallelerinden birindeydi. Pek zengin değildik. Marangozluk yaparak geçimimizi sağlardı babam. Nedense babamın

mesleğini pek sevedim. Beni bir terzinin yanına **çırak** verdiler. **Ustam** çok iyi bir adamdı. Ben de aptal bir çocuk değildim. Kısa sürede sevdi beni. Mesleği en kısa sürede öğretmek için elinden gelen her türlü çabayı gösterdi. Ben de **çabasını boşa çıkarmadım. Gözümü kulağımı dört açıp** bana anlatılanların hiçbirini kaçırmamaya çalıştım. Her gün yeni bir şey öğreniyordum; bu da beni mutlu ediyor, büyüdüğümü, bir işe yaradığımı hissettiriyordu. Birkaç yıl içinde dikişle kumaş arasındaki o **büyülü** ilişkiyi öğrendim. Ben işi öğrendikçe ustamın bana olan sevgisi de artıyordu.

Yıllar akıp giderken meslekte **hatırı sayılır bir kalfa** oldum. O zamanlar epeyce yakışıklıydım. Bizim dükkânın karşısında tahta **cumbalı** bir ev vardı. Bu evde çok güzel bir kız yaşıyordu. Mahalledeki bütün **delikanlılar** gibi ben de o güzel kıza aşkıttım. Aşıktım ama bu aşkın **düşten** öte bir şey olmadığını da biliyordum. O kentin zenginlerinden birinin kızı, ben fakir bir terzi kalfasıydım. Ama yine de **gözümü** karşı evin penceresinden **alamazdım**. Bazen tahta cumbaların ardında bir gölgenin hareket ettiğini görür, ‘Acaba sevdiğim kız bana mı bakıyor?’ diye umutlanırdım. Sonra **kendimi toplayıp**, boş hayallerden vazgeçerek dikişimi dikmeye devam ederdim. Tabi bu halim son derece dikkatli bir insan olan ustamın **gözünden kaçmadı**. Bir gün beni yanına çağırdı:

‘**Evlat**’ dedi. Sende bir tuhaflık var. Dertli dertli ne düşünüyorsun? Anlat bakalım, nedir derdin?’

‘Bir şey yok’ dediysem de dinletemedim. Zaten ustam karşı evin pencerelerine bakıp **iç çekmemden** durumu anlamış. Kaşlarını kaldırarak şaka yapar gibi sordu:

‘Yoksa sen şu karşı evdeki kıza mı sevdalısın?’ Utancımdan kıpkırmızı olmuşum. Ne söyleyeceğimi bilemeden susup kaldım.

‘Utanma evladım’ dedi ustam. ‘Genç adamsın, olur böyle şeyler. **Sahiden** seviyor musun kızı? Yoksa **gelip geçici bir heves** midir seninki?’

Ustam böyle konuşunca bana bir güven geldi:

‘**Gelip geçici bir heves** olur mu usta? ‘Ama bu işin olacağı yok usta.’

‘Neden olmasın? Gidip ailesinden kızı isteriz.’

‘İster miyiz? O kızın benimle evlenmesine izin verirler mi usta?’ dedim.

‘Biz isteyelim de onlar vermezlerse vermesinler’ dedi kararlı bir tavırla.

‘Usta o zengin kızı, ben bir terzi çırağı...’ diyecek oldum, **lafım ağzımda kaldı:**

‘Çalışır sen de zengin olursun oğlum. Gençsin ve bir mesleğin var o yüzden hiç korkma’ dedi. ‘Hem kızın babasını tanırım, öyle paraya önem veren bir adam değildir.’

Neyse lafı uzatmayalım. Sonunda ustamın dediği oldu; annemi, babamı yanına alıp bir cuma akşamı kızını ailesinden istemeye gitti. Ben **yüreğim ağzımda** onları evde bekliyordum. İki de bir heyecanla pencereden bakıyor, gelip gelmediklerini kontrol ediyordum. Bir saat sonra gördüm onları. Onları kapıda karşıladım. Daha ben bir şey demeden halimi anlayan ustam her zamanki kendinden emin tavrıyla:

‘Olacak evlat, olacak, sen hiç merak etme’ dedi. Ama annemle babam pek umutlu görünmüyorlardı:

‘Bir düşünelim dediler’ diye fısıldadı annem kulağıma. Sesindeki **düş kırıklığı** fark edilmeyecek gibi değildi. Zaten başından beri bu evliliğin gerçekleşeceğine inanmadı. Annemin söyledikleri benim de moralimi bozdu:

‘Ne zaman söyleyecekler kararlarını?’ diye **yılgın** bir sesle sordum. Zaman vermediler ama herhalde yarın ya da öbür gün çıkar **işin kokusu**’ dedi annem. Ustamı **uğurladıktan** sonra pişmanlık duymaya başladım. Boş yere kendimi **rezil etmenin** ne anlamı vardı? Bizi reddedeceklerdi işte. Ustama da kızıyordum. Boşuna **heveslendirdi** beni. Sabaha kadar bunları düşünerek yatakta bir sağa bir sola dönüp durdum. Ertesi sabah kumaş almak için pazara uğradım. Bu yüzden dükkâna biraz geç gittim. Dükkândan içeri girdiğimde ustamın sevinçle parlayan yüzünü gördüm.

‘Gel şöyle, gel otur karşıma’ dedi. Ne söyleyeceğini merak ederek gösterdiği yere oturdum.

‘Sabahleyin sevdiğin kızın babası beni görmeye geldi’ dedi. Sonra susarak şakacı bir ifadeyle yüzüme baktı. Ben nefesimi tutmuş onu izliyordum.

‘Adamın ne söylediğini merak etmiyor musun?’ diye sordu.

‘Ne söyledi usta?’ diye **kekeledim**.

‘**Hadi gözün aydın**. Kızın seninle evlenmesine izin verdiler’ dedi.

Söylediklerine inanamıyordum:

‘**Sahi** mi?’ diye kekelemeye devam ettim.

‘Tabi ki sahi. Ben sana söylemedim mi, o kızla evlenmen için izin alırız, diye.’

Hemen kalkıp ustamın elini öptüm.

‘Sağ ol usta, bu iyilikleri nasıl öderim?’ dedim.

‘Bunlar benim görevimdi çocuğum’ dedi. ‘Usta dediğin yalnızca mesleği değil yaşamı da öğretmelidir çırağına. Öğretmek de yetmez, ona destek olmalı.’

Bir ay sonra düğün hazırlıklarına başladık. Sağ olsun ustam yine yalnız bırakmadı beni. Kullanmadığı bir evi vardı, bize verdi. Eve maddi gücümüzün yettiği kadar eşya aldık. Altı ay sonra da düğünümüz yapıldı. İlk gecemizde karımdan, onun da beni sevdiğini, tahta cumbaların arkasında gölgesini gördüğümde gerçekten de bana baktığını öğrendim. Karımın sözleri beni nasıl mutlu etti anlatamam. Yeryüzünün en şanslı adamlarından biri olduğumu düşünüyordum. İkimiz için de mutlu bir yaşam başladı. Bütün gün **deliler** gibi çalışıyor, akşam olunca da sevinç içinde evimin **yolunu tutuyordum**. Kapıda karımın **güleç** yüzünü görmek bütün yorgunluklarımı unutturuyordu bana. Ama mutluluğumuz üzün sürmedi.

Aradan iki ay geçmişti ki, yıllardır bir toprak anlaşmazlığı yaşanan komşu kentle aramızda savaş başladı. Kentimizde ne kadar genç varsa onlarla beni de askere aldılar. Bir gün sabaha doğru, çok sevdiğimden karımdan ayrılıp düştüm **cephenin** yoluna. Cephede geçirdiğim ilk gün her şeyin değiştiğini öğretti bana. Bir gün önceki yaşamım artık çok uzaklarda kaldı. Ölümle, kanla dolu günler başladı. Cepheye birlikte geldiğim arkadaşlarımın çoğu daha ilk **çatışmada** gözlerimin önünde **can verdi**. Kimileri savaş alanında bacağını, kolunu kaybetti. Daha şanslı olanlar küçük yaralarla kurtuldular. Ben de şanslılardan biriydim. Büyük çatışmalardan önemsiz birkaç küçük yarayla kurtuldum.

İlk iki ay şans beni hiç terk etmedi. Ta ki o **uğursuz baskın** gününe kadar. Haftalar geçiyor, savaş bir sonuca ulaşmıyordu. Düşman da biz de yorulduk. Aramızda bir eşitlik durumu ortaya çıktı. Ne onlar ne biz kazanabiliyorduk. İki orduda da herkes yoruldu, bıktı. **Siper**lerdeki insanlarda bir umursamazlık, boş vermişlik vardı. Ama, atalarımız “**Su uyur düşman uyumaz**” demişler. Bu rahatlığın ne kadar yanlış bir **tutum** olduğunu bir akşamüstü anlayacaktık. Herkes yemeğini yemişti, oturmuş dinleniyorduk. Nöbetçiler de rahatlık içindeydi herhalde, yaklaşan düşmanı fark edememişler. **Baskına** uğradığımızda artık çok geçti. **Kılıç**larımızı çekip karşı koyana kadar düşman hepimizi **ele geçirdi**. **Direnmeye** kalkışanlar anında öldürüldü. Benim de içinde bulunduğum yüz kadar arkadaşım **esir** alındık. Düşman, bizi cepheden uzaklara, kentin içlerine yolladı. Orada bir hapishaneye konduk. Tam altı ay bu hapishanede kaldık. Altı ay sonra bizi çıkardılar.

‘Kurtulduk’ diye sevinirken bizi kentin meydanına götürüp **açık artırma** ile sattılar. Beni ve on arkadaşımı bir Toprakbeyi satın aldı. Kaçmayalım diye hepimizi kalın bir ip ile bağladılar. İpin ucu sonradan çiftliğin **kâhyası** olduğunu öğreneceğimiz **iri yarı** bir adamın atına bağlıydı. Toprakbeyi ile adamları atlarının sırtında, biz ise yürüyerek kentin dışındaki **çiftliğe** doğru yola çıktık. Böylece yabancı topraklardaki **kölelik** yaşantımız başlamış oldu.

Toprakbeyi çok **insafsız** bir adamdı. Onun gözünde **ahırlarındaki** domuzlardan farkımız yoktu. Hapishanedeki günlerimizi düşününce buna da şükrediyorduk. Bir gün Toprakbeyi bizleri yanına çağırdı. Mesleklerimizi sordu. Terzi olduğumu söyleyince, beni diğerlerinden ayırdı. Önüme bir kumaş atıp elime iğne iplik verdi. Kölelerin kaldığı odanın penceresini gösterip:

‘Şu pencerelere birer perde dik de görelim ustalığını’ dedi. O öğleden sonra perdeleri dikip verdim. Toprakbeyi ile karısı perdeleri beğenmiş olacaklar ki, adam beni yanına çağırdı:

‘Artık sen tarlaya gitmeyeceksin’ dedi. Böylece çiftlikteki terzilik işini ben üstlendim. Durumumdan hiç şikâyetçi değildim. En azından hiç bilmediğim tarım işçiliğinden kurtulmuş oldum. Elimden geldiğince dikkatli çalışıp bana söylenenleri **harfiyen yerine getirmeye** çalışıyordum. Bu durum sahiplerimin gözünde benim konumumu güçlendirdi. Birkaç hafta sonra sahiplerimin bana karşı tutumları iyice değişmişti. Öteki kölelerle karşılaştırıldığında yaşam koşullarım da oldukça düzelmişti. Arkadaşlarım benim yerimde olmayı ne kadar çok isterlerdi. Oysa ben hiç mutlu değildim. İçimdeki özlem bitmek bilmiyor; karım, memleketim **gözümde tütüyordu**. Bir fırsatını bulsam hemen kaçacaktım. Ama bizi kentin içlerine getirmişlerdi. Daha ilk denememde yakalanacağımı biliyordum. Yine de denedim. Yaz sonuna doğru **hasat** günlerinden birinde, herkes işe güce dalmışken sessizce çiftlikten ayrıldım. Az ilerideki ormana daldım. Aradan iki saat bile geçmemişti ki arkamdan ormanın sessizliğini bozan sesler işittim. Dikkatli dinleyince bunların köpek havlamaları olduğunu anladım. Çılgınca koşmaya başladım. Ama çabam boşunaydı, beni az sonra yakaladılar. Çiftliğe getirene kadar acımasızca dövdüler. Çiftlikte karanlık bir odaya kapattılar. Günlerim gecelerim birbirine karıştı. O odada ne kadar kaldığımı bilmiyorum. Orada kaldığım sürece yalnızca kuru ekmekle su verdiler.

Sonra beni odadan çıkarıp Toprakbeyi'nin yanına götürdüler. Adam oldukça yumuşak davrandı.

‘Yetenekli bir insansın, sana kötü davranmak istemem’ dedi. ‘Kaçmaya çalışman boşa çaba. Senin için dünyanın parasını ödedim. Ancak paramı karşılayacak kadar çalıştıktan sonra seni serbest bırakabilirim.’

Benim için ödediği para ne kadardı? Bu parayı karşılamak için ne kadar çalışmam gerekiyordu? Her şey belirsizdi. Özgürlüğüm adamın ağzından çıkacak sözlere bağlıydı. Ama yapabileceğim başka bir şey de yoktu. Çaresiz **boyun eğdim**. Aradan yıllar geçti. **Saçlarıma kırlar düştü**, yüzümde çizgiler belirdi. Ama ben umudumu hala koruyordum. Bir gün kente, beni bekleyen karıma döneceğime inanıyordum. Belki de beni ayakta tutan bu umuttu. Umudumun gerçekleşmesi için tam on yedi yıl beklemem gerekecekti. Bizim Toprakbeyi avlanmayı çok severdi. O sabah erkenden adamlarını, av köpeklerini alıp karşı dağın eteklerindeki ormana avlanmaya gitti. Öğleye doğru baktık ki, ava gidenler geri dönüyor. Neden erken döndüklerini merak ederek beklemeye başladık. Yaklaşınca **kafileden** dört kişinin ellerinde ağaçtan yapılmış bir **sedyeye** taşıdıklarını gördük. Biz sedyede yatanın kim olduğunu seçmeye çalışırken, çiftlikten bir çığlık yükseldi. Evin hanımı göz yaşları içinde **kafileyeye** koşmaya başladı. Ben de ardından koştum. **Kafileyeye** yaklaştığımızda sedyede yatanın bizim Toprakbeyi olduğunu gördüm. Atı bir yaban domuzundan ürkünce, dengesi bozulan Toprakbeyi bir kayanın üzerine düşerek boynunu kırmış. Adamı hiç sevmezdim. Ama ölümüne üzülmüştüm. Üstelik belki de yakında beni bırakacaktı. Şimdi yine her şey belirsizleşmişti. Toprakbeyi'nin karısından başka kimi kimsesi yoktu. Hiç çocuğu da olmamış. Hanımın kentte ticaretle uğraşan bir erkek kardeşi vardı. Kazayı haber alır almaz adam çiftliğe geldi. Cenaze kaldırıldıktan iki gün sonra çiftliğin hanımı ve kardeşi bizleri topladı. Adam bu toprakları satıp kardeşini yanına almak istediğini söyledi. Bu habere sevinmek mi gerekiyordu, üzülmek mi? Bilemiyorduk. Hepimizin kafası karıştı. Aramızdan biri sordu:

‘Biz ne olacağız?’

Sizi kente götüremem’ dedi hanımımız. Artık kendi başınızın çaresine bakmalısınız. Dilediğiniz yere gidebilir, istediğiniz yerde çalışabilirsiniz.’

Salonda büyük bir sessizlik oldu. Kimse açıkça sormaya cesaret edemiyordu. Sabredemeyerek öne çıktım:

‘Sayın hanımefendi’ dedim, ‘artık özgür olduğumuzu mu söylüyorsunuz?’

Çiftlik sahibinin kardeşi gülümsedi:

‘Evet doğru anlamışsınız’ dedi. ‘Artık özgürsünüz. Kentte bizim hiçbir işimize yaramazsınız.’

Salondan çıktığımda tarlalar boyunca sevinç çığlıkları atarak koştuğumu anımsıyorum. Yıllar önce ayrıldığım kente, karıma sonunda geri dönebilecektim. Hemen eşyalarımı toplamaya koyuldum. Bu çiftlikte, bu yabancı topraklarda bir dakika bile kalmak istemiyordum. Yarım saat sonra benim gibi aceleci üç arkadaşım ile birlikte çiftlikten ayrıldık bile. Önümüzde günlerce sürecektir bir yol vardı. Ama kimin umurunda, artık özgürdük ya. Günlerce, hatta aylarca yürüsem **gıkım çıkmazdı**. Arada bir kötü düşünceler yüzünden içime karamsarlık ve sıkıntı çöküyordu. Ben kentte yokken ya sevdiğim başına bir felaket gelmişse. **Dile kolay**, tam on yedi yıl uzak kalmıştım onlardan. Kim bilir neler olup bitmişti yokluğumda? Yolculuğum tam kırk gün sürdü. Kırkinci günün sonunda doğup büyüdüğüm kente yaklaştık. Birlikte yolculuk yaptığım **kervan** bir yerde konakladı. **Kervancıbaşı**:

‘Bu gece burada kalalım, yarın yola devam ederiz’ dedi.

Ama benim içimdeki özlem öyle dayanılmaz hal almıştı ki, sabahı bekleyemedim. **Kervancıbaşı**nın tüm ısrarlarına karşın onu dinlemedim. Yolculuğuma tek başıma devam ettim. Oradan ayrıldıktan bir saat sonra güneş battı. Ilık bir yaz gecesi başladı. Artık yabancısı olmadığım toprakların üzerinde yürüyordum. Ayaklarım yere basmıyordu, sanki parmaklarımın ucunda uçar gibi ilerliyordum. Karım beni görünce kim bilir ne kadar sevinecekti. Onun siyah gözlerini, şimdiden görür gibiydim. İçimdeki heyecan yüreğime sığmıyordu. Durup dinlenmeden saatlerce yürüdüm.

Yılın her mevsimi akan ırmağın üzerine kurulan uzun köprüden geçerek kente girdiğimde vakit gece yarısını geçmişti. Yıllar önce ayrıldığım kentin sokaklarında yürürken nedense içimi bir **burukluk** kaplamıştı. Oysa çok az şey değişmişti. Taş duvarlı, toprak yollar, hatta ortasında küçük bir havuzun bulunduğu meydan bile aynıydı. Dar sokaklardan geçerek, kentin kurulduğu yedi tepeden en yüksekisinin üstünde yer alan evime yöneldim. Tepeye doğru çıktıkça, yürüdüğüm yol, evlerin çatılarıyla aynı yüksekliğe ulaştı. Bizim oralarda yazlar çok sıcak geçtiği için insanlar serin olsun diye geceleri çatılarda yatarlardı. Çatılarda uyuyanları sevinçle izliyordum.

Onları tanıyordum, kimisi akrabam, kimisi samimi kapı komşumdu. Yokuş tırmanmak beni yormuştu. Eh artık pek genç sayılmazdım. Belki de karım beni gördüğünde tanımayacaktı bile. O da yaşlanmış mıydı acaba? Onu evlendiğimiz günkü haliyle canlandırıyordum gözlerimin önünde. Yokuş gerçekten de zorluyordu beni. Nefes nefeseydim ama yorgunluk beni engelleyemezdi. Sağdaki boş arsayı geçince eve ulaşmış olacaktım. Bir yandan yorgunluk, bir yandan heyecan; ağzım, dudaklarım kupkuru olmuştu. Dudaklarımı yalayıp adımlarımı hızlandırdım.

Artık bizim evin çatısını görebiliyordum. Bir yatak serilmişti. Bu yatakta karım uyuyor olmalıydı. Dizlerimdeki gücün bitecek gibi olmasına aldırmadan biraz daha hızlandım. Ama yaklaştıkça yatakta iki kişinin yattığını fark ettim. İnanamadım. Yanılıyor olmalıydım. Artık iyi göremeyen gözlerim karanlıkta bana bir oyun oynuyor olmalıydı. Yavaşladım. Gözümü damdaki yataktan ayırmadan kısa adımlarla eve yaklaştım. Hayır, yanılmamıştım. Yatakta iki kişi vardı. Aklıma gelen kötü düşünceleri inatla kovmaya çalıştım. Bunun bir açıklaması vardı herhalde. Annem ya da kaynanam yalnız bırakmamak için karımla kalmış olamaz mıydı? Eve biraz daha yaklaştım. Artık yolla evimizin çatısı neredeyse aynı seviyeye gelmişti. Bir süre yolun kenarında durup yatakta kimlerin yattığını anlamaya çalıştım. Tabi hiçbir şey anlayamadım. İçime bir sıkıntı çöktü. Bir an buradan uzaklaşmayı, eve öteki gün, sabah saatlerinde gelmeyi bile düşündüm. Sonra böyle korkakça bir duyguya kapıldığım için kendimi suçladım. Ne olduysa gözlerimle görmeliydim.

Yolun altındaki taş duvarının üstüne atladım. Duvarın üzerinden ilerleyerek çatıya çıktım. Sessizce yatağa yaklaştım. Yüreğim heyecanla çarpmaya başladı. Sonunda karımı yakından görebildim; sola doğru kıvrılmış sessizce soluk alıp veriyordu; sağ yanında gerçekten de biri vardı. Ama **yorganı** başına kadar çektiği için yüzünü göremiyordum. Belki de annemdi. O da böyle her tarafını örtmeden uyuyamazdı. Umutla yatağın öteki tarafına geçtim. Titreyen ellerimle usulca yorganı kaldırdım. Keşke kaldırmasaymışım, o anda **dünyalar başıma yıkıldı**. Karımın yanında gencecik bir adam yatıyordu. Bir an ne yapacağımı bilemedim. Böyle bir şeyi **aklımın ucundan bile geçirmedi**m. Ben evimi özlerken, karım demek başka birini bulmuştu. Şaşkınlığım kısa sürede öfkeye dönüştü. Elim kendiliğinden cebimdeki bıçağa uzandı. Bıçağı çıkardım, tam karıma saplayacaktım ki, gözlerini açtı. Ayın aydınlığında gözlerindeki heyecanı, şaşkınlığı görebiliyordum. Yıllardır özlemimi

çektığım kadın korkuyla bana bakıyordu. Ondan nefret ediyordum. Ama bir türlü bıçağı bedenine saplayamıyordum. Nefretim ona duyduğum sevgiyi aşamıyordu. Baktım olmayacak, ‘Allah belanızı versin’ diyerek bıçağı attım ve kaçır gibi çıktım evden.

Karanlık sokak boyunca tepeden aşağıya koştum. Ayak seslerime köpekler **uludu**. Uyku tutmayan birkaç meraklı insan kalkıp arkamdan baktı. Nereye gittiğimi, nerede duracağımı bilmiyordum. Yalnızca koşuyordum. **İrmağın** kıyısına kadar gelmiştim. Kaderime **lanetler okuyarak** suyun kenarına çöktüm. **Kendimi kaybedip** ağlamaya başladım. Sabaha karşı uyumuşum. Yüzüme vuran gün ışığıyla uyandım. Bir an nerede olduğumu anlayamadım. Kendimi hala Toprakbeyi’nin çiftliğinde sandım. Ama görmeye alıştığım evler, ağaçlar yoktu, boşlukta kalmış gibiydim. Panik içinde doğruldum. Sonra olanları anımsadım. Gerçekten de boşlukta kaldığımı anladım. Artık gidebilecek bir evim yoktu. Bu yaştan sonra yeniden babamın evine dönmeyi de kabul edemiyordum. Kalkıp ırmağın boyunca amaçsızca yürüdüm. Az sonra ırmağın kenarına toplanmış bir kalabalığa rastladım. Yanlarına yaklaştım, birileri ağlaşıyordu. Kalabalığın arasından geçerek, olanları anlamaya çalıştım. İnsanların arasından geçince kıyıda yatan biri kadın biri erkek iki **ceset** gördüm. Boğulmuş olmalıydı. Kim, diye merakla yaklaşıncaya kadını tanıdım; bu benim karımdı. **Yüreğimim ağızma geldiğini** hissettim. Ama **kendimi tutarak** olanları öğrenmeye çalıştım. Orada duran yaşlı adam:

‘Şu kadere bak arkadaş’ diyordu. Kadıncağır evlenmiş, birkaç ay sonra kocası savaşa gitmiş, orada **esir düşmüş**. ‘Kadın vazgeçmemiş, sabırla kocasını beklemiş...’

‘Pek de sabırla beklememiş!’ diye mırıldandım içimden.

‘Ya yanında yatan adam?’

Adam dertli dertli söylenmeyi sürdürdü:

‘Hayatında tek isteği bir gün kocasının geri dönmesiymiş. Komşular, senin kocan ölmüştür, bırak artık onu beklemeyi, kendine uygun birini bul da evlen, demişler. Kimseyi dinlememiş. Her akşam evin kapısına oturup uzaklara bakarak kocasını beklermiş. Sonunda dün akşam **aklını kaçırmış**, gece yarısı kocam geldi, diye bağırarak ırmağa koşturaya başlamış. Oğlu da arkasından...’

‘Oğlu mu?’ diye şaşırdım... Ama bizim çocuğumuz yoktu ki! Sanki adam düşündüklerimi anlamış gibi açıklamayı sürdürdü:

‘Oğlu da çok iyi, çok terbiyeli bir çocuktur. Annesinin nehre gittiğini görünce o da peşinden koşmuş. Kadın nehir kenarına gelince, kocasının kendini nehre attığını düşünerek suya girmiş, hemen **akıntıya** kapılmış. Çocuk da annesini kurtarmak için atlamış suya. İkisi de boğulmuş. Zavallı çocuk babasının yüzünü bile göremeden genç yaşta öldü gitti.’

‘İyi ki babası burada yokmuş’ diye karşılık verdi yanındaki şişman arkadaşı. ‘Dayanamazdı adamcağız.’

Bunlar ne anlatıyorlardı? Kimin oğlu, ne babası? Yanımda duran delikanlılardan birine yaklaşıp fısıldarcasına sordum:

‘Ne olmuş evlat, kim ölmüş?’

‘Sorma be amca. Kendi halinde bir kadıncağız vardı yukarı mahallede, dün akşam çıldırmış, kendini nehre atmış, oğlu da ardından. İkisi de ölmüş işte.’

‘Kocası yok muymuş kadının?’

‘Yıllar önce savaşa gitmiş, adamdan bir daha haber alınamamış.’

‘Oğlu kimden?’

‘Kimden olacak be amca, kocasından. Ama zavallı adamcağız bir oğlu olduğunu bile bilmiyormuş. Çünkü o savaşa giderken yeni hamile kalmış.’

Göğsümden gırtlığıma doğru bir şeyin yükseldiğini, soluğumu kestiğini hissettim. Bu o kadar belirgindi ki, beni boğmak isteyen bu şeyi yakalamak için elimi gömleğimin düğmesinden içeri soktum. Yaptıklarına bir anlam veremeyen delikanlı tuhaf tuhaf yüzüme bakmaya başladı:

‘Yüzün sapsarı oldu. İyi misin amca?’ diye sordu.

‘Ben ne yaptım!’ diye söylendim.

Delikanlının şaşkınlığı artıyordu:

‘Gel şöyle gölgeye otur, iyi gelir?’ diyerek koluma girdi.

‘Sağ ol’ diyerek çıktım delikanlının kolundan. Bir ara gözlerim karımla oğluma takıldı. Gözyaşlarımı tutamadım, içimden onlara sarılmak geldi ama yapamadım. Kalabalıktan ayrılarak hızla yürümeye başladım. Sanki bu ırmaktan, bu insanlardan, bu kentten uzaklaşırsam her şey düzelecek, karımla oğlum yaşama yeniden dönecekti. Hiç durmadan, hiç düşünmeden yürüdüm. Akşam geldiğim yoldan geri dönüyordum. Güneş iyice yükselmiş, acımasızca alnıma vuruyordu. Yorulmuştum, susamıştım ama durmaktan korkuyordum. Sanki durursam bir daha yürüyemeyecekmişim gibi

geliyordu bana. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Karşıma bir **kervan** çıktı. Bu birlikte geldiğim **kervan**dı. Beni gören **Kervancıbaşı** atının **dizgin**lerini çekerek önümde durdu.

‘Ne bu halin?’ diye sordu. Ona hiçbir şey söylemeden yürümeye devam ettim. Ama **Kervancıbaşı** peşimi bırakmadı. **Kafile**ye mola emri verip, peşimden geldi:

‘Ne oldu sana böyle? Yoksa karının başına kötü bir şey mi gelmiş?’

Sustum, ona ne söyleyebilirdim?

‘Yoksa başka biriyle mi evlenmiş?’

Bunu söyleyince, kendimi tutamadım ağlamaya başladım. **Kervancıbaşı** bilgili bir adamdı. Sanki öz kardeşimmiş gibi sabırla bekledi başımda. Dakikalarca **hüngür hüngür ağladım**. Sonra ağlamanın şiddeti geçti, sakinleştim. **Kervancıbaşı**’na olanları anlattım. Adamın yüzünün acıyla gerildiğini gördükçe yaptığım yanlışın büyüklüğü karşısında bir kez daha **ezildim, un ufak oldum**. Sözlerim bitince **Kervancıbaşı** elini omzuma koydu:

‘Büyük **felaket**!’ dedi. ‘Allah sabır versin... Ama **olan olmuş**, artık yapabileceğin bir şey yok.’

‘Yapacak bir şey var’ dedim kararlıkla yüzüne bakarak. ‘Ben de ölmeliyim.’ Bunu neden daha önceden düşünmedim.

‘Tek çözüm bu. Kendimi öldürmeliyim’ diye yineledim.

‘Bu karınla oğlunu geri getirir mi? Yaptığın çok kötü bir şey. Ama gerçeği bilsen yapmazdın. Bunun bir kaza olduğunu düşün.’

‘Kaza filan değil, düpedüz cinayet’ diye bağırdım.

‘Kendine haksızlık ediyorsun.’

‘Kendimi öldürmeliyim’ diye tekrarlayarak **Kervancıbaşı**’nın belindeki bıçağı almaya çalıştım.

‘Hayır’ dedi **Kervancıbaşı** ellerimi tutarak.

‘İşte bunu yaparsan gerçek bir **cinayet** olur. Sabretmeli ve dayanmalısın.’

‘Böyle bir acıya nasıl **dayanırım**?’

‘Bu senin cezan. Kendini öldürmen işlediğin suçun cezasından kaçmak olur. Yaşamalı ve cezayı çekmelisin.’

O anda **Kervancıbaşı**'nın söylediklerine inanmadım. Ama kendimi de öldürmedim. Daha sonra sözleri bana mantıklı geldi. Gördüğünüz gibi cezayı çekmeye devam ediyorum.”

Şapkacı'nın **gözleri** yine **yaşarmış**. Yanaklarına süzülen yaşları silerek ağacın altındaki iki mezarı göstermiş:

“Karımla oğlum burada yatıyor. Ne zaman pazar kurulup da ben dikiğim şapkayı satacak olsam, kalabalığın arasında onları görürüm. Boyunlarını büküp yüzüme bakarlar.

“Biz sana ne yaptık? Neden bizi suçladın?” diye sorarlar. Sonra özür dilememe bile fırsat vermeden uçarak mezarlığa giderler. Ben de belki yakalarım umuduyla peşlerinden koşarım, tam onları yakalayacakken mezarlarına ulaşırlar. Oğlum mezarın taşına dokunur, orası bir kapı gibi açılır, hızla mezarın içine girerler. Ben de peşlerinden mezara girmek isterim ama toprak beni kabul etmez. Mezarın başında öylece kalırım. Ağlamaktan, **kendimden geçinceye** kadar ağlamaktan başka çare gelmez elimden...”

Padişah ile **Vezir** ne söyleyeceklerini bilemeden Şapkacı'nın karşısında durmuşlar. Uzun bir sessizlikten sonra Padişah:

“Bence cezayı fazlasıyla çekmişsin” demiş. “Artık kendine yeni bir yaşam kurmalısın.”

Şapkacı kıpkırmızı olmuş gözlerini Padişah'a dikerek çaresizlik içinde başını sallamış:

“Anlamıyor musunuz? demiş. “Bu iki mezar sanki benim içimde. Onlardan kaçış yok. Ölene kadar bu cezayı çekeceğim.”

Padişah ile **Vezir** ısrarlarının sonuç vermeyeceğini anlayınca vazgeçmişler. Şapkacı'yı, karısıyla oğlunun mezarı başında bırakıp yola çıkmışlar. Çünkü önlerinde Müezzîn'in kentine uzanan beş gün sürecek bir yol varmış. Beşinci günün akşamı varmışlar Müezzîn'in kentine. Adamın evine gelip çalmışlar kapıyı. Padişah ile **Vezir**'i gören Müezzîn çok sevinmiş, onlara “Buyurun” diyerek saygı ile içeri almış. Yol yorgunu olan Padişah ile **Vezir** bu daveti sevinçle kabul etmişler. Konukları temizlenip karınlarını doyurduktan sonra Müezzîn meraklı bakışlar ile sormuş:

“Eee, anlatın bakalım. Öğrenebildiniz mi Şapkacı'nın öyküsünü?”

Padişah ile **Vezir** bir an kararsız kalmışlar. Anlatacakları öykünün korkunçluğu kararsızlığa düşürüyormuş onları. Ama Şapkacı'nın öyküsünü anlatmazlarsa Müezzîn'in sırrını öğrenemeyeceklerini de çok iyi biliyorlarmış. Şapkacı'nın öyküsünü anlatmışlar Müezzîn'e. Öyküyü dinleyen Müezzîn'in de gözleri dolu dolu olmuş:

“Bazen düşünüyorum da” demiş “yaşam insanoğlu için bir **armağan** mıdır, yoksa ceza mı, çözemiyorum.”

“Hiç kuşkusuz yaşam bir armağandır” diye yanıtlamış Padişah. “Ama biz insanlar öyle güçsüzüz ki, bize sunulan bu armağanın tadını çıkarmak yerine kendimizi acılara boğuyoruz.”

“Haklısınız” demiş Müezzîn. “Biz insanlar gerçekten de tuhafız. Öyle büyük hayaller kurarız, öyle yapıtlar ortaya koyarız ki görenler hayran kalır. Ama bazen de öyle aceleci davranırız ki, o güzellikleri yaratanlarla bu kadar kolaycı olanlar aynı insanlar mıdır, anlamak zorlaşır.”

“Anlaşılan sizin de başınızdan ilginç bir olay geçmiş. Umarım Şapkacı'nınki kadar **acıklı** değildir” demiş Padişah.

“Şükür ki benim öyküm o kadar korkunç değil.”

“Bizi daha fazla merakta bırakmayın o halde” demiş **Vezir**.

“Yorgun değil misiniz?” diye konuklarına nazikçe sormuş Müezzîn.

“O kadar merak ettik ki yorgunluğumuz çoktan geçti” demiş Padişah.

“Peki, dinleyin **o halde**” diyerek başlamış anlatmaya Müezzîn:

“İki yıl önceydi.

3. MÜEZZİN'İN ANLATTIKLARI

Her zamanki gibi sabah **ezanını** okumak için camiye gidiyordum. Hava yeni aydınlanıyordu. Sislerle kaplanmış sokaklardan geçerken sanki peşimde biri varmış gibi geldi bana. Durdum, dikkatle etrafıma bakındım, kimseyi göremedim. Yoluma devam ettim. Daha sonraları da bu duygu bırakmadı peşimi. İşin ilginç, izlendiğim duygusu giderek artıyor ama buna rağmen peşimdeki kişiyi göremiyordum. Kaç kez aniden dönüp arkama baktım, köşe başlarında bekledim ama kimseyi göremedim. **Ta ki** bir cuma günü öğle ezanını okumak için minareye çıkana kadar.

Alışkanlığımdır, ezana başlamadan önce minarenin etrafında dolaşır, kente bir **göz atarım**. O cuma günü de öyle yaptım. Minarede ezan okunan yerde yürürken çok

şaşırdım. Karşımda bir **Zümrüdüanka** kuşu duruyordu! **Şaşkınlıktan dilimi yutacaktım** neredeyse. Şaşırdım ama nedense hiç korku duymuyordum. Zümrüdüanka bende korkudan çok hayranlık uyandırmıştı. Güneşin altında bazı yerleri kırmızı altın sarısı tüyleri öyle güzeldi ki, gözlerimi ondan alamıyordum. Camiyi, ezanı unutup **büyülenmiş** gibi **ölümsüzlüğün, bilgeliğin simgesi** olan bu büyük kuşu izlemeye başladım. Onu dakikalarca seyrettim. Ama bir süre sonra bakmak yetmedi. Zümrüdüanka'ya dokunmak, parlak tüylerini okşamak için dayanılmaz bir istek uyandı içimde. Yavaşça kuşa doğru yürüdüm. Bu büyüü bozmaktan korkar gibi ağır ağır ilerliyordum ki Zümrüdüanka ona doğru yöneldiğini anladı. Hareket ederek kanatlarını topladı. Gideceğinden, bir daha onu hiç göremeyeceğimden korktum. Hep orada, kalsın, ben de hep ona bakayım istiyordum. Ama kuşun gözlerinde tedirginlik vardı. Uçmaya hazırlanıyor gibiydi. Ani bir kararla ona doğru **atıldım**. Ben kuşun **ürküp** kaçmasından korkarken hiç beklemediğim bir şey oldu.

Zümrüdüanka bir metre kadar havalandı, sonra üzerime gelerek kocaman pençeleriyle beni omuzlarımdan kavradı. Birlikte **havalandık**. Uçmaya başlayınca korkuyla ayaklarımı salladım. Oysa korkum boşunaydı, Zümrüdüanka öyle güçlüydü ki, sanki hiç ağırlığım yokmuş gibi almış götürüyordu beni. Yaşadığım kent kısa sürede ayaklarımın altından akarak gerilerde kaldı. Zümrüdüanka yükselmeyi sürdürüyordu. Bembeyaz bulutların arasından geçerek gökyüzünün bozulmamış mavisine ulaştık. Bulutlar bizi koruyordu güneşin güçlü ve yakıcı sıcaklığından ama bulutları geçince o ışık ve sıcaklıkla baş başa kaldık. Ben Zümrüdüanka'nın altında kalıyordum; kuşun **dev** gölgesi beni yakıcı ışıklardan koruyordu. Bunun için Zümrüdüanka'ya teşekkür borçluydum

Uçuşumuz saatlerce sürdü. **Nehirler, tepeler, denizler** geçtik. Sonunda karşımıza o güne kadar görmediğim büyüklükte bir dağ çıktı. Dağın en yüksek noktası yani zirvesi bulutların metrelerce üstündeydi. Zümrüdüanka dağın zirvesine doğru yükseldi. Zirveye ulaştığımızda bu dağın **sönmüş** bir volkan olduğunu gördüm. Ama volkanın ağzı o kadar geniş ki, bizim kentimiz kadar büyük bir bölgeyi rahatlıkla içine alabilirdi. Zümrüdüanka volkanın içine süzüldü. Yeşilin her tonundan her çeşit ağacın yan yana sıralandığı büyük bir ormana doğru inmeye başladık. Uzunca bir süre bu ormanın üzerinde uçtuk. Ağaçların iyice **sıklaştığı** yerde, birden **görkemli** bir saray

karşımıza çıktı. Zümrüdüanka **süzül**erek indi aşağıya. Sanki incitmekten çekinir gibi yavaşça sarayın bahçesine bıraktı beni.

Ayağım yere değince Zümrüdüanka yeniden havalandı. Sarayın bahçesindeki kocaman bir ağacının tepesine kondu. Burası onun yuvası olmalıydı. Arada bir başını uzatıp ne yaptığıma bakmak dışında artık benimle hiç ilgilenmedi. Ben ise tanımadığım bu toprakları, bu kenti keşfetmek için **çekingen** adımlarla saraya ilerledim. Sarayın bahçesinde kocaman bir havuz vardı. Çoğunu hiç tanımadığım hoş kokulu, rengarenk çiçekler önümde eğilerek bana yol verdi. Dibi görünen suyun üstünde on iki **kuğu** yüzüyordu. **Kuğular** bana, ‘Hoş geldin’ dediler.

‘Hoş geldin’ dediklerini nereden mi anladım? Sevgiyle bakan o parlak, gözler başka ne söylemiş olabilirdi ki? Bahçenin ortasında durmuş hayranlıkla çevreye bakınırken, sarayın mermer merdivenlerinde bir kız gördüm. Kız merdivenlerden inerek yaklaştı. Yaklaşınca, kızın ne kadar güzel olduğunu fark ettim. Uzun kirpiklerinin ardındaki ela gözlerini bana dikerek:

‘Hoş geldiniz’ dedi.

‘Hoş... Hoş bulduk’ dedim güçlkle. Güzelliğiyle **büyülenmiş** gibiydim, konuşmakta zorluk çekiyordum.

‘Sizi böyle **apar topar** getirdiğim için beni affedin’ dedi gülümseyerek. Sanki güzelliğinden dolayı özür diliyordu.

‘Affedilecek bir şey yok’ dedim kendimi toplayarak.

‘Burada bulunmaktan rahatsız değilim.’

‘Böyle düşünmenize çok sevindim. İstemeyerek de olsa sizi üzmem beni çok üzer. Çünkü siz dürüst ve cesur bir insansınız.’

‘Nereden biliyorsunuz?’ diye sordum. ‘Beni tanı mıyorsunuz bile.’

‘Tanıyorsunuz, sizi çok iyi tanıyorum’ dedi. ‘Tam üç aydır sizi izliyorum.’

‘Beni mi izliyorsunuz?..’

‘Sizi izliyorum ya! Ama durun, aklınızı daha fazla karıştırmadan her şeyi başından anlatayım size. Gelin şöyle oturalım, daha rahat konuşuruz’ diyerek **çam** ağaçlarının altında oturacak bir yer gösterdi. Oraya doğru yürüdük. Merakım giderek artıyordu. Yan yana oturduk. Anlatmaya başladı:

‘Burası **Peripadişahı**’nın kentidir. Ben de onun kızıyım. Belki siz bu kentin adını hiç duymamışsınızdır. Ben de uzun yıllar sizin kentinizin varlığından

habersizdim. Çocukluğumda buradan dışarı çıkmadım. Büyüyünce babam beni yanına çağırdı. Bizim **peri** olduğumuzu, bu dağın ardında başka kentlerin bulunduğunu söyledi. O kentlerde insan denen varlıkların yaşadığını, onların bizlerden daha zayıf yaratıldıklarını, yardımımıza gereksinimleri olduğunu anlattı:

‘Artık senin de insanlarla karşılaşmanın, onlarla tanışmanın zamanı geldi kızım’ dedi.

‘Yarın, Zümrüdüanka seni insanların yaşadıkları yerlere götürecektir. Onların arasına karışacak, ne yaptıklarını, neler konuştuklarını öğreneceksin. İnsanoğlunu yakından tanıyacaksın. Gerekğinde onlara yardım edeceksin. Ama sakın kimliğini açıklama, kendini belli edecek davranışlardan uzak dur.’

Babamın anlattıklarını ilgiyle dinledim. Demek bizim dışımızda başka bir dünya daha vardı. Acaba insanlar nasıl yaratıldılar? Bizlere benziyorlar mıydı? Babam bu sorularımı **yanıtsız** bıraktı.

‘Yarın git, kendi gözlerinle gör’ dedi. O gece meraktan **gözlerime uyku girmedi, sabahı iple çektim**. Sabah olurken kalktım. Hazırlanıp aşağıya indim. **Zümrüdüanka** bahçede beni bekliyordu. Kanatlarını yere doğru açtı. Kanatlarının üzerine basarak sırtına çıktım. Kanatlarının üstüne uzandım.

Zümrüdüanka'nın kulağına:

‘Haydi’ diye fısıldadım. Kuş sesimi duyar duymaz havalandı. Hızla yükselmeye başladık. Kısa sürede bulutlara ulaştık. Bulutların arasında uçtuk. Sizin yaşadığınız kentin üzerine geldiğimizde hâlâ bir tek insan bile görmüyordum. Sokakların arasında yürüyen, hareket eden küçük şekiller vardı, onları bir şeye benzetemiyordum. Zümrüdüanka bulutların arasından süzülüp alçaldı. Sizi ilk o zaman gördüm. Minarenin üstünde coşkuyla şarkı söylüyordunuz.

‘Şarkı değil o ezan’ diye düzelttim.

O hikayesini anlatmayı sürdürdü:

‘Zümrüdüanka'nın kulağına eğilip, biraz daha alçalmasını söyledim. Minareye iyice yaklaştık. Artık sizi iyice görebiliyordum. Ama sırtınız dönük olduğu için yüzünüzü göremiyordum. Merakla sizi incelemeye başladım. Aniden bana doğru döndünüz.’

‘O zaman sizi görmüş olmam gerekmez mi?’ diyerek **sözünü kestim**.

‘Hayır beni göremezdiniz, çünkü beni bakışlarınızdan koruyan bir bulut vardı aramızda. Neyse, bana döndüğünüzde gözleriniz hâlâ kapalıydı, ezan okumayı sürdürüyordunuz. Birden kalbimin deli gibi çarptığını hissettim. Bana ne oluyordu böyle? İnsanoğluyla ilk kez karşılaşan perilerin hepsi de acaba benimkine benzer duygular mı hissettiler? Anlayamıyordum. Ama bu heyecan hoşuma gidiyordu. Zümrüdüanka'ya yavaşlamasını söyledim. Büyük kuş **adeta** olduğu yerde kalarak yavaşça kanat çırpmaya başladı. Ben de sizi ilgiyle izledim. Bir yandan da insanoğlunun bize ne kadar çok benzediğine tanık oluyordum. Ama sonsuza kadar gökyüzünde kalamazdık. Zaten sizin de ezanınız bitmişti, minareden inmeye hazırlanıyordunuz. Oysa yanınızdan ayrılmayı hiç istemiyordum. Babamın, sakın peri olduğunu kimseye belli etme, uyarısı olmasa hemen o anda aşağıya iner, sizinle tanışmanın bir yolunu arardım. Yine de siz aşağıya ininceye kadar gözlerimi minareden ayırmadım. Sonra ‘Hadi gidelim’ diye fısıldadım Zümrüdüanka’ya. Hızla uzaklaştık oradan.

Zümrüdüanka kuşu, beni **kuytu** bir yerde aşağıya indirdi. Artık insanların arasında dolaşacaktım. İlgi çekmemek için bir delikanlı görüntüsüne girdim... Yoo, öyle şaşkın şaşkın bakmayın yüzüme, ileride daha iyi anlayacaksınız, biz perilerin yeteneklerinden biri de istediğimiz canlının görüntüsüne girebilmemizdir. Delikanlı görüntüsünde kenti dolaşmaya başladım. Bütün ara sokakları, yoksulların evlerinden oluşan **varoş**ları, görkemli zengin **konak**ları, çeşit çeşit malın satıldığı pazarlarınızı gezdim. Yoksullarla, zenginlerle konuştum

Sanatçıların, askerlerin, politikacıların, çiftçilerin yüzlerine baktım. **Yürek**lerini okudum. İnsanoğlunun yapısını, **yazgı**sını çözmeye çalıştım. Belki de yaşamımın en ilginç **keşfi** olan bu işle meşgulken bile inanın sizin yüzünüz bir an bile **gözümün önünden gitmedi**. Akşama doğru yapmam gerekenleri tamamlayıp öğreneceklerimi öğrendikten sonra, belki sizi yeniden görebilirim umuduyla ezan okuduğunuz caminin önüne geldim. Beklentim boş çıkmadı, az sonra sokağın ucundan göründünüz. Yakından bakınca, ilk görüşte sizden etkilenmekte hiç de haksız olmadığımı düşündüm. Ortadan biraz uzun boyunuz, beyaz teninizde simsiyah gözleriniz, size çok yakışan hafif sakalınızla öyle hoş bir görünümünüz vardı ki, bizim perilerin arasında bile sizin kadar güzel bir erkeği görmedim. Size iyice yaklaştım. Gözlerinize yakından bakmak, onlardaki sırrı, anlamı çözmek istiyordum ve bunu

yaptım. Derin gözlerinize baktığımda anladım ki sizin içinizde kötülük olamaz. Bundan nasıl emin olabilirsiniz, diye bir soru aklınıza gelebilir. Bu da biz perilere özgü yeteneklerden biridir. Karşımızdaki insanın gözlerine baktığımızda onun nasıl biri olduğunu hemen anlarız. Biliyorum, insanlar gözleriyle de yalan söyleyebilir. Ama periler de yalanla doğruyu kolayca ayırt edebilirler. Sizin gözlerinizden yansıyan dürüstlüğü kentte hiç kimsede göremedim. Baktığım gözlerde korkaklık, **ikiyüzlülük** ve **çıkarcılık** vardı.'

'**Hemşerilerime** haksızlık ediyorsunuz' diye itiraz edecektim.

'İnanın hiç haksızlık etmiyorum. Üzücü de olsa gerçek bu. İnsanoğlu iyi değil. Belki kötü de değil. İkisinin ortası bir şey. Bazen iyi bazen kötü. Çoğu zaman kötü. Bencillik insanın içinde var. İnsan eğitilirse yalnızca kendi çıkarını değil, birlikte yaşadığı insanların, hatta öteki canlıların haklarını da koruyan bir canlı haline gelebilir. Çünkü böyle insanlar var. Onlardan biri de sizsiniz.'

'Yanıyorsunuz. Bütün insanlar iyidir. Bazıları şeytanın yüzünden **yoldan çıkar...**' diyecektim.

'Şeytan da aynı melek gibi, insanın içinde. Seçimi insan yapıyor.'

Perikızı'nın söyledikleri aklımı karıştırdı. Ben insan hakkında hiç böyle düşünmedim. İlk kez böyle bir yorum duyuyordum. O sözlerini sürdürdü:

'Siz ötekilerden farklısınız. Ama söylemek istediğim bu değil. Minarede sizi ilk gördüğümde yüreğimde hissettiğim şeyi yalnızca iyilik duygusunun oluşturması olanaksız. Nedenini çözemediğim bambaşka, güçlü bir duyguydu bu. Öyle güçlüydü ki, korkmaya başlamıştım. Periler kentine döndükten sonra belki geçer, etkisi azalır diye düşünüyordum. Ama tersi oldu, bir **tutkuya** dönüştü. Her an, her dakika sizi düşünüyordum. Bir hafta sonra babama yeniden insanların arasına gitmek istediğimi söyledim. Babam tavrımdan galiba şüphelendi:

'**Hayrola**, neden o kente gitmek istiyorsun?' diye sordu. 'Daha birkaç gün önce insanların arasındaydın. Bir şey mi oldu?'

'Yoo, hiçbir şey olmadı' diye **inkâr ettim**. 'İlk gezimde kafamda bazı sorular oluştu, onların yanıtını bulmak istiyorum' dedim.

Yüzündeki şüphe dolu ifade değişmedi ama ısrar etmedi. Yeniden kentinize geldim. Evinizin önünde bekledim. Evinizden çıkınca adım adım, sokak sokak sizi izlemeye başladım. Sizi böyle uzaktan izlemek bile bana büyük bir mutluluk

veriyordu. Ama zaman sınırlıydı, kendi kentime dönmek zorundaydım. Koca volkanı aşırıp kentime döndüğümde size duyduğum sevgi vazgeçilmez bir hal aldı. Birkaç gün sonra babama yine insanların arasına gideceğimi söyledim. Babam uzun uzun yüzüme baktıktan sonra:

‘Bana doğruyu söyle kızım. Orada bir insanoğluna âşık oldun değil mi?’ diye sordu. Sustum. Suskunluğum düşüncelerini onaylıyordu. Babam üzüntüyle başını salladı:

‘Bu **sevda** olmaz kızım’ dedi. ‘Siz farklı türde canlısınız. O zavallı bir canlı. Bizler kadar güçlü değil. Onunla anlaşılamazsın.’

Babama hiçbir şey söylemeden yanından ayrıldım. Odama kapandım. Kimseyle görüşmemeye başladım. İki gün sonra babam çağırttı:

‘Peki’ dedi. ‘Ben bir baba olarak **üzerime düşeni yaptım**. Seni uyardım Mutlaka istiyorsan, Zümrüdüanka'yı gönderelim, alıp getirsin onu. Fakat bir **koşulum** var. Sevdiğin bu insanı test etmek istiyorum. Kırk gün burada bizimle yaşayacak. Kırk gün boyunca istediği her şeyi yapacak, yalnızca sana dokunmayacak. Bu sabrı gösterir de kırk gün sana dokunmazsa o zaman kırk gün kırk gece düğün yaparak sizi kendi ellerimle evlendireceğim. Ama kırk gün dolmadan sana dokunursa onu aldığımız yere geri göndereceğim. Bir daha da hiç görüşmeyeceksiniz. Bu koşulumu kabul edersen, onu hemen buraya getirtirim’ dedi.

Koşulunu sevinçle kabul ettim. Babam ise düşünceliydi:

‘Yerinde olsam bu kadar çabuk sevinmem kızım’ dedi. ‘Umarım senin istediğin olur ama bana sorarsan pek umutlu değilim.’

Babamın sözlerini dikkate almadım, asıl endişelendiğim konu, beni sevip sevmeyeceğinizdi. Öyle ya, sizin olan bitenden haberiniz yoktu. Ben **kendi kendime gelin güvey oluyordum.**’

Perikızı bir an konuşmayı bırakıp soru dolu gözlerini bana çevirdi. Uzun uzun yüzüme baktı:

‘Kim bilir, belki başka bir sevdiğiniz bile vardır...’ dedi.

‘Hayır hayır... Sevdiğim kimse yok!’ dedim.

Perikızı gözlerinde gizlemeye gerek duymadığı bir coşkuyla bana bakıyordu. Bakışları cesaretimi artırdı. Sözlerimi sürdürdüm:

‘Yani siz o kadar güzel, o kadar etkileyicisiniz ki ilk görüşte ben de size sevdalandım’ dedim. Perikızı'nın gözlerindeki parlaklık neredeyse sevinç gözyaşlarına dönüşecekti:

‘Şu anda ne kadar mutlu olduğumu anlıyorsunuz öyleyse’ dedi **kekeleyerek**.

Onu çok iyi anlıyordum. Çünkü aynı duyguları ben de hissediyordum. Hissettiklerimi tam olarak anlatmam imkansızdı. Yine de bir şeyler söylemeliydim. Ama tüm çabama karşı, o yetersiz, ‘Evet’ten başka bir sözcük çıkmadı ağzımdan. Hiç böyle bir duygu yaşamadım. Bilinmez bir güç, beni Perikızı'na çekiyordu. Neredeyse ona doğru uzanıp sarılacaktım. Ama birden Peripadişahı'nın koyduğu yasağı anımsadım. Kendimi kontrol etmeliydim. Bakışlarımı ondan kaçırdım. Perikızı durumumdan habersiz:

‘Gelin size sarayımızı gezdireyim’ diyerek beni içeri götürdü. Sarayın içi dışından daha muhteşemdi. Bizim padişahın sarayı bunun yanında bir oduncunun **kulübesi** gibi kalırdı. Her yer beyazlı, kırmızılı mermerlerle kaplıydı. Tavandan sarkan kristal **avizelerin** altında çok yetenekli bir şekilde işlenmiş halılar, geniş koridorları süsleyen Çin işi vazolar, **fil dışından** yapılmış birbirinden harika **biblolar**, saraya giren kim olursa olsun bu görkem karşısında içi sıcak duygularla dolardı. Yani bu kadar zenginliğine karşı insana **üstten bakan** havası yoktu bu sarayın.

Pencereleri kaplayan sarılı, lacivertli **vitraylar** ışığı kırıyor, güneş yer değiştirdikçe sarayın koridorları rengarenk oluyordu. Bu rengarenk ışıkların içinden geçerek dakikalarca dolaştık sarayı. Gördüklerim karşısında **ağzım açık kaldı**. Ama bakışlarımı Perikızı'na çevirdiğimde, anlıyordum ki, sevdalandığım kızın güzelliği karşısında sarayın görkemi hiç kalırdı. İnsan belki bir gün bu saraydan, her biri gerçek bir sanat eseri olan eşyalardan sıkılabilirdi. Oysa hiç kimse Perikızı'na bakmaktan bıkmazdı. Zaten birinci saatin sonunda gezdiğimiz koridorlardan, duvarda asılı eşsiz tabloları daha çok Perikızı'na bakmaya başladım. İlginin dağıldığını anlayan Perikızı:

‘İsterseniz bugünlük bırakalım, gezimizi yarın sürdürürüz’ diyerek beni kalacağım odaya götürdü. Dinlenmemi, gelip beni yine alacağını söyledi. Odada yalnız kalınca yatağın üzerine uzandım. Tatlı bir yorgunluk hissediyordum. Perikızı'yla geçireceğim dakikaları, saatleri düşünüyordum, yüreğimden bedenime yayılan rahatlamayla güzel düşler kuruyordum. Böyle düşünürken uyuyakalmışım.

Ne kadar uyudum bilmiyorum. Beni Perikızı uyandırdı. Birlikte yemeğe indik. Peripadişahı kırk gün dolmadan benimle görüşmeyecekmiş. Bu habere sevindim. **Ne yalan söyleyeyim, içten içe** ondan çekiniyordum. Ama kızına duyduğum aşk öyle güçlüydü ki, ondan ne kadar korkarsam korkayım yine de bana engel olmasına izin vermeyecektim. Hem Peripadişahı'ndan korkmam için fazla bir neden de yoktu. Kızıyla birbirimizi seviyorduk. O da buna karşı çıkmamış, yalnızca bir koşulu vardı. Bunu gerçekleştirdiğim takdirde kızıyla evlenebileceğimi söyledi. Yapmam gereken tek şey sabırla kırk günün dolmasını beklemektir. Bu da o kadar zor bir iş değildi.

İlk on gün daha ne olduğunu bile anlayamadan su gibi akıp geçiverdi. Bütün günüm sarayın içinde ya da dışında sevdiğimle dolaşarak, konuşarak geçiyordu. Böylece bir yandan bu ilginç kenti gezerken bir yandan da sevdiğim kızı daha yakından tanıyordum. Ama on birinci gün Perikızı'nın güzelliği aklımı karıştırmaya başladı. Sarayın bahçesinde çevresi **sarmaşık** güllerle kaplı, içinde sarı balıkların yüzdüğü havuzun yanında dolaşıyorduk. Perikızı sağ yanımda usulca öne eğilmiş, kırmızı bir gülün yaprağındaki su taneciklerine dokunuyordu. Kumral saçları alnına düşüyordu, dudakları hafifçe biraz açıktı. Arkadaki havuz, kırmızı güller, çiçek kokuları, bunlara bir de Perikızı'nın güzelliği eklenince **kendimi kaybettim**; verdiğim sözü unutarak ona yaklaştım. Perikızı yaklaştığımı fark edince bir adım geriledi:

‘Ne yapıyorsun?’ diyerek endişeyle yüzüme baktı.

Sesi beni **kendime getirdi**. ‘Hiiç!’ diyerek hemen toparlandım. Perikızı'nın bakışları yumuşadı:

‘**Ne olursun** biraz sabırlı ol. Ben sana yakın olmayı istemiyor muyum sanıyorsun? Ama başka çaremiz yok. Çok değil bir ay kaldı. Bir ay sonra düğünümüz olacak. O zaman istediğimiz gibi birlikte olur, gönlümüzce davranırız’ dedi.

Haklıydı, zayıflığımdan utandım.

‘Bir daha olmayacak!’ diye sözler verdim. Ama ertesi gün bir araya geldiğimizde ona dokunmamak için yine **kendimi zor tuttum**. Omuzlarına dökülen saçları ısrarla beni çağırıyordu. Bu istek dayanılmaz bir hal almaya başlayınca gözlerimi kapayarak kendime engel oluyordum. Onunla olmak benim için çok zorlaştı. Aklım bu anlamsız yasağı kabul etse de içimdeki isteği engelleyemiyordum. Yirmi beşinci gün dayanamadım, belki bir **çözüm** olur diye:

‘İstersen on beş gün görüşmeyelim’ dedim. Yüzünü üzüntü kapladı. Onu üzmem istemiyordum ama ben de sabredemeyecektim.

‘Olur’ dedi sessizce.

‘Sen nasıl istersen öyle olsun.’

‘Artık dayanamıyorum’ dedim. ‘Baban bizden nasıl zor bir koşul istemiş, şimdi daha iyi anlıyorum.’ Yüzüme baktı:

‘**Çoğu gitti azı kaldı.** Biraz daha dayanmalıyız...’

Sustum, kendime mi, yoksa babasına mı olduğunu bilmediğim bir öfkeyle başımı salladım.

‘Eğer senin için iyi olacaksa, bir süre görüşmeyelim’ dedi fısıltıyla. Onun bu hali **içime dokundu.** Yumuşadım:

‘Ben de senden bir an olsun ayrılmak istemem ama dayanamıyorum, birkaç gün görüşmeyelim, belki böyle daha kolay olur’ dedim. Çaresiz, önerimi kabul etti. Ertesi sabah kahvaltımı yalnız başıma yaptım. Kahvaltıdan sonra odama çekildim, öğleye kadar dışarı çıkmadım. Öğle yemeğinden sonra, kaldığım odaya döndüm. Üç günü böyle geçirdim. Dördüncü gün sıkılmaya başladım. Ama **katlandım**, hiç dışarıya çıkmadım. Beşinci gün öğle yemeğinden sonra sarayın bahçesine, çinili havuzun kenarına indim. Havuzun başında durmuş, suda yüzen balıkları izliyordum ki, birinin yaklaştığını hissettim. Döndüm, Perikızı’ydı. Sevgiyle bakarak yanıma geldi. Onu görünce gülümsedim, gülümseyişimden cesaret aldı galiba:

‘Bu kadar ayrılık yetmez mi?’ diye sordu yarım bir gülümsemeyle. Ben de onu çok özliyordum, dokunamıyordum ama **hiç değilse** birbirimizi görerek, konuşarak içimizdeki bu aşkı sakinleştirebilirdik.

‘Haklısın, yeter’ dedim.

Böylece yeniden eski günlerimize döndük. Bu kısa ayrılık süresinde bile birbirimizi çok özledik. İlk günümüzü konuşarak, dolaşarak geçirdik. Ama daha sonraki günlerde yine zor anlar yaşamaya başladık. Beni ona çeken istek her gün biraz daha artıyordu. Davranışlarımı kontrol edememekten korkuyordum. Perikızı daha sakindi. Ondaki bu **soğukkanlılığa** şaşıyordum. Âşık olan biri kendini nasıl bu kadar kontrol edebilirdi? Yoksa Perikızı yanılıyor muydu? Bana âşık değil miydi? Belki de Peripadişahı’nın söyledikleri doğrudu. Belki de biz insanlar gerçekten de zayıf canlılardık. Yoksa periler gereğinden çok mu mantıklıydılar? Eğer öyleyse perilerin

insanlardan üstün oldukları da tartışılırdı. Çünkü yalnızca akıldan oluşan bir canlı, hem akıl hem de duygudan oluşan insandan daha zayıf sayılmaz mıydı? Belki de Perikızı'nınki gerçek bir aşk değil de geçici bir sevgiydi. İçimden ona, babasına, tüm perilere kızmaya başlıyordum. Perikızı bendeki soğukluğu fark ediyordu ama buna bir anlam veremiyordu. Bir hafta da böyle geçti. Benim düşünceli halim giderek artıyordu. Perikızı **üstüme düşüyor**, beni mutlu etmek için tatlı tatlı konuşuyor ve oyunlar icat ediyordu. Ama bunların hiçbirini beni düşüncelerimden kurtaramıyor, düşünceli halim geçmiyordu. Otuz sekizinci gün Perikızı sabahleyin erkenden yanıma geldi.

‘Bugün sarayın dışına çıkalım. Yakında bir göl var, gidip piknik yapalım.’ dedi.

Önerisini isteksizce kabul ettim. Göl kenarına gidince sanki ne değişecekti ki?

‘Çok güzel bir yerdir.’ dedi Perikızı.

‘Orayı seveceksin. İkimiz için de değişiklik olacak’ diyerek beni isteklendirmeye çalıştı. Keyifsizliğim azalmadı ama onu memnun etmek için kabul ettim. Saray **aşçısının** bizim için hazırladığı piknik sepetini alıp saraydan çıktık. Yüzyıllık ağaçların arasından geçerek ormanın içlerine doğru yürüdük. Yarım saat sonra ağaçlar azalmaya başladı. Önümüze rengârenk çiçeklerle kaplı küçük bir tepe çıktı. Küçük tepayı geçince, masmavi bir göl vardı. Gölü görünce, ‘İyi ki Perikızı'nı dinledim de buraya geldim’ diye düşündüm. Kıyıdaki kuşlar birbirleriyle şakalaşarak neşeli neşeli dolaşıyorlardı. Göl **dalgalanıyor**, balıklar göle dalıp çıkıyordu. Ancak kutsal kitaplarda anlatılan cennet bu kadar güzel olabiliirdi. Bütün sıkıntılarımdan kurtulduğumu hissettim. Artık yalnızca ben, sevgilim ve bu göl kıyısı vardı. Bizim dışımızdaki her şeyi unuttum. Göle yaklaşıp parlak sulara dokunduk. Suların serinliği parmaklarımızdan bütün bedenimize yayıldı. Eski neşeme kavuştuğumu gören Perikızı mutluluktan uçacak gibiydi. Dakikalarca göl kıyısında koşuştuk, şakalaştık; yorulunca kıyıdaki geniş gövdeli ağaçlardan birinin altına oturduk. Gölden esen incecik bir yel tatlı tatlı tenimize dokunuyordu. Perikızı sırtını ağacın gövdesine vermiş, gözlerini hafifçe kısmış, **belli belirsiz** gülümseyerek yaşadığı anın tadını çıkarıyordu. Ağzımın kuruduğunu hissettim. Bedenim titriyordu. Perikızı ise benim durumumdan habersiz öylece gülümseyip duruyordu. Ona dokunsam ne olurdu? Yalnızca bir kere! Alnına düşen şu saçı düzeltsem, Peripadişahı nereden görecekti? Göremezdi tabii. Biz de bu yasağı çok ciddiye alıyorduk. Elim kendi kendine Perikızı'na doğru uzandı. Saçlarına yavaşça dokundum. Parmaklarımda saçlarının yumuşaklığını hissediyordum. Perikızı

saçlarına benim mi, yoksa rüzgârın mı dokunduğunu anlayamıyordu herhalde, o yüzden karşı çıkmadı. İşte ona dokunuyordum, hiçbir şey de olmuyordu. Cesaretim arttı. Elimi aşağıya, yanağına kaydırdım. Perikızı elimi hissedince şaşırarak ve korkarak gözlerini açtı:

‘Ne yaptın?’ diye bağırarak başını geri çekti. Gözlerinde derin bir üzüntü vardı.

‘Kimse görmedi, kimse görmedi’ diye aceleyle **fısıldadım**.

Gözlerindeki üzüntü kaybolmadı.

Her şey bitti’ dedi. ‘Her şey bitti!’

‘Hiçbir şey bitmedi. Bak işte yanıdayım’ diyordum.

Çok yüksek bir ses duyuldu:

‘Aldığın yere götür.’

Bu ses üç kez geldi:

‘Aldığın yere götür! Aldığın yere götür!’

Önce Perikızı kaybordu. Sonra mavi göl, en sonunda ormanlar kaybordu. Kendi dünyama döndüğümü fark ettim. Her yer karanlıktı. Gökyüzü yeniden aydınlandığında kendimi minarede buldum. Vakit öğleydi. Aynı Zümrüdüanka'nın beni minareden alıp götürdüğü günkü gibi tek başımaydım. Hemen ayağa kalktım, telaşla gökyüzünde Zümrüdüanka'yı aradım. Ama gökyüzünde beyaz bulutlardan başka bir şey göremedim. **Düş kırıklığı** içinde yere oturdum. Ben ne yaptım?..’ diye dövünmeye başladım. Az sonra merdivenlerde ayak sesleri duydum. Camiye namaz kılmak için gelenler:

‘**Hayrola** hoca?’ dediler. ‘Ezan için yukarı çıktın, ne ezan okudun ne aşağıya indin! Ne oldu, yoksa hastalandın mı?’

Onların sorularından anladım ki yaşadıklarımın hepsi bir ezan vaktine sığacak kadar kısaymış. Beni yıkılmış bir halde gören cemaat:

‘**Zavallı** adamın başına güneş geçmiş, götürüp yatıralım da biraz dinlensin’ diyerek minareden indirdiler.

Ertesi gün kendimi daha iyi hissetmeye başladım. Öğle vakti evden çıkarak camiye doğru yürüdüm. Camiye yaklaşınca gözlerim minarenin **alem**ine takıldı. Bir de ne göreyim: aman Allah’ım Zümrüdüanka orada duruyordu. **Telaşla** minareye doğru koştum. Minarenin merdivenlerini birer ikişer tırmandım. Ama oraya çıktığımda ortalıkta ne Zümrüdüanka vardı ne de ona benzer bir kuş. Büyük bir düş kırıklığı içinde

ağlayarak minareden indim. İşte o günden beri her öğle namazında camiye geldiğimde minarenin aleminde Zümrüdüanka'yı görürüm. Belki Peripadişahı beni affetmiştir diye umutla koşarak minareye çıkarım ama yukarıda Zümrüdüanka kuşunu bulamam. Çaresizlik içinde dövmüne dövmüne ağlayarak aşağı inerim.”

Öyküsünü bitiren Müezzîn yüzündeki üzüntüyü gizlemek için başını öne eğmiş. Padişah **teselli eder** gibi elini dostça adamın omzuna koymuş. Müezzîn, başını kaldırarak:

“Benim için üzölmeyin. Bunu hak ettim” demiş.

“Bilemiyorum” demiş Padişah, bu düşünceye katılmadığını belli eden bir ses tonuyla. “İnsan hem âşık hem de sabırlı olabilir mi? Bir kelebeğin ömrü kadar kısa olan aşk, o bekleyiş sırasında sönerek yakıcılığını yitirmez mi? Yaptığın tümüyle yanlış mıydı, bilemiyorum!”

Padişah'ın söylediklerine ne Müezzîn ne de **Vezir** yanıt vermiş. Başları önde, düşünüp kalmışlar. Padişah ile **Vezir** o geceyi de Müezzîn'in evinde geçirerek ertesi gün Demirci'nin kentine doğru yola çıkmışlar. Dört gün dört gece yol gitmişler. Dördüncü günün akşamı varmışlar kente. Demirci'nin kapısını çalmışlar. Demirci onları güler yüzle karşılamış. Saygı ile içeri almış. Padişah ile **Vezir** temizlenip karınlarını doyurduktan sonra Demirci:

“Öğrenebildiniz mi Müezzîn'in öyküsünü?” diye sormuş. Padişah ile **Vezir** Müezzîn'in öyküsünü aynı dinledikleri gibi Demirci'ye anlatmışlar. Demirci büyük bir ilgiyle dinlemiş onları. Öykü bitince:

“**Vah** zavallı adamcağız, vah!” demiş. “İnsanoğlu böyledir işte. Bir ömür boyu güzele ulaşmak için çabalar, ama aşk ayağına geldiğinde birazcık sabır gösteremez. Yazık olmuş Müezzîn'e, yazık. Ya Perikızı'na ne demeli? Baştan yanlış yapmış. Sen bir insana nasıl âşık olabilirsin? Olacak iş değil. Ama ona ne diyeceksin, gönöl bu, söz dinler mi?”

“Öyle” demiş Padişah.

“Gönöl rüzgâr gibidir, **ele avuca sığmaz**. Dilediğine eser gider. İnsana da yalnızca bakmak, olacaklara **katlanmak** kalır.”

Vaktin ilerlediğini gören Demirci **konuklarının** rahatını düşünerek:

“Eh, artık sizin yatağınızı açalım da bir güzel uyuyun, yarın kahvaltıdan sonra kendi öykümü anlatırım size” demiş. Ama Padişah ile **Vezir**’in merakı yorgunluklarından daha ağır basmış. Demirci’nin önerisine hemen karşı çıkmışlar:

“Biz yorgunluğumuzu attık. Eğer sakıncası yoksa öykünü şimdi dinlemek isteriz” demişler.

4. DEMİRCİ’NİN ANLATTIKLARI

Konuklarının kararlılığını gören Demirci bakmış ki kurtuluş yok, başlamış anlatmaya:

Ben çocukluğumdan beri bu mesleğin içindeyim. Kendimi övmeyi hiç sevmem ama **Allah’ın bildiğini de kuldan saklamam**. Bu **yörede** benden daha iyi demirci ustası yoktur. Demirleri öyle ince işlerim, dağdaki çiçeklerin şeklini pencerelere, kapılara çizerim. Yaptığım işleri **görenlerin ağız açık kalır**. Eğer kötü niyetli değillerse, ‘Pek güzel olmuş, eline sağlık’ demeden geçmezler. Ustalaşmak, bu beceriye ulaşmak kolay olmadı elbette. Çocukluğumdan gençliğime kadar bu sıcak **ocağın** başındaydım, saçlarıma ilk beyazlar burada düştü. Dükkânı sabah ezanında açtım gece yarıları kapadım. Yaptığım demirleri uç uca eklesek bu kent gibi on kenti içine alır. Neyse uzatmayalım, sonunda başardım. Adı anılır, **hatırı sayılır** bir usta oldum. Ünüm bütün kente yayıldı. Ama başıma öyle bir iş geldi ki. Ne ünüm yardımcı oldu bana ne de mesleğim. Şimdi anlıyorum ki mutlu olmak için ne ustalık ne de ün yetiyormuş. Anlatacaklarımı dinledikten sonra siz de bana hak vereceksiniz.

Altı ay kadar önceydi. **Ayıptır söylemesi**, öğle yemeği için bir **piliç** aldım. **Malum**, bizim iş beden gücüne dayandığı için yediğime içtiğime dikkat etmem gerekir. Şükür, **iştahım** da **yerinde**, öğünümü **abur cuburla** geçirmem, yağlı yemekleri seçerim. Bizim hanım de **sağ olsun** pek **beceriklidir** yemek konusunda; bir tavuklu pilav yapar **parmaklarınızı yersiniz**. İşte o gün eşimin tavuklu pilavından çekti canım. Pazara gidip **besilisinden** bir piliç aldım. Eve götürdüm, “Bunu güzelce pişir” dedim eşime. Sonra dükkâna döndüm, çalışmaya devam ettim. Öğleye doğru **kendimi** iyice **işe kaptırmışken**, küçük oğlum elinde yemekle içeri girdi. Daha bizim oğlan kapıda görünür görünmez **mis gibi bir koku** kapladı dükkânın içini. Ama elimdeki işi bırakmadım. Bizde gelenektir, iyi demirci elindeki demiri soğutmaz. Ben de elimdeki demire **biçim** verinceye kadar çalışmak niyetindeydim. Bu arada yemek birazcık bekleyebilirdi. Oğluma yemeği demir masanın üzerine bırakmasını söyledim.

Çocuk yemeği bırakıp gitti. Ben işimi yapmayı sürdürdüm. Bir ara bakışlarım dükkânın penceresinden içeri **süzülen** siyah bir kediye takıldı. Kediye görür görmez, ‘**Eyvah** bizim yemek elden gidiyor...’ diye düşündüm. Demiri dövmeyi bıraktım ve kedinin hareketlerini dikkatle izlemeye başladım.

Parlak siyah tüylerle kaplı, iri yeşil gözleriyle çevreyi süzen oldukça güzel bir kediye bu. Bana bakarak, saygısızca miyavladı. Şimdi bu kediye çekecek halim yoktu. İyice acıktım.

‘Pist pist’ diyerek kediye kovalamaya çalıştım. Ama kedi benim **tehditlerime** hiç **kulak asmadı**. Kendinden emin adımlarla dükkânın toprak zemininde ağır ağır ilerlemeye başladı. Hedefi de belliydi; benim öğle yemeğim. Sesimi yükselterek daha **tehditkâr** bir ifadeyle yeniden bağırdım:

‘Pist pist!’

Bir an **ürker** gibi oldu, başını kaldırarak olduğu yerde durdu. Neler yapabileceğimi anlamak ister gibi **iri** yeşil gözleriyle bir süre bana baktı. Doğrusunu söylemek gerekirse onun bu korkusuzluğu beni iyice şaşırttı. Hatta yeşil gözlerinden yansıyan parlak ışıkların yüreğimde **belli belirsiz** bir **tedirginlik** yarattığını söylersem abartmış olmam. Bir süre **can düşmanı** iki **rakip** gibi birbirimizi **süzdük**. Kedi benden korkutucu bir davranış görmedi. Dikkatli adımlarla ve kararlılıkla tekrar öğle yemeğime doğru yürümeye başladı. Ama yanılıyordu. Bende yemeğimi bir kediye **kaptıracak göz yoktu**. Hızla kedinin üzerine atıldım. Kedi **çevik** bir hareketle geri döndü, sıçrayarak pencerenin kenarına ulaştı. Neşem yerine geliyordu.

‘Aldın mı **ağzının payını**?’ diye söylenerek **yumruğumu** kediye doğru salladım.

Kedi pencerenin kenarından nefret dolu gözlerle bakıyordu yüzüme.

‘Ne bakıyorsun lanet hayvan?’ diyerek yeniden üzerine saldırdım. Artık onu göremiyordum. Kedi kaçtı ama benim de işimi yapmamı engelledi. Demirin kızılıığı kayboldu. Kedi yüzünden demiri soğuttum. **Olan oldu**. En azından yemeğimi yiyeyim diye düşündüm. Ellerimi yıkadım, masanın başına oturdum, tavuklu pilavımı önüme aldım. Hanımın yemeğimi sardığı **bohça**yı açtım. **Bohça** açıldıkça sıcaklığını henüz yitirmeyen **piliç** ortaya çıktı. İştahla pilicin sol budunu koparıp ağzıma götürdüm. Tam ısıracakken gözlerim yeniden dükkânın penceresine takıldı. Kedi yine pencereye gelmiş, yutkunarak elimdeki **buda** bakıyordu. **Budu** ısırdım. Kedi en ufak bir

davranışımı bile kaçırmadan beni izlemeyi sürdürüyordu. Rahatsız oldum. **Budu** bırakarak öfkeyle ayağa kalktım. Kedinin üzerine yürüdüm. Hayvan korkuyla pencereden yere atlayarak kaçtı. Oh, sonunda ondan kurtuldum. Yeniden sevgili yemeğimin başına döndüm. **Budu** alıp bir ısırıkta yarısını kopardım. Doğrusu çok lezzetliydi. Ağzımdaki lokmayı çiğnemeyi yeni tamamladım ki yine o uğursuz kedi göründü. Bu defa pencereden değil dükkânın kapısından bana bakıyordu. Bir an boş vermeyi düşündüm. 'Amaan bakarsa baksın' deyip yemeğimi yemeyi sürdürdüm. **Budun** ikinci yarısını ısıracaktım ki kedinin gelip tam karşımda durduğunu fark ettim. O tuhaf yeşil gözleriyle gözlerimin içine bakıyordu. Çok tuhaf, gözlerindeki nefret yok olmuş; yalvarır gibi yüzüme bakıyordu. Ama benim keyfim iyice kaçtı.

'Vermeyeceğim işte, vermeyeceğim, sana küçücük bir **kırıntı** bile yok!' diye bağırarak kedinin üzerine atıldım. Kedi her zamanki **çevikliği**yle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden koştum ama içerdeki **ıvır zıvırın** arasına karışıp kayboldu. Bir süre sağa sola bakındım, onu göremeyince yeniden yemeğime döndüm. Masanın başına oturdum, tam yemeğe başlayacakken kedi yine gelip karşımda durdu. Sinirlerim giderek geriliyordu. Nereden çıktı bu kedi? 'Sakin olmalıyım' dedim. Ona bakmadan yemeye karar verdim. Birkaç lokma sonra başımı kaldırdım ki bir de ne göreyim. Kedi iyice masaya yaklaşmış! Neredeyse arka ayaklarının üzerinde doğrulup masanın üzerindeki tavuğu kapacak. Bu kadarı da fazlaydı. **Kan beynime sıçradı.** Kedinin karnına bir tekme atmayı planlıyordum ki aklıma **parlak bir fikir** geldi. Öfkeme **hâkim oldum.** Çünkü atacağım tekmenin ona gelmesi mümkün değildi. Bu kediden ancak **kurnazlıkla** kurtulabilirdim. Tavuğun kanadından bir parça koparıp kediye attım. Attığım parçayı havada kaptı. Yemeye başladı. Ama bir yandan gizlice bana bakıyor, ani bir saldırımdan kaçmak için beni kontrol ediyordu. Onunla hiç ilgilenmiyormuş gibi yaparak yemeyi sürdürdüm. Kedinin tedirginliği giderek azalıyordu. Attığım parçayı bitirince yine istekle bana baktı. Bir parça tavuk daha attım. Onu da havada kaptı. Kısa sürede **yalayıp yuttu.** Artık yerken beni **gözlemiyordu.** Kendini güven içinde hissediyordu. Planım **tıkır tıkır** işliyordu. Yavaşça ayağa kalktım. Bir iki adım geriledi ama kaçmadı. Tavuğun göğsünden bir parça koparıp, 'Pisi pisi pisi...' diyerek onu yanıma çağırdım. Kuyruğunu dikerek yaklaştı. Ben de birkaç metre ilerdeki **örse** doğru yürüdüm. Kedi planımdan habersizdi. Gözleri elimdeki tavuğa dikilmiş, beni takip ediyordu. **Örse** iyice

yaklaştım, tavuğun etini ayaklarımın dibine bıraktım. Kedi iştahla ete saldırdı. Tam eti kapacaktı ki, **örsü** elime aldım ve kedinin kafasına indirdim. Dükkân acı bir miyavlama sesiyle inledi. Siyah **örsün** altında kalan kedinin, tüylerinin arasından boşalan kanını görüyordum. Kedinin ölüsüne **tiksinti**yle bakarak **örsü** ayağımla ittim. **Örs** yana düşünce hayvanın ezilmiş başı ortaya çıktı. Yeşil gözleri bana bakıyordu. Şaşkınlıkla, eski parlaklıklarını yitirmediklerini fark ettim. Sonra kedinin bedeninin **kıpırdadığını** gördüm. Demek hâlâ canlıydı. Ayaklarıyla toprağı iterek yerde sürünmeye başladı. Önce çok halsizce yaptığı bu hareket giderek güçlendi. Kedinin süründüğü toprağın üzerinde ince bir kan lekesi kalıyordu. Onun bu zavallı halini görünce **yüreğim sızladı**. Yaptığımdan pişmanlık duydum. Ona yardım etmeliydim. Ama ne yapacağımı da bilemiyordum. Daha doğrusu kediye dokunmaya korkuyordum. O anda beklenmedik bir şey oldu. Kedi yorulmuş olmalı ki bir ara durdu. Sonra başını kaldırarak yeniden bana bakmaya çalıştı. Boğazından **hırıltı**ya benzer sesler çıktı. Artık ölüyor, diye düşündüm. Aslında ölmesini de istiyordum. Hiç değilse acı çekmezdi. Ama kedinin boğazından çıkan **hırıltılar** sözcüklere dönüşmeye başladı. Evet, yanlış duymadınız, kedinin çıkardığı **hırıltılar** bizim kullandığımız sözcükler gibiydi. Hayvan tıpkı bir insan gibi konuşmaya başladı. Kedi konuşur mu? Konuştu işte. **Hırıltılar** kesilince ne söylediğini anladım:

‘Bunu niye yaptın?’ diyordu.

Düş görüyor olmalıydım. Bunun başka bir anlamı olamazdı. Yaşadıklarım sinirlerimi bozdu, uyanıkken **kâbuslar** görmeye başladım. Ama kedinin sesi giderek daha düzgün çıkıyordu:

‘Bunu neden yaptın?’

Şaşkınlık içinde dükkânın ortasında öylece kaldım. Kedi ise bir yandan yerde sürünüyor bir yanda da söyleniyordu:

‘Bunu neden yaptın?’

Bir heykel gibi dondum kaldım orada. Kedinin başı duvara değince, **aklımı kaçırmama** neden olan asıl olay gerçekleşti. Kedi bir anda biçim değiştirdi. Siyah saçları beline kadar inen sağlıklı bir kız oluverdi. Ne başında yara izi vardı, ne de kan lekeleri. Şaşkınlıktan **ağzım açık kaldı**. Kız iri yeşil gözlerini tıpkı kedi gibi yüzüme dikerek sordu:

‘Bunu neden yaptın?’

Sesinde **tehdit** yoktu. Bana acıyor gibiydi. Sanki **örsü** onun kafasına değil de yanlışlıkla kendi başıma indirdim. Suçluluk duygusuyla yalvardım:

‘Bilmiyordum... O kedinin bir insan olduğunu nereden bilebilirdim?’ diye kekeledim.

‘Ama onun bir canlı olduğunu biliyordun’ dedi suçlayan bir sesle. ‘İnsan ya da kedi; ikisi de canlı değil mi? Sen yemek keyfini bozduğu için bir canlıyı öldürdün. Bunun insan değil de kedi olması neyi değiştirir?’

‘Özür dilerim’ dedim. ‘İnan çok pişmanım.’

‘Artık çok geç’ dedi kız. Sonra hızla dönerek elleriyle duvara dokundu. Evet, işte şu karşıda gördüğünüz kirli duvara dokundu. Birden duvarda bir kapı açıldı. Kız kapıyı itti. Aynı anda dükkânın içi ışıkla doldu. Kapının arkasında yemyeşil bir bahçe vardı. Kız kapıdan içeri girdi. Tam kapıyı kapatacakken seslendim:

‘Dur, beni **bağışla**! Beni de yanına al!’

Kız kapının arasından **merhamet** dolu yeşil gözleriyle yüzüme baktı:

‘Üzgünüm’ dedi. Paylaşmayı bilmeyenlerle **zalimler** bu kapıdan giremezler. Önce paylaşmayı, sonra merhamet etmeyi öğrenmelisin.’

‘Dur!’ diye bağırdım arkasından ama o beni dinlemeden kapıyı kapattı. Kapının kapanmasıyla birlikte duvar eski haline döndü. Hemen duvara yaklaştım. Elimle her taşını, her deliğini kontrol ettim. Çabam boşunaydı; ne bir **geçit** vardı, ne de bir kapı. Çaresizlik içinde dizlerimin üstüne çöktüm. O gün akşama kadar hiçbir iş yapmadan pişmanlık içinde dövdüm. Akşam eve dönünce olanları eşime anlattım. Bana inanmadı. ‘Kötü bir düş görmüşsün’ dedi. Keşke onun dediği gibi olsaydı. Keşke o öğleden sonra yaşadıklarım kötü bir düş olsaydı.

Ertesi gün, her zamanki gibi erkenden açtım dükkânı. Deri **önlüğümü** giydim, ateşi yaktım. Ateş hazır olunca demiri içine soktum. Demir **nar gibi kızarıncaya** kadar bekledi. Sonra demiri ateşten alıp, **örsün** üstüne koydum. Çekici sağ elime aldım. Tam demirin üstüne indirecektim. Birden duvardaki kapı yine ortaya çıkıverdi. Kapının usulca açıldığını gördüm. Aralanan kapının arkasından o kız göründü. Çekiç ve demir elimde öylece kaldım. Siyah saçlı kız, yeşil gözleriyle beni o inanılmaz güzellikteki bahçeye çağırıyordu. Çekici, demiri bir yana bıraktım. Hızla kapıya doğru atıldım. Ama ben yaklaştıkça kapı da kapanmaya başladı. Son bir umutla, belki girerim diye iyice hızlandım. Tam kapıya vardım ki birden kapı kapandı. Ben de başımı duvara

çarparak yere yuvarlandım. Kendime geldiğimde akşam olmuştu. İşte **o gün bugündür**, ben mesleğimi yapamıyorum. Her sabah işe gelirim. Ateşi yakarım, demiri ateşe koyarım. Demir kızarır, çekici elime alırım, onu tam demire indirecekken karşı duvardaki kapı açılır, siyah saçlı kız beni içeri çağırır. Belki girerim umuduyla atılırım ama her defasında duvar yüzüme kapanır. Ben de **kan revan içinde** yere düşer, öylece kalırım. Yine de yitirmedim umudumu. Bir gün mutlaka gireceğim o kapıdan.”

Öykü bitince Padişah ile **Vezir** anlamışlar ki tıpkı Müezzin gibi Demirci için de yapılabilecek bir şey yok. Bu dertten bir an önce kurtulmasını dileyip uyumak için izin istemişler.

Ertesi sabah ev sahibi onlara eksiksiz bir kahvaltı sunmuş. Padişah ile **Vezir** bir güzel karınlarını doyurmuşlar. Yemekten sonra Demirci'yle vedalaşmışlar, yeniden yola çıkmışlar. Ee şaka değil, önlerinde tam üç günlük yol varmış. Üç gün üç gece yol gitmişler. Yol boyunca, konakladıkları yerlerde Demirci'nin başına gelenleri tartışmışlar. Üçüncü gün ulaşmışlar Kuyumcu'nun kentine.

Kente iner inmez çalmışlar Kuyumcu'nun kapısını. Kuyumcu onları karşısında görünce sevinmiş. Evini açmış, yedirmiş, içirmiş. Konukların ağırlanma faslı bitince sormuş:

“Söyleyin bakalım öğrenebildiniz mi Demirci'nin öyküsünü?”

Öğrendik demişler ve anlatmışlar öyküyü. Kuyumcu anlatılanları ilgiyle dinlemiş.

“Paylaşmamanın cezası demek bu kadar büyükmüş” diye söylenmiş.

“**Zalimliği** de unutmayın” diye eklemiş **Vezir**.

“Umarız sizin öykünüz de paylaşmamanın kötülüğünü de anlatmıyordur.” diye sormuş Padişah.

“Aslına bakarsanız benim öyküm de paylaşma üzerine, ama Demirci'nin öyküsünden oldukça farklı.”

“Bizi daha fazla merak içinde bırakmayın o halde” demiş **Vezir**.

5. KUYUMCU'NUN ANLATTIKLARI

“Konuklarımın istekleri benim için emirdir” diyen Kuyumcu başlamış anlatmaya: Bizim kuyumculuğumuz çok eskilere dayanır. Babam, dedem, dedemin babası hep bu mesleği yapmışlar. Öyle ki bir süre sonra bu kentte adımız Kuyumcuzadeler olarak anılmaya başlanmış.

Rahmetli babam benim de bu mesleği sürdürmemi isterdi. **Ne yazık ki** babamın bu isteğini o öldükten yıllar sonra **yerine getirebildim**. Gençliğimde pek de iyi bir oğul sayılmazdım. Ailenin tek erkek çocuğu olduğum için beni **şımartmışlardı**. **Yediğim önümde yemediğim ardımdaydı**. İstediklerime ulaşmak için **çaba harcadığımı** hiç anımsamıyorum. Tahmin edeceğiniz gibi çok mutlu bir çocukluğum oldu. Ama yıllar hızla geçiyordu. Babamın saçlarındaki aklar artarken ben de güçlü kuvvetli bir delikanlı oldum. Babam bir gün beni yanına çağırdı:

‘Bak oğlum ben yaşılanıyorum. Artık kuyumcu dükkânına senin sahip çıkman gerek. Orada burada gezerek vaktini çarçur etmemelisin. Gel şu dükkânı birlikte işletelim. Mesleği öğren, ben ölünce bu işi sen sürdüreceksin’ dedi.

Allah gecinden versin baba, o nasıl söz öyle?’ dedim. Babam dudaklarında **buruk** bir gülümsemeyle yüzüme baktı:

‘Bundan kaçılmaz oğlum’ dedi. ‘Ölüm bu, çaresiz bir gün gelecek. Ama insanın **gözü arkada kalmamalı**. Onun için çalışmayı, işleri yürütmeyi öğrenmelisin.’

Babamın sanki yarın ölecekmiş gibi konuşması canımı sıktı. Hiç de öyle hastaya benzer bir hali yoktu. Belki beni dükkâna bağlamak için böyle **karamsar** konuşuyordu. Ama benim dükkâna kapanmaya hiç niyetim yoktu. Ertesi sabah babam işe giderken anneme, benim için ‘Kalkınca dükkâna gelsin’ demiş. Kahvaltıdan sonra annem:

‘Baban seni dükkânda bekliyor’ dedi.

Bunu duyunca keyfim kaçtı. O gün arkadaşlarla buluşup kentin aşağısındaki ırmakta balık tutmaya gidecektik. Bir an duraksadım. Babamın yüzü geldi gözlerimin önüne. Onu kırmak istemezdim, ama canım da dükkâna gitmeyi hiç istemiyordu. Evden çıktığımda hâlâ bir karar veremiyordum. Adımlarımı sürüyerek ilerledim. Dükkâna giden yol, arkadaşlarımin birinin evinin önünden geçiyordu. Kapının önüne geldiğimde yürüyüp gitmek istedim. Sonra boş vermişlik duygusu ağır bastı. ‘Dükkâna yarın giderim’ diyerek vazgeçtim. Arkadaşımin evine yöneldim.

O gün gerçekten çok iyi vakit geçirdik. Yüzdük, balık tuttuk, bir ara yaralı bir tavşanın peşinden koştuk. Ama yaralı olmasına karşın tavşan bizden hızlıydı, yakalayamadık. Akşam eve döndüğümde babam çoktan gelmişti. Canı sıkkın gibiydi. Sofraya oturduğumuzda:

‘Dükkâna niye gelmedin?’ diye sordu kırılgan bir ses tonuyla.

‘Arkadaşlarla sözleşmiştik baba’ dedim.

‘Sözünden dönsen **kıyamet mi kopardı**’ diye tersledi.

‘Arkadaşlarıma **mahcup olurdum**. Hem söz verirsen mutlaka uymalısın, diyen sen değil miydin?’ diyerek üste çıkmaya çalıştım.

Babam ikna olmadı ama başka da bir şey söylemedi.

Ertesi sabah kalktığımda, annem dükkâna gitmem gerektiğini yine söyledi:

‘Bugün **çırak** da gelmeyecekmiş, mutlaka gelsin.’ dedi baban

Artık kurtuluş yoktu. Bugün dükkâna gitmek zorundaydım. Kahvaltıya yeni oturdum tam o sırada kapı çaldı. Kapıyı ben açtım. Gelen arkadaşlarımdan biriydi:

‘Çukurkahve’de **horoz dövüşü** varmış, gidip seyredelim’ diyordu. Belki **bahse** de girerdik. Ona dükkâna gideceğimi söyledim.

‘Biraz bakar, sonra gidersin’ diye ısrar etti. Üstünde hiç para yokmuş, ‘Sende vardır, bir verip beş alırız’ dedi. **Kumarı** hiç sevmem, ama arkadaşlarımla kazanma heyecanını paylaşmak güzel olacaktı. Hem dükkâna biraz geç gitmemin ne sakıncası olabilirdi? Yine de annemin duymasını istemiyordum. Sesimi kısarak:

‘Tamam, sen beni sokağın köşesinde bekle, beş dakikaya kadar geliyorum’ dedim.

Yemeğimi aceleyle bitirip evden çıktım. Zavallı annem hiç kuşkulanmadı, dükkâna gittiğim için duyduğu sevinç gözlerinden belliydi. Sokağın köşesine varınca öteki beş arkadaşımın da gelmiş olduğunu gördüm. Yedi arkadaş horoz dövüşü yapılan kahveye gittik. Dövüşlerin yapıldığı küçük salon **hıncahınç** doluydu. Bağırıp çağıran kalabalığın arasından birbirleriyle kavga eden cins horozları rahatça görebileceğimiz bir yere ulaştık. Kalabalığın coşkusu kısa sürede bize de geçti. Hırsla **bağırıp çağırmaya** başladık. Bir de **bahse tutuştuktan** sonra dövüşe **kendimizi iyice kaptırdık**. Dükkâna gitmem gerektiğini hatırladığımda öglendi. Arkadaşlarım, ‘Aman bugün de gitme’ dediler. Ben de onlara uyup horoz dövüşünün tadını çıkarmayı sürdürdüm.

Eve döndüğümde kapıyı babam açtı. **Yüzünden düşen bin parçaydı:**

‘Nerdesin sen?’ diye bağırdı.

Onu ilk kez bu kadar öfkeli görüyordum.

‘Sen ne biçim evlatsın?’ diye sürdürdü konuşmasını.

‘Senin yüzünden dükkân yarım gün kapalı kaldı.’

‘Kusura bakma baba’ diyecek oldum, ‘Kusuru musuru yok, yarın sabah erkenden birlikte gideceğiz dükkâna’ diyerek **kestirip attı**.

Gururum kırıldı. Sofraya oturdum. Canım yemek yemek istemiyordu. Hiç alışık olmadığım bir davranıştı babamınki, ona kızmaya başladım. İki gün dükkâna gitmedik diye neredeyse dövecekti beni.

Ertesi sabah birlikte çıktık sokağa. Arkadaşımın evinin önünden geçerken **keder**le baktım pencerelere. Şimdi uyuyor olmalıydı. Babamın dükkânı evimize yakın bir çarşının içindeydi. **Kepen**klerini açarak yeni iş gününe hazırlanan, karşılıklı sıralanmış kuyumcu dükkânlarının arasından geçerek bizimkine ulaştık. İlk kez bu kadar erken geliyordum dükkâna. Babam cebinden çıkardığı kocaman iki anahtarla iki kilidi açtı. Tozlu **kepengi** kaldırarak içeri girdik. İçeride **genzimi** yakan bir koku vardı. Bu **kulp** takılan altınları parlatmada kullanılan kimyasalın kokusuydu. Sıkıntıyla yüzümü buruşturmuş olmalıyım ki babam:

‘Bir haftaya kalmaz alışırsın, zamanla bizim evin bahçesindeki fesleğen kokusu gibi gelecek bu sana’ dedi.

Babamın sözlerine inanmak içimden gelmiyordu. Bana süpürgeyi göstererek:

‘Dükkânı temizlememiz gerek’ dedi.

Süpürgeye doğru ilerlerken yeniden seslendi:

‘Önce yerleri hafifçe ıslat ki, toz çıkmasın.’

Süpürgeyi bırakıp dükkânın arkasındaki atölyeye girdim. Atölyede bir sürahi buldum. Sürahiye suyla doldurup yeniden babamın yanına döndüm. Dükkânın zeminini ıslatmaya başladım. Ama suyu fazla kaçırmışım. Pek de düzgün olmayan zeminde yer yer küçük gölcükler oluştu. Başımı kaldırdığımda babamın memnuniyetsiz bir ifadeyle beni süzdüğünü gördüm. O sırada **çırak** dükkândan içeri girdi. Babamın akşamki kızgınlığı geçmemişti anlaşılan:

‘Al şu süpürgeyi de sen süpür yerleri’ diye ters ters söylendi.

Çırak babama sözünü tekrarlatmadı, aldı elimden süpürgeyi. Öfke ve utanç duyuyordum. Hemen o anda dükkândan çıkıp gitmek istedim, ama kendimi tuttum, kaldım. Dükkân temizlendikten sonra rutin işler başladı. Babam on iki tane altın **bileziği** bana uzatarak bunları tel fırçasıyla parlatmamı istedi. Fırçayı alıp bileziklerin başına geçtim. Ama bu iş görüldüğü kadar kolay değildi. Fırça parmaklarımın üstünü sıyrıyor, tırnaklarımın kenarındaki deriler **tahriş oluyordu**. Onuncu bileziği

parlatırken sol işaret parmağım kanamaya başladı. Gerçi aynı işi benden en az beş yaş küçük **çırak** da yapıyordu ama onun derileri **nasır bağladı** artık. Yine de işimi yaptım, on iki bileziği de parlattım. Sonunda vakit öğle oldu. Babam:

‘Önce sen gidip yemeğini ye, sen gelince de ben giderim’ diyerek beni eve yolladı. Dükkânın bulunduğu çarşıdan çıkar çıkmaz rahat bir soluk aldım. Hava da inadına güzeldi. Aydınlık bir gökyüzü, pırıl pırıl bir güneş. Doğruca arkadaşlarımı bulacağım bahçeli kahveye yöneldim. Bir daha dükkâna gitmeye hiç niyetim yoktu. Günün ortasında beni yanlarında gören arkadaşlarım çok sevindiler. Olanları anlattım.

‘Boş ver, zaten zenginsiniz, niye çalışacaksınız?’ diyerek davranışında haklı olduğumu belirttiler. Babası ölmüş olan bir arkadaşım vardı; ‘İstersen eve gitme, gel bizde kal. Nasıl olsa bir çorba pişiyor, sana da yeter, bize de’ dedi. İyi bir öneriydi. Arkadaşımın teklifini kabul ettim. O akşam eve gitmedim. Gece yarısı kaldığım evin kapısı çaldı. Gelen babamdı. Yıkılmış bir haldeydi. Beni görünce nasıl sevindi anlatamam. Sabahki **otoriter** halinden **eser kalmadı**. Beni eve çağırıyordu. Aslında babamın gelmesine ben de çok sevindim. Evime gitmediğim için bir **burukluk** hissediyordum. Ama bunu babama hissettirmedim:

‘Ben eve gelmeyeceğim’ diye ısrar ettim.

Adamcağız üzüntüyle yüzüme baktı:

‘Yapma oğlum’ dedi yalvaran bir sesle. ‘Annen evde merak içinde, daha fazla üzme kadıncağızı.’

Ama ben şımarıklığa başladım:

‘Siz zaten beni o evde istemiyorsunuz’ dedim.

‘Olur mu hiç öyle şey! Sen bizim canımızsın...’ diyerek uzun açıklamalara başlayacaktı ki **sözünü kestim**:

‘Eğer benim mutluluğumu isteseydiniz, gençliğimi yaşamama izin verir, **gezmeme tozmama** karışmazdınız.’

Babam çaresizlik içinde başını salladı:

‘Biz ne yaptıysak senin iyiliğin için yaptık oğlum’ dedi.

Babam yumuşuyordu ama ben tam tersine terbiyesizleşiyordum:

‘Hayır, siz beni kıskanıyorsunuz’ dedim

‘İnsan hiç evladını kıskanır mı?’

Senin mutluluğun bizi de sevindirir.’

‘Öyle olsaydı, mutlaka dükkâna gel diye tutturmazdınız.’

‘İlerde zorluk çekme, elinde bir mesleğin olsun diye yaptık bunu.’

‘Allah'a şükür **halimiz vaktimiz yerinde**, ben niye zorluk çekeyim.’

‘Öyle söyleme oğlum. **Hazıra dağ dayanmaz**. Bir de bakmışsın ne para kalmış elinde ne de pul.’

‘Tamam, ben de hiç çalışmayacağım demiyorum ki, ama daha çok gencim, **yaşıtlarım gezip tozuyor**. Ben de istediğim gibi eğlenmek istiyorum. Zamanı gelince sen istemesen bile gelip otururum dükkâna’ dedim.

Babam **kederle** yüzüme baktı:

‘Ah evladım ah!’ dedi. ‘Suçlu sen değilsin biziz. Yaptığımız yanlış şimdi anlıyorum. Ama artık çok geç. Nasıl istersen öyle olsun. Hadi gidelim evimize.’

Babamın ‘Yanlış yaptık’ demekle neyi kastettiğini bilmiyordum ama, benim keyfim yerine gelmişti. Ayrılırken arkadaşşıma göz kırptım. O da bıyık altından **sinsi sinsi** gülüyordu.

Eve döndüğümüzde annem boynuma sarılıp **hüngür hüngür ağladı**. Artık kontrol bendeydi. Ertesi sabahtan itibaren dilediğim gibi yaşamaya başladım. Babam hiç karışmıyordu bana. Her sabah **harçlığını** yastığının altına bırakıp, sessizce işe gidiyordu. Ben de o parayı arkadaşlarımla birlikte bir güzel harcıyordum. Cömertliğime diyecek yoktu doğrusu, nereye gidersek gidelim bütün hesabı ben ödüyordum. Tabii giderek aldığım harçlık yetmez oldu. Babamdan harçlığını artırmasını istedim. Bu talebin karşısında babam şaşkınlığa düştü:

‘Oğlum’ dedi, ‘Sana verdiğim harçlıkla bir ev geçindirilir. Ne yapıyorsun onca parayı?’

‘Ne yapacağım baba, harcıyoruz işte’ diyerek **sitem** dolu bir sesle yanıtladım onu.

Konuşmamıza **kulak misafiri olan** annem, yine tatsızlık çıkacak diye korkarak araya girdi:

‘Aman bey, kocaman delikanlı, arkadaşlarının yanında parasız mı kalsın?’

‘Ne geldiyse bu arkadaşlar yüzünden geldi başımıza ya’ diye söyledi babam. Ama istediğim parayı da bırakmayı unutmadı. Ben de altı arkadaşşımla birlikte paraları harcamayı sürdürdüm. Bir gün arkadaşlarımdan biri yanıma geldi:

‘Annem çok hasta. Doktora götürecektir para da yok. **Eşten dosttan** istedik. Ama bulamadık. Sen yardım edebilir misin?’ diye sordu.

‘Sorduğun şeye bak! Tabii ki yardım ederim’ dedim. ‘Ne zaman gerekli para?’

‘Yarın sabah’ dedi arkadaşım. ‘Annemi hemen doktora götürmemiz gerek.’

Parayı babamdan istesem vermeyebilirdi. Üstelik bir sürü de şey söylerdi. Ben de anneme gittim. Durumu daha da **acıklı** hale getirerek anlattım. Sözlerim anında etkisini gösterdi. Gözleri dolu dolu olan annem, kötü günler için sakladığı parasını bana verdi. Ben de götürüp arkadaşşıma teslim ettim. İki hafta sonra başka bir arkadaşım geldi:

‘Paraya ihtiyacım var’ dedi.

‘**Hayrola** ne oldu?’ diye sordum.

‘Biliyorsun babam **kumarbaz**dır. Geçen akşam kumar oynarken bizim evimizi teklif etmiş. Kaybetmiş. Adamlar ya eviniz ya paranız, diyorlar. Sokakta kalacağız. Ne olur bana yardım et’ dedi. Ama’ dedim ‘ben o kadar parayı nereden bulurum?’ Arkadaşım gülümser gibi oldu:

‘Hayır canım, paranın hepsini senden istemiyorum. Evde zaten biraz paramız vardı, akrabalarından da bulduk. Sen iki bilezik getirsen para tamamlanmış olacak.’

‘İki bilezik mi?’

‘Evet iki bilezik. Babanın dükkânında yüzlercesi var. İki tanesini çalsan **ruhu bile duymaz**.’

Arkadaşım bana **düpedüz** hırsızlık öneriyordu. Kendi babamı soyacaktım. Bu hiç doğru değildi. Karşı çıktım:

‘Hayır, ben hırsızlık yapamam’ dedim.

Arkadaşım kırıldı: ‘Haklısın’ dedi. ‘Senden bunu yapmanı istememeliydim.’

Yanımdan **boynu bükük** uzaklaşırken büyük bir üzüntü duydum. Az sonra öteki arkadaşlara rastladım. Sevinçle yanlarına yaklaşp, ‘Merhaba’ dedim. Hiçbiri selamımı almadı. ‘İyi arkadaş kötü günde belli olur’ dedi içlerinden biri. Lafa geldi mi dostuz, kan kardeşiyiz demek kolay’ dedi bir başkası. ‘İnsan arkadaşşı için **canını verir** be’ dedi annesini doktor götürmek için benden para alan. Demek olayı öğrenmişlerdi. Utançla başımı eğdim. Yanlarından uzaklaşarak, reddettiğim arkadaşşımanın evine gittim. Kapıyı çaldım. Şansım vardı, arkadaşşıım evdeydi. **Buruk** bir yüzle karşıladı beni.

‘Tamam’ dedim. ‘Yapacağım, bu hafta içinde getireceğim sana bilezikleri.’

Götürdüm de, ama babamın dükkânından almadım. Annemin banyoya girdiği sırada çıkardığı bileziklerden ikisini çaldım. Annem benden hiç kuşulanmadı. Evimize temizliğe gelen yoksul bir kadın vardı. Onun aldığını düşündü. Ama olay konuşulurken babamın dikkatli gözlerle beni süzdüğünü fark ettim. **Renk vermemeye** çalıştım. Sonuçta benim yaptığım anlaşılmadı. Çalışan kadın evden uzaklaştırıldı, olay da böylece kapandı. Ama arkadaşlarımla istekleri hiç bitmiyordu. Hepsi de belirli aralarla paraya ihtiyaçları olduğunu söyleyerek geliyorlardı yanıma. Ben de onların, ailelerini zor durumda bırakmamak için yardımlarına koşuyordum. Sonunda babamın dükkânından altın çalmaya da başladım. İşte ne olduysa o zaman oldu. Babam beni bir yüzüğü çalarken yakaladı. Elimi tuttu, gözlerindeki derin acıyı okuyabiliyordum:

‘**Yazıklar olsun sana**’ dedi. ‘**Yazıklar olsun.**’

Başka bir şey söylemedi. Hatta yüzüğü bile almadı. Ama ben yüzüğü cam vitrinin üstüne fırlatıp dükkândan çıktım. O günden sonra babam benimle hiç konuşmadı. Sanki birden yaşlanmaya başladı. Bazen annemle fısıldaştıklarını duyuyordum:

‘Ne, yaptıysak kendimize ettik. Biz iyi ana baba olmadık’ diye dertli dertli söyleniyorlardı

Babamın sağlığı gözle görülür biçimde bozulmaya başladı. Bir ay sonra yatağa düştü. Hâlâ benimle konuşmuyordu. Annem de suçluymuşum gibi davranıyordu bana. İlk kez **vicdan azabı** duydum. Babamın sağlığının bozulmasında payım olduğunu düşündüm. Son anda da olsa **aklım** biraz **başıma geldi**. Bölgenin en iyi doktorlarını çağırdım. Babama baktılar, ilaçlar verdiler. Ama sanki babamın iyileşmeye niyeti yoktu. Ne yemek yiyor ne de verilen ilaçları alıyordu. Giderek daha kötüleşti. **Göz göre göre** ölüme gidiyordu. Engel olamıyordum. Ölümünden bir gün önce beni yanına çağırdı. Bütün gücünü toplayıp konuştu. Sesi fısıltı halinde çıkıyordu:

‘Ölümünden sen sorumlu değilsin. Sakın kendini suçlama’ dedi ‘Ama sana iki **vasiyetim** var. İlki, eğer bir gün çocuğun olursa, her türlü **olanağa** sahip olsan bile ona hak etmediklerini verme. Onu öyle eğit ki yaşamda iyinin yanında kötünün de olduğunu anlasın. Ayakta kalmak için çalışmak zorunda olduğunu bilsin. İkinci öğüdüm gelince, senin **gidişatın** iyi değil oğlum. Sana büyük bir **servet** bırakıyorum ama bu kafayla eminim hepsini bitireceksin, **har vurup harman savuracaksın**. Daha doğrusu arkadaşların bu **serveti** bitirecek. Sen de çok kötü durumlara düşeceksin.

Paran kalmayınca sana saygı da duymayacaklar. Sen de bunu **kaldıramayacaksın** ve kendini öldürmeyi seçeceksin.’

‘Böyle konuşma baba’ diye itiraz edecektim.

‘**Sözümü kesme** de bir kez olsun babanı dinle’ diyerek konuşmasını sürdürdü:

‘Umarım söylediklerim gerçekleşmez. Ama böyle yaşamayı sürdürürsen ne yazık ki söylediklerim olacak. Yaşamak yük gelecek sana. Dayanamayacaksın. Şimdi bana söz ver. Eğer bir gün kendini öldürmeyi istersen, bak bu odanın tavanına bir **halka** yaptırdım. O halkaya as kendini. Ölmekte olan babanın hiç değilse bu dileğini **yerine getireceğine** söz ver.

Söylediklerine inanmıyordum ama onu memnun etmek için, ‘Peki baba’ dedim. Eğer bir gün **intihar etmeyi** düşünürsem sana söz, bu tavadaki halkaya asacağım kendimi.

Gülümsedi, sol elini bana uzattı. Elini tuttum, buz gibiydi.

O akşam öldü babam. Gizli bir suçluluk duygusu **içimi kemiriyordu**. Arkadaşlarımla görüşmemeye başladım. Tıpkı babam gibi sabah erkenden kalkıp dükkânı açıyor, akşama kadar çalışıyordum. İki hafta sonra arkadaşlarımdan biri dükkâna geldi. Yarı şaka yarı ciddi sitemlerde bulundu:

‘Bu akşam dere kenarına şarap içmeye gideceğiz, sen de gelsene’ dedi. Hemen reddettim. Ama o öyle kolay teslim olacak biri değildi. Israr etti.

‘Annem evde yalnız’ dedim.

‘Çok kalmayacağız, öteki arkadaşlar da seni çok özledi, bir iki kadeh içer dönersin’ dedi.

Belki de iyi olurdu, babam öldükten sonra iyice **içime kapandım**. Arkadaşlarımla konuşmak belki de iyi gelirdi. Akşamüzeri dükkânı kapayıp dere kenarına gittim. Arkadaşlarımdan altısı da ordaydı. Beni çok sıcak karşıladılar. Babamın ölümüne çok üzüldüklerini söylediler. Yapabilecekleri bir yardım varsa çekinmeden söylememi istediler. İçimdeki suçluluk duygusu kayboldu. Kendimi rahatlamış hissettim. Arkadaşlarımla yedik içtik, şarkılar söyledik. O akşam eve epeyce geç gittim. Annem uyumamış, beni beklemiş. Arkadaşlarımla olduğumu da anlamış tabii. Bana öğütler verdi. Ama dinleyen kim...

Ertesi gün eski yaşamım yeniden başladı. **Nerede akşam orada sabah**, bir eğlenceden ötekine koşuyorduk. Hesapları her zamanki gibi yine ben ödüyordum.

Ayrıca arkadaşlarımın bitmek bilmeyen para isteklerini karşılamayı da sürdürüyordum. Üstelik artık altın çalmaya da gerek kalmadı. Çünkü hepsi benimdi. Bu arada arkadaşlarım da birer kuyumcu dükkânı açtılar. İşin **tuhafı** bizim dükkândaki altınlar her gün biraz daha azalırken onların **sermayesi** artıyordu.

Annem neler olup bittiğini benden daha doğru değerlendiriyordu. Defalarca uyardı beni. Ama gerçekleri göremez oldum bir kez, onu dinlemedim. Ayrıca arkadaşlarımın iş gücü sahibi olmasında ne kötülük vardı? Benim durumum hepsinden iyiydi. Onlara yardım etmemden daha doğal ne olabilirdi? Bir yıl sonra babamın acısına dayanamayan annemi de kaybettim. Annemin ölümünden sonra beni frenleyecek hiç kimse kalmadı. İyice **savurgan** oldum. **Atalarımın** yıllarca çalışarak biriktirdikleri **servet** bu **savurganlığa** ancak iki yıl dayanabildi. İki yıl sonra bir sabah **alacaklılar** kapıya dayandı. Borç bulmak için hemen arkadaşlarıma koştum. Ama hiç beklemediğim bir tavırla karşılaştım. Hepsi de kapılarını birer birer yüzüme kapattılar. İnanamıyordum. Sanki her **başları sıkıştığında** onlara yardım eden ben değildim. Kapılarını çalmayı ısrarla sürdürdüm. Evlerinin önünde bekledim. Sanki **bulaşıcı** bir hastalık taşıyormuşum gibi benden kaçtılar. Bir akşamüzeri, her zaman oturduğumuz bahçeli kahveye gittim. Öyle **perişan** bir haldeydim ki cebimde çay içecek param bile yoktu. Bahçedeki küçük havuzun başında oturup nargile içen arkadaşlarımı görünce sevindim. Sonunda onları bir arada yakaladım. Onlarla konuşacak, bana neden öyle davrandıklarını soracaktım. Yanlarına yaklaştım. Beni görünce **suratları asıldı**. Tam yanlarına oturacaktım ki ayağa kalktılar. Sanki yokmuşum gibi beni **görmezden gelerek**, hesaplarını ödeyip kahveden çıktılar. Davranışları çok **zoruma gitti**, arkalarından yetiştim. Evi satılmasın diye annemin bileziğini çalıp verdiğim arkadaşımın **yakasına yapıştım**:

'Sen ne biçim insansın, yaptığım iyiliklerin karşılığı bu mu?' diye bağırmaya başladım. Arkadaşım güçlü bir adamdı. Beni itti. Yere düştüm. Hırsıyla düştüğüm yerden fırlayarak yeniden üstüne atıldım. Boş bulundu, suratına ağır bir **yumruk** yapıştırdım. Burnu kanamaya başladı. Ben vurmaya devam ettim. Yardımına öteki arkadaşları yetişti. Ben kavgayı ayıracaklarını sanırken hepsi birleşip bana saldırdılar. Onlara karşı koymaya çalıştım ama **baş edemedim**. Yüzüm gözüm kan içinde kalıncaya kadar dövdüler beni. Kendime geldiğimde her yanım sızlıyordu. Duvarlara tutunarak ayağa kalktım. Güçlkle yürüyerek evin yolunu tuttum. Babam ne kadar

haklıymış meğer. Her şeyi yıllar öncesinden görmüş. Babam **aklıma düşünce** ağlamaya başladım. Onun ölümüne de ben neden oldum. Kötü biri idim ben. Kendini sevenlere acı çektiren, düşmanlarını zengin eden koca bir salaktım sadece. Eskiden dostum olan düşmanlarıma karşı dövüşecek güce bile sahip değildim artık. Yapmam gereken bir tek şey vardı. Daha fazla **kepaze** olmadan, bu **sefil** yaşama bir son vermek. Babamın sözlerini **anımsadım**. ‘Bir gün intihar etmeyi düşünürsen, benim odamdaki demir halkayı kullan’ dedi. Ona verdiğim sözü **yerine getirmeliydim**. Evin deposundan kalınca bir ip buldum. Ayağımın altına bir sandalye çekip ipin ucunu demir halkaya geçirdim. İpi boynuma geçirdim. Üzerinde durduğum sandalyeyi ittim. Ölmeyi beklerken hiç ummadığım bir şey oldu. İpin ucunu bağladığım demir halka bir kapak gibi açıldı ve ben yere düştüm. Şaşkınlıkla ayağa kalktım. Baktım ki tavanda gizli bir bölme var. Sandalyeye çıkıp tavana ulaştım. Gizli bölmeye elimi soktum. Elim yumurta büyüklüğünde metalik nesnelere dokundu. Bir tanesini çıkardım ki ne göreyim, altından bir yumurta. Sevinç içinde elimi yeniden bölmeye soktum. İçerde onlarca altın yumurta vardı. Hepsini aldım. Olacakları önceden gören babam, bana bu oyunu hazırladı. Belki de beni iyi yetiştirememiş olmanın **ezikliği**ni böylece atmak istiyordu. Ben ise babamın bana duyduğu sevginin büyüklüğü karşısında ezildim, **un ufak oldum**. Ama artık bu **servetle** yapabileceğim çok şey vardı. Yaşamımı yeniden kurabilir, en önemlisi de beni bu duruma düşüren arkadaşlarımdan intikam alabilirdim.

Kentte pazar kurulduğu gün yanıma bir altın yumurta alıp kuyumcu esnafının bulunduğu yere gittim. Beni gören esnaf fısıldaşıyordu, kimileri halime gülüyor, kimileri ise acıyordu. Arkadaşlarım da oradaydı. Niyetimi anlamak için sinsi gözlerle beni süzüyorlardı. Kimseye aldırmadan **mezat** yapılan yere ilerledim. Yüksekçe bir yere çıkarak, beni şaşkın gözlerle izleyen meslektaşlarıma seslendim:

‘Arkadaşlar! Elimde bugüne kadar görmediğiniz büyüklükte altından bir yumurta var. Altın yumurtayı açık artırma ile satmak istiyorum. Almak isteyenler buyursun, **mezata** katılınsın’ dedim.

Pazarda bir hareketlilik oldu. Herkes benim çıldırmış olduğumu sanıyordu. İnsanlar birbirine yaklaşmış, fısıltı ve gülüşmelerle beni konuşuyordu. Eski arkadaşlarım kahkahalar atarak benimle **alay etmeyi** sürdürdüler. Bu arada ben elimi **torbama** sokup altın yumurtayı çıkarttım bile. Güneşin altında alev gibi yanan yumurtayı avucumdan tutarak herkese gösterince, pazarı bir sessizlik kapladı. Bu

şaşkınlıktan sonra, esnafın arasından hayranlık duyduklarını belirten sesler yükseldi. Bu duruma önce çok şaşırın arkadaşlarım ilk şoku atlattıktan sonra artık çok iyi tanıdığım o ikiyüzlü gülümseyişleriyle yanıma yaklaştılar. Öyle **yüzsüz**lerdi ki, reddedeceğimden korkmasalar sevgiyle boynuma sarılacaklardı. Ama eski günler geride kaldı. Onlara aldırmadan **mezatı** başlattım. Kuyumcu esnafının arasında en çok para benim arkadaşlarımda olduğu için altın yumurtaya en yüksek fiyatı onlardan biri verdi. Arkadaşım parayı bana uzatıp altını almaya kalktığında, ‘Senin gibi şerefsiz insanların parası bu altını almaya yetmez!’ dedim. Arkadaşım çok şaşırdı. Ben de onun **fal taşı gibi açılmış gözlerinin** önünde yumurtayı **havana** atıp toz haline gelinceye kadar dövdüm. Sonra altın tozlarını oradaki insanların üzerine savurdum. Bu cömertliğimi gören eski arkadaşlarım acele davrandıklarını görerek çok üzüldüler. Altını isteyen arkadaşım ise açgözlülüğün verdiği kızgınlıkla yere düştü. O günden sonra her pazar kurulduğunda bunu yapmayı **sürdürdüm**. Altın tozlarının havada uçtuğunu gören arkadaşlarımla yüzündeki pişmanlığı görmek beni nasıl mutlu ediyor anlatamam.’

Kuyumcu'yu ilgiyle dinleyen Padişah ile **Vezir** sormuşlar:

“Peki ne zamana kadar sürecek bu iş?”

Kuyumcu alaycı bir şekilde gülümsemiş:

“Arkadaşlarım yaptıkları yanlışları anlayıp, kendilerini düzeltinceye kadar” demiş. “Şimdi mesleğimde epeyce ilerledim. Artık atalarımın adına yakışır bir kuyumcu oldum. Kazandığım paraların bir kısmıyla ben de babam gibi altın yumurtalar yaptırıyorum. Arkadaşlarımla aklı başına gelinceye kadar altın yumurtaları toz haline getirip halkın üzerine savurmaya devam edeceğim” demiş.

Padişah ile **Vezir** Kuyumcu'nun davranışını takdir etmiş, ona hak vermişler.

“Artık güzel bir uyku çekmenin vakti geldi” demiş Kuyumcu ev sahibi olduğunu anımsayarak. “Konuklarına kalacakları odaları göstermiş. Bir gün önceden yol yorgunu olan Padişah ile **Vezir** yataklarına uzanır uzanmaz uyuyakalmışlar.

Ertesi sabah erkenden yola çıkmışlar. **Az gitmişler uz gitmişler**, tam iki gün iki gece yol gitmişler. İkinci günün sabahı ulaşmışlar Köradam'ın kentine. Doğruca adamın evine varıp onu kentin meydanına gitmeden yakalamışlar. Padişah ile **Vezir**'in geldiğini anlayan Köradam gülümsemiş:

“Artık sizden umudu kesiyordum. Herhalde Kuyumcu'nun öyküsünü öğrenemediler, evlerine döndüler’ diye düşünmeye başladım” demiş.

“Hiç sizin öykünüzü dinlemeden evimize döner miyiz?” demiş Padişah. Neden geciktiklerini kısaca anlatmış Kōradam'a.

“O halde duyduğunuz bütün öyküleri ben de dinlemek isterim” demiş.

“Olur” demişler.

“Ama” demiş Kōradam, “Benim şimdi kentin meydanına gitmem gerek. “Siz de bu arada dinlenin, yol yorgunluğunu atın. Akşam döndüğümde öyküleri dinleriz” demiş.

Kōradam'ın sesindeki kararlılığı hisseden bizimkiler ısrarcı olmamışlar. Kōradam, konuklarının karnını doyurmuş, onlara odalarını göstermiş ve evden çıkmış. Padişah ile **Vezir** de derin bir uykuya dalmışlar.

Kōradam eve döndüğünde bizimkiler hâlâ uyuyormuş. Adam onları kaldırmış, birlikte akşam yemeğine oturmuşlar. Akşam yemeğinden sonra Kōradam'a duydukları öyküleri anlatmışlar. Büyük bir ilgiyle dinlemiş adam anlatılanları.

İnsanoğlunun başına neler geliyor. Bunlara benzer bir olayı yaşamamış olsam, belki de inanmazdım anlattıklarınıza” demiş Kōradam.

“Senin başına nasıl bir iş geldi?” diye sormuş Padişah merakla.

6. KÖRADAM'IN ANLATTIKLARI

Benimki de en az dinledikleriniz kadar tuhaf bir öykü” diye başlamış anlatmaya Kōradam:

Benim mesleğim **kervancılıktı**. Kırk **devem** vardı. **Develerimle** kent kent dolaşır, insan ve yük taşırdım. Bir akşam kapı çaldı. Açtım ki kapıda ak sakallı bir adam.

‘Buyur baba’ dedim.

‘**Kervancıbaşı** sen misin?’ diye sordu.

‘Benim. Bir isteğin mi var?’ dedim.

‘Sen ve **kervan**ın bana lazımsınız’ dedi.

‘İnsan mı taşıyacağız, yük mü?’ diye sordum.

Sakalında ellerini gezdirerek gülen gözlerle yüzüme baktı:

‘Yük taşıyacağız. Ama bu senin bildiğin yüklerden değil. Bu yük taşıyanı zengin eder’ dedi.

Konu ilgimi çekmeye başladı.

‘Ne yüküymüş ki bu?’ diye sordum.

‘Bu işi istiyorsan soru sorma. Yalnızca bana güven ve söylediklerimi **harfiyen yerine getir**’ dedi.

Dikkatle bu ihtiyar adamı inceledim. Aydınlık, bir yüzü vardı. Giysileri **varlıklı** bir insan olduğunu gösteriyordu. Hiç de **düzenbaz** birine benzemiyordu.

‘Peki’ dedim.

‘Adamlarım ve ben emrindeyiz.’

‘Hayır’ dedi. ‘Adamlarını istemiyorum. Yalnızca sen ve **develerin** gelecek.’

İçime bir kurt düştü. Yoksa oyuna mı geliyordum? İhtiyar şüphelendiğimi anladı:

‘Korkacak bir şey yok’ dedi. ‘Benden sana zarar gelmez. Ama bu işi kabul edersen en az iki yüz deve daha satın alabilirsin.’

İki yüz deve mi! Bu büyük bir kazanç demektir. Ama ya beni soymak istiyorlarsa...

İhtiyar, elini omzuma koydu:

‘Sana **namus sözü**’ dedi. ‘**Sağ salim** evine döneceksin. Hem de büyük bir **servetle**.’

Babam ticaretin onda dokuzunun cesaret olduğunu söylerdi. Riske girmeden kazanmak olanaksızdı. İhtiyar, yıllarca çalışsam bile elde edemeyeceğim bir **servetten** söz ediyordu. Biraz düşündükten sonra:

‘Kabul’ dedim. ‘Anlaştık. Ne zaman çıkıyoruz yola?’

‘Yarın güneşin doğuşuyla birlikte’ dedi.

Bana kalsa daha geç çıkardım yola. Hazırlıkları ancak tamamlayabilirdik. Ama İhtiyar'ın sözleri öyle kesindi ki, karşı çıkmadım. Bir kez girdik bu işe, artık **sızlanmanın** anlamı yoktu.

‘O halde anlaştık. Yarın sabah **kervanın** yanında buluşalım’ diyerek gitti İhtiyar. Ben de giyinip **kervanın** bulunduğu yere yollandım. Adamlarıma olanları anlattım, şaşırdılar. Kimisi, ‘Tek başına gitme!’ dedi. Kimisi, ‘**Kismet** kapına gelmiş, geri çevirme!’ dedi Ben zaten kararımı vermiştim, gidecektim. Kaderimde ne varsa o olurdu. Şansımı denemeliydim. Hazırlıklara başladık. Yapacak o kadar çok iş vardı ki, sabaha kadar çalıştık.

Güneş doğarken İhtiyar göründü. **Kervana** yaklaşıp, yolculuğa hazır olduğumuzu anlayınca gülümsedi:

‘Seni seçmekle yanlış yapmamışım’ dedi memnun bir şekilde.

Adamlarımla vedalaşıp yola koyulduk. Yüce dağlardan ve dar **geçit**lerden geçtik, akşamları dağ rüzgârını yedik, gündüzleri kızgın güneşte piştik. Tam yedi gün yedi gece yol gittik. Yedinci günün sabahında tek parça bir kayadan oluşan kıvrık bir dağın kenarına geldik. İhtiyar devesini benimkinin yanına sürdü. Gözlerinin içi gülerek:

‘İşte geldik’ dedi.

‘Geldik mi?’ diye sordum şaşkınlıkla. Ortalıkta taşınacak yük falan göremiyordum.

‘İşte burası’ dedi ihtiyar elleriyle dağı göstererek.

‘Dağı mı taşıyacağız’ diye alaycı bir sesle sordum.

‘Hayır’ dedi.

‘Dağın içindekini.’

‘Dağın içindekini mi?’

‘Evet, bu dağ bize kapılarını açacak, **hazinesini** sunacak.’

Şaşkınlık içinde baktım İhtiyar'a. Yoksa bu adam deli miydi? Eğer bir deliye inanıp da buralara kadar geldiysem kendimi hiç bağışlamayacaktım. Ama İhtiyar kendinden emin bir halde, deveyi dizleri üstüne çöktürüp yere indi. Dağa doğru yaklaştı. Bir şeyler mırıldandı. Kırmızı kayaya üç kez dokunup üç kez yeri öptü. O anda güçlü bir titreme hissettim. Eyvah, deprem oluyor galiba!’ diye söylendim. ‘Sarsıntıyı develerim de hissetmiş olacaklar ki ürkererek birkaç adım geriye kaçtılar. Az kalsın bindiğim deveden yere yuvarlanacaktım. Kendimi toparlayıp yeniden yaşlı adama döndüğümde **şaşkınlıktan ağzım açık kaldı**. İhtiyar'ın az önce dokunduğu yerde bir yol açıldı. Yoksa bu adam bir **büyücü** müydü? Ona baktığımı fark eden adam bana seslendi:

‘Öyle şaşkın şaşkın duracağına, deveden in de yanıma gel!’ dedi.

Dediğini yaptım. İhtiyar gözlerimin içine bakarak:

‘**Serveti** kazanmamıza az kaldı’ dedi. ‘Artık iş sende.’

Söylediklerinden bir şey anlamadım.

‘Ne demek istiyorsunuz?’ diye sordum.

‘Gördüğün gibi ben seni buraya getirdim, dağın içine giden gizli **geçidi** açtım. Ama içeri giremem. Dağ bunu bana yasakladı. Oraya ancak benden başka biri girebilir. İşte o kişi sensin.’ Korkmaya başladım.

‘İçerde ne var?’ diye sordum.

‘Büyük bir **hazine** var ama...’

İhtiyar sustu. Sözlerini sürdürmeden önce dikkatle yüzüme baktı.

‘Ama...’ diye yineledim tedirginlikle.

‘**Hazineye** ulaşmak o kadar kolay değil. Dağ cesur insanları sever. Bu yüzden içeri girecek olanı sınavdan geçirir. Bu sınavı başarırsan **hazineye** ulaşırsın.’

‘Nasıl bir sınavmış bu?’ diye sordum.

‘Bir cesaret sınavı. İçeri girer girmez karanlık bir yol çıkacak önüne. O yolda çeşit çeşit **yaratıklar** gözünü korkutmak, seni geri döndürmek için **yolunu gözlüyor**. Onlardan korkmayacaksın. Hiçbiri sana zarar veremez. Yapabilecekleri tek şey görüntüleriyle, sesleriyle seni ürküterek mağaradan dışarı çıkarmaya çalışmak. Onlara aldırmayacaksın. Ölümü aklından, korkuyu yüreğinden uzak tutup durmadan yürüyeceksin. Gerekirse gözlerini kapa, kulaklarını tıka ama hiç durmadan ilerle. Beş yüz metre sonra yol bitecek, bir alana ulaşacaksın. Alanın ortasında **ak kefenler** içinde yatan bir ölü göreceksin. Ölüye yaklaş. Ölü'nün ayaklarının ucunda ve başının ucunda yedişer mum yanıyor. Ayak ucundaki yedi mumu baş ucuna, baş ucundaki yedi mumu da ayak ucuna koyacaksın. Sonra elini kefenin içine sokup ölü'nün göbeğine doğru uzatacağısın. Ölü'nün göbeğinde küçük bir kutu var. O kutuyu hemen alacaksın. Kutuyu aldığın anda ortalık aydınlanacak, bütün **yaratıklar** kaybolacak. Ve dağın hazinesi ortaya çıkacak.’

Korkak biri sayılmam ama İhtiyar’ın anlattıkları **tüylerimi diken diken etti**.

‘Başka türlü **hazineyi** alamaz mıyız?’ diye sordum korkuyla.

‘Alamayız, hazineye ulaşmanın tek yolu bu.’

‘İkimiz birden girsek’ dedim.

İhtiyar sert cevap verdi:

‘Sen anlamadın galiba. Ben yalnızca dağın kapısını açabilirim. İçeri benden başkasının girmesi gerek. Ben girersem dağ **hazinesini** vermez.’

‘Bilmem ki nasıl yapsak? Hiç başıma böyle bir iş gelmedi’ dedim.

İhtiyar yumuşadı:

‘Bana güven oğul’ dedi. ‘Kötü bir şey olmayacak, çok değil on dakika sonra büyük bir **servetin** sahibi olacaksın.’

Bir **servet** için bu tehlikeyi **göze almaya** değer miydi? Ya ben içeri girer girmez **geçit** üstüme kapanır da bu adam develerimi alır kaçarsa... Ama niyeti develerimi alıp kaçmaksa buraya kadar niye beklesin, kentten çıkar çıkmaz adamlarıyla yolu kesip bu işi kısa yoldan halledebilirdi. İçimden İhtiyar'a inanmak geliyordu. Söyledikleri doğruysa artık günlerce yol yapmaktan kurtulacaktım. Üstelik yolda karşılaştığımız tehlikeler de bitecekti. Her yerde karşıma çıkan **eşkıyalarla** uğraşmaktan da kurtulacaktım. **Kervanları** basan eşkıyalar hem malları alıyorlardı hem de yaşlı genç demeden buldukları herkesi **kılıçtan geçiriyorlardı**. Defalarca böyle tehlikeler atlattım. Mağaraya girip de hazineyi alabilirsem ömür boyu rahat içinde yaşayacaktım.

‘Tamam’ dedim İhtiyar'a. ‘İçeri gireceğim.’

‘Doğrusunu yapıyorsun oğul. Pişman olmayacaksın. Ama sakın söylediklerimi unutma. Ne olursa olsun korkmayacaksın, vazgeçmeyeceksin, geri dönmeyeceksin.’

İhtiyar'ın sözleri beni biraz daha cesaretlendirdi:

‘Hadi hakkını helal et baba’ deyip girdim **geçitten** içeri. Daha adımımı atar atmaz gün ışığı kayboldu. Ortalık **zifiri** karanlık oldu. Ayaklarımı sanki boşluğa atıyor gibiydim.

Acemi adımlarla ilerledim. Uzaktan uğultu halinde sesler geliyordu kulağıma.

Birkaç adım sonra gözlerim karanlığa alıştı. Çok net olmasa da yolun içini görmeye başladım. Az ilerde yol kıvrılıyordu. Adımlarımı hızlandırdım. Bir an önce işimi bitirip buradan ayrılmak istiyordum. Tam kıvrımı dönerken gözlerimi yakacak kadar parlak bir ışığın içine düştüm. Işığın içinde bir şekil belirdi. Bu şeklin ne olduğunu anlayınca damarımdaki kan donacak gibi oldu. Karşımda benim develerimin boyunda bir **hayalet** belirdi. Elinde bir kılıç son hızla üzerime geliyordu. Korkudan bacaklarım titremeye başladı. İhtiyarın söylediklerini anımsadım. Hemen gözlerimi kapadım. Ona bir an daha bakacak olsam panik içinde geri kaçacaktım. Gözlerimi kapayınca hayalet kayboldu. Derin bir soluk aldım. Ben de gözlerimi açmadan ilerledim. Nasıl olsa İhtiyar'ın sözünü ettiği meydana beş yüz adım sonra ulaşacaktım. Kör bir insan gibi ellerimle duvarlara tutunarak ilerlemeye başladım. Biraz yürüdüm ki, yardım isteyen bir kadın sesi duydum. Ses öyle **cılız** ki, **belli belirsiz**

duyabiliyordum. Merakla gözlerimi açtım. Az ilerde ayaklarından zincire bağlanmış yaşlı bir kadın gördüm. Ellerini bana uzatmış, ‘Ne olur beni buradan çıkar’ diye yalvarıyordu. Ona yaklaştım. Öyle acınacak bir hali vardı ki, bir an ne yapacağımı bilemedim. İhtiyar bana bu kadından hiç söz etmedi. Kadını dışarı çıkarsam, sonra yeniden yoluma devam etsem... Hayır... Hayır... Böyle bir işe kalkışmamalıydım. Önce ölünün göbeğindeki kutuyu almalıydım. Sonra bu kadıncağızı kurtarırdım. Kadına yaklaşıp:

‘Biraz bekle anacığım, seni az sonra kurtaracağım’ dedim.

Yalvaran gözlerle yüzüme baktı:

‘Dayanacak halim kalmadı. Beni hemen kurtarmalısın. Sonra çok geç olabilir’ dedi.

‘Bağışla, ama bunu yapamam. Biraz beklemelisin. Dayan, az sonra geleceğim’ dedim.

‘Hayır, beni şimdi kurtarmalısın’ diye ısrar etti. Sesindeki ezikliğin giderek kaybolduğunu, kadının öfkelenmeye başladığını hissettim.

‘Üzgünüm ama bunu yapamam’ dedim.

Kadın birden ayağa fırlayarak ellerini bana doğru uzattı. Tırnaklarının hızla uzadığını gördüm. Demek bu da beni engellemek için yapılan oyunlardan biriydi. Yine gözlerimi kapadım. Ama kadının korkunç çığlığı kulaklarımda yankılanıyordu. Hemen işaret parmaklarımla kulaklarımı tıkadım. Ortalık yine sakinleşiverdi. Gözlerim kapalı, kulaklarım tıkalı yürümeye başladım. Yürüyüşüm biraz yavaşlamıştı ama hiç değilse hayaletlerle karşılaşmıyordum. Yüz metre kadar gitmiştim ki, ayağım bir şeye takıldı. Geri çekilmeye çalıştım. Ama hareket edemiyordum. Gözlerimi açmak zorunda kaldım. Bir de baktım ki ne göreyim, kocaman bir yılan ayaklarıma sarılmamış mı? Ayaklarımı kurtarmak istedim ama boşuna, yılan o kadar güçlüydü ki, parmaklarımı bile hareket ettiremiyordum. Artık gözlerimi kapamak, kulaklarımı tıkamak da çözüm değildi. Panik içinde bağırmaya başladım. Sesimi duyan ne kadar **yaratık** varsa hepsi ortaya çıktı. Korkunç çığlıklar atarak çevremi sardılar. O anda bir şeyi fark ettim. Bu **yaratıklar** bana zarar veremiyor, yalnızca çevremde uçuşup duruyorlardı. Ama yılan yürümemi engellemeye hâlâ devam ediyordu. O **yaratıkları** boş verip önce yilandan kurtulmalıydım. Ama nasıl? Eğer bunların tümü **düş gücünün** ürünüyse, onları yok edebilirdim. Düşüncelerimi toplayarak yılanın varlığını yok

saymaya çalıştım. Yeniden gözlerimi kapadım, kulaklarımı tıkadım. ‘Böyle bir yılan yok...’ diye kendi kendimi ikna etmeye çalıştım. Az sonra ayağımı oynatabildiğimi fark ettim. Gerçekten de yılan yok oldu. Onu yendim. Kendime olan güvenim artmaya başladı. Ellerimi kulaklarımdan çektim, gözlerimi açtım. Artık o **yaratıklar**ın varlığı beni korkutmuyordu, hatta onların çamaşırlar gibi havada öylece asılı durmaları bana komik bile geliyordu. Adımlarımı hızlandırarak yürümeyi sürdürdüm. **Yaratıklar** da benimle hızlandı. Türlü kılığa girip çeşitli sesler çıkarak beni engellemeye çalıştılar. Ama ne yaparlarsa yapsınlar boşunaydı, artık beni korkutamıyorlardı. Sonunda yol bitti, alana çıktım. On dört mumla aydınlanan ölü, İhtiyar'ın söylediği gibi alanın tam ortasında yatıyordu. Yanına yaklaştım. Bembeyaz bir **kefene** sarılıydı. Baş ucundaki yedi mumu ayak ucuna, ayak ucundaki yedi mumu da baş ucuna koydum. Şimdi işin en zor kısmına geldim. Sağ elimi kefenin içine sokup ölünün göbeğine doğru uzattım. Elim ölünün buz gibi soğuk tenine değdi. Korkuyla irkildim. Ama vazgeçmedim. Başarıya ulaşmama çok az kaldı. Elimi biraz daha uzatınca kutuya dokundum. Hemen kutuyu aldım. Kutuyu alır almaz, o korkunç **yaratıklar** yok oldu. Sanki mağaranın içine güneş doğmuş gibi ortalık aydınlandı. Bu ışık da nereden geliyor?..’ diye çevreme baktım; altın, zümrüt ve çeşit çeşit değerli taşlardan oluşan küçük bir tepelik duruyordu orada. ‘Bu görkemli manzara karşısında **soluğum kesildi**. Öylece donakaldım. Demek yaşlı adam doğruyu söylemişti. Kendimi toparlayıp mağaradan dışarı çıktım. İhtiyar **geçidin** girişinde merakla beni bekliyordu. Onu görür görmez:

‘Başardım! Kutuyu aldım’ diye sevinçle **haykırdım**.

İhtiyar **soğukkanlılığını** koruyordu:

‘Aferin evlat’ dedi. ‘Başardın işte. O elindeki kutuyu bana ver. İçerdeki **hazineyi** de develerin sırtına yükle.’

Kutuyu ona uzattım. Develerin sırtından aldığım **çuvalı** aldım ve yeniden mağaranın içine girdim.

Hazineyi develere yükleme işi saatlerce sürdü. Kırk devenin kırkını da yüklediğimizde hazinenin büyük kısmı hâlâ içerdeydi. Ama hepsini taşımamızın da olanağı yoktu.

İhtiyar tatlı tatlı gülümseyerek yanıma geldi:

‘Bu kadarı yeter’ dedi. ‘Hadi, **kervanı** topla, geri dönüyoruz.’

Ben develerin sırtındaki hazineyi sararken o da kırmızı **kayaya** yaklaştı. Bir şeyler **mırıldandı**. Kayaya üç kez dokundu, üç kez yeri öptü, **geçit** açıldığı gibi yine büyük bir sarsıntıyla kapandı.

Develerimize bindik, yola koyulduk. Ben arkada kalmış, iple birbirlerine bağladığım develeri kontrol ediyordum. Kısa sürede kırmızı kayadan uzaklaştık. İhtiyar en önde hızlı adımlarla ilerleyen devesinin üstünde neşeyle sallanıyordu. Devemi onun yanına sürdüm. İş tamamladık ama benim payıma ne düşeceğini henüz konuşmadık. Doğrusunu söylemek gerekirse, ne kadar altın istemem gerektiğini ben de bilmiyordum. Acaba bir deve yükü istesem çok mu olurdu? Belki de **açgözlülük** etmemeliydim, yarım deve yükü altınla yetinmeliydim. Yarım deve yükü altın **deyip geçmeyin**, yedi kuşak ailemin çoluk çocuğuyla rahatça yaşamasını sağlayacak kadar büyük bir **servetti** bu. Kafam bu **pazarlıklarla** dolu, Devemi İhtiyar'ın yanına yaklaştırdım.

İhtiyar, yüzüme bakar bakmaz niyetimi anladı. Zeki insanlara özgü **ukalaca** bir şekilde:

‘Payına düşeni istiyorsun değil mi?’ diye sordu.

‘Evet’ dedim. ‘Benden istediğin hizmeti **yerine getirdim**. Bana ne vereceksin?’

‘Hakkın olanı alacaksın. Söyle bakalım ne istersin?’

Böyle konuşarak beni rahatlattı ama hâlâ ne kadar isteyeceğime karar vermedim. Duraksadığımı anlayan yol arkadaşım, benden önce davrandı:

‘Bir deve yükü altın yeter mi?’

Ben yarısını bile kabul ederdim.

‘Yeter elbette. Allah senden razı olsun’ dedim.

‘İyi o halde, istediğin deveyi seç, üstündeki hazine senindir.’

Sevinçten çılgına döndüm. Ama o haldeyken bile küçük bir **kurnazlık** yapmayı başardım. **Kervanın** en iri devesini gösterdim.

‘Al senin olsun. Altınları güle güle harca’ dedi.

Artık zengin bir adamdım. Kente döner dönmez bütün develeri satacak, kendime kocaman bir **konak** yaptıracaktım. Yıllardır **özlemimi** çektiğim bolluk içindeki yaşama **nihayet** kavuşacaktım. İlk mola yerine ulaşınca kadar, uyum içinde salınan devemin sırtında birbirinden güzel düşler kurarak vakit geçirdim.

Molayı kalın ağaçlarla dolu bir **pınarın** başında verdik. Devemden aşağı inerken, gözüm benim payıma düşen **hazineye** takıldı. Ne kadar da çoktu.

‘Bunların hepsi benim’ diye söylendim.

Kendi kendime konuştuğumu fark eden İhtiyar şakayla karışık gülümsedi. İşte ne olduysa o anda oldu. Adamın gülümseyişi onuruma dokundu. Sanki beni küçümsüyor gibiydi. Eee buna da hakkı vardı tabii. Bir deve yükü altın beni **kendimden geçirmeye** yeterken, o otuz dokuz deve yükü altının sahibi olarak **soğukkanlılığı** korumayı sürdürüyordu. Yaşlı adama nefretle baktım. O, arkası dönük olduğu için bakışlarımı fark etmedi. Develerimizden inip **pınarın** tatlı suyuyla serinledik. Yemeklerimizi açıp karnımızı doyurduk. Yemeğimizi bitirdiğimizde İhtiyar'ın üzerine bir yorgunluk çöktü. **Ha bire** esneyip duruyordu.

‘Ben biraz kestireyim, sonra yola çıkarız’ dedi.

‘Olur’ dedim. ‘İçimden ona kızıyordum. Sanki burada onun **kölesi** vardı. O uyuyacak, ben de başında onun uyanmasını bekleyecektim. Öfkeyle kalkıp develerimin yemlerini değiştirdim, sularını tazeledim. Bir ara gözlerim, seçtiğim devenin sırtındaki hazineye kaydı. Öteki otuz dokuz devenin yükü yanında benim payıma düşen ne kadar da azdı. Oysa tehlikeye ben atıldım. O yalnızca dağdaki **geçidi** açtı. Ama ben ölümü, çıldırmayı **göze alarak** hazineyi **ele geçirdim**. ‘Neden sanki bir deve yükü altın istedim?’ diye kendime kızmaya başladım. Benim hakkıma düşen çok daha fazla olmalıydı. Develerle işim bitince yeniden İhtiyar'ın yanına geldim. Bir çocuk gibi savunmasız, mışıl mışıl uyuyordu. Baş ucuna oturdum, sabırla uyanmasını bekledim. İhtiyar bir süre sonra uyandı. Beni başında beklerken görünce utançla gülümsedi:

‘Çok mu uyudum?’ diye sordu.

‘Yoo, o kadar fazla olmadı’ dedim.

Doğruldu. Bendeki değişiklik dikkatinden kaçmadı.

‘Sende bir hal var? Ne oldu?’ diye sordu.

‘Daha ne olsun...’ dedim. ‘Sen beni kandırdın.’

‘Kandırdım mı?’ diye şaşkınlıkla söylendi.

‘Kandırdın ya. Kırk deve yükü altından bana yalnızca bir deve yükü altın verdin.’

İhtiyar anlayışla gülümsedi:

‘Hay Allah’ dedi, sanki sevimli bir yaramazlık yapmışım gibi. ‘Düşündüğün bu mu? Peki sen ne kadar istiyorsun?’

Aslında ne isteyeceğimi bilmiyordum ama sözcükler **kendiliğinden** çıktı ağzımdan:

‘Ben on deve yükü altın istiyorum’ dedim.

‘Peki evlat’ dedi. ‘İstedğin on deve yükü altın olsun. Seç istediğin develeri.’

Yine **kervan**ın en büyük develerini kendime ayırdım. Öfkem biraz geçti. ‘İşte adalet yerini buldu’ diyordum.

Yeniden yola koyulduk. Akşam mola verdiğimizde aklıma bir şey takıldı: ‘İhtiyar benimle neden **pazarlık** etmiyordu? Neden istediğimi zorluk çıkarmadan veriyordu’ Bu soruların yanıtını bulmakta gecikmedim. Çünkü ben hakkım olanı hâlâ almadım. İki gün boyunca yaşlı adamın bana haksızlık ettiğini düşünüp durdum. Üçüncü günün sonunda henüz mola vereceğimiz yere bile yaklaşmamışken dayanamayıp yine İhtiyar'ın yanına sürdüm devemi.

‘Baksana baba’ dedim.

Yol arkadaşım bana döndü. Yüzünde yola çıktığımızdan bu yana hiç görmediğim bir **keder** vardı.

‘Söyle oğul’ dedi.

‘On deve yükü altın bana az’ dedim.

Bu kez gülümsemedi. Yalnızca başını sallamakla yetindi.

‘Ne kadar istiyorsun?’ diye sordu.

‘Yarısını istiyorum’ dedim.

‘Peki, yarısı senin olsun’ dedi.

Belki de bu kadar kolay **razı olmasa**, içimdeki **hırs** eriyip yok olacaktı. Bu kadar kolay kabul edişi haklılığımı açıkça ortaya koymuyor muydu? Aldığım on devenin yanına on tane daha ekledim. Ama tahmin edeceğiniz gibi yine **gözüm doymadı**. Yolculuğumuzun beşinci gününde yine yaşlı adamın yanına sürdüm devemi. Yaşlı adam gelişimden ne söyleyeceğimi anlıyordu.

‘Yine yetmedi değil mi?’ diye sordu.

‘Konu yetip yetmeme değil’ diye tersledim. Sen hem yirmi deve yükü altın aldın, hem de o kutuyu. Kim bilir o kutuda ne büyük bir zenginlik gizli ki, hiç karşı durmadan bana istediklerimi verdin.’

‘Şimdi ne istiyorsun?’

‘Kırk devenin kırkını da istiyorum. Kutu da sana kalsın. Hazineyi bulmak için **yaratıklarla** mücadele etmedim mi? Demek ki kırk **devenin** kırkını da hak etmişim.’

‘Kırk **deveyi** de al ama bu doymazlığın sınırı yok oğlum. Kendine hâkim ol’ dedi İhtiyar.

Benden korktuğunu hissettim. Kendime duyduğum güven giderek artıyordu. Ama İhtiyar'ın söyledikleri doğrudu. Altıncı gün yine kendimi hakkı yenmiş hissettim. Bu yaşlı adam gözünü kırpmadan bana kırk deveyi verdiği göre, kim bilir kutuda nasıl bir hazine gizliyordu! Altıncı gece hiç uyumadan kutudaki hazineyi düşünerek bir sağa bir sola dönüp durdum. Sabah kalkar kalkmaz İhtiyar'ın **yakasına yapıştım**:

‘Çabuk söyle bana, o kutuda ne var?’

‘Sen ne gözü doymaz bir adammışsın. Aldığın hazine seni dünyanın en zengin adamı yapmaya yeter de artar. Daha ne istiyorsun?’ diye çıkıştı İhtiyar.

Ama ben vazgeçmiyordum:

‘Sen bu **öğütlerle** git aptalları kandır. Söyle bakalım ne var o kutuda?’

Yaşlı adam baktı niyetim ciddi, eğer söylemezse boğazını sıkacağım, ‘Bırak yakamı’ diye inledi. ‘Bırak. Anlatacağım.’

Bıraktım. İhtiyar derin derin soluk aldı. Nefretle yüzüme bakarak kutuyu açtı. Kutunun içinde yeşil renkli bir tozdan başka bir şey yoktu. Düş kırıklığına uğradım. Yaşlı adam sağ elinin işaret parmağını yeşil toza değdirdi sonra bana yaklaştı.

‘Bu tozu sol gözüne sürersen yerin altını, dağların içini olduğu gibi görürsün. Böylece hiçbir hazine senden gizlenemez’ dedi.

‘Demek kutunun sırrı buymuş’ diye sevinçle söylendim.

İhtiyar tozu sol gözüme sürdü. Önce gözümün içinde bir ışık patlaması oldu. Gördüğüm bütün renkler birbirine karıştı. Sonra her şey duruldu, renkler yerine oturdu. Ve ben müthiş bir şaşkınlığa düşerek toprağın altını, kayaların içini gördüğümü fark ettim.

‘Haklıymışsın be İhtiyar’ dedim. ‘Gözümün önündeki engeller yıkıldı. Artık toprağın öteki yüzünü görebiliyorum.’

‘İyi, artık gidelim’ dedi. ‘Zaten bir günlük yolumuz kaldı.’

‘Hayır hiçbir yere gitmiyoruz’ dedim. ‘Önce o kutuyu bana ver.’

İhtiyar kaçmaya çalıştı. Ama hemen yakaladım onu. Kutuyu zorla aldım elinden. O yerde yatarken kutuyu açtım. Sol gözüme sürdüm, toprağın ötesini gördüm. ‘Sağ gözüme sürersem kim bilir daha nereleri görürüm...’ diyerek işaret parmağımı yeşil toza batırdım.

‘Yanlış yapıyorsun oğul’ dedi İhtiyar yattığı yerden. ‘Kendine yazık edeceksin.’

Onu dinlemedim, beni kandırmaya çalışıyor sandım. Yeşil toza batırdığım parmağımı sağ gözüme sürdüm. Birden ortalık kararırverdi. ‘Az sonra karanlık geçecek, sınırsız bir görme gücüne erişeceğim’ diye düşündüm. Ama ortalık bir türlü aydınlanmıyordu. Saniyeler, dakikalar geçiyor o siyah perde gözlerimin önünden kalkmıyordu.

‘Ne olur yardım et’ diye yalvararak görmeyen gözlerimle İhtiyar’ı aramaya başladım. Adam gelip elimi tuttu:

‘Artık çok geç’ dedi. ‘Senin gözün sonsuza kadar kör oldu.’

‘Ne olur bana yardım et. Bütün develerimi yüküyle birlikte sana vermeye hazırım’ dedim.

‘Sana hiç kimsenin yardımı dokunamaz. Bana yaptığın onca kötülüğe karşın inan bana elimden gelse gözlerinin görmesini sağlardım. Ama seni evine götürmekten başka yapabileceğim bir şey yok.’

Gözyaşları içinde yere kapanıp ağlamaya başladım. Yaşlı adam beni yalnız bırakmadı, sakinleştirmeye çalıştı. Sonra deveme bindirdi, evime kadar getirdi.

‘Kırk deveyi üstündeki yükü birlikte sana bırakıyorum’ dedi. Kutuyu da yanına alarak çekip gitti. Kırk deve yükü hazinem ve karanlık dünyamla kalakaldım.

İşte **o gün bugündür** her sabah kentin meydanına oturur, ensem bir tokat indirene, ‘Oh adalet yerini buldu’ diyerek bir kese altın dağıtırım.”

Köradam sözlerini bitirince, olayı dinleyen Padişah, “Ama” demiş, “Siz yanlışınızı anlamışsınız. Artık buna bir son verseniz?”

“Doğru, daha gözlerim kör olduğu anda yaptığım yanlışını anladım. Artık geri dönüş olmadığını da biliyorum ama açgözlülüğün beni bir aptala dönüştürmesini bağışlayamıyorum” demiş.

Konuşacak söz kalmayınca uyku kendini hissettirmeye başlamış. **Vezir** ile Padişah o gece Köradam’ın evinde kalmışlar. Ertesi sabah Köradam:

“Birkaç gün daha burada kalın, konuğum olun” diye ısrar etmiş.

“Daha işimiz bitmedi” demiş Padişah. “Şapkacı'ya gidip öğrendiğimiz bütün öyküleri anlatacağız.”

Sabahleyin Köradam'ın evinden ayrılmışlar. Kentin dışına yeni çıkmışlar ki, “Hünkârım” demiş **Vezir**. “Sizin oraya kadar yorulmanıza gerek yok. Ben Şapkacı'ya gider verdiğimiz sözü **yerine getiririm**.”

Padişah **Vezir**'e sevgiyle bakmış:

“Sen çok zeki bir adamsın **Vezir**. Benim gibi akılsız bir padişahı bile eğitmesini bildin. Şapkacı'nın kentine ne sen gideceksin, ne de ben. Öykülerini dinlediğimiz bütün insanları saraya çağıracağım. **Danışmanım** olmalarını isteyeceğim.”

Duyduğu sözlerin anlamını tam çözemeyen **Vezir** soru dolu bakışlarını Padişaha çevirmiş.

“Yanlış duymadın” diye yinelemiş Padişah. “**Danışmanım** olmalarını isteyeceğim. Biz insanların hafızası çok zayıftır. Bu gezi sırasında öğrendiklerimi unutmaktan, dinlediğimiz öykülerdeki yanlışları tekrarlamaktan korkarım. Bu yüzden beni uyuracak **danışmanlara** ihtiyacım olduğunu düşünüyorum”

Padişah'ın bu düşüncesine **Vezir** de hak vermiş. Birlikte sarayın yolunu tutmuşlar. Bir gün bir gece yürümüşler, ertesi sabah saraya ulaşmışlar. Saray halkı onları büyük bir coşkuyla karşılamış. Dönüşlerinin onuruna o gece büyük bir şölen düzenlenmiş. Padişah ile **Vezir** doya doya eğlenmişler.

Ertesi gün Padişah çevresindeki **dalkavukları** saraydan kovduktan sonra beş **ferman** yazdırıp beş haberci hazırlatmış. Haberciler hemen yola çıkartılarak Köradam'ın, Demirci'nin, Kuyumcu'nun, Müezzîn'in ve Şapkacı'nın kentlerine yollanmışlar.

Aradan bir hafta geçmeden Köradam gelmiş saraya. Onu sırasıyla Demirci, Kuyumcu, Müezzîn ve Şapkacı izlemiş. Hepsi tamam olunca, Padişah onları başına toplamış:

“Sizin öyküleriniz bana çok şey öğretti” demiş. “Öğrendiklerim **paha biçilemez**. Ama öğrendiklerimi unutmaktan, anlattığınız yanlışlara düşmekten korkarım. Üstelik yapacağım yanlışın cezasını yalnızca ben çekmekle kalmam, ülkem de bundan zarar görür. Bu yüzden sarayda kalıp benim danışmanım olmanızı istiyorum.”

Konukları Padişah'ın bu sözleri karşısında şaşkınlığa düşmüşler. Köradam söz almış:

“Bizim gibi güçsüz insanların sizin gibi **kudretli** bir hünkâra ne yararı olabilir ki?” diye sormuş.

“İster padişah olsun, ister yoksul bir köylü, insanoğlunun bazı davranışları var ki hiç değişmiyor” demiş Padişah. “Sizin yaşadıklarınız bu davranışlara çok iyi birer örnek. Mesela sen, açgözlülüğün yüzünden gözlerini yitirdin; Demirci paylaşmadığı için önemli bir fırsatı kaçırdı; Kuyumcu ise **har vurup harman savurmanın bedelini** çok ağır ödedi; Müezzin sabırsızlığı yüzünden sevdiği kadını kaybetti; Şapkacı kıskançlığı sonucu karısıyla oğlunun ölümüne yol açtı. Sizler insanoğlunun yapabileceği yanlışların canlı birer kanıtısınız. Hep yanımda kalmanızı, bana yol göstermenizi istiyorum.”

Konuklar Padişah'ın önerisini ilgiyle dinlemişler. Biraz düşününce, bu önerinin onları eski yaşamlarının yol açtığı acılardan kurtaracak bir fırsat olduğunu anlamışlar. Öteki insanlara yardımda bulunarak çektikleri acılardan kurtulabileceklerini düşünmüşler. Ve öneriyi kabul etmişler.

O günden sonra Padişah ülkesini daha iyi yönetmiş. Yasalardan sevgi, saygı ve adaleti dışlayan tüm maddeler çıkarılmış. Hapishaneler kapanmış, bütün cezalar kaldırılmış. Gökyüzünden, denizden ve topraktan **bereket** akmaya başlamış. Bahar görülmedik güzellikte renkler, kokularla açan yepyeni çiçeklerle gelmiş, yaz güneşi ürünlerin tadına tat katmış, sonbaharın hüznünlü yağmurları toprağı nemlendirmiş, kışın yağan karlar ise doğanın üstünü **bereketle** örtterek onu bahara hazırlamış.

Her sabah bolluk içinde gözlerini açan halk mutlu bir yaşam sürmeye başlamış. Padişah'ı eskisinden daha çok sevmiş, ona daha çok saygı göstermişler.

B1 DÜZEYE UYARLANMIŞ “MASAL MASAL İÇİNDE” ADLI ESERİN SÖZLÜK ÇALIŞMASI			
GÖRSEL	KELİME VEYA GRUBU	KELİME	METİNDEKİ CÜMLE

	Abur cubur: <i>isim</i> Çok yararlı olmayan ve rastgele yenilen şeyler, atıştırmalıklar.	Şükür, iştahım da yerinde, öğünümü abur cuburla geçirmem, yağlı yemekleri seçerim.
	Acıklı: <i>sıfat</i> Acındıracak, acı verecek nitelikte olan, dokunaklı, üzücü.	Bugüne kadar duyduğunuz en acıklı olaylar bile anlatacaklarımınla boy ölçüşemez. “Umarım Şapkacı’nınki kadar acıklı değildir” demiş Padişah.
	Açgözlülük: Paraya, yiyeceğe ve içeceğe doymama durumu	Belki de açgözlülük etmemeliydim, yarım deve yükü altınla yetinmeliydim.
	Açık artırma: <i>isim</i> Bir ürünün satışında almak isteyenlerin fiyatını artırdığı satış biçimi, müzayede, mezat.	Açık artırma şeklinde satış başlar.
	Adeta: <i>zarf, (a:deta:), Arapça</i> ‘<i>adetā</i> Hemen hemen, sanki	Adeta bir kuyumcu titizliğiyle çalışır.
	Ağız açık (veya bir karışık açık) kalmak: Çok şaşırmak.	Gördüklerim karşısında ağızım açık kaldı. Yaptığım işleri görenlerin ağız açık kalır. Kendimi toparlayıp yeniden yaşlı adama

		döndüğümde şaşkınlıktan ağzım açık kaldı.
	Ağzının payını (veya ölçüsünü) almak: Verilen karşılıkla bir kimseye söylediğine veya yaptığına pişman olmak.	‘Aldın mı ağzının payını?’ diye söylenerek yumruğumu kediye doğru salladım.
	Ahır: isim, Farsça <i>āḥūr</i> Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer.	Onun gözünde ahırlarındaki domuzlardan farkımız yoktu.
	Ak: sıfat Beyaz	Alanın ortasında ak kefenler içinde yatan bir ölü göreceksin.
	Akıntıya kapılmak: Bir denizde ya da nehirde suyun etki alanına girmek, akıntı ile sürüklenmek.	Kadın nehir kenarına gelince, kocasının kendini nehre attığını düşünerek suya girmiş, hemen akıntıya kapılmış.
	Aklı başına gelmek: Davranışlarının yanlışlığını anlayarak doğru yolu bulmak.	Son anda da olsa aklım biraz başıma geldi.
	Aklına düşmek: Hatırlamak.	Babam aklıma düşünce ağlamaya başladım.

	Aklını kaçırmak: Delirmek	Sonunda dün akşam aklını kaçırmış, gece yarısı kocam geldi, diye bağıarak ırmağa koşmaya başlamış. Kedinin başı duvara değince, aklını kaçırmama neden olan asıl olay gerçekleşti.
	Aklının ucundan bile geç(ir)memek: Hiçbir şekilde düşünmemek	Böyle bir şeyi aklımın ucundan bile geçirmedi.
	Alacaklı: <i>sıfat</i> Birinden alacağı olan (kimse), borçlu karşıtı	İki yıl sonra bir sabah alacaklılar kapıya dayandı.
	Alay etmek: Herhangi bir eksiklik sebebiyle bir insanı küçümsemek, dalga geçmek	Eski arkadaşlarım kahkahalar atarak benimle alay etmeyi sürdürdüler.
	Alem: <i>isim</i> Minare, kubbe, sancak direği vb. yüksek şeylerin tepesinde bulunan, madenden yapılmış ay yıldız veya lale biçiminde süs.	Camiye yaklaşıncam gözlerim minarenin alemine takıldı.
	Alışkın: <i>sıfat</i> Bir şeye veya bir şey yapmaya alışmış olan, alışkan, alışmış	Bizimkiler öncekilerden alışkın ya: “Elimizden gelen bir şey ise neden yapmayalım?” demişler

	Allah gecinden versin: ‘Uzun yıllar yaşa’ anlamında kullanılan iyi dilek sözü.	Allah gecinden versin baba, o nasıl söz öyle?’ dedim.
	Allah'ın bildiği kuldan saklanmaz: ‘Bir kişinin yaptığı şeyi Allah bilir ve bunu diğer insanlardan saklamak gerekmez’ anlamında kullanılan bir söz.	Kendimi övmeyi hiç sevmem ama Allah'ın bildiğini de kuldan saklamam.
	Altın bilezik: <i>isim</i> Kola takılan ve pek çok türü olan, altından yapılmış süs eşyası	Babam on iki tane altın bileziği bana uzatarak bunları tel fırçasıyla parlatmamı istedi.
	Anımsamak: Hatırlamak	Babamın sözlerini anımsadım.
	Apar topar: <i>zarf</i> Telaş ve acele ile	‘Sizi böyle apar topar getirdiğim için beni affedin’ dedi gülümseyerek.
	Armağan: <i>isim</i> Hediye	Öyküyü dinleyen Müezzîn’in de gözleri dolu dolu olmuş: “Bazen düşünüyorum da” demiş “yaşam insanoğlu için bir armağan mıdır, yoksa ceza mı, çözemiyorum.”
	Aşçı: <i>isim</i> Şef	Saray aşçısının bizim için hazırladığı piknik sepetini alıp saraydan çıktık.

	Ata: isim Kişinin geçmişte yaşamış olan aile büyükleri.	Atalarımın yıllarca çalışarak biriktirdikleri servet bu savurganlığa ancak iki yıl dayanabildi.
	Atılmak: Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak	Ani bir kararla ona doğru atıldım.
	Atölye: isim, (atö'lye), Fransızca atelier Zanaatçıların veya resim, heykel sanatlarıyla uğraşanların çalıştığı yer.	Padişah ile Vezir Demirci'yi iş için aramadıklarını söyleyince adam onlara atölyeyi tarif etmiş.
	Avize: isim, (avi:ze), Farsça āvīze Tavana asılan, şamdanlı, lambalı, cam veya metal süslü aydınlatma aracı	Tavandan sarkan kristal avizelerin altında çok yetenekli bir şekilde işlenmiş halılar, geniş koridorları süsleyen Çin işi vazolar, fil dışından yapılmış birbirinden harika biblolar, saraya giren kim olursa olsun bu görkem karşısında içi sıcak duygularla dolardı.
	Ayıptır söylemesi: 1. 'bunu söylemek size karşı saygısızlık olacak ancak söylemek zorundayım' anlamında özür dilemek için kullanılan bir söz 2. 'övünmek gibi olmasın ama' anlamında kullanılan bir söz	Ayıptır söylemesi, öğle yemeği için bir piliç aldım.

	Az gitmiş(ler) uz gitmiş(ler): Genellikle masallarda kullanılan ‘çok uzun mesafe gitmek’ anlamında bir söz.	Az gitmişler uz gitmişler, tam iki gün iki gece yol gitmişler.
	Bağırıp çağırmak: Öfkeyle bağırmak.	Hırsla bağırıp çağırmaya başladık.
	Bağışlamak: Affetmek.	Tam kapıyı kapatacakken seslendim: 'Dur, beni bağışla!'
	Bahse girmek (veya tutuşmak): Görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma yapmak	Belki bahse de girerdik. Bir de bahse tutuştuktan sonra dövüşe kendimizi iyice kaptırdık
	Bana kalsa: ‘Ben o durumda olsam, bence, bana göre’ anlamında kullanılan bir söz.	Bana kalsa daha geç çıkardım yola.
	Baskın: <i>isim</i> Askerlerin hiç beklenmeyen bir anda düşmana saldırması.	Ta ki o uğursuz baskın gününe kadar
	Baskına uğramak: Düşmanın beklenmedik bir saldırısıyla karşılaşmak.	Baskına uğradığımızda artık çok geçti.
	Baş edememek: Gücü yetmemek ve engel olamamak	Onlara karşı koymaya çalıştım ama baş edemedim.

	Başı sıkılmak (veya sıkışmak): Herhangi bir zorluk karşısında kalmak, bunalmak	Sanki her başları sıkıştığında onlara yardım eden ben değildim.
	Baygın: <i>sıfat</i> Bayılmış, kendinden geçmiş.	Adamcağız yarı baygın toprağa yığılınca Padişah ile Vezir yanına gelmişler.
	Becerikli: <i>sıfat</i> Yetenekli	Bizim hanım da sağ olsun pek beceriklidir yemek konusunda; bir tavuklu pilav yapar parmaklarınızı yersiniz.
	Bedel: 1. <i>isim</i> Değer, fiyat, kıymet. 2. <i>isim</i> Bir şeyin yerini tutabilen karşılık	“Size öykümü anlatacağım ama her bilginin bir bedeli vardır.
	Belli belirsiz: <i>sıfat</i> Tam olarak belli olmayan, yarı belli.	Hatta yeşil gözlerinden yansıyan parlak ışıkların yüreğimde belli belirsiz bir tedirginlik yarattığını söylersem abartmış olmam.
	Bereket: <i>Arapça bereket isim</i> Bolluk, çokluk.	Gökyüzünden, denizden ve topraktan bereket akmaya başlamış
	Besili: <i>sıfat</i> Eti, yağı çok olan hayvan	Pazara gidip besilisinden bir piliç aldım.

	Bıyık altından gülmek: Birinin durumuna belli etmemeye çalışarak gülümsemek	O da bıyık altından sinsi sinsi gülüyordu.
	Biblo: isim, (bi'blo, l ince okunur), Fransızca bibelot Çeşitli maddelerden yapılan heykel, vazo vb. zarif, küçük süs eşyası.	Tavandan sarkan kristal avizelerin altında çok yetenekli bir şekilde işlenmiş halılar, geniş koridorları süsleyen Çin işi vazolar, fil dışından yapılmış birbirinden harika biblolar, saraya giren kim olursa olsun bu görkem karşısında içi sıcak duygularla dolardı
	Biçim: isim Şekil	Ben de elimdeki demire biçim verinceye kadar çalışmak niyetindeydim.
	Bilgelik: isim Çok bilgili olma.	Camiyi, ezanı unutup büyülenmiş gibi ölümsüzlüğün, bilgeliğin simgesi olan bu büyük kuşu izlemeye başladım.
	Bir şeyi deli(ler) gibi yapmak: Çok fazla, çok yoğun şekilde yapmak.	Bütün gün deliler gibi çalışıyor, akşam olunca da sevinç içinde evimin yolunu tutuyordum.

	Birbirini süzmek: Birbirine dikkatli ve anlamlı bir şekilde bakmak.	Bir süre can düşmanı iki rakip gibi birbirimizi süzdük
	Bohça: isim İçine çamaşır, elbise vb. şeyler koyulan ve sarılan dört köşe kumaş.	Hanımın yemeğini sardığı bohçayı açtım.
	Boşa çıkarmamak: Olumlu bir sonuç alınmasını sağlamak.	Ben de çabasını boşa çıkarmadım.
	(Biriyle veya bir şeyle) boy ölçüşmek: Yarışmak	Bugüne kadar duyduğunuz en acıklı olaylar bile anlatacaklarımla boy ölçüşemez.
	Boynu bükük: zarf Üzgün, kırılmış, acınacak ve yardım bekler bir durumda, zavallı bir biçimde	Yanımdan boynu bükük uzaklaşırken büyük bir üzüntü duydum.
	Boyun eğmek: İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.	Çaresiz boyun eğdim.
	Bulaşıcı: sıfat, Birinden başkasına geçen, bulaşan.	Sanki bulaşıcı bir hastalık taşıyordum gibi benden kaçtılar.
	Buruk: sıfat Hüzünlü etki yapan veya kırılgan.	‘Babam dudaklarında buruk bir gülümsemeyle yüzüme baktı’
	Burukluk: isim Kırılganlık, hüzünlü hissetmek.	Yıllar önce ayrıldığım kentin sokaklarında yürürken

		nedense içimi bir burukluk kaplamıştı.
	But: <i>isim</i> Hayvanların, arka bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü.	Kedi yine pencereye gelmiş, yutkunarak elimdeki buda bakıyordu.
	Büyücü: <i>isim</i> Büyü yapan kimse, bağıcı, afsuncu, efsuncu, afsuncu, sihirbaz	Yoksa bu adam bir büyücü müydü?
	Büyülenmek: <i>mecaz</i> Çok etkilenmek, çok beğenmek.	Camiyi, ezanı unutup büyülenmiş gibi ölümsüzlüğün, bilgeliğin simgesi olan bu büyük kuşu izlemeye başladım. Güzelliğiyle büyülenmiş gibiydim, konuşmakta zorluk çekiyordum.
	Büyülü: <i>sıfat, mecaz</i> Çok etkileyici	Birkaç yıl içinde dikişle kumaş arasındaki o büyülü ilişkiyi öğrendim.
	Can düşmanı: <i>isim, mecaz</i> En büyük düşman.	Bir süre can düşmanı iki rakip gibi birbirimizi süzdük

	Can vermek: Ölmek	Cepheye birlikte geldiğim arkadaşlarımın çoğu daha ilk çatışmada gözlerimin önünde can verdi
	Canını vermek: Her şeyi yapmak, gerekirse kendini feda etmek ve ölmek, hiçbir şeyi esirgememek.	‘İnsan arkadaşı için canını verir be’ dedi annesini doktor götürmek için benden para alan.
	Cephe: <i>Arapça cebhe isim, askerlik</i> Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.	Bir gün sabaha doğru, çok sevdiğimden karımdan ayrılıp düştüm cephenin yoluna.
	Ceset: <i>isim, Arapça cesed</i> Ölü beden, naaş	İnsanların arasından geçince kıyıda yatan biri kadın biri erkek iki ceset gördüm.
	Cılız: <i>sıfat</i> Çok zayıf ve güçsüz.	Ses öyle cılızdı ki, belli belirsiz duyabiliyordum.
	Cinayet: (<i>cina:yet</i>), <i>Arapça cināyet isim</i> Bir insanın başka bir insanı öldürmesi.	‘İşte bunu yaparsan gerçek bir cinayet olur.

	Cumbalı: <i>sıfat</i> Binaların üst katlarında, sokağa doğru çıkıntı yapmış balkonlu (yapı)	Bizim dükkânın karşısında tahta cumbalı bir ev vardı.
	Çaba harcamak: Bir işi yapabilmek için elinden geleni yapmak, efor göstermek.	İstediklerime ulaşmak için çaba harcadığımı hiç anımsamıyorum.
	Çam: <i>isim, bitki bilimi</i> Bir ağaç çeşidi.	Gelin şöyle oturalım, daha rahat konuşuruz' diyerek çam ağaçlarının altında oturacak bir yer gösterdi.
	Çarçur: <i>isim</i> 'Gereksiz yerlere harcıyıp tüketmek, boşa harcamak' anlamındaki çarçur etmek ve 'gereksiz yere harcanmak, ziyan olmak' anlamlarındaki çarçur olmak sözlerinde geçer.	Orada burada gezerek vaktini çarçur etmemelisin.
	Çatışma: <i>isim, askerlik</i> Savaşta iki grup arasındaki ilk silahlı vuruşma.	Cepheye birlikte geldiğim arkadaşlarımın çoğu daha ilk çatışmada gözlerimin önünde can verdi

	Çekiç: <i>isim</i> Çivi çakma, madenleri dövme vb. işlerde kullanılan saplı bir el aleti.	Hiç ses çıkarmadan büyük bir merakla olacakları izlemeye başlamışlar, Demirci büyük bir keyifle kızgın demiri yerine koymuş, çekicini kaldırmış, çekici tam indirecekken karşıdaki duvara bakmış ve öylece kalmış.
	Çekingen: <i>sıfat</i> Her şeyden çekinen, ürkek, utangaç (kimse)	Ben ise tanımadığım bu toprakları, bu kenti keşfetmek için çekingen adımlarla saraya ilerledim.
	Çevik: <i>sıfat, Farsça çābuk</i> Kolaylıkla ve hızlıca davranan, atik.	Kedi çevik bir hareketle geri döndü, sıçrayarak pencerenin kenarına ulaştı
	Çeviklik: <i>isim</i>, Kolaylıkla ve hızlıca davranış, atik olmak.	Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden ama içerdeki ıvır zıvırın arasına karışıp kayboldu.
	Çıkarcılık: <i>isim</i> Çıkarcı olma durumu, çıkarseverlik, menfaatçilik, menfaat düşkünlüğü. Bir işi sadece kendine fayda sağlamak için yapma durumu.	Baktığım gözlerde korkaklık, ikiyüzlülük ve çıkarcılık vardı.’

	Çırak: <i>Farsça çerāğ isim</i> Zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse	Ertesi sabah kalktığımda, annem dükkâna gitmem gerektiğini yine söyledi: ‘Bugün çırak da gelmeyecekmiş, mutlaka gelsin.’ dedi baban Beni bir terzinin yanına çırak verdiler.
	Çıt çıkarmamak: En hafif bir sesi bile çıkarmamak	Kalabalık, çıt çıkarmadan olanları izliyormuş.
	Çiftlik: <i>isim</i> Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası.	Toprakbeyi ile adamları atlarının sırtında, biz ise yürüyerek kentin dışındaki çiftliğe doğru yola çıktık.
	Çoğu gitti, azı kaldı: ‘yapılmakta olan işin en önemli, en zor bölümü bitti, az ve önemsiz bölümü kaldı’ anlamında kullanılan bir söz.	Yüzüme baktı: ‘Çoğu gitti azı kaldı.
	Çözüm: <i>isim</i> Bir sorunun çözülmesinden alınan sonuç.	Yirmi beşinci gün dayanamadım, belki bir çözüm olur diye: ‘İstersen on beş gün görüşmeyelim’ dedim.

	Çuval: <i>Farsça cuvāl isim</i> Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba.	Develerin sırtından aldığım çuvalı aldım ve yeniden mağaranın içine girdim.
	Dalgalanmak: Deniz veya göl gibi geniş su yüzeylerinde genellikle rüzgâr, deprem vb.nin etkisiyle oluşan kıvrımlı hareket	Göl dalgalanıyor, balıklar göle dalıp çıkıyordu.
	Dalkavuk: <i>isim</i> Kendisine çıkar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse, yalaka.	Padişah övünmeye başlar başlamaz sarayda ne kadar dalkavuk varsa başına toplanır, Padişah'ın her söylediğini alkışlayarak gereğinden fazla överlermiş.
	Danışman: <i>isim</i> Bilgi ve düşüncesi alınmak için kendisinden fikir alınan görevli kimse, müşavir.	Danışmanım olmalarını isteyeceğim.
	Dayanmak: Sabretmek	'Böyle bir acıya nasıl dayanırım?'
	Delikanlı: <i>isim</i> Çocukluk çağından çıkmış genç erkek.	Mahalledeki bütün delikanlılar gibi ben de o güzel kıza aşkıttım
	Dere tepe düz gitmek: Engelleri aşarak gitmek	Tam beş gün beş gece yol gitmişler, dere tepe düz gitmişler
	Dev: Farsça dīv Çok büyük	Ben Zümrüdüanka'nın altında kalıyordum; kuşun dev

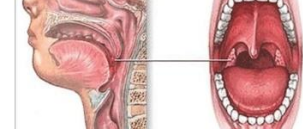
		gölgesi beni yakıcı ışıklardan koruyordu.
	Deve: isim, hayvan bilimi Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan (Camelus)	Kırk devem vardı.
	Deyip de geçmemek: Önemsemek, önem vermek.	Yarım deve yükü altın deyip geçmeyin, yedi kuşak ailemin çoluk çocuğuyla rahatça yaşamasını sağlayacak kadar büyük bir servetti bu.
	Dile kolay: sıfat, mecaz Anlatılması kolay ancak yapılması veya katlanılması çok zor.	Dile kolay, tam on yedi yıl uzak kalmıştım onlardan.
	Direnmek: nesnesiz Herhangi bir düşüncede, bir istekte veya bir durumda kabul etmemek, karşı koymak.	Direnmeye kalkışanlar anında öldürüldü.
	Dizgin: isim Hayvanı yönlendirmeye yarayan ip ya da kemer.	Beni gören Kervancıbaşı atının dizginlerini çekerek önümde durdu.

	Dokunmak: İnsanın içine işlemek, duygulanmasına sebep olmak, etkilemek.	Adamın gülümseyişi onuruma dokundu.
	Dünya(lar) başına yıkılmak: Çok kötü bir olay sonucunda bütün umutlarını kaybetmek	Keşke kaldırmasaymışım, o anda dünyalar başıma yıkıldı.
	Düpedüz: zarf, mecaz Başka bir amaç olmadan, açıktan açığa, açıkçası, gerçekten	Arkadaşım bana düpedüz hırsızlık öneriyordu.
	Düş gücü: Hayal gücü.	Eğer bunların tümü düş gücünün ürünüyse, onları yok edebilirdim.
	Düş kırıklığı: isim, mecaz Çok istenilen veya çok umulan bir şey gerçekleşmediğinde duyulan üzüntü, burukluk	Sesindeki düş kırıklığı fark edilmeyecek gibi değildi. Düş kırıklığı içinde yere oturdum.
	Düş: Hayal.	Yolda yürürken bile sanki bir düşte yaşıyor gibisiniz. Aşıktım ama bu aşkın düştten öte bir şey olmadığını da biliyordum. Düş görüyor olmalıydım

	Düzenbaz: <i>sıfat, Türkçe düzen + Farsça -bāz</i> Hile yoluyla aldatan, hile yapan; dolandırıcı.	Hiç de düzenbaz birine benzemiyordu.
	Ele avuca sığmamak: Söz dinlememek, baskı altına alınamamak.	“Gönül rüzgâr gibidir, ele avuca sığmaz.
	Ele geçirmek (I): Yakalamak.	Kılıçlarımızı çekip karşı koyana kadar düşman hepimizi ele geçirdi.
	Ele geçirmek (II): 1. Sahibi olmak 2. Gizlenmek istenen bir şeyi elde etmek.	Ama ben ölümü, çıldırmayı göze alarak hazineyi ele geçirdim.
	Eli boş dönmek (veya çevrilmek veya geri gelmek): İstedigini alamadan dönmek.	Bizi eli boş döndürmeyin.
	Elleriyle koymuş gibi: Aramadan, kolayca.	Padişah ile Vezir, tarif üzerine elleriyle koymuş gibi bulmuşlar Demirci'nin atölyesini.
	Esir düşmek: Tutsak olmak	Kadıncağız evlenmiş, birkaç ay sonra kocası savaşa gitmiş, orada esir düşmüş.
	Esir: <i>Arapça esîr isim</i> Tutsak.	Benim de içinde bulunduğum yüz kadar arkadaşım esir alındık.

	Eş dost: <i>isim</i> Tanıdıklar	Eşten dosttan istedik.
	Eşkiya: <i>isim, (eşkiya:), Arapça eşkiyā</i> Özellikle eskiden dağda insanları durdurup hırsızlık yapanlar.	Her yerde karşıma çıkan eşkiyalarla uğraşmaktan da kurtulacaktım.
	Evlat: <i>Arapça evlād isim</i> Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.	Bir gün beni yanına çağırdı: ‘Evlat’ dedi.
	Evvel zaman içinde kalbur saman içinde: ‘Çok zaman önce’ anlamında bir tekerleme. Bir varmış bir yokmuş: Bir masala başlarken, ‘eskiden’ anlamında söylenen bir tekerleme:	Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde, bir varmış bir yokmuş.
	Eyvah: <i>ünlem, (evya:h), Farsça eyvāh</i> Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülmeye sözü	Kediyi görür görmez, ‘Eyvah bizim yemek elden gidiyor...’ diyerek demiri dövmeyi bırakıp, kedinin hareketlerini dikkatle izlemeye başladım.
	Ezan: <i>isim, din bilgisi, Arapça ezān</i> Müslümanlıkta namaz vaktini bildirmek için müezzinin yüksek sesle yaptığı çağrı.	Yalnızca öğle ezanı okunmaya yakın geliyor camiye. Her zamanki gibi sabah ezanını okumak için camiye gidiyordum
	Eziklik: Üzüntülü olma durumu	Belki de beni iyi yetiştirememiş olmanın

		ezikliğini böylece atmak istiyordu.
	Ezilmek: Kendini küçük hissetmek, olumlu ya da olumsuz bir sebeple üzerinde baskı hissetmek.	Adamın yüzünün acıyla gerildiğini gördükçe yaptığım yanlışın büyüklüğü karşısında bir kez daha ezildim, un ufak oldum.
	(Gözleri) fal taşı gibi gibi açılmak: Şaşkınlık ya da korku sonucunda gözlerini büyükçe açmak.	Ben de onun fal taşı gibi açılmış gözlerinin önünde yumurtayı havana atıp toz haline gelinceye kadar dövdüm.
	Felaket: (<i>fela:ket, l ince okunur</i>), <i>Arapça felâket isim</i> Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela	Sözlerim bitince Kervancıbaşı elini omzuma koydu: ‘Büyük felaket!’ dedi.
	Ferman: (<i>ferma:n</i>), <i>Farsça fermân isim, tarih</i> Osmanlı Devleti'nde padişahın yazdırdığı kanunlar.	Ertesi gün Padişah çevresindeki dalkavukları saraydan kovduktan sonra beş ferman yazdırıp beş haberci hazırlatmış.
	Fısıldamak: Başkalarının duyamayacağı kadar alçak sesle konuşmak	‘Kimse görmedi, kimse görmedi’ diye aceleyle fısıldadım.

	Fil dişi: <i>isim</i> Filin kendini korumakta veya karşısındakine saldırmakta kullandığı hortumunun iki yanında bulunan uzun ve eğri dişi.	Tavandan sarkan kristal avizelerin altında çok yetenekli bir şekilde işlenmiş halılar, geniş koridorları süsleyen Çin işi vazolar, fil dışından yapılmış birbirinden harika biblolar, saraya giren kim olursa olsun bu görkem karşısında içi sıcak duygularla dolardı.
	Geçit (I): <i>isim, coğrafya</i> İki dağ arasında dar ve uzun yol.	Yüce dağlardan ve dar geçitlerden geçtik, akşamları dağ rüzgârını yedik, gündüzleri kızgın güneşte piştik.
	Geçit (II): <i>isim</i> Geçmeye yarayan yer, geçecek yer.	Hadi hakkını helal et baba' deyip girdim geçitten içeri.
	Gelip geçici: <i>sıfat</i> Sürekli olmayan, kısa süreli.	Yoksa gelip geçici bir heves midir seninki?'
	Geniz: <i>isim</i> Ağız ve burun boşluğunun arka bölümü.	İçeride genzimi yakan bir koku vardı.
	Gezip tozmak: Eğlenmek amacıyla çokça gezmek	'Olur mu hiç öyle şey! Sen bizim canımızsın...' diyerek uzun açıklamalara

		başlayacaktı ki sözünü kestim: ‘Eğer benim mutluluğumu isteseydiniz, gençliğimi yaşamama izin verir, gezmeme tozmama karışmazdınız.’
	Gıkı çıkmamak: Sesini çıkarmamak, karşı çıkmamak.	Günlerce, hatta aylarca yürüsem gıkım çıkmazdı.
	Gidişat: (<i>gidişatı</i>), <i>Türkçe gidiş + Arapça -āt çokluk yapan ek isim</i> Olayların durumu, işlerin gelişme biçimi	İkinci öğüdüm gelince, senin gidişatın iyi değil oğlum.
	Görkemli: <i>sıfat</i> Büyüklüğü, görünüşü ve güzelliğiyle görenleri etkileyen, gösterişli, ihtişamlı, muhteşem.	Ağaçların iyice sıklaştığı yerde, birden görkemli bir saray karşımıza çıktı.
	Görmezden gelmek: Görmemiş gibi yapmak, farkında değilmiş gibi davranmak	Sanki yokmuşum gibi beni görmezden gelerek, hesaplarını ödeyip kahveden çıktılar.
	Göz açıp kapayıncaya kadar: Çok kısa bir sürede	Hızla minareye ulaşmış, göz açıp kapayıncaya kadar kapıdan içeri girip kaybolmuş.
	Göz atmak: Kısa bir sürede, fazla dikkat etmeden bakmak.	Alışkanlığımdır, ezana başlamadan önce

		minarenin etrafında dolaşır, kente bir göz atarım.
	Göz göre göre: ‘Olacağı bilindiği hâlde önlem alınmadan’ anlamında kullanılan bir söz.	Göz göre göre ölüme gidiyordu.
	(Bir şeyi yapacak) göz yok: Bir işi yapmayacağı belli olmak.	Bende yemeğimi bir kediye kaptıracak göz yoktu.
	Gözden (veya gözünden) kaçmamak: Görmek, fark etmek.	Tabi bu halim son derece dikkatli bir insan olan ustamın gözünden kaçmadı.
	Göze almak: Gelebilecek her türlü zararı ve tehlikeyi önceden kabul etmek	Bir servet için bu tehlikeyi göze almaya değer miydi? Ama ben ölümü, çıldırmayı göze alarak hazineyi ele geçirdim.
	Gözlemek: -i Dikkatle bakmak, incelemek.	Artık yerken beni gözlemiyordu.
	Gözleri yaşarmak: Gözleri sulanmak, ağlayacak gibi olmak.	Şapkacı’nın gözleri yine yaşarmış.
	Gözlerini alamamak: Bir şeye, bir yere bakmaktayken hayranlık duyarak gözünü oradan başka bir yere çevirememek	Güneşin altında bazı yerleri kırmızı altın sarısı tüyleri öyle güzeldi ki, gözlerimi ondan alamıyordum

	Gözü (veya gözleri) takılmak: Dikkati çeken bir şeyden bakışlarını ayıramamak.	Dönüp Şapkacı'nın gözlerinin takıldığı yöne bakmışlar.
	Gözü arkada kalmak: Öldükten ya da bir yerden ayrıldıktan sonra geride bırakılan bir şey veya kimse için tedirgin olmak	Ama insanın gözü arkada kalmamalı.
	Gözü doymamak: Bir şeyi elde ettikten sonra daha fazlasını istemek.	Ama tahmin edeceğiniz gibi yine gözüm doymadı.
	Gözün aydın: Sevinçli bir olay dolayısıyla kullanılan bir kutlama sözü.	'Hadi gözün aydın.'
	Gözünde (ya da burnunda) tütme: Çok özlemek	İçimdeki özlem bitmek bilmiyor; karım, memleketim gözümde tütüyordu.
	Gözüne uyku girmemek: Uyuyamamak, uykusuz kalmak	O gece meraktan gözlerime uyku girmedi, sabahı iple çektim.
	Gözünü (kulağını) dört açmak: Yanılmamak veya hata yapmamak için dikkatli olmak	Gözümü kulağımı dört açıp bana anlatılanların hiçbirini kaçırmamaya çalıştım.
	Gözünü alamamak: Bir şeye, bir yere bakmaktayken hayranlık duyarak gözünü oradan başka bir yere çevirememek	Ama yine de gözümü karşı evin penceresinden alamazdım.

	Gözünün önünden gitmemek: Asla unutamamak.	Belki de yaşamımın en ilginç keşfi olan bu işle meşgulken bile inanın sizin yüzünüz bir an bile gözümün önünden gitmedi.
	Güleç: <i>sıfat</i> Her zaman gülümseyen.	Kapıda karımın güleç yüzünü görmek bütün yorgunluklarımı unutturuyordu bana.
	Ha bire: Durmadan, ara vermeden, arka arkaya, sürekli olarak	Ha bire esneyip duruyordu.
	Hâkim olmak: Kontrol edebilmek, durdurmak.	Öfkeme hâkim oldum
	Hâli vakti yerinde (olmak): Para açısından durumu iyi, zengin.	‘Allah'a şükür halimiz vaktimiz yerinde, ben niye zorluk çekeyim.’
	(O) halinden eser kalmamak: Hiçbir iz kalmamak	Sabahki otoriter halinden eser kalmadı.
	Halka: <i>Arapça halka isim</i> Çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember	Eğer bir gün kendini öldürmeyi istersen, bak bu odanın tavanına bir halka yaptırdım.

	Har vurup harman savurmak: Gereksiz yere bol bol harcayıp tüketmek	Sana büyük bir servet bırakıyorum ama bu kafayla eminim hepsini bitireceksin, har vurup harman savuracaksın. Mesela sen, açgözlülüğün yüzünden gözlerini yitirdin; Demirci paylaşmadığı için önemli bir fırsatı kaçırdı; Kuyumcu ise har vurup harman savurmanın bedelini çok ağır ödedi; Müezzin sabırsızlığı yüzünden sevdiği kadından oldu; Şapkacı kıskançlığı sonucu karısıyla oğlunun ölümüne yol açtı.
	Harçlık: isim Küçük ihtiyaçlar için yetişkinlerin çocuklara ya da gençlere verdiği para.	Her sabah harçlığımı yastığımın altına bırakıp, sessizce işe gidiyordum.
	Harfiyen: zarf, (ha'rfiyen), Arapça harfiyyen Eksiksiz	Elimden geldiğince dikkatli çalışıp bana söylenenleri harfiyen yerine getirmeye çalışıyordum. Yalnızca bana güven ve söylediklerimi harfiyen yerine getir' dedi.

	Hasat: <i>Arapça haşād isim</i> Ürün kaldırma, ekin biçme işi.	Yaz sonuna doğru hasat günlerinden birinde, herkes işe güce dalmışken sessizce çiftlikten ayrıldım.
	Hatırı sayılır: 1. oldukça çok 2. önemli, saygın, saygıdeğer.	Adı anılır, hatırı sayılır bir usta oldum. Yıllar akıp giderken meslekte hatırı sayılır bir kalfa oldum
	Havalanmak: Yerden ayrılıp göğe yükselmek.	Birlikte havalandık.
	Havan: <i>Farsça hāven isim</i> İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap.	Çantasından kocaman bir havan çıkarır, altın yumurtayı havanın içine atıp, toz haline gelinceye kadar döver, sonra altın tozları avucunun içine döker, mezata katılan insanların üstüne üfler.
	Hayalet: <i>isim</i> Gerçekte var olmadığı hâlde bazen görüldüğü zannedilen görüntüler.	Karşımda benim develerimin boyunda bir hayalet belirdi.
	Haykırmak: Herhangi bir duyguyla bağırarak.	Kutuyu aldım' diye sevinçle haykırdım.

	Hayrola: <i>ünlem, (ha'yrola)</i> ‘Ne var, ne oluyor’ anlamında kullanılan bir söz.	‘Hayrola ne oldu?’ diye sordum.
	Hazıra dağ(lar) dayanmaz: ‘Sürekli harcama, en büyük birikimleri ya da serveti bile bitirir’ anlamında kullanılan bir söz.	Hazıra dağ dayanmaz.
	Hazine: <i>(hazi:ne), Arapça hazîne isim</i> Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.	‘Evet, bu dağ bize kapılarını açacak, hazinesini sunacak.’ İçerdeki hazineyi de develerin sırtına yükle.’
	Hemşehri: <i>isim, (he'mşehri), Farsça hemşehrî</i> Aynı şehirde doğmuş ya da yaşayan insanların birbirine söylediği söz.	‘Hemşerilerime haksızlık ediyorsunuz’ diye itiraz edecektim.
	Heves: Arapça heves isim Gelip geçici istek	Yoksa gelip geçici bir heves midir seninki?’
	Heveslendirmek: İsteklendirmek.	Boşuna heveslendirdi beni.
	Hıncahınç: <i>zarf, (hı'ncahınç)</i> Ağzına kadar, tıka basa, dolu.	Dövüşlerin yapıldığı küçük salon hıncahınç doluydu.
	Hırıltı: <i>isim</i> Herhangi bir nedenle özellikle nefes alıp verirken ‘Hırr’ şeklinde çıkan ses.	Boğazından hırıltıya benzer sesler çıktı

	Hırs: <i>Arapça hırş, isim</i> Sonu gelmeyen istek, aşırı tutku, (para hırsı, şöhret hırsı).	Kuyumcu acı acı yani üzüntülü bir şekilde gülümsemiş: “Siz iyi göremediniz galiba, o adamı ben değil hırsı bu kadar çok üzdü.”
	Hiç değilse (veya olmazsa): En azından	Ben de onu çok özlüyordum, dokunamıyordum ama hiç değilse birbirimizi görerek, konuşarak içimizdeki bu aşkı sakinleştirebilirdik.
	Horoz dövüşü: <i>isim</i> Özel olarak yetiştirilmiş iki horozun eğlence ve yarışma amacıyla dövüştürülmesi.	Gelen arkadaşlarımdan biriydi: ‘Çukurkahve’de horoz dövüşü varmış, gidip seyredelim’ diyordu.
	Hüngür hüngür (ağlamak): <i>zarf</i> Yüksek sesle ve hıçkıra hıçkıra (ağlamak)	Dakikalarca hüngür hüngür ağladım. Eve döndüğümüzde annem boynuma sarılıp hüngür hüngür ağladı.
	Hünkâr: <i>isim, tarih, (hünkâ:rı), Farsça hunkâr</i> Osmanlılarda yalnız padişahlar için kullanılan bir unvan	Vezir: “Siz sordunuz, ben de söyledim Hünkârım” demiş.

	Irmak: <i>isim</i> Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.	Irmağın kıyısına kadar gelmişim.
	Ivrır zıvrır: <i>sıfat</i> Küçük, önemsiz	Kedi her zamanki çevikliğiyle dükkânın içlerine kaçtı, ben de peşinden ama içerdeki ıvrır zıvrırın arasına karışıp kayboldu.
	İç çekmek: Üzüntüyle derinden nefes almak.	Zaten ustam karşı evin pencerelerine bakıp iç çekmemden durumu anlamış.
	İçine dokunmak: Dertlendirmek, üzmek.	Onun bu hali içime dokundu.
	İçine kapanmak (veya çekilmek): 1. Dış dünyaya karşı ilgi ve ilişkisini kesmek. 2. Çevresindeki kişilerle ilgi kurmamak, duygularını kimseye açmamak	Belki de iyi olurdu, babam öldükten sonra iyice içime kapandım
	İçine kurt düşmek: Zararlı olacak bir durumdan şüphelenmek.	İçime bir kurt düştü.
	İçini kemirmek: Bir üzüntüden rahatsızlık duymak, tedirgin olmak	Gizli bir suçluluk duygusu içimi kemiriyordu.

	İçten içe: <i>zarf, mecaz</i> Gizli gizli, belli etmeden	Ne yalan söyleyeyim içten içe ondan çekiniyordum.
	İkiyüzlülük: <i>isim</i> İnandığı, düşündüğü gibi davranmama.	Baktığım gözlerde korkaklık, ikiyüzlülük ve çıkarıcılık vardı.'
	İltifat: <i>isim Arapça iltifāt</i> Birine güler yüz gösterme, güzel sözler söyleme, tatlı davranma.	Ama sahte iltifatlarla mutlu olan Padişah'ı bu kötü huyundan nasıl vazgeçireceğini de bilemezmiş.
	İnkâr: (<i>inkâ:rı</i>), <i>Arapça inkâr</i> Kabul etmeme, reddetme.	'Yoo, hiçbir şey olmadı' diye inkâr ettim.
	İnsafsız: <i>sıfat</i> Acımasız, vicdansız, merhametsiz.	Toprakbeyi çok insafsız bir adamdı.
	İntihar etmek: Kendini öldürmek:	Eğer bir gün intihar etmeyi düşünürsem sana söz, bu tavandaki halkaya asacağım kendimi.
	İple çekmek: Sabırsızlıkla beklemek	O gece meraktan gözlerime uyku girmedi, sabahı iple çektim
	İri yarı: <i>sıfat, mecaz</i> Uzun boylu ve yapılı insan.	İpin ucu sonradan çiftliğin kâhyası olduğunu öğreneceğimiz iri yarı bir adamın atına bağlıydı
	İri: <i>sıfat</i> Normalden daha büyük, normali aşan büyüklüğü olan.	Neler yapabileceğimi anlamak ister gibi iri yeşil

		gözleriyle bir süre bana baktı.
	İştahı yerinde olmak: Yemesi, içmesi ve yaşaması düzenli olmak.	Şükür, iştahım da yerinde, öğünümü abur cuburla geçirmem, yağlı yemekleri seçerim.
	Kâbus: (<i>kâ:bu:su</i>), <i>Arapça kâbūs</i> Kötü rüya.	Yaşadıklarım sinirlerimi bozdu, uyanırken kâbuslar görmeye başladım.
	Kafile: <i>Arapça kâfile</i> isim Birlikte hareket eden topluluk, grup.	Yaklaşınca kafileden dört kişinin ellerinde ağaçtan yapılmış bir sedye taşıdıklarını gördük.
	Kâhya: <i>Farsça ked + hudā</i> isim Konak, çiftlik vb. yerlerde diğer görevliler ile çiftlik sahibinin arasında iletişimi sağlamakla görevli kimse.	İpin ucu sonradan çiftliğin kâhyası olduğunu öğreneceğimiz iriyarı bir adamın atına bağlıydı.
	Kaldır(ama)mak: Bir şeye artık sabredemeyecek duruma gelmek.	Sen de bunu kaldıramayacaksın ve kendini öldürmeyi seçeceksin.'
	Kalfa: (<i>ka'lfa</i>), <i>Arapça halīfe</i> isim Aşaması çırakla usta arasında bulunan zanaatçı.	
	Kan beynine sıçramak (veya çıkmak): Çok sinirlenmek, hiddetlenmek, kontrolü yitirmek.	Kan beynime sıçradı.

	Kan revan içinde: Her yeri kan olmak.	Ben de kan revan içinde yere düşer öylece kalırım.
	Karamsar: Her şeyin kötü tarafını düşünen, kötümser, pesimist.	Belki beni dükkâna bağlamak için böyle karamsar konuşuyordu
	Katlanmak: -e, mecaz Hoş olmayan bir duruma, zor şartlara dayanmak, sabretmek, tahammül etmek.	İnsana da yalnızca bakmak, olacıklara katlanmak kalır.”
	Kaya: isim Büyük ve sert taş.	Ben develerin sırtındaki hazineyi sararken o da kırmızı kayaya yaklaştı.
	Keder: isim, Arapça Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırap, tasa	Arkadaşımın evinin önünden geçerken kederle baktım pencerelere.
	Kefen: isim, Arapça Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez.	
	Kekelemek: nesnesiz, mecaz Ne söyleyeceğini şaşırıp kelimeleri birbirine karıştırmak.	‘Ne söyledi usta?’ diye kekeledim.
	Kendi kendine gelin güveyi olmak: Diğer insanın nasıl karşılayacağını düşünmeden bir işi olmuş bitmiş sayarak sevinmek.	Ben kendi kendime gelin güvey oluyordum.’

	Kendiliğinden: zarf (ke'ndiliğinden) Başka şeylerin etkisi olmadan, kendi kendine.	Aslında ne isteyeceğimi bilmiyordum ama sözcükler kendiliğinden çıktı ağızımdan: ‘Ben on deve yükü altın istiyorum’ dedim.
	Kendinden geç(ir)mek: Kendini kaybetmek, bayılmak	Bir deve yükü altın beni kendimden geçirmeye yeterken, o otuz dokuz deve yükü altının sahibi olarak soğukkanlılığını korumayı sürdürüyordu. Ağlamaktan, kendimden geçinceye kadar ağlamaktan başka çare gelmez elimden...”
	Kendinden geçmek: Bir şey karşısında coşkuya kapılmak, duygulanmak.	Dalkavuğun tatlı sözleriyle kendinden geçen Padişah yanındakilere övünerek bakmış
	Kendine getirmek: Kendine gelmesini sağlamak, bir şeyi fark etmesini sağlamak.	Sesi beni kendime getirdi.
	Kendini kaptırmak: Bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek	Öğleye doğru ben kendimi iyice işe kaptırmışken, küçük oğlum elinde yemekle kapıdan içeri girdi.

		Bir de bahse tutuştuktan sonra dövüşe kendimizi iyice kaptırdık
	Kendini kaybetmek: Aşırı duygulanma sebebiyle çevrede olup bitenin farkına varamamak	Kendimi kaybedip ağlamaya başladım. Arkadaki havuz, kırmızı güller, çiçek kokuları, bunlara bir de Perikızı'nın güzelliği eklenince kendimi kaybettim; verdiğim sözü unutarak ona yaklaştım
	Kendini toparlamak (veya toplamak): Herhangi bir konuda eskiden kötü olan durumunu düzeltmek	Sonra kendimi toplayıp, boş hayallerden vazgeçerek dikişimi dikmeye devam ederdim.
	Kendini tutmak: Dayanmak, sabretmek.	Ama kendimi tutarak olanları öğrenmeye çalıştım. Ama ertesi gün bir araya geldiğimizde ona dokunmamak için yine kendimi zor tuttum.
	Kepaze olmak: <i>Farsça kepāze</i> Komik veya utanılacak duruma düşmek.	Daha fazla kepaze olmadan, bu sefil yaşama bir son vermek.

	Kepen: <i>isim</i> İş yeri, pencere, kapı vb. yerleri kapamak için kullanılan demir veya tahta kanat	Kepenlerini açarak yeni iş gününe hazırlanan, karşılıklı sıralanmış kuyumcu dükkânlarının arasından geçerek bizimkine ulaştık.
	Kervancıbaşı: Bu masalda kervanın lideri, başkanı için kullanılan isim.	‘Kervancıbaşı sen misin?’ diye sordu.
	Kervancılık: <i>isim, eskimiş</i> Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıma işi.	Benimki de en az dinledikleriniz kadar tuhaf bir öykü” diye başlamış anlatmaya Köradam: Benim mesleğim kervancılıktı.
	Kese: <i>isim Farsça kīse</i> Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba	Ensesine vuran herkese bir kese altın veriyor...”
	Kestirip atmak: Ayrıntılı düşünmeden ve ayrıntıyla ilgilenmeden kesin bir şey söylemek.	‘Kusura bakma baba’ diyecek oldum, ‘Kusuru musuru yok, yarın sabah erkenden birlikte gideceğiz dükkâna’ diyerek kestirip attı.
	Keşif: <i>Arapça keşf isim</i> Var olduğu bilinmeyen bir şeyin ortaya çıkarılması	Belki de yaşamımın en ilginç keşfi olan bu işle meşgulken bile inanın sizin

		yüzünüz bir an bile gözümün önünden gitmedi.
	Kılıç çekmek: Saldırmak veya selamlamak amacıyla kılıcı yerinden çıkarmak.	Kılıçlarımızı çekip karşı koyana kadar düşman hepimizi ele geçirdi.
	Kılıçtan geçirmek: Çok sayıda insanı kılıçla öldürmek	Kervanları basan eşkıyalar hem malları alıyorlardı hem de yaşlı genç demeden buldukları herkesi kılıçtan geçiriyorlardı.
	Kıpırdamak: <i>nesnesiz</i> Sürekli ve hafifçe hareket etmek, kıpırdanmak, kımıldamak.	Sonra kedinin bedeninin kıpırdadığını gördüm
	Kırıntı: <i>isim</i> Bir şeyden ayrılan küçük parça, parçacık	‘Vermeyeceğim işte, vermeyeceğim, sana küçücük bir kırıntı bile yok!’ diye bağırarak kedinin üzerine atıldım.
	Kısmet: <i>Arapça kısmet</i> isim Büyük şans	Kimisi, ‘Kısmet gelip kapına dayanmış, geri çevirme!’ dedi
	Kıyamet mi kopar?: ‘Ne olur, ne çıkar, ne önemi var’ anlamında kullanılan bir söz	‘Sözünden dönsen kıyamet mi kopardı’ diye tersledi.
	Kimse: <i>zamir</i> Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.	Şapkacı kendine gelip de karşısında hiç

		tanımadığı kimseleri görünce çok şaşırmış: “Neden bana yardım ediyorsunuz?” diye sormuş.
	Kokusu çıkmak: Gizli olan bir işin anlaşılması.	Zaman vermediler ama herhalde yarın ya da öbür gün çıkar işin kokusu” dedi annem.
	Konak: <i>isim</i> Büyük ve gösterişli ev.	Kente döner dönmez bütün develeri satacak, kendime kocaman bir konak yaptıracaktım.
	Konuk: <i>isim</i> Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse, misafir.	O gece Kuyumcu’nun konuğu olmuşlar Vaktin ilerlediğini gören Demirci konuklarının rahatını düşünerek: “Eh, artık sizin yatağınızı açalım da bir güzel uyuyun, yarın kahvaltıdan sonra kendi öykümü anlatırım size” demiş.

	Koşul: <i>isim</i> Şart	Fakat bir koşulum var.
	Köle: <i>isim, tarih</i> Savaşta tutsak alınan, yabancı ülkelerden zorla kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan veya başkasından satın alınan kimse, esir.	Sanki burada onun kölesi vardı.
	Kölelik: <i>isim</i> Köle olma durumu, esirlik, kulluk, esaret.	Böylece yabancı topraklardaki kölelik yaşantımız başlamış oldu.
	Kudretli: <i>sıfat</i> Gücü olan, güçlü.	“Kudretli Hünkârım” demiş, “yeryüzünde sizin kadar iyi, sizin kadar cömert başka kimse yoktur. Halk bu iyiliklerinizi hiçbir zaman ödeyemez.” Bizim gibi güçsüz insanların sizin gibi kudretli bir hünkâra ne yararı olabilir ki?” diye sormuş.
	Kuşu: <i>isim, hayvan bilimi</i> Perde ayaklılardan, yaban ve evcil türleri bulunan, çok uzun ve kıvrık boyunlu, geniş gagalı, geniş kanatlı bir su kuşu (Cygnus olor)	Dibi görünen suyun üstünde on iki kuğu yüzüyordu.
	Kulak asmamak: Önem vermemek, dinlememek.	

	Kulak misafiri olmak: Bir yerde konuşulanları gizlice dinlemek.	Konuşmamıza kulak misafiri olan annem, yine tatsızlık çıkacak diye korkarak araya girdi: ‘Aman bey, kocaman delikanlı, arkadaşlarının yanında parasız mı kalsın?’
	Kulp: <i>Rumca</i> isim Kazan, tencere, fincan, dolap, altın vb.nin tutulacak yeri	Bu kulp takılan altınları parlatmada kullanılan kimyasalın kokusuydu.
	Kulübe: (<i>kulü'be</i>), <i>Farsça kulbe</i> isim Kerpiç, saman veya ağaçtan yapılmış küçük, basit, ilkel ev.	Bizim padişahın sarayı bunun yanında bir oduncunun kulübesi gibi kalırdı.
	Kumar: <i>isim, Arapça kimār</i> Ortaya para koyarak oynanan şans oyunu.	Kumarı hiç sevmem, ama arkadaşlarımla kazanma heyecanını paylaşmak güzel olacaktı.
	Kumarbaz: <i>sıfat, Arapça kimār + Farsça -bāz</i> Kumara düşkün, sürekli kumar oynayan.	‘Biliyorsun babam kumarbazdır.
	Kurnazlık: <i>isim</i> Başkalarını kandırma, küçük oyunlarla amacına ulaşma durumu.	Bu kediden sadece kurnazlıkla kurtulabilirdim. Ama o haldeyken bile küçük bir kurnazlık yapmayı başardım.

	Kuşak: <i>isim</i> Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş insan grubu, jenerasyon.	
	Kutsal: <i>sıfat, din bilgisi</i> Güçlü bir dinî saygı uyandıran veya uyandırması gereken, kutsi, mukaddes.	Sanki kutsal bir işaret arıyor gibi
	Kuytu: <i>sıfat</i> Issız, sessiz ve göze çarpmayan, تنها (yer), kalabalık olmayan yer.	Zümrüdüanka kuşu, beni kuytu bir yerde aşağıya indirdi
	Lafa karışmak: Biri veya birileri konuşurken bir başkasının konuşması, konuşmaya katılması.	“Ne olurdu sanki altını ona satsaydınız” diye lafa karışmış Vezir.
	Lafı ağzında kalmak: Sözü ağzında kalmak ve söyleyememek.	‘Usta o zengin kızı, ben bir terzi çırağı...’ diyecek oldum, lafım ağzımda kaldı: ‘Çalışır sen de zengin olursun oğlum.
	Lanet okumak: Bir kimsenin Tanrı'nın ceza vermesini dilemek, kötü dualar etmek.	Kaderime lanetler okuyarak suyun kenarına çöktüm.
	Mahcup olmak: Utanmak	‘Arkadaşlarıma mahcup olurdum
	Malum: (<i>ma:lum, l ince okunur</i>), <i>Arapça ma'lūm</i> sıfat Bilinen, belli	Malum, bizim iş beden gücüne dayandığı için yediğime içtiğime dikkat etmem gerekir

	Merhamet: isim, Arapça <i>merḥamet</i> Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.	Kız kapının arasından merhamet dolu yeşil gözleriyle yüzüme baktı: 'Üzgünüm' dedi.
	Mezat: Arapça <i>mezād</i> isim Açık artırma ile satış.	Mezat ile satış başladı.
	Mırıldanmak: nesnesiz Alçak sesle kendi kendine bir şeyler söylemek.	Bir şeyler mırıldandı.
	Minare: isim, mimarlık, (<i>mina:re</i>), Arapça <i>menāre</i> Camilerde müezzinin ezan okuduğu yer.	Camiye yaklaşıncada gözünü minareden ayıramıyor. Eğer onun öyküsünü öğrenir de bana anlatırsanız, size minarede ne gördüğümü söylerim.”
	Minnet: isim, Arapça <i>minnet</i> Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu	Demirci'nin bakışları minnetle yumuşamış, Padişah ile Vezir'e yardımları için teşekkür etmiş.
	Mis gibi (koku): Çok güzel	Daha bizim oğlan kapıda görünür görünmez mis gibi bir koku kapladı dükkânın içini.

	Müezzîn: <i>isim, Arapça mu'ezzin</i> Namaz vakitlerini bildirmek için ezan okuyan din görevlisi.	Bu kentte bir müezzîn yaşıyor.
	Nal: <i>isim Arapça na'l</i> , At, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası.	Artık işini eski güzellikte ve kalitede yapamıyor, hatta uzun zamandır bir at nalı bile yapamıyor.”
	Namus sözü: <i>isim</i> Namus ve onur üzerine verilen söz, şeref sözü. Bu söz söylendikten sonra o eylemin kesinlikle yapılması beklenmektedir.	İhtiyar, elini omzuma koydu: ‘Sana namus sözü’ dedi.
	Nar gibi: İyice kızarmış	Demir nar gibi kızarıncaya kadar bekledi.
	Nasır bağlamak: En çok el ve ayağın sürekli sürtünmelere uğrayan noktalarında üst derinin kalınlaşması ve sertleşmesi.	Gerçi aynı işi benden en az beş yaş küçük çırağın da yapıyordu ama onun derileri nasır bağladı artık.
	Ne olur (veya olursun veya olursunuz): ‘Yalvarırım, lütfen, rica ederim’ anlamında kullanılan bir söz	Perikızı'nın bakışları yumuşadı: ‘Ne olursun biraz sabırlı ol.
	Ne yalan söyleyeyim: ‘Yalan söylemeye gerek yok, açık konuşmak’ anlamında bir söz.	Ne yalan söyleyeyim içten içe ondan çekiniyordum.

	Ne yazık ki: ‘Üzülerek söylüyorum ki’ anlamında bir söz.	Ne yazık ki babamın bu isteğini o öldükten yıllar sonra yerine getirebildim.
	Nehir: <i>Arapça nehr</i> Irmak	Nehirler, tepeler, denizler geçtik.
	Nerede akşam orada sabah: Yaşadığı yer belli olmayan, düzenli bir hayatı olmayanlar için kullanılan bir söz.	
	Nihayet: <i>zarf</i> Sonunda	
	O gün bugün(dür): O zamandan beri	İşte o gün bugündür, ben mesleğimi yapamıyorum.
	O hâlde: Demek oluyor ki, öyleyse	“Peki, dinleyin o halde” diyerek başlamış anlatmaya Müezzîn: “İki yıl önceydi.
	Ocak: <i>isim</i> Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer	Çocukluğumdan gençliğime kadar bu sıcak ocağın başındaydım, saçlarıma ilk beyazlar burada düştü.
	Olan oldu (olmuş): ‘İş işten geçti, artık yapacak bir şey kalmadı’ anlamında kullanılan bir söz.	Ama olan olmuş, artık yapabileceğin bir şey yok.’

	Olanak: <i>isim</i> İmkân	İlki, eğer bir gün çocuğun olursa, her türlü olanağa sahip olsan bile ona hak etmediklerini verme
	Otoriter: <i>sıfat, Fransızca</i> <i>autoritaire</i> Bir şeyi yaptırma gücüne sahip kimse	Sabahki otoriter halinden eser kalmadı.
	Öğüt: <i>isim</i> Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat	Ama ben vazgeçmiyordum: ‘Sen bu öğütlerle git aptalları kandır.
	Ölümsüzlük: <i>isim</i> Ölmeyecek olmak.	
	Önlük: <i>isim</i> Herhangi bir iş genellikle de yemek yaparken giysi kirlenmesin diye giyilen, boyundan askılı ve bele bağlanan örtü, iş önlüğü	Her sabah dükkânını erkenden açıyor, önlüğünü giyiyor, demir kıpkırmızı olana kadar ateşin üstünde bekletiyor. Deri önlüğümü giydim, ateşi yaktım.
	Örs: <i>isim</i> Biçimleri yapılacak işe göre değişen, üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç.	Ben de birkaç metre ilerdeki örse doğru yürüdüm.

	Özen: <i>isim</i> Bir işin elden geldiğince iyi olması için gösterilen çaba, itina, ihtimam	İşini öyle özenle yapar ki haftada sadece bir şapka üretir.
	Özlem: <i>çekmek:</i> çok özlemek, hasretini çekmek	Yıllardır özlemimi çektiğim bolluk içindeki yaşama nihayet kavuşacaktım.
	Paha biçil(e)mez: Değeri ölçülemeyecek kadar yüksek	“Öğrendiklerim paha biçilemez.
	Parıltı: <i>isim</i> Dikkat çeken parlaklık.	Ama Demirci'nin gözlerindeki parıltı giderek artıyormuş.
	Parlak fikir: Akıllıca fikir.	Kedinin karnına bir tekme atmayı planlıyordum ki aklıma parlak bir fikir geldi
	Parlaklık: <i>isim, mecaz</i> İlgi ve dikkat çekici olma durumu	Perikızı'nın gözlerindeki parlaklık neredeyse sevinç gözyaşlarına dönüşecekti: ‘Şu anda ne kadar mutlu olduğumu anlıyorsunuz öyleyse’ dedi kekeleyerek.
	Parmaklarını (birlikte) yemek: Yemeği çok beğenmek	

	Pazarlık: <i>isim</i> Bir alışverişte tarafların kendileri için en iyi fiyatı karşısındakine kabul ettirmek amacıyla yaptıkları görüşme.	Akşam mola verdiğimizde aklıma bir şey takıldı: ‘İhtiyar benimle neden pazarlık etmiyordu?’
	Peri: <i>Farsça perī isim</i> Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.	Bizim peri olduğumuzu, bu dağın ardında başka kentlerin bulunduğunu söyledi.
	Peripadişahı: Bu masalda perilerin en büyüğü olduğu kabul edilen kişi.	Yan yana oturduk. Anlatmaya başladı: ‘Burası Peripadişahı’nın kentidir.
	Perişan: <i>sifat</i> Acınacak durumda olan, zavallı	Öyle perişan bir haldeydim ki cebimde çay içecek param bile yoktu.
	Peşine düşmek (veya gitmek): Arkasından gitmek, izlemek.	Padişah ile Vezir de hemen düşmüşler peşine.
	Pınar: <i>isim</i> Bir suyun çıktığı yer, kaynak, memba.	Molayı kalın ağaçlarla dolu bir pınarın başında verdik. Develerimizden inip pınarın tatlı suyuyla serinledik.

	Piliç: isim Genç tavuğa verilen isim.	
	Rahmetli: isim ‘Tanrı’nın rahmetine kavuşmuş, bağışlanmış’ anlamlarında ölmüş Müslümanları saygıyla anmak için ad veya unvanlarının başına getirilen bir söz	Rahmetli babam benim de bu mesleği sürdürmemi isterdi.
	Rakip: isim, (raki:bi), Arapça rakīb Herhangi bir işte, bir yarışta, birbirini geçmeye çalışan, aynı şeyi elde etmeye uğraşan kimse.	Bir süre can düşmanı iki rakip gibi birbirimizi süzdük
	Razı olmak (veya gelmek): Uygun bulmak, beğenmek, benimsemek, istemek, kabul etmek	Belki de bu kadar kolay razı olmasa, içimdeki hırs eriyip yok olacaktı.
	Renk vermemek: Duygularını, düşüncelerini veya başka bir durumunu belli etmemek, bir şeyi bildiği hâlde bilmez gibi görünmek	Renk vermemeye çalıştım.
	Rezil etmek: İsteyerek veya istemeyerek birini çok utanacak zor bir duruma sokmak	Boş yere kendimi rezil etmenin ne anlamı vardı?

	Ruhu (bile) duymamak: haberi olmamak, anlamamak	İki tanesini çalsan ruhu bile duymaz.’
	Saçına ak (veya kır) düşmek: Yaşlanmak	Saçlarıma kırlar düştü, yüzümde çizgiler belirdi.
	Sağ salim: zarf Hiçbir zarar görmeden, sağ selamet	‘Sağ salim evine döneceksin.
	Sahi: zarf, (sa:hi), Arapça şahīḥ Gerçek	Söylediklerine inanamıyordum: ‘Sahi mi?’ diye kekelemeye devam ettim.
	Sahiden: zarf, (sa:hide) Gerçekten.	Sahiden seviyor musun kızı?
	Sarmaşık: isim, bitki bilimi Koyu yeşil renkli, değişik biçimli yaprakları olan dik, düz yerlere yapışarak tırmanan bitki (Hedera helix)	Sarayın bahçesinde çevresi sarmaşık güllerle kaplı, içinde sarı balıkların yüzdüğü havuzun yanında dolaşıyorduk
	Savurgan: sıfat Parayı hiç düşünmeden harcayan insan.	İyice savurgan oldum
	Savurganlık: isim Parayı hiç düşünmeden harcamak.	Atalarımın yıllarca çalışarak biriktirdikleri servet bu savurganlığa ancak iki yıl dayanabildi

	Sedye: isim, (se'dye), İtalyanca <i>sedia</i> Hasta veya yaralı taşımaya yarayan katlanabilir hasta yatağı.	Yaklaşınca kafileden dört kişinin ellerinde ağaçtan yapılmış bir sedye taşıdıklarını gördük
	Sefil: Arapça <i>sefil</i> Fakirlik sıkıntısı yaşayan	Daha fazla kepaze olmadan, bu sefil yaşama bir son vermek
	Sermaye: Farsça <i>ser + māye</i> Ticaret yapılan bir yerdeki anapara ve paraya çevrilebilen her şey.	İşin tuhafı bizim dükkândaki altınlar her gün biraz daha azalırken onların sermayesi artıyordu.
	Serüven: isim Farsça <i>servān</i>, Macera	Sarayda birbirinin aynı şekilde geçen günlerin ardından yaşadıkları bu serüven onları giderek daha çok heyecanlandırıyormuş.
	Servet: isim, Arapça <i>şervet</i> Varlık, zenginlik, mal mülk.	Sana büyük bir servet bırakıyorum ama bu kafayla eminim hepsini bitireceksin, har vurup harman savuracaksın.
	Sevda: (sevda:), Arapça <i>sevdā</i> isim Güçlü sevgi, aşk	Babam üzüntüyle başını salladı: ‘Bu sevda olmaz kızım’ dedi

	Sıklaşmak: <i>nesnesiz</i> Bir şeyin yakın ve çok olması, sık görülmesi.	Ağaçların iyice sıklaştığı yerde, birden görkemli bir saray karşımıza çıktı.
	Sıra dışı: <i>sıfat</i> Alışılmıştan dışında olan, olağan dışı, gayritabii, ekstrem	
	Sızlanmak: <i>nesnesiz</i> Zor bir duruma çözüm bulmak için ya da sadece sorunu paylaşmak için karşısındakine anlatmak, yakınmak, şikâyet etmek.	Bir kez girdik bu işe, artık sızlanmanın anlamı yoktu.
	Simge: <i>isim Sembol</i>	
	Sinsi: <i>sıfat</i> Gizli ve kurnazca kötülük yapan insan.	
	Siper: <i>Farsça siper isim, askerlik</i> Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilmeleri için kazılmış, üstü açık hendek.	Siperlerdeki insanlarda bir umursamazlık, boş vermişlik vardı.
	Sitem: <i>isim, Farsça sitem</i> Bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık vb. duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtme.	Ne yapacağım baba, harcıyoruz işte' diyerek sitem dolu bir sesle yanıtladım onu.
	Soğukkanlılık: <i>isim</i> Olaylara ve gelişmelere sakin, ılımlı ve kontrollü yaklaşan (kimse)	Ondaki bu soğukkanlılığa şaşıyordum.

		İhtiyar soğukkanlılığını koruyordu: ‘Aferin evlat’ dedi.
	Soluğu kesilmek (veya tutulmak): <i>mecaz</i> Aşırı heyecanlanmak.	‘Bu görkemli manzara karşısında soluğum kesildi.
	Sönmek: Ateşin bitmiş olması.	Zirveye ulaştığımızda bu dağın sönmüş bir volkan olduğunu gördüm.
	Sözünü kesmek: Biri konuşurken araya girip onun konuşmasına fırsat vermemek	‘O zaman sizi görmüş olmam gerekmez mi?’ diyerek sözünü kestim.
	Su uyur düşman uyumaz: <i>atasözü</i> ‘Düşmana karşı her zaman uyanık davranmak gerekir’ anlamında kullanılan bir söz.	Ama, atalarımız “Su uyur düşman uyumaz” demişler.
	Surat asmak: Rahatsız ya da kızgın olunca bunun kişinin yüzünden belli olması.	Beni görünce suratları asıldı.
	Sürdürmek: Devam ettirmek.	O günden sonra her pazar kurulduğunda bunu yapmayı sürdürdüm.

	Süzülmek (I): Kuşların kanatları açık olarak görünür bir hareket yapmadan havada ilerlemesi.	Zümrüdüanka süzülerek indi aşağıya.
	Süzülmek (II): nesnesiz, mecaz Sessizce ve görünür bir hareket yapmadan ilerlemek	Bir ara bakışlarım dükkânın penceresinden içeri süzülen siyah bir kediye takıldı.
	Şaşkınlıktan dilini yutmak: mecaz Şaşkınlık sebebiyle konuşamaz olmak.	Şaşkınlıktan dilimi yutacaktım neredeyse.
	Şımartmak: Birine aşırı sevgi veya verilen değer yüzünden yersiz ve aşırı davranışlarda bulunmasına sebep olmak.	Ailenin tek erkek çocuğu olduğum için beni şımartmışlardı.
	Ta ki: Bir hedef ya da üst limit göstermek için kullanılan bir söz.	Ta ki bir cuma günü öğle ezanını okumak için minareye çıkana kadar
	Tahriş olmak: nesnesiz Zarar görmek, zedelenmek.	Fırça parmaklarımın üstünü sıyrıyor, tırnaklarımın kenarındaki deriler tahriş oluyordu
	Taht: Farsça taht isim Hükümdarların, yöneticilerin oturduğu büyük ve süslü koltuk.	Ne zaman bir iyilik yapsa tahtına oturur, anlatmaya başlarmış

		Padişah'ın yine iyilikler yaptığı bir gün Vezir tahtın yanına iyice yaklaşmış.
	Taşı gediğine koymak: Gerekli bir sözü tam zamanında ve yerinde söyleyerek karşısındaki kimseyi susturmak, zekice davranmak	“O halde anlatın da öğrenelim şu işin gerçeğini” diye taşı gediğine koymuş Padişah.
	Tedirginlik: <i>isim</i> Rahatı, huzuru kaçmış olma durumu.	Gözlerini açıp da onları karşısında gören Demirci şaşırır: “Siz de kimsiniz?” diyerek tedirginlik içinde sormuş.
	Tehdit: <i>isim, Arapça tehdīd</i> Sonradan verilecek bir ceza ile korkutma, yıldırma, gözdağı	Sesinde tehdit yoktu
	Tehditkâr: <i>sıfat, Arapça tehdīd + Farsça -kār</i> Tehdit eden bir şekilde.	Sesimi yükselterek daha tehditkâr bir ifadeyle yeniden bağırdım: ‘Pist pist!’
	Telaş: (<i>tela:şı, l ince okunur</i>), <i>Arapça telāşī</i> isim Herhangi bir sebeple acele etmek.	Telaşla minareye doğru koştum.
	Tepe: <i>isim</i> Dağdan küçük yüksek yer.	

	Tepeden tırnağa süzmek: Herhangi bir sebeple birine dikkatlice bakmak.	Kuyumcu bizimkileri tepeden tırnağa süzmüş: “Anlatmasına anlatırım da” demiş, “küçük bir koşulum var, önce onu yerine getirmelisiniz.”
	Teselli etmek (veya vermek): Üzücü bir olay yaşayan kişiye destek olmak için bir şeyler söylemek ya da yapmak.	Padişah teselli eder gibi elini dostça adamın omzuna koymuş.
	Tıkır tıkır: <i>zarf, mecaz</i> Düzenli bir biçimde, ara vermeden, aksamadan.	Planım tıkır tıkır işliyordu.
	Tıpkı: <i>isim</i> Bir şeyin eşi, benzeri, aynısı.	Olaylar tıpkı Demirci’nin anlattığı biçimde gerçekleşiyormuş.
	Tiksinti: <i>isim</i> Herhangi bir şeyi ya da bir kimseyi kötü, iğrenç bularak ondan uzak durma duygusu.	Kedinin ölüsüne tiksintiyle bakarak örsü ayağımla ittim.
	Torba: <i>isim</i> Eskiden kullanılan kumaş poşet.	Bu arada ben elimi torbama sokup altın yumurtayı çıkarttım bile.
	Tuhaf: <i>sıfat</i> Acayip, garip.	İşin tuhafı bizim dükkândaki altınlar her gün

		biraz daha azalırken onların sermayesi artıyordu.
	Tutku: <i>isim</i> Güçlü istek	Ama tersi oldu, bir tutkuya dönüştü.
	Tutum: <i>isim</i> Tavır, davranış.	Bu rahatlığın ne kadar yanlış bir tutum olduğunu bir akşamüstü anlayacaktık
	Tüylerini diken diken etmek: Birinin korkmasına veya iğrenmesine sebep olmak.	Korkak biri sayılmam ama İhtiyar'ın anlattıkları tüylerimi diken diken etti.
	Uğurlamak: Gideni esenlik ve sevgi dilekleriyle geçirmek, yolcu etmek.	Ustamı uğurladıktan sonra pişmanlık duymaya başladım.
	Uğursuz: <i>sıfat</i> İnsana kötülük getirdiğine inanılan.	Ta ki o uğursuz baskın gününe kadar.
	Ukalaca: Akıllı ve bilgili olduğunu düşünerek öyle davranma biçimi.	Zeki insanlara özgü ukalaca bir şekilde: 'Payına düşeni istiyorsun değil mi?' diye sordu.
	Ulumak: <i>nesnesiz</i> Köpek, kurt, çakal vb. hayvanların uzun, iniltili, ağlar gibi bir ses çıkarması.	Ayak seslerime köpekler uludu.

	Un ufak olmak: <i>mecaz</i> Küçülmüş, ezilmiş ya da parçalanmış gibi olmak.	Ben ise babamın bana duyduğu sevginin büyüklüğü karşısında ezildim, un ufak oldum.
	Usta: <i>Farsça ustād isim</i> Bir zanaatı çok iyi bir şekilde öğrenmiş olan ve tek başına yapabilen kimse.	Ustam çok iyi bir adamdı
	Ürkemek: Bir şeyden korkup sıçramak, zıplamak.	Ben kuşun ürküp kaçmasından korkarken hiç beklemediğim bir şey oldu. Bir an ürker gibi oldu, başını kaldırarak olduğu yerde durdu.
	Üstten bakmak: Diğer insanları küçük görmek, kibirli davranmak.	Yani bu kadar zenginliğine karşın insana üstten bakan havası yoktu bu sarayın.
	Üstüne düşmek: Bir kimseyle veya bir şeyle çok ilgilenmek	Perikızı üstüme düşüyor, beni mutlu etmek için tatlı tatlı konuşuyor ve oyunlar icat ediyordu.
	Üzerine düşeni yapmak: Sorumluluğunu yerine getirmek, gerekeni yapmak.	‘Ben bir baba olarak üzerime düşeni yaptım.
	Vah: <i>ünlem, Arapça vāh</i> ‘Yazık’ anlamında söylenen bir söz.	Öykü bitince:

		“Vah zavallı adamcağız, vah!” demiş
	Varlıklı: <i>sıfat</i> Zengin.	Giysileri varlıklı bir insan olduğunu gösteriyordu.
	Varoş: <i>isim, Macarca város</i> Kent veya kasabada kenar mahalle.	Bütün ara sokakları, yoksulların evlerinden oluşan varoşları, görkemli zengin konaklarını, çeşit çeşit malın satıldığı pazarlarını gezdim.
	Vasiyet: <i>Arapça vasiyyet isim</i> Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey	‘Ama sana iki vasiyetim var.
	Vezir: <i>(vezi:ri), Arapça Vezir isim, tarih</i> Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse.	Vezir: “Siz sordunuz, ben de söyledim Hünkârım” demiş.
	Vicdan azabı: <i>isim</i> Yapılan bir işten dolayı duyulan acı, üzüntü	İlk kez vicdan azabı duydum.
	Vitray: <i>isim, Fransızca vitrail</i> Birbirine bağlı kurşun bölmelere yerleştirilmiş renkli cam parçalarından oluşan, saydam pencere süslemesi veya resim.	Pencereleri kaplayan sarılı, lacivertli vitraylar ışığı kırıyor, güneş yer değiştirdikçe sarayın koridorları rengarenk oluyordu.

	Yakasına (veya yakasından) yapışmak (veya asılmak): Hesap sormak veya bir şey istemek için tutup bırakmamak.	Evi satılmasın diye annemin bileziğini çalıp verdiğim arkadaşımın yakasına yapıştım. Sabah kalkar kalkmaz İhtiyar'ın yakasına yapıştım.
	Yalayıp yutmak: İştahla yemek	Kısa sürede yalayıp yuttu.
	Yanıtsız: zarf <i>Cevapsız</i>	Babam bu sorularımı yanıtsız bıraktı.
	Yapıt: isim Bir emek sonucunda ortaya konulan ürün, eser.	Öyle büyük hayaller kurarız, öyle yapıtlar ortaya koyarız ki görenler hayran kalır.
	Yaratık: isim İnsan ve hayvan dışındaki varlıklar.	Sesimi duyan ne kadar yaratık varsa hepsi ortaya çıktı.
	Yaşıt: isim Aynı yaşta olan insanlardan her biri.	‘Tamam, ben de hiç çalışmayacağım demiyorum ki, ama daha çok gencim, yaşıtlarım gezip tozuyor.
	Yazgı: isim, din bilgisi Tanrı'nın uygun görmesi, Tanrı'nın isteği, kader, ezelî takdir, yazı, alın yazısı, hayat.	İnsanoğlunun yapısını, yazgısını çözmeye çalıştım.

	Yazıklar olsun: Yapılan bir işin çok kötü olduğunu belirten ve üzüntüyle söylenen bir söz.	‘Yazıklar olsun sana’ dedi
	Yediği önünde, yemediği ardında: Bolluk, rahatlık içinde yaşayanlar için kullanılan bir söz	Yediğim önümde yemediğim ardımdaydı.
	Yel: isim Rüzgâr.	Gölden esen incecik bir yel tatlı tatlı tenimize dokunuyordu.
	Yerine getirmek: İstenileni, gerekeni yapmak.	Ne yazık ki babamın bu isteğini o öldükten yıllar sonra yerine getirebildim
	Yılgın: <i>sıfat</i> Morali bozulmuş, çökmüş.	Annemin söyledikleri benim de moralimi bozdu: ‘Ne zaman söyleyecekler kararlarını?’ diye yılgın bir sesle sordum.
	Yoldan çıkmak: <i>mecaz</i> Doğru yoldan ayrılmak.	Bazıları şeytanın yüzünden yoldan çıkar...’ diyecektim.
	Yolunu beklemek (veya gözlemek): Gelmesini beklemek	Kentte pazar kurulduğu gün, kuyumcu esnafı bu adamın yolunu gözler. O yolda çeşit çeşit yaratıklar gözünü

		korkutmak, seni geri döndürmek için yolunu gözlüyor.
	(Bir yerin) yolunu tutmak: O yere doğru gitmeye başlamak	Bütün gün deliler gibi çalışıyor, akşam olunca da sevinç içinde evimin yolunu tutuyordum. Güçlkle yürüyerek evin yolunu tuttum. Birlikte sarayın yolunu tutmuşlar.
	Yorgan: isim Yatakta örtünmeye yarayan, içi pamuk, yün vb. şeylerle doldurularak dikilmiş geniş örtü.	Ama yorganı başına kadar çektiği için yüzünü göremiyordum.
	Yöre: Bölge, civar.	Bu yörede benden daha iyi demirci ustası yoktur.
	Yumruk: isim Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim	Boş bulundu, suratına ağır bir yumruk yapıştırdım.
	Yüreği ağzına gelmek: Birdenbire çok korkmak, aşırı	Yüreğimim ağzıma geldiğini hissettim.

	korku veya sevinçten fazlasıyla heyecanlanmak, endişelenmek.	
	Yüreği ağzında: zarf, mecaz Korku ve heyecan dolu bir durumda	Ben yüreğim ağzımda onları evde bekliyordum.
	Yüreği sızlamak: Çok acımak, çok üzülmek	Onun bu zavallı halini görünce yüreğim sızladı
	Yürek: isim Kalp, gönül, bir insanın ruhsal yönü.	Yüreklerini okudum
	Yüzünden düşen bin parça olmak: Bir insanın üzgün olduğu yüzünden belli olmak	Yüzünden düşen bin parçaydı: ‘Nerdesin sen?’ diye bağırdı.
	Yüzsüz: sıfat, mecaz Utanmaz, sıkılmaz, çekinmez, arsız	Öyle yüzsüzlerdi ki, reddedeceğimden korkmasalar sevgiyle boynuma sarılacaklardı.
	Zalim: sıfat, (za:lim), Arapça <i>zālīm</i> Acımasız ve haksız davranan, zulmeden	Paylaşmayı bilmeyenlerle zalimler bu kapıdan giremezler.
	Zavallı: sıfat Acınacak kadar kötü durumda bulunan.	“Artık çalışmıyor zavallı.”
	Zifiri: sıfat, (zifî:ri:), Arapça <i>zefîrî</i> Çok koyu	Ortalık zifiri karanlık oldu

	(Bir şey birinin) zoruna gitmek: Onuruna, gururuna dokunmak.	Davranışları çok zoruma gitti, arkalarından yetiştim.
	Zümrüdüanka: <i>isim, özel, (zümrü'düanka:), Farsça sī + murğ + Arapça 'ankā</i> Masallarda adı geçen ve gerçekte var olmayan büyük bir kuş, Simurg, Anka.	Minarede ezan okunan yerde yürürken çok şaşırdım. Karşımda bir Zümrüdüanka kuşu duruyordu! Zümrüdüanka bahçede beni bekliyordu.